

Evaluering af den selvejende institution The Clean House

September 2005
Udarbejdet af Oxford Research A/S
for Styrelsen for Social Service

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	7
Kapitel 1. Formål og metode	15
1.1 Formål med evalueringen	15
1.2 Evalueringens design.....	15
1.3 Rapportens opbygning.....	15
1.4 Læsevejledning	16
Kapitel 2. Introduktion til The Clean House	17
2.1 Formål med The Clean House.....	17
2.2 Delprojekternes sammenhæng.....	18
2.3 Bevillings- og lovgrundlag	19
Kapitel 3. Organisationsstruktur, strategiske og operationelle redskaber	23
3.1 Opsummering og udviklingspotentialer	23
3.2 Overordnet organisationsstruktur	24
3.3 Strategiske og operationelle redskaber for opfyldelse af mål	27
3.4 Opfølgings- og dokumentationsredskaber	32
3.5 Interne samarbejdsstrukturer	34
3.6 Medarbejderkarakteristika.....	35
3.7 Intern evaluering	39
3.8 Medarbejdertilfredshed med styring og organisering	40
Kapitel 4. Værestedet Clean House.....	41
4.1 Opsummering og udviklingspotentialer	41
4.2 Formål, bevillingsgrundlag og målgrupper.....	42
4.3 Værdigrundlag og regler.....	45
4.4 Dokumentation, opfølgning og resultatmål.....	48
4.5 Udvikling i antal af medlemmer og brugerkarakteristika	49
4.6 Kortlægning af aktiviteter	51
4.7 Den uafhængige socialrådgivning.....	54
4.8 Vurdering af effekter	55
4.9 Samarbejdsaftale med Københavns Kommune.....	58
Kapitel 5. Kris Danmark.....	59
5.1 Opsummering og udviklingspotentialer	59
5.2 Formål, bevillingsgrundlag og delmål	61

5.3	Værdigrundlag/grundprincipper.....	63
5.4	Målgrupper.....	63
5.5	Samarbejde med Kriminalforsorgen og danske fængsler.....	64
5.6	Fængselsgruppen.....	65
5.7	Undervisning.....	74
5.8	Vurdering af effekter.....	83
5.9	Vurdering af samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere.....	85
5.10	Etablering af jobkonsulentfunktion.....	87
Kapitel 6. Care House.....		89
6.1	Opsummering og udviklingspotentialer.....	89
6.2	Formål, bevillingsgrundlag og delmål.....	90
6.3	Værdigrundlag og grundprincipper.....	91
6.4	Målgruppe.....	91
6.5	Koncept.....	92
6.6	Organisering.....	92
6.7	Metoder og redskaber.....	93
6.8	Operationelle redskaber til opfølgning på delmål og resultater.....	94
6.9	Udvikling i antal beboere og beboerkarakteristik.....	94
6.10	Jobkonsulent.....	98
6.11	Samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere.....	98
6.12	Effekten af delprojektet.....	99
Kapitel 7. Clean Home.....		101
7.1	Opsummering og udviklingspotentialer.....	101
7.2	Bevillingsgrundlag, formål og delmål.....	102
7.3	Målgruppe.....	104
7.4	Grundprincipper.....	104
7.5	Grundbetingelser for beboerne og strukturer.....	104
7.6	Koncept.....	105
7.7	Organisering.....	106
7.8	Metoder og redskaber.....	107
7.9	Operationelle redskaber til opfølgning på delmål.....	109
7.10	Beboerkarakteristika og udvikling i forløb.....	110
7.11	Forankring af kontrakten med Københavns Kommune.....	114
7.12	Vurdering af effekter.....	115
Kapitel 8. Effektivitetsanalyse.....		119
8.1	Opsummering.....	119

8.2 Ydre effektivitet	119
8.3 Indre effektivitet.....	130
Kapitel 9. Effektmåling	137
9.1 Formål og målopfyldelse.....	137
9.2 Brud på cirklen: stoffer, kriminalitet og fængsel	137
9.3 Arbejdsmarkedsparathed: Udslusning til arbejdsmarkedet.....	140
9.4 Bidrag til samfundets fællesskab	143
Kapitel 10. Kilder	145
10.1 Litteratur.....	145

Bilag 1: Evalueringens metode

Sammenfatning

Sammenfatningen introducerer indledningsvis den selvejende institution The Clean House og formålet med evalueringen af institutionen. Derefter fokuseres der på følgende: Konklusioner i forhold til The Clean Houses organisation, det eksterne samarbejde og Københavns Kommunes myndighedsrolle, brugertilfredshed, effekterne af The Clean House i forhold til brugernes sociale integration og beskæftigelse, og den indre og ydre effektivitet. Resultaterne af evalueringen sammenfattes i et SWOT-skema, og afslutningsvis oplistes udviklingspotentialer.

Introduktion til The Clean House og formål med evalueringen

Den selvejende institution The Clean House blev etableret i 1997 som et værested for stoffri misbrugere. I den efterfølgende periode har The Clean House gradvist udviklet sig med nye delprojekter omkring et fælles koncept. Dette med henblik på at The Clean House som en samlet institution kan bidrage til at bryde stofmisbrugeres og tidligere kriminelles tilbagefald til misbrug/kriminalitet og støtte målgruppens sociale integration og udslusning til arbejdsmarkedet.

The Clean House er i 2005 et værested og et resocialiseringstilbud primært i udslusningsfasen fra fængsler eller fra primær- eller efterbehandling i behandlingsinstitutioner.

Formålet med den selvejende institution er defineret i vedtægterne for The Clean House:

”projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber muligheder for, at tidligere stofmisbrugere og kriminelle, ved at deltage heri motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel tilværelse, så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet og fængsel” bliver brudt, så de bliver arbejdsmarkedsparete, så de bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab.”

I 2005 omfatter den selvejende institution The Clean House fire delprojekter:

- **Clean House**, som er et være- og aktivitetssted for stoffrie og ædru misbrugere, som reguleres efter SEL §115 (etableret i 1997)
- **Kris Danmark**, som er et tilbud om undervisning af kriminelle, med det sigte, at bearbejde den kriminelle tankegang/identitet (etableret ultimo 2002)
- **Care House**, som tilbyder midlertidig bomulighed for udsatte grupper af stof- og kriminalitetsfrie (etableret ultimo 2002), og
- **Clean Home**, som er et bofællesskab (halvejshus) for stof- og kriminalitetsfrie, oprettet efter SEL § 91 (etableret 2004).

Delprojekterne i The Clean House skaber tilsammen en helhed med delvist konsekutive delvist parallelle aktiviteter for samme brugere, og mulighed for etablering af

¹ Jf. The Clean Houses vedtægter af 2004. Botilbuddet Clean Home er ikke indskrevet i vedtægterne af marts 2004, hvilket skyldes, at botilbuddet først blev etableret i april 2004. Vedtægterne ændres ifølge bestyrelsesformanden ved førstkommande bestyrelsesmøde i oktober 2005.

sociale fællesskaber med grupper af tidligere stofmisbrugere og kriminelle i og udenfor The Clean Houses regi.

The Clean House har siden 1997 modtaget offentlige midler til udvikling og drift af projekter målrettet tidligere stofmisbrugere og kriminelle. I takt med at den selvejende institution er vokset, er der skabt interesse for og ønske om større kendskab til de konkrete aktiviteter og resultater af indsatsen overfor tidligere stofmisbrugere og kriminelle i The Clean Houses regi. Det er baggrunden for denne evaluering.

Evalueringen baseres på, en:

- tværgående analyse af The Clean Houses organisation
- kvalitativ undersøgelse af de fire individuelle delprojekter
- en økonomisk analyse af The Clean Houses indre og ydre effektivitet.

I evalueringen er inddraget brugertilfredshed fra tidligere og nuværende brugere, pårørende samt primære samarbejdspartners/interessenters vurdering af den selvejende institution. I det følgende sammenfattes resultaterne af evalueringen af den selvejende institution The Clean House, og The Clean Houses udviklingspotentialer belyses.

Overordnet konklusion

Evalueringen viser, at The Clean House overordnet lever op til de formål, der er beskrevet i vedtægter, bevillingsskrivelser og SEL §§ 91 og 155, samt at Care House, Kris Danmark og Clean Home er tilbud, som gradvist udvikler sig i forhold til deres konkrete delformål.

The Clean House er en institution, som af samarbejdspartnere vurderes at have skabt et tilbud til en målgruppe, der er karakteriseret af kontinuerlige tilbagefald til kriminalitet og misbrug. The Clean House er et tilbud til den målgruppe, der aktivt ønsker at bryde den onde cirkel stoffer, kriminalitet og fængsel.

The Clean House fokuserer både på misbrug og kriminalitet og disses indbyrdes sammenhæng. En målgruppe, der er begrænsede tilbud til. Eksempelvis kan der ikke på Kriminalforsorgens institutioner garanteres et 100% stoffrit miljø, og Kris Danmark opfylder et behov, hvor den kriminelles adfærd er i fokus, hvilket efterspørges af samarbejdspartnerne.

Generelt vurderes The Clean House, af alle evalueringens informanter, at være et unikt og relevant tilbud grundet kravet om stoffrihed og en ikke kriminel adfærd.

En institution i udvikling

The Clean House kan karakteriseres som en ny organisation i udvikling. Dette gælder såvel internt som eksternt i forhold til at lancere sig og etablere eksterne relationer og samarbejde med bruger og samarbejdspartnere (offentlige myndigheder og private institutioner), der arbejder med målgruppen.

Personalegruppen i The Clean House er sammensat af tidligere misbrugere og kriminelle (hovedparten) samt personale uden en baggrund med misbrug og kriminalitet.

De ansatte har en særlig tilgang til brugerne, grundet det personlige kendskab til misbrug, kriminalitet og rehabilitering. Det anses som et vigtigt fundament for at opbygge et tillidsforhold og kontinuerlige relationer til brugerne. De ansatte fungerer hermed som rollemodeller overfor målgruppen. Omvendt har personalets baggrund - kriminelle - den konsekvens, at samarbejdet med Kriminalforsorgen er skrøbeligt, og de møder en skepsis, blandt noget personale i fængslerne.

I forhold til sammensætningen af medarbejdere vurderer evaluatoren, at det er hensigtsmæssigt, at der er en medarbejderstab, der har kompetencer og livserfaringer, der kan matche brugernes og samarbejdspartnerens behov, hvilket alt andet lige også må være institutionens behov.

Det er imidlertid også en institution, som er meget personbåret - båret af ildsjæle - hvilket kan resultere i en vis sårbarhed ved opsigelser m.m.

Internt i organisationen udvikles der løbende redskaber til operationalisering af værdigrundlag, arbejdsprocedurer, personalepolitik m.m., og der sker en gradvis opkvalificering af organisationen.

Medarbejderudvikling, f.eks. i form af MedarbejderUdviklingsSamtaler, anvendes ikke konsekvent, men der er procedurer og strukturer for efteruddannelse og kompetenceudvikling. Men indsatsen er ikke baseret på en strategisk og bevidst strategi om kompetenceudvikling af de ansatte, og for institutionen som helhed.

Metode, værdigrundlag og faglig refleksion

The Clean House har et fast forankret fælles værdigrundlag, og på operationelt niveau opererer de ansatte inden for samme overordnede metodiske rammer og med flere arbejdsprincipper. Derimod har institutionen ikke et klart overordnet defineret metodegrundlag i traditionel forstand - dvs. ikke defineret som en konkret behandlingsmetodik/tradition som eksempelvis Minnesota.

Institutionen har ikke etableret rum for formaliseret faglig refleksion, hvilket skyldes divergerende vurderinger blandt de ansatte i The Clean House om behovet herfor.

Dokumentation

De nuværende registreringsredskaber og -systemer, databaser, er ikke tilstrækkelige i forhold til at dokumentere resultater, og der kan ikke udtrækkes statistik.

Institutionen står over for at løfte et krav fra såvel samarbejdspartnere som bevillingsmyndigheder om at dokumentere indsatsen.

Det fordrer dels opstilling af kvantificerbare og målbare resultatmål, samt anvendelse af dokumentations- og registreringssystemer, der kan opfylde behovene for løbende og valid dokumentation.

Men det fordrer ligeledes en holdningsændring blandt de ansatte i The Clean House. Ikke kun i forhold til at anerkende nødvendigheden, men også i at fordelen ved at anvende og arbejde med systematisk dokumentation = resultaterne bliver synlige. Dette skyldes, at der i delprojekterne, hos projektkoordinatorerne, tovholderne og medarbejderne er en vis modstand i forhold til at arbejde med såvel kvalitative som kvantitative effektmålinger. Dette til trods for, at de fleste af delprojekterne systema-

tisk arbejder med dokumentation som led i arbejdet med brugerne/deltagerne/beboerne.

Dokumentationen af indsatsen og metodevalg kan endvidere styrkes ved at genindføre anvendelsen af skriftlige brugerevalueringer ved afsluttede forløb. De blev afskaffet, da de ikke blev fundet anvendelige. Det blev ikke forsøgt at tilpasse dem til målgruppen.

Brugertilfredshed og inddragelse

Brugere af The Clean House vurderer, at The Clean House er et unikt tilbud i kraft af kravene om stoffrihed, de strukturer, tilbuddene skaber for deres liv efter langvarige fængselsophold og behandlingsforløb.

En af de store udfordringer er brugerinddragelsen primært i værestedet. Trods det grundlæggende princip om brugerinddragelse og den generelle brugertilfredshed, er det ikke lykkedes at delagtiggøre brugerne aktivt i udviklingen af nye aktiviteter og idéer for værestedet.

Effekter

Der kan ikke svares entydigt bekræftende på, at der er sket et brud på cirklen: stoffer, kriminalitet og fængsel, men en klar og tydelig konklusion er, at det er lykket The Clean House, at skabe netværk for brugerne og med eksterne samarbejdspartnere.

Når de tilgængelige data² underlægges en nærmere analyse, tegner der sig lidt mindre entydige konklusioner.

Frafaldsprocenterne som følge af misbrug, kriminalitet eller adfærd ligger på mellem 35% og 55% for de enkelte delprojekter.

Omvendt ligger gennemførelsesgraden på mellem ca. 45% og 65%.

Tallene skal tages med et forbehold, da The Clean House ikke har ført systematisk statistik.

Kendskabet til The Clean House udvides gradvist og der er aktuelt etableret mundtligt eller formaliseret samarbejde med ca. 12 danske fængsler. Der var i august 2005 kontakt til 83 indsatte i danske fængsler, hvoraf 25-30% vurderes at kunne indgå i undervisning i The Clean Houses regi indenfor nær fremtid.

Hidtil har 100 personer indledt undervisningsforløb i Kris Danmark. Heraf er 53 personer rekrutteret af Kris Danmarks fængselsgruppe, resten har enten selv henvendt sig, eller der er taget kontakt primært via socialrådgivere i fængsler.

Gennemførelsesgraden af undervisningsforløbene i Kris Danmark kan tyde på, at visitationen kan styrkes. At så mange forlader undervisningsforløbet før tid, er ikke kun et tegn på, at det er en vanskelig målgruppe. Formålet med rollemodeller og de anvendte metoder er jo netop, at der er tale om en institution, hvor de ansatte har indgående kendskab til stofmisbrugere/kriminelle.

² Data (talmateriale) er udleveret af The Clean House, august 2005.

Den kommende strategi for Kris Danmark baseret på intensivning af indsatsen omkring de primære samarbejdsfængsler kan effektivisere rekrutteringen af nye brugere af The Clean House.

Ca. 72 personer har anvendt Care House som midlertidig bopæl efter fængsels- eller behandlingsophold, som restafsoning eller fordi de var boligløse.

40 personer har boet i bofællesskabet (halvejs huset) Clean Home. Af sidstnævnte gruppe er et flertal (32 personer) indsluset fra Care House.

I forhold til målet om gøre brugerne arbejdsmarkedsparate og komme tætte på arbejdsmarkedet er der følgende udslusningsresultater på evalueringstidspunktet.

Af de tidligere (88) deltagere i undervisningsforløb i Kris Danmark (2002-2005) er 18 personer i beskæftigelse og 12 personer under uddannelse. Det giver en beskæftigelsesgrad på godt 20% og en uddannelsesgrad på godt 14%.

Når der ses isoleret på de tidligere beboere i Care House (72), er 10 personer, der er fraflyttet i 2004 eller 2005, i beskæftigelse og syv er under uddannelse. Hermed er beskæftigelsesgraden ca. 14% og uddannelsesgraden på godt 10%. Udslusningseffekten skal ses i sammenhæng med, at de primære formål med Care House er at afklare beboerne i forhold til eventuel afhængighedsproblematik, guide til konstruktiv bearbejdning heraf samt arbejde med sociale færdigheder.

I forhold til tidligere beboere i Clean Home (27) er udslusningsresultaterne isoleret, at ni personer, der er fraflyttet i 2004 eller 2005 er i beskæftigelse og to er under uddannelse. Det giver en beskæftigelsesgrad på godt 33% og en uddannelsesgrad på 7%.

Det er ikke muligt entydigt at vurdere den samlede udslusningsindsats til uddannelse og beskæftigelse, da data leveret fra The Clean House, er opgjort på delprojekter og ikke på den samlede udslusning fra The Clean House. Hermed kan der i talmaterialet være brugere af The Clean House, som tæller tredobbelt som udslusningseffekt, idet den samme person både kan være udsluset fra Kris Danmark, Care House og Clean Home. Herudover skal tallene tages med forbehold, da The Clean House ikke har ført systematiske statistikker.

The Clean House har fokus på den arbejdsmarkedsrettede udslusningseffekt, og har bl.a. søgt eksterne midler til at ansætte en jobkonsulent, hvilket ikke er bevilliget.

Hvis beskæftigelsesgraden skal øges, og brugerne i endnu højere grad gøres arbejdsmarkedsparate kan The Clean House med fordel indgå et tættere samarbejde med de offentlige myndigheder.

I Rådgivningscentre i Københavns Kommune er der åbenhed overfor at indgå i et samarbejde med The Clean House om handleplaner og beskæftigelsesforløb, og der åbnes op for, at der kan indgås tættere dialog til fælles fordel i anerkendelse af den viden, som The Clean Houses ansatte har om tidligere misbrugeres og kriminelles behov.

Endvidere er det også Københavns Kommunes vurdering, at der er potentiale for udvikling af samarbejdet med samarbejdspartnerne, men at det er et spørgsmål om, at The Clean House åbner sig for de muligheder, der er i de etablerede (offentlige) systemer.

På den ene side vidner den høje brugertilfredshed og tilfredshed blandt samarbejdspartnerne om, at The Clean House har ramt et hidtil udækket behov blandt stoffrie misbrugere og tidligere kriminelle.

Brugerne vurderer, at de får et frirum og netværk uden for deres traditionelle og ofte kriminelle netværk. De får andre værdier, som ikke er centreret om stoffer og kriminalitet. Alene på den baggrund må det siges, at The Clean House bidrager til samfundets fællesskab.

På den anden side vidner de tilgængelige data også om høje frafald- og tilbagefaldsprocenter, samtidig med at beskæftigelseseffekten ikke er høj. Det tyder på, at bidraget til samfundets fællesskab kunne være større.

Eksternt samarbejde

De eksterne samarbejdspartnere vurderer, at The Clean House er et nyttigt og relevant tiltag, som gradvist kan udbrede opmærksomheden om kriminelle og stofmisbruges behov, og skabe mulighed for at udbrede viften af tilbud til tidligere stofmisbrugere og kriminelle.

Tilsynsforpligtelse

Evalueringen viser, at Københavns Kommune overordnet har påtaget sig en tilsynsrolle i forhold til de af The Clean Houses delprojekter, der er etableret efter SEL §115 og § 91, men at det vil være hensigtsmæssigt, at Københavns Kommune i højere grad følger og indgår i dialog med institutionen om de udfordringer, der er i forhold til at finde løsninger for samarbejde omkring afgiftning og arbejdsmarkedsudslusning af brugerne af The Clean House.

Der har tilsyneladende hidtil været en uklarhed i Københavns Kommune om, hvilken tilsynsforpligtelse de har i relation til botilbuddet Clean Home, men der er nu igangsat en proces omkring forankringen af The Clean House i Københavns Kommune.

Effektivitet

Den økonomiske analyse efterlader alt i alt et relativt godt indtryk af, at de økonomiske midler bruges i overensstemmelse med formålet og tilskudsgivningen (ydre effektivitet). Der er enkelte små forhold (fordeling af fællesomkostningerne, lønningernes størrelse), men disse vurderes ikke på nogen måde graverende.

Med hensyn til den indre effektivitet er der i flere af delprojekterne ledig kapacitet. Dette gælder ikke mindst Care House og Clean Home, hvor kapaciteten på henholdsvis 7 og 16 værelser kan udnyttes bedre.

Men der er fokus på rekruttering af beboere. Denne indsats løftes især af Kris Danmarks fængselsgruppe, der har en kapacitetsudnyttelse på næsten 100%. Hvis arbejdet i fængselsgruppen fører til flere beboere i Care House, så vil beboertallet i Clean Home ligeledes stige, fordi Clean Home i høj grad rekrutterer beboere i Care House.

Det er lykkedes at skaffe benchmarktal til Clean Home, Kris Danmark undervisning og i mindre grad Care House. Sammenligningerne viser, at The Clean House umiddelbart synes mere omkostningseffektiv. Der skal dog tages hensyn til de kvalitative forskelle forskellige organisationer imellem.

Prisniveauet på ydelserne i delprojekterne ligger under niveau på de institutioner der kunne benchmarkes med.

Lønninger til personale ligger lidt højere end gennemsnittet

SWOT

Formålet med swot-skemaet er, at repræsentere konklusioner og forslag i skematisk form. Der gøres opmærksom på, at de enkelte elementer er gensidigt afhængige. Eksempelvis kan en konstateret svaghed, vendes til en mulighed.

I skemaet nedenfor er de enkelte punkter placeret efter deres udgangspunkt:

- Styrker
- Svagheder
- Muligheder
- Trusler

Styrker	<ul style="list-style-type: none"> • Unikt tilbud • Høj brugertilfredshed • Høj tilfredshed blandt samarbejdspartnere • Stor vægt på faglighed • God omkostningsstyring • Godt netværk • Fast forankret værdigrundlag 	<ul style="list-style-type: none"> • Manglende interne systemer (registreringssystemer) til dokumentation af effekter mv. • Manglende systematik på opfølgning af mål, delmål og succeskriterier • Manglende resultatmål • Mange bortvisninger og højt frafald • Kapacitet • Lav beskæftigelseeffekt • Personbåren institution 	Svagheder
Muligheder	<ul style="list-style-type: none"> • Permanent finansiering • Opstilling og opfølgning på kvantitative resultatmål • Udvikling af dokumentationsredskaber/-systemer • Styrke markedsføring og rekruttering • Styrke visitation • Styrke brugerinddragelse og systematisk brugerevaluering • Professionalisering af institutionen • Styrke samarbejde med offentlige myndigheder om udslusning til arbejdsmarkedet • Etablering af jobkonsulentfunktion 	<ul style="list-style-type: none"> • Manglende dokumentation af effekter • Finansiering: Bevillinger løber få år ad gangen, og afhængighed af få store bevillinger • Personbåren institution 	Trusler

Udviklingspotentialer

- At der i forbindelse med personalegruppens sammensætning lægges vægt på, at den både består af tidligere kriminelle/misbrugere og ansatte uden denne baggrund, samt have fokus på kompetenceudvikling af alle medarbejdere. Dvs. en medarbejderstab, der har kompetencer og livserfaringer, der kan matche brugerne og samarbejdspartnerens behov, hvilket alt andet lige også må være institutionens behov.

- Faste strukturer for faglig refleksion kan fremme metodevalg og tilgangen til brugerne, da de ansatte har stor metodisk frihed inden for rammerne af det gældende værdigrundlag.
- Det anbefales, at formalisere strukturerne omkring medarbejderudvikling, og at basere denne på en strategisk tilgang.
- Hvis The Clean House ønske om at udvide geografisk, aktivitets- og tilbudsmæssigt realiseres, er det evaluators vurdering at det er nødvendigt med en yderligere professionalisering af institutionen både på det strategiske, taktiske og daglige niveau.
- Det anbefales at stramme op på rekrutterings- og screeningsprocessen til Kris Danmark, samtidig med en tættere opfølgning på deltagerne undervejs i forløbet. Dette kan med fordel indarbejdes i den nye strategi for Kris Danmark.
- Stigningen af personer med anden etnisk baggrund end dansk i de danske fængsler, bør indgå i den nye strategi for Kris Danmark, da undervisningen i høj grad er baseret på skriftlighed. Der bør tages stilling til, hvordan denne potentielle udfordring kan imødegås.
- At der for hvert delprojekt og for den samlede institution opstilles kvantificerede og målbare resultatmål for indsatsen.
- At der udvikles og anvendes registreringssystemer til måling og dokumentation af indsatsen og effekten heraf.
- I forhold til de eksterne samarbejdspartnere er det hensigtsmæssigt, at der sker en løbende formidling af resultater og effekter med henblik på at fremme etableringen af nye og eksisterende samarbejdsrelationer på tværs af aktører/instanser.
- Der vurderes at være et udviklingspotentiale i, at Kriminalforsorgen indgår i en monitorering af indsatsen, ved f.eks. at Kriminalforsorgen opstiller mål og resultatkrav for den indsats de ønsker løftet af The Clean House.
- Systematisk anvendelse af brugerevalueringer ved alle afsluttede forløb bør genindføres. Det vil styrke dokumentationen af indsatsen og metodevalget.
- Den arbejdsmarkedsrettede udslusning (og effekt) bør styrkes. Det anbefales derfor, at The Clean House indgår et tættere samarbejde med de offentlige myndigheder, da potentialerne for et sådant samarbejde ikke er optimalt afprøvet.
- Det vil være hensigtsmæssigt, at Københavns Kommune i højere grad påtager sig en stærkere myndighedsrolle for at sikre, at løsninger kan findes i et samspil mellem The Clean House som privat institution (leverandør) og det offentlige system.
- Det anbefales, at der lægges operationelle strategier for øget brugerinddragelse i eksempelvis værestedet. Strategier, som aktivt kan sikre involvering af brugersiden i udviklingen af værestedet, hvis værestedet skal beholde et af sine særkender og optimalt leve op til kravene i SEL §115. Et første tiltag kan være en konsekvent udnævnelse af dels aktivitetsansvarlige, dels en brugerrepræsentant, som kan referere brugernes holdninger til bestyrelsen via bestyrelsens medarbejderrepræsentant.

Kapitel 1. Formål og metode

1.1 Formål med evalueringen

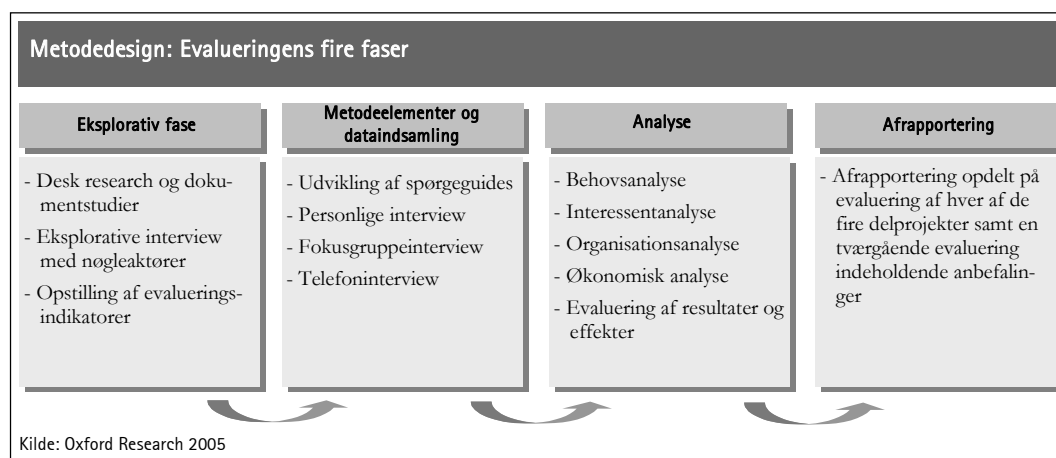
Den selvejende institution The Clean House blev oprettet i 1997 som være- og aktivitetsstedet Clean House. Senere er The Clean House udvidet med projekterne Clean Home, Care House og KRIS Danmark, som varetager botilbud og undervisningstilbud til tidligere stofmisbrugere og kriminelle.

Oxford Research A/S har i perioden ultimo juni til medio september 2005 for Styrelsen for Social Service gennemført en evaluering af den selvejende institution The Clean House.

Formålet med evalueringen er at få dokumenteret viden dels om effekten af The Clean Houses indsats i forhold til stoffri og ædru misbrugere og tidligere kriminelle, dels omkostningerne ved indsatsen.

1.2 Evalueringens design

Evalueringen er gennemført i fire faser, som illustreret i figuren nedenfor.

På baggrund af evalueringens fire faser foretages der i nærværende rapport en kortlægning af de aktiviteter, der finder sted i regi under den selvejende institution The Clean House, og der redegøres for forløb og samarbejde såvel som resultater og effekter af arbejdet i institutionen.

Evalueringens design og de metoder og datakilder, der er anvendt i evalueringen, gennemgås mere detaljeret i rapportens bilag 1.

1.3 Rapportens opbygning

Rapporten omfatter dels kapitler, som omhandler hele The Clean House og behandler tværgående temaer relateret til den selvejende institution. Dels indeholder rappor-

ten en række kapitler, der behandler de fire projekter under The Clean House individuelt.

Rapporten er således struktureret i følgende kapitler:

I **kapitel 2** præsenteres den selvejende institution The Clean House i forhold til formål, sammenhængen mellem de fire delprojekter, samt bevillings- og lovgrundlag for The Clean House.

Den overordnede organisationsstruktur i The Clean House kortlægges i **kapitel 3**, som endvidere behandler principper for ansættelse i The Clean House, værdier og metoder for organisationen, en karakteristik af medarbejdernes kompetencer og håndtering af udvikling af medarbejdernes kompetencer. Endvidere belyses udviklingen i antal ansatte i The Clean House.

Kapitel 4-7 behandler de fire delprojekter i The Clean House: Værestedet Clean House, Kris Danmark, Care House og Clean Home. I afdækningen af hver enkelt delprojekt belyses formålet med projektet, konkrete forløb/aktiviteter under projektet, brugernes tilfredshed med og vurdering af The Clean House samt effekten af aktiviteterne.

Kapitel 8 præsenterer resultaterne af evalueringen af den interne og eksterne effektivitet i The Clean House.

Resultaterne af effektmålingen af indsatsen i The Clean House belyses i **kapitel 9**. Endvidere foretages en sammenfatning af The Clean Houses arbejde med resultatmål og opfølgning.

Endelig redegøres der, i rapportens **bilag I**, for de metoder og datakilder, der er anvendt i evalueringen.

1.4 Læsevejledning

I nærværende rapport anvendes navnet 'The Clean House' om den selvejende institution med alle delprojekter. Til forskel herfra bruges benævnelsen 'værestedet' om Værestedet Clean House, som er den selvejende institutions aktivitets- og værested.

Kris Danmark dechifrerer i analysen på undervisning og fængselsgruppen. Botilbudene Care House og Clean Home behandles som delprojekter under The Clean House.

Personer, der benytter The Clean Houses samlede tilbud benævnes 'brugere af The Clean House'. Brugere af The Clean House betegnes som 'brugere', når de er brugere af værestedet og som 'potentielle brugere' eller 'indsatte', når der er tale om målgruppen for delprojektet Kris Danmarks fængselsgruppe. Benævnelsen 'deltagere' anvendes om de personer der benytter undervisningstilbuddet, og benævnelsen 'beboere' bruges om målgruppen for delprojekterne Care House og Clean Home.

Kapitel 2. Introduktion til The Clean House

I kapitel 2 præsenteres den selvejende institution The Clean House i forhold til formål, sammenhæng mellem de fire delprojekter, samt bevillings- og lovgrundlag.

2.1 Formål med The Clean House

Den selvejende institution The Clean House blev oprettet den 28. januar 1997 som et selvstændigt være- og aktivitetssted for tidligere stofmisbrugere.

I perioden efter 2002 er The Clean House udvidet med delprojekter til støtte for tidligere kriminelle og tidligere misbrugere. Formålet med The Clean House er, at

”projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber muligheder for, at tidligere stofmisbrugere og kriminelle, ved at deltage heri motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel tilværelse, så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet og fængsel” bliver brudt, så de bliver arbejdsmarkedsparate, så de bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab³.”

I 2002 etableredes Care House og Kris Danmark⁴ med opsøgende arbejde i danske fængsler og arresthuse, undervisning og botilbud.

I 2004 blev botilbuddet Clean Home oprettet som et halvejs-hus.

The Clean House er nu et værested og et resocialiseringstilbud primært i udslusningsfasen fra fængsler eller fra primær- eller efterbehandling i behandlingsinstitutioner.

The Clean Houses primære finansieringskilder er i 2005 dels midler fra Københavns (SEL § 115), dels satspuljemidler fra Puljen til socialt udsatte i de seks største byer.

I 2005 omfatter den selvejende institution The Clean House fire delprojekter:

- **Clean House**, som er et være- og aktivitetssted for stoffrie og ædru misbrugere, som reguleres efter SEL §115
- **Kris Danmark**, som er et tilbud om undervisning af kriminelle, med det sigte, at bearbejde den kriminelle tankegang/identitet
- **Care House**, som tilbyder midlertidig bomulighed for udsatte grupper af stof- og kriminalitetsfrie, og
- **Clean Home**, som er et bofællesskab (halvejs-hus) for stof- og kriminalitetsfrie, oprettet efter SEL § 91.

Værestedet Clean House er et permanent, åbent tilbud til stoffrie og ædru misbrugere.

³ Jf. The Clean Houses vedtægter af 2004. Botilbuddet Clean Home er ikke indskrevet i vedtægterne af marts 2004, hvilket skyldes, at botilbuddet først blev etableret i april 2004. Vedtægterne ændres ifølge bestyrelsesformanden ved førstkommande bestyrelsesmøde i oktober 2005.

⁴ Konceptet Kris Danmark, Kriminelles Revanche i Samfundet – Danmark, baserer sig på et samarbejde med organisationen af væresteder i Sverige, Kris Sverige. The Clean House har indgået aftale med Kris Sverige om at anvende konceptet. Jf. projektkoordinator i The Clean House har det primært til formål at danne internationale fællesskaber for tidligere misbrugere og kriminelle.

Kris Danmark består af undervisningstilbud og en ”fængselsgruppe”. Fængselsgruppen forestår opsøgende arbejde i danske fængsler og arresthuse med henblik på rekruttering af deltagere til undervisningsforløb samt generel oplysning og markedsføring af Kris Danmarks tilbud til målgruppen af kriminelle, fængselspersonale, samt andre professionelle på området.

Care House og Clean Home understøtter primært Kris Danmarks undervisningstilbud og har funktioner i relation til indslusning af brugere i undervisningstilbud og udslusning til en stoffri og ikke kriminel tilværelse efter endt ophold i The Clean Houses-regi.

2.2 Delprojekternes sammenhæng

Delprojekterne i institutionen The Clean House er delvist fortløbende, delvist parallelle tilbud.

Fængselsgruppen i Kris Danmark forestår rekruttering af deltagere til undervisning i danske fængsler og arresthuse.

Indslusning i Kris Danmarks undervisning fra fængsler, arresthuse, behandlingsinstitutioner eller lignende understøttes af tilbud om indkvartering i *botilbuddet Care House* af typisk to til fire ugers varighed efterfulgt af et eventuelt botilbud i bofællesskabet *Clean Home*.

Undervisningsforløb kan indledes, mens en indsat er i udgang fra fængsler, udstationeret eller ved løsladelse. Hvis en person indkvarteres i botilbuddene, inden undervisningsforløb initieres, vil undervisningen indledes senest en uge efter modtagelse i et af de to botilbud. Undervisningsforløbene har en gennemsnitlig varighed på 3-6 måneder. Ophold i bofællesskabet er tidsubegrænsede, såfremt brugerne overholder retningslinjer for ophold.

I botilbuddene skabes strukturer for beboernes hverdag. Der arbejdes med beboernes sociale færdigheder og generel motivation og læring for at etablere en selvstændig tilværelse. Dette søges opnået ved, at der stilles krav om, at beboerne udvikler og forfølger mål for opholdet i Kris Danmark-regi. Den konkrete udslusning fra fængsler og behandlingsinstitutioner faciliteres ved, at en socialrådgiver eller tovholder for botilbuddene støtter beboerne i at reetablere kontakten til det offentlige system, dvs. til socialrådgivere, misbrugscentre og andre relevante myndigheder. I Clean Home skabes der strukturer for og ro til, at beboerne kan vænne sig til deres nye tilværelse og reetablere sig.

Alle deltagere i undervisning og beboere i botilbud kan gøre brug af tilbud/aktiviteter i værestedet Clean House. De omfatter eksempelvis morgenmad og frokost, deltagelse i interne og eksterne aktiviteter og brug af en uafhængig socialrådgiver, som er tilknyttet værestedet, og som kan bidrage med støtte til udarbejdelse af handleplaner og integration på arbejdsmarkedet.

Den enkelte brugers mulighed for at deltage i aktiviteter, der fysisk foregår uden for The Clean House, afhænger af brugerens status. Er brugeren udstationeret i den sidste periode af en afsoning, gælder der særlige regler.

I de selvstændige kapitler om delprojekterne behandles og analyseres delprojekterne detaljeret.

2.3 Bevillings- og lovgrundlag

Siden The Clean House's etablering i 1997, har institutionen modtaget støtte fra Socialministeriets puljer: PUF-puljen (Puljen til frivilligt socialt arbejde til fordel for socialt truede mennesker) og Puljen til socialt udsatte grupper og midler til de største bysamfund fra Puljen til socialt udsatte grupper via Københavns Kommune. Herudover er modtaget midler fra Købehavns Kommune - efter 1998 § 115 tilskud til frivilligt socialt arbejde - samt bevillinger som følge af aftalen mellem Dansk Folkeparti og Regeringen om udmøntning af midler på det sociale område.

I dette afsnit redegøres der for bevillingsgrundlaget for den selvejende institution The Clean House i perioden 2002-2007, de ansøgninger der ligger til grund for bevillingerne, samt hvilke bestemmelser i lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område der er gældende, og som The Clean House og bevillingsmyndighederne er underlagt.

I ovennævnte periode består finansieringen af The Clean House primært af:

- § 115 midler fra Københavns Kommune
- Midler fra de største bysamfund fra Puljen til social udsatte grupper

2.3.1 Midler efter servicelovens § 115 – værestedet Clean House

Københavns Kommune har siden The Clean House blev etableret ydet tilskud til værestedet Clean House. Fra 1998 efter lov om social service (SEL) § 115. Der gives etårige bevillinger. For hver af årene 2004 og 2005 er der givet tilskud på kr. 800.000.

Lov om social service § 115⁵ stiller krav om, at kommunen som bevillingsmyndighed skal fastlægge rammerne for samarbejdet med bevillingsmodtageren i form af en samarbejdsaftale. Der er indgået årlige samarbejdsaftaler mellem Københavns Kommune og The Clean House, for de år tilskuddene er bevilligede⁶.

Tilskuddet gives til den selvejende institution The Clean House, men i såvel bevillingsskrivelse som af samarbejdsaftalen fremgår det, at tilskuddet skal anvendes til: Løn til koordinator og husleje som tilskud til aktiviteter (i eller uden for værestedet). Samarbejdsaftalerne stiller krav om, at The Clean House skal udarbejde en årlig statusopgørelse, der beskriver anvendelsen af de bevilligede beløb og resultaterne heraf, hvilke er udarbejdet. Samarbejdsaftalerne behandles yderligere i kapitel 5 om værestedet.

⁵ Lov om Social Service, § 115, stk. 3.

⁶ Der er indgået samarbejdsaftaler fra og med 1999. Den seneste samarbejdsaftale mellem The Clean House og Familie- og Arbejdsmarkedsafdelingen om udvikling af det frivillige sociale arbejde i Københavns Kommune, omhandler kalenderåret 2005, underskrevet juni 2005.

2.3.2 Midler fra satspuljen og midler til de største bysamfund fra Puljen til socialt udsatte grupper

I perioden 2002 – 2004 har The Clean House fået bevilliget 4.000.000 kr. pr. år fra satspuljen til værestedet Clean House samt til etablering af delprojekterne Kris Danmark og Care House⁷.

I 2003/2004⁸ blev bevillingen forhøjet med 2.000.000 kr. til videreudvikling af Care House og Kris Danmark med udslningsboliger eller lignende⁹, og i 2004/2005 blev bevillingen ligeledes forhøjet med kr. 1.400.000 til stabilisering af driften af The Clean House.

I 2004 blev der yderligere bevilget kr. 1.000.000 til anlæg/etablering af halvvejshuset Clean Home, 1.060.000 til drift heraf¹⁰ samt 574.190 kr. til indretning af Clean Home¹¹. Halvvejshuset Clean Home blev etableret som et botilbud efter SEL § 91.

I perioden 2005 - 2007 er der årligt bevilliget 6.200.000 kr. til drift til alle fire delprojekter¹². Fra 2007 finansieres driften dels via satspuljemidler, dels via bloktilskud til Københavns Kommune jf. aftrappingsmodellen¹³. Når The Clean House finansieres 100% via bloktilskud, kan der i henhold til en eventuel indgåelse af en drifts-/samarbejdsaftale med Københavns Kommune ydes et fortsat driftstilskud til aktiviteterne, hvorved aktiviteterne kan forankres i Københavns Kommune, hvilket kommunen vurderer kan basere sig på en eventuel evaluering af The Clean House.

Rammerne for den konkrete anvendelse af ovennævnte bevillinger, skal ligge inden for rammerne af vedtægterne for The Clean House, samt de ansøgninger og korrespondance der ligger til grund for bevillingerne. The Clean Houses opfyldelse heraf bliver konkret behandlet i kapitlerne 4-7 om de 4 delprojekter samt i kapitel 8.

Evaluators kan overordnet konkludere, at The Clean House opfylder de krav, der ligger til grund for de givne bevillinger.

2.3.3 Lovgrundlag

Clean Home er oprettet som et botilbud efter SEL § 91, hvorfor Københavns Kommune skal føre tilsyn. Tilsynet omfatter både tilbuddets indhold og den måde opgaven organiseres på¹⁴. Tilsynsforpligtelsen behandles yderligere i kapitel 7 om Clean Home.

På baggrund af ansøgninger og bevillingsskrivelser, kan evaluator konkludere, at værestedet Clean House er reguleret efter SEL § 115, og at halvvejshuset Clean Home

⁷ Jf. ansøgning fra The Clean House, af 21.6.05 til Justitsministeren, Socialministeren og satspuljeordførerne, Skrivelse fra The Clean House til Den Sociale Sikringsstyrelse af 18. april 2002, skrivelse fra Den Sociale Sikringsstyrelse, Puljekontoret, af 23. april 2002 og bevillingsskrivelse fra Den Sociale Sikringsstyrelse, Puljekontoret, af 23. april.

⁸ Bevillingen løber fra 15. oktober 2003 til 31. oktober 2004.

⁹ Jf. aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti om udmøntning af midler til det sociale område, aktstykke 194, 21. august 2003 og bevillingsskrivelse fra Socialministeriet, Tilskudssekretariatet, 8. oktober 2003, samt skrivelse (ansøgning) fra The Clean House til BirteSkaarup, 31. oktober 2002.

¹⁰ Jf. Bevillingsskrivelse fra Københavns Kommune, Familie og Arbejdsmarkedsafdelingen, 7. januar 2004 og Rapport om udmøntning af Pulje til socialt udsatte grupper, april 2003.

¹¹ Jf. Ansøgning fra The Clean House til Københavns Kommune, 11.05.2004 og bevillingsskrivelse fra Københavns Kommune, Familie og Arbejdsmarkedsafdelingen, 26. august 2004.

¹² Jf. ansøgning fra The Clean House, 5. juli 2004 og bevillingsskrivelse fra Københavns Kommune, Familie og Arbejdsmarkedsafdelingen, 7. januar 2004.

¹³ Jf. Rapport om udmøntning af Pulje til socialt udsatte grupper, april 2003 og evaluators korrespondance med Københavns Kommune, Familie- og Arbejdsmarkedsafdelingen 09.09.05.

¹⁴ Jf. § 39 i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

er reguleret efter SEL § 91. I det materiale, som evaluator har til rådighed, er der ikke nævnt andre specifikke henvisninger til lov om social service.

Kapitel 3. Organisationsstruktur, strategiske og operationelle redskaber

I kapitel 3 behandles og analyseres organisationsstrukturen i The Clean House, de strategiske og operationelle redskaber, samarbejdsstrukturer og medarbejderstabens kompetencer i relation til opfyldelse af The Clean Houses formål og brugernes behov. Strukturer for kompetenceudvikling og den gennemgående medarbejdertilfredshed med styringen og organiseringen af The Clean House behandles og vurderes endvidere. Indledningsvis opsummeres evaluators vurderinger af styringen og organiseringen med identifikation af udviklingspotentialer.

3.1 Opsummering og udviklingspotentialer

Evaluator vurderer,

- At bestyrelsen udfylder sin funktion i forhold til den overordnede ledelse og drift af The Clean House.
- Der er ikke i traditionel forstand en bevidst faglig styring på strategisk niveau i The Clean House i kraft af den valgte metode og værdigrundlag.
- Metodegrundlaget for Kris Danmarks undervisning er beskrevet og tilpasses løbende af undervisningsprogrammets ophavsmand Gunnar Bergström. Der foregår løbende tilpasning af eksempelvis undervisningsopgaver til danske forhold i The Clean House og af strategien for fængselsgruppens rekruttering af deltagere til undervisning i Kris Danmark.
- Der er et fast forankret fælles værdigrundlag, og på operationelt niveau opererer de ansatte inden for samme overordnede metodiske rammer og arbejdsprincipper.
- Der er ikke etableret et formaliseret rum for faglig refleksion, hvilket skyldes divergerende vurderinger i The Clean House af behovet herfor.
- Der er et misforhold mellem den meget dokumenterende tilgang i et flertal af delprojekterne, og projektkoordinatorens, tovholderens og medarbejdernes vilje til at arbejde med såvel kvalitative som kvantitative effektmålinger.
- At de nuværende registreringsredskaber, databaser m.v. ikke er tilstrækkelige i forhold til at dokumentere resultater, da der ikke kan udtrækkes statistik som grundlag for dokumentation af indsatsen.
- Det vurderes som problematisk, at praksis omkring anvendelse af skriftlige brugerevalueringer er afskaffet frem for at tilpasse dem målgruppen, da brugerevalueringer dels kan anvendes til dokumentation af egen indsats og metodevalg, dels som dokumentationsgrundlag til eksterne samarbejdspartnere i forhold til The Clean Houses resultater og effekter.
- At medarbejderne udtrykker tilfredshed med ledelsen, med ansvarsfordeling og organisationens fleksibilitet, men at der kan gøres fremskridt i forhold til at defi-

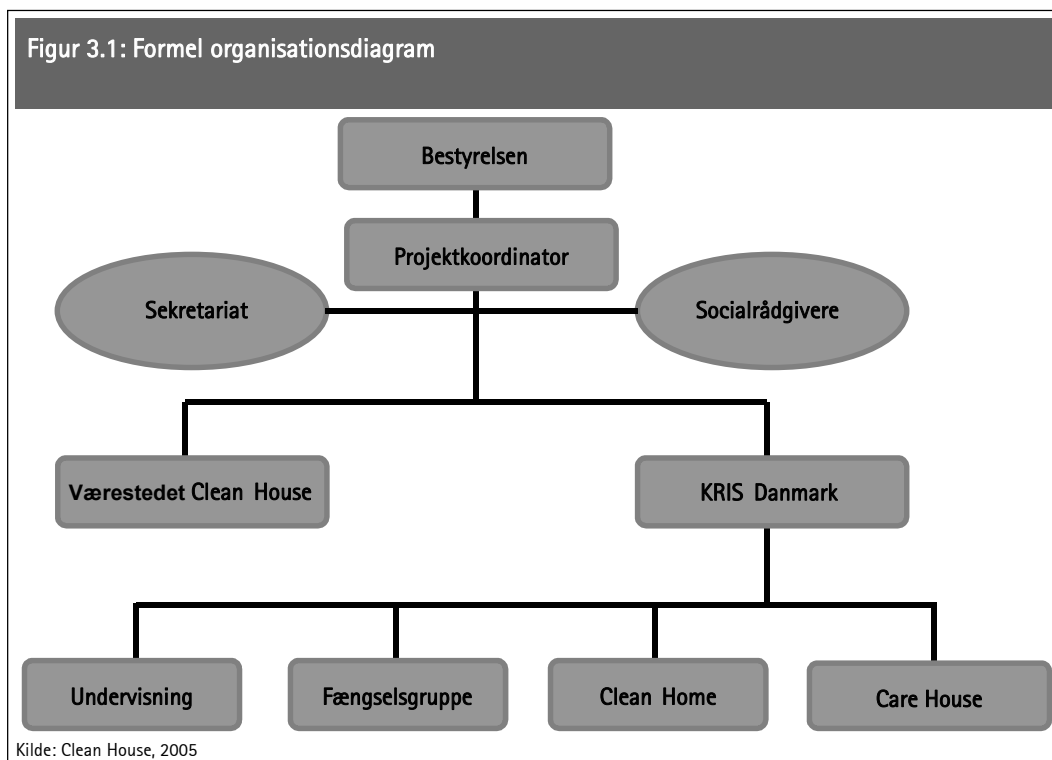
ner den enkelte medarbejders arbejdsfunktioner, hvilket de planlagte detaljerede funktionsbeskrivelser kan afhjælpe.

- I forhold til strukturer for efteruddannelse i The Clean House, vurderer evaluatør, at de er etableret, men at de ikke er baseret på en strategisk og bevidst strategi for kompetenceudvikling af de ansatte, og institutionen som helhed. Evaluatør anbefaler derfor, at behovet for at formalisere strukturerne omkring medarbejderudvikling imødegås, og at formålet med og behovet for ekstern supervision præciseres for de ansatte.
- I forhold til sammensætningen af medarbejdere vurderer evaluatør, at det er hensigtsmæssigt, at der er en medarbejderstab der har kompetencer og livserfaringer som kan matche organisationens behov. Samt at der både er ansatte med en misbrugs- og kriminalitetsbaggrund og ansatte der ikke har denne baggrund.
- Hvis The Clean House ønsker om at udvide både geografisk, aktivitets- og tilbudsmæssigt realiseres, er det evaluators vurdering at det er nødvendigt med en yderligere professionalisering af institutionen både på det strategiske, taktiske og daglige niveau.

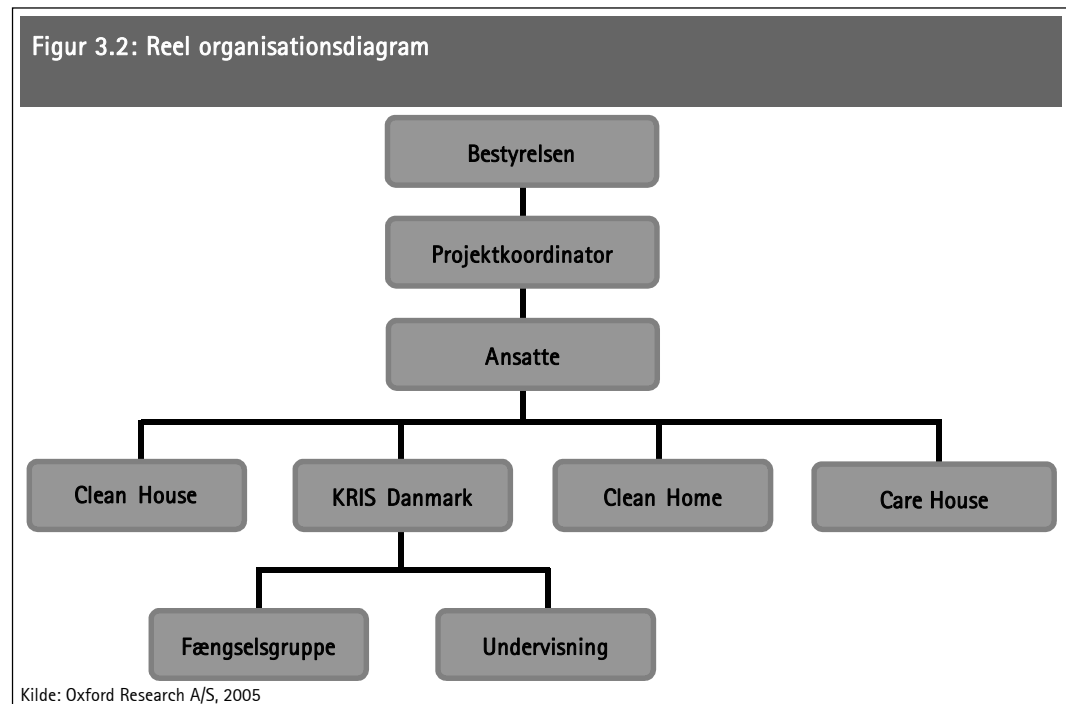
3.2 Overordnet organisationsstruktur

Den selvejende institution The Clean House er jf. vedtægterne organiseret omkring en bestyrelse med overordnet ledelses- og driftsansvar, en projektkoordinator med ansvar for daglig ledelse og projektkoordinering samt de fire delprojekter.

Den formelle organisationsstruktur er illustreret i figur 3.1.

I praksis vurderer evaluator, at organisationsstrukturen kan illustreres som i figur 3.2 nedenfor.

Den ene afvigelse i forhold til den formelle struktur omhandler, at alle ansatte i The Clean House formelt er ansat i den selvejende institution The Clean House, og ikke i de enkelte delprojekter. Derfor er de placeret i samme organisatoriske enhed. I praksis varetager den ansatte socialrådgiver opgaver i relation til værestedet, hvis funktion er at yde uafhængig socialrådgivning til alle brugere af The Clean House. Den anden socialrådgiver har mere fastlagte funktioner i relation til målgruppen for Kris Danmark og botilbud.

Den anden afvigelse er organiseringen af Kris Danmark i to afdelinger: Fængselsgruppe og undervisning.

Hvert af de fire delprojekter er organiseret med en tovholder, som varetager den daglige styring af delprojekterne. I Kris Danmark er der to tovholdere, da delprojektet er organiseret i de to afdelinger. I evalueringen er der taget højde for dette. Kris Danmark evalueres som et samlet delprojekt i kapitel 5, men med separate beskrivelser og vurderinger af fængselsgruppe og undervisning.

3.2.1 Bestyrelse

Bestyrelsens rolle er jf. vedtægterne at varetage det overordnede ledelsesansvar og den overordnede drift. Der afholdes fire bestyrelsesmøder årligt. Ved bestyrelsesmøderne deltager projektkoordinator og en repræsentant for Danske Daginstitutioner, som er administrator for The Clean House, med henblik på gennemgang af økonomi/budget.

Bestyrelsen er sammensat af personer med professionel erfaring med The Clean Houses målgruppe¹⁵ og en medarbejderrepræsentant. Ifølge vedtægterne er to bestyrelsesmedlemmer udvalgt af og blandt brugerne af værestedet. Denne praksis er i 2005 ændret i takt med tilkomsten af nye delprojekter, som dels stiller krav om beskyttelse af personinformationer, dels betyder, at brugere af værestedet ikke er repræsentative for den samlede brugergruppe.

Bestyrelsen har besluttet, at høringen/inddragelsen af brugere skal sikres ved, at der udpeges en brugerrepræsentant, som på baggrund af brugermøder afholdt inden bestyrelsesmøder skal formidle brugernes holdninger til bestyrelsen via bestyrelsens medarbejderrepræsentant. Denne praksis opretholdes ikke aktuelt, da den daværende tovholder for værestedet opsagde sin stilling i 2005, men planlægges genindført.

I forhold til vedtægterne vurderer evaluator, at ledelsen opfylder sin funktion. Det vurderes eksempelvis på baggrund af, at bestyrelsesformanden efterspørger statistik fra tovholdere i delprojekterne om eksempelvis tilbagefald blandt brugere af The Clean House, varetager bevillingsmæssige, juridiske og administrative spørgsmål og ved at bestyrelsen i 2004 foranledigede at projektkoordinatoren fik en lederuddannelse. Bestyrelsen tager således initiativ til at fremme organisationens vilkår: Skabe og måle effekter.

3.2.2 Projektkoordinator

Projektkoordinatorens rolle er jf. vedtægterne at varetage den daglige drift og ledelse af The Clean House.

Projektkoordinatoren er både den nærmeste og overordnet leder for alle ansatte med undtagelse af medarbejderne i fængselsgruppen, her er ledelsesansvaret for to fængselskonsulenter decentraliseret til gruppens tovholder.

3.2.3 Tovholdere

Hvert delprojekt har en tovholder, som varetager daglige funktioner i relation til planlægning og styring af delprojekterne, med undtagelse af Kris Danmark, som har to tovholdere. Der er fire tovholdere: En for ”fængselsgruppen”, en for undervisning, en for Care House og en for Clean Home. I 2005 er der ikke en tovholder for værestedet grundet at den daværende tovholder sagde op i 2005. Projektkoordinatoren varetager i en overgangsperiode denne funktion.

3.2.4 Medarbejdere

Medarbejdergruppen i The Clean House består af:

- En socialrådgiver, som dels varetager opgaver i relation til deltagere i undervisning og beboere i botilbuddene, dels til potentielle brugere.
- En socialrådgiver, som varetager uafhængig socialrådgivning i tilknytning til værestedet en dag om ugen.

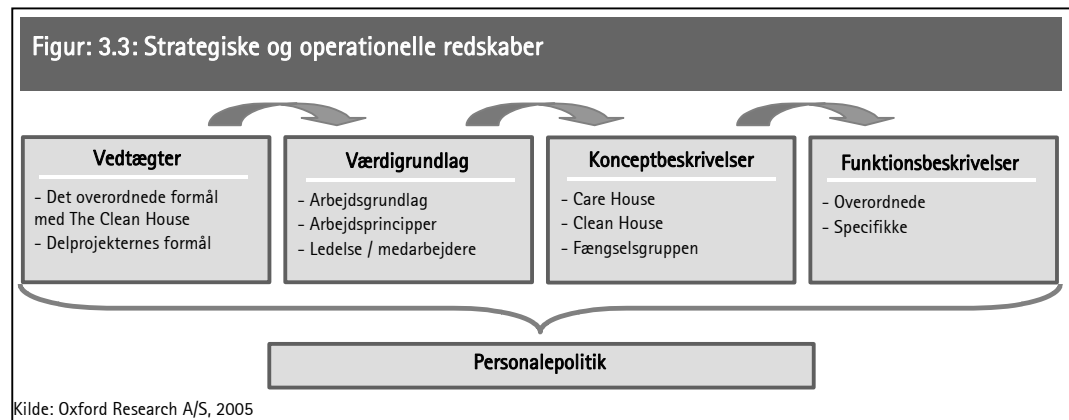
¹⁵ Dvs. med professionelle erfaringer fra retssystemet, Kriminalforsorgen mv.

- En administrativ medarbejder, som varetager den administrative funktion og praktiske opgaver i relation til værestedet.
- En medarbejder, som fra august 2005 er placeret i Clean Home for at varetage opgaver i forbindelse med eksempelvis udslusning.
- En medarbejder i værestedet.
- To fængselskonsulenter, som varetager opsøgende arbejde og dialog med indsatte i fængsler.

Alle fastansatte¹⁶ varetager desuden opgaver på tværs af organisationen (delprojekterne), og der er ifølge ledelse og ansatte stor fleksibilitet i forhold til at arbejde på tværs af organisationen.

3.3 Strategiske og operationelle redskaber for opfyldelse af mål

Figur 3.3 illustrerer evaluators vurdering af The Clean Houses overordnede strategiske og operationelle redskaber for opfyldelse af mål. Figuren viser de forskellige redskaber og deres indbyrdes sammenhæng.

3.3.1 Vedtægter

Vedtægterne for den selvejende institution The Clean House danner det juridiske grundlag for The Clean House, og definerer ledelsesstrukturen. Vedtægterne fastslår dermed formålet med The Clean House.

De nuværende vedtægter er fra 2004 som følge af The Clean Houses udvikling af nye delprojekter. De afløste vedtægterne fra 1997, som alene omfattede værestedet Clean House.

I vedtægterne fra 2004 er delprojekterne Care House, Kris Danmark og værestedet Care Houses funktioner defineret. Vedtægterne forventes ændret i oktober 2005 med henblik på at omfatte delprojektet Clean Home.

Vedtægterne definerer således:

1. Det overordnede formål med The Clean House, og
2. Formål med delprojekterne.

¹⁶ Ansatte anvendes af evaluator som fælles betegnelse for: Projektkoordinator, tovholdere og medarbejdere.

Formål for den selvejende institution The Clean House

Den selvejende institutions formål med at drive projekterne Clean House, Care House og Kris Danmark er, at projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber mulighed for,

- at tidligere stofmisbrugere og kriminelle, ved at deltage heri motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel tilværelse,
- så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet, fængsel” bliver brudt,
- så de bliver arbejdsmarkedsparate,
- så de bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab.

Dette formål søges opnået ved:

- at Clean House, som er et værested, tilbyder særlige tilrettede aktiviteter
- at Care House tilbyder midlertidig bolig og halfwayhouse
- at Kris Danmark tilbyder undervisning og opkvalificering

Kilde: Vedtægter for den selvejende institution The Clean House, 2004.

3.3.2 Værdigrundlag

Evaluators vurderer, at værdigrundlaget for The Clean House er redskabet, der definerer grundlaget for operationaliseringen af mål og delmål.

Det overordnede værdigrundlag definerer:

- Arbejdsgrundlag
- Arbejdsprincipper
- Ledelse/medarbejdere¹⁷.

Værdigrundlaget er endvidere beskrevet i personalepolitikken for The Clean House, der er udarbejdet i 2004¹⁸. Personalepolitikken præciserer det overordnede værdigrundlag.

Evaluators har derfor valgt, analytisk at behandle værdigrundlaget på baggrund af de to ovenstående dokumenter. Værdigrundlaget, som defineret i personalepolitikken, behandles derfor i dette afsnit og ikke i analysen af personalepolitikken.

Evaluators har endvidere empirisk kortlagt værdigrundlaget i The Clean House på baggrund af interview med informanter i institutionen.

Arbejdsgrundlag

Arbejdsgrundlaget uddyber det overordnede formål med The Clean Houses delprojekter. Det danner rammer for tilgangen til og forståelsen af målgruppen, og af den påkrævede indsats i forhold til at brugerne skal etablere en ny identitet og en ny tilværelse.

Arbejdsgrundlaget beskriver, at stoffrihed og en ikke kriminel tilværelse er utilstrækkelige mål, ”hvis der ikke samtidig gives mulighed for en social, personlig og arbejdsmæssig udvikling i en ny sammenhæng”¹⁹. Kriterier for udvikling af en ny identitet defineres som:

¹⁷ Værdigrundlaget er beskrevet på baggrund af et dokument, som The Clean House har udleveret til evaluators, som beskriver: Arbejdsgrundlag, arbejdsprincipper og ledelse/medarbejdere. Dokumentet er ikke dateret.

¹⁸ "Personalepolitik for den Selvejende Institution The Clean House, 2004."

- Støtte fra netværk
- Muligheder for beskæftigelse og uddannelse
- Kontakt til familie og venner

Arbejdsprincipper

Tilgangen til udviklingen af en ny identitet defineres som igangsættelse af en identitetsudviklingsproces, som således udgør metoden for individets udvikling. Værdigrundlaget fastslår, at forudsætningen for identitetsudviklingsprocessen er de tidligere misbrugere og kriminelles frie valg af et alternativ til den tidligere tilværelse.

Ledelse/ medarbejdere

Ledelsen og de ansattes rolle er gennem eksemplets magt at vise alternativet for målgruppen.

Værdigrundlaget fastslår, at dette gøres ”uden at docere teorier og læresætninger”, men ved at anvende egne individuelle erfaringer.

Syv principper som tilgang/metode til arbejdet med brugerne

Jf. personalepolitikken (2004), som præciserer værdigrundlaget, fremgår det, at tilgangen til brugerne tager udgangspunkt i syv principper, som fremgår af tabel 3.1

Princip	Tilgang/metode
Faglighed	<ul style="list-style-type: none"> • Anerkendte metoder baseret på psykologiske principper og forskning
Behov	<ul style="list-style-type: none"> • Individuelle behov • Personlig udvikling
Tillid	<ul style="list-style-type: none"> • Engagement • Ærlighed
Troværdighed	<ul style="list-style-type: none"> • Personligt ansvar • Krav om stoffrihed og en ikke kriminel adfærd • Afstandtagen til vold
Fællesskab	<ul style="list-style-type: none"> • Sammenhold • Tilhørsforhold til et attraktivt miljø med sunde værdier
Respekt	<ul style="list-style-type: none"> • Respekt for brugere, potentielle brugere (indsatte) og professionelle samarbejdspartnere
Respons	<ul style="list-style-type: none"> • Kriminelle holdninger og attituder påvirkes gennem kognitiv undervisning.

Kilde: Personalepolitik for den Selvejende Institution "The Clean House", 2004, bearbejdet af Oxford Research A/S

Evaluator har afdækket de ansattes, brugernes og samarbejdspartnernes opfattelse og vurdering af værdigrundlag og grundprincipper i The Clean House. Det kan sammenfattende konkluderes, at der er overensstemmelse mellem det formulerede værdigrundlag og informantgruppens opfattelse og vurdering heraf.

I fængselsgruppen er en særlig bevidsthed om, at deres funktioner i danske fængsler, skal udføres med dyb respekt for såvel de ansatte (professionelle) i fængslerne og de indsatte. Samarbejdet med Kriminalforsorgen vurderes som skrøbeligt, da de ansatte i fængselsgruppen har en forhistorie som kriminelle. Det har som konsekvens, at de må forholde sig til en skepsis, blandt noget personale i fængslerne, hvilket bekræftes

¹⁹ Jf. arbejdsgrundlag for Clean House, Care House og Kris Danmark og personalepolitik for den Selvejende Institution The Clean House, 2004."

af Kriminalforsorgen. Dette behandles nærmere i kapitel 5 om delprojektet Kris Danmark.

I forhold til værdigrundlagets forankring i forhold til valg af og bevidsthed om den anvendte metode fremhæver medarbejderne, at der er metodefrihed, men hvis en metodisk fællesnævner skal defineres, er det det kognitive afkriminaliseringsprogram, som udgør det overordnede metodegrundlag i The Clean House, og som er fundamentet for delprojektet Kris Danmarks undervisningsprogram, hvilket behandles nærmere i kapitel 5.

The Clean Houses eksterne samarbejdspartnere²⁰ vurderer, at der er flere metodiske sammenfald med Minnesotabehandling grundet anvendelsen af gruppeundervisning/gruppeterapi, fokus på adfærdsregulering, kravet om stoffrihed og kravet om, at beboere i Care House og Clean Home deltager i NA møder.²¹ Den afgørende forskel er anvendelsen af det kognitive afkriminaliseringsprogram, hvorved det primære fokus er kriminalitet og ikke misbrug.²²

Blandt medarbejderstaben i The Clean House er der divergerende holdninger til anvendelsen af elementer fra Minnesotabehandling. Valget af medarbejdernes efteruddannelse viser, at der gøres brug af kurser udfra Gorskis CENAPS-model.

Evaluator vurderer, at det overordnede metodegrundlag for The Clean House ikke er klart defineret i traditionel forstand - dvs. ikke defineret som en konkret behandlingsmetodik/tradition som eksempelvis Minnesota - men at der er et defineret værdigrundlag, som er fast forankret i institutionen.

3.3.3 Konceptbeskrivelser

Konceptbeskrivelserne beskriver de konkrete formål og delmål med delprojekterne, og kan karakteriseres som procedure- og arbejdsgangsbeskrivelser.

Der er udarbejdet konceptbeskrivelser for:

- Care House
- Clean Home
- Kris Danmarks fængselsgruppe
- Kris Danmarks - undervisning²³.

Konceptbeskrivelserne vurderer evaluator som et redskab til operationalisering af delmålene, som defineret i vedtægterne.

Et eksempel på en konceptbeskrivelse fremgår af tekstboksen, på næste side.

Konceptbeskrivelserne behandles nærmere i analysen af delprojekterne.

²⁰ Jf. interview med Kriminalforsorgen Vridsløselille Statsfængsel, Kongens Ø i Vridsløselille Statsfængsel og rådgivningscenter i Københavns Kommune.

²¹ N.A.-møder (Narcotics Anonymous) fungerer som "et fællesskab baseret på selvstyrende og økonomisk uafhængige møder, der er en form for selvhjælpsgrupper". Jf. <http://www.na-kbh.dk>.

²² Jf. interview med informanter i Ringe Statsfængsel, Vridsløselille Statsfængsel m.fl.

²³ Konceptbeskrivelserne er beskrevet i dokumenterne: Konceptbeskrivelse for Care House (ikke dateret), Midlertidig bomulighed og indslusning til CLEAN HOME (HKP) (revideret august 2005), Konceptbeskrivelse for Clean Home, Udkast til strukturforslag, der omhandler Kris Danmarks fængselsprojekt (ikke dateret) og Manualen ""Nye udfordringer" - et program for personer med en kriminel livsstil", Gunner Bergstrøm, Marts 2005, revideret udgave.

Konceptbeskrivelse for Care House - i punktform

1. Formålet med indslusningen
2. Målgruppe
3. Visitation og forsamtale
4. Indflytning
5. Indslusningen
6. Husleje
7. Husregler
8. Urinprøver
9. Journalføring
10. Bortvisning
11. Personale
12. Daglig leder
13. Assistance
14. Socialrådgivere

Kilde: Konceptbeskrivelse for Care House, Midlertidig bomulighed og indslusning til CLEAN HOME (HKP), bearbejdet af Oxford Research A/S.

3.3.4 Funktionsbeskrivelser

De ansattes funktioner er defineret i:

- en overordnet funktionsbeskrivelse for alle ansatte²⁴, og
- detaljerede funktionsbeskrivelser for to medarbejdere²⁵.

Funktionsbeskrivelserne ses af evaluatør som operationaliseringen af konceptbeskrivelserne. De præciserer de ansattes ansvarsområder, konkrete arbejdsområder og forhold til ledelsen.

De detaljerede funktionsbeskrivelser definerer de ansattes kompetenceområder, konkrete ansvarsområder og roller i forhold til de forskellige delprojekter. Jf. personalepolitikken skal der udarbejdes detaljerede funktionsbeskrivelser for alle ansatte, men disse er endnu ikke udarbejdet.

3.3.5 Personalepolitik

Der er i 2004 udarbejdet en personalepolitik for The Clean House på de ansattes opfordring²⁶.

Personalepolitikken ses af evaluatør som den operationelle ramme for, hvordan personalet kan/skal agere i forhold til udfyldelse af formål og delmål beskrevet i vedtægter, værdigrundlag, konceptbeskrivelser og funktionsbeskrivelser.

²⁴ Den overordnede funktionsbeskrivelse fremgår af dokumentet "personalet", 2005.

²⁵ Udarbejdet for socialrådgiver og administrativ medarbejder, 2004.

²⁶ "Personalepolitik for den Selvejende institution "The Clean House"", gældende fra 01/11 2004.

Personalepolitik for The Clean House

- Personalehåndbog
- Ethiske regler, hvis formål er:
 - At sikre, de ansatte skal fremme respekten for tiltag der gennemføres af The Clean House
 - At sikre, ansatte udøver loyal og redelig adfærd i alle forhold
 - At styrke et tillidsfuldt samarbejde mellem brugere, ansatte og bestyrelse
- Forholdet mellem ansatte og brugere:
 - Fastslår regler om tavshedspligt, faglig forsvarlighed, forretningsmæssig tilknytning til brugerne, forbyder seksuel og intim omgang med brugerne mv.
- Forholdet mellem de ansatte:
 - Udvis kollegial respekt og hensyn til kollegaer
- Værdigrundlag
- Regler for fravær og sygdom: Afspadsering, ferie, barsel og omsorgsdage
- Ethiske regler for andet arbejde, alkohol og stoffer, rygning
- Rammer for kurser, undervisning og supervision
- Løn- og pensionsforhold
- Arbejdsbeskrivelser (bestemmelsen betyder, at der skal udarbejdes beskrivelser for alle ansatte)
- Procedurer for arbejdsgiverens indgriben overfor e-mail og interview
- Økonomi og ansættelsesprocedurer

Note: De etiske regler gælder både for ansatte og bestyrelse.

Kilde: Personalepolitik for den Selvejende Institution "The Clean House", 2004, bearbejdet af Oxford Research A/S.

3.4 Opfølgings- og dokumentationsredskaber

The Clean House anvender forskellige opfølgings- og dokumentationsredskaber til opfølgning på de i vedtægterne og konceptbeskrivelserne definerede mål og procedurer.

3.4.1 Tværgående redskaber

Følgende redskaber anvendes af medarbejdere på tværs af The Clean House til systematisering af: målsætninger for brugernes ophold i The Clean House, intern informationsudveksling om brugernes løbende udvikling og til dokumentation af resultater:

- Fælles database
- Database for delprojektet Clean House
- Manuelle registreringer
- Planer for del- og slutmål og støtte til udarbejdelse af individuelle handlingsplaner med de offentlige myndigheder
- Statusnotater
- Mødereferater.

3.4.2 Fælles databaser

The Clean Houses redskaber til brugerregistrering og opfølgning på brugerne i botilbud og undervisning er et elektronisk journalsystem til løbende registrering og informationsudveksling om potentielle og faktiske deltagere i undervisning i Kris Danmark og beboere i botilbud.

Det er ikke muligt at udtrække statistik i det eksisterende system, hvilket er en begrænsning for The Clean Houses muligheder for systematisk at dokumentere resultater, hvilket efterspørges af samarbejdspartnere i Københavns Kommune og Kriminalforsorgen. Dette uddybes yderligere i de individuelle kapitler om delprojekterne. Derfor anvender tovholderne individuelle elektroniske og/eller manuelle systemer til registrering af brugere og brugerdata, om eksempelvis indflytningsdato, antal gennemførte opgaver i undervisningen, antal kontaktede i fængslerne etc.

3.4.3 Database for værestedet

Der er en database for delprojektet værestedet. Medlemsdatabasen anvendes primært til registrering af antal medlemmer i værestedet og deres kontaktdata. Procedurene omkring indmeldelse af medlemmer har i en periode ikke været systematiske, men det vil der ifølge projektkoordinatoren rettes op på i 2005.

Der foretages ikke registreringer af antal af brugere af værestedet, da det ikke vurderes nødvendigt og samtidig understreges af alle ansatte, at værestedet skal kunne benyttes frit. Dette vil dog fremover være en krav, som led i § 115 samarbejdsaftalen med København Kommune.

3.4.4 Manuelle registreringer

Følgende redskaber anvendes individuelt af tovholderne til opfølgning/status for brugere i botilbud og Kris Danmark

- Manuelle registreringer v/ tovholdere
- Øvrige dokumentations- og opfølgingsredskaber

De manuelle registreringer anvendes til registrering af bl.a. ind- og udslusning (tidspunkt) og status for fremdrift i undervisning.

De manuelle registreringer v/tovholdere føder generelt ind til statusrapporter og bestyrelsesmødereferater, eksempelvis med angivelse af, hvor mange beboere, der har været i den forgangne periode, hvor mange der er bortvist mv.

For fængselsgruppen anvendes de ligeledes til statusopgørelser til eksterne samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen.

Delprojekternes øvrige dokumentations- og opfølgingsredskaber behandles i kapitlerne for delprojekterne.

3.4.5 Planer for del- og slutmål

Der udarbejdes og anvendes planer for del- og slutmål for beboeres ophold i Care House og Clean Home.

De udarbejdes i Care House, og der foretages ad hoc opfølgning i Clean Home. Endvidere støtter personalet beboerne i at følge op på de individuelle handleplaner, der udarbejdes i offentlig regi, dvs. med beboernes kommunale sagsbehandlere i hjemkommunerne. Den uafhængige socialrådgiver, som er tilknyttet værestedet, vil på brugeres initiativ yde støtte og vejledning til indstillinger til de handleplaner, de offentlige myndigheder (socialrådgivere i socialcentre/rådgivningscentre) udarbejder med/for brugerne. Der udarbejdes ikke konkrete (parallelle) handleplaner for beboerne i The Clean House udenom de offentlige myndigheder.

3.4.6 Statusnotater

Der udarbejdes statusnotater for alle delprojekter med information om fremskridt i forhold til eksempelvis eksterne samarbejdsrelationer, brugere/beboere, kursusaktiviteter mv., jf. afsnit 3.3.4.

3.4.7 Mødereferater

Referater fra bestyrelsesmøder, personalemøder og fængselsgruppemøder, som refererer afgørelser og fremdrift, aftaler og beslutninger anvendes ligeledes til dokumentation af indsatsen.

3.5 Interne samarbejdsstrukturer

Der er etableret forskellige interne samarbejdsstrukturer, som er formaliseret i:

- Personalemøder
- Udvalg
- Medarbejdermøder om potentielle brugere
- Medarbejdermøder om eksisterende brugere
- Møder i fængselsgruppen.

Personalemøder

Der afholdes personalemøder for alle ansatte hver eller hver anden måned. Formålet er:

- at ledelsen formidler information til alle ansatte
- drøftelser af generel karakter på tværs af de ansatte.

Møderne har ikke karakter af metodiske og faglige drøftelser. Årsagen hertil er ifølge projektkoordinatoren, at der ikke er behov herfor, da The Clean House skal afspejle samfundet og at metoden baseres på de ansattes personlige erfaringer og selvlærte metoder.

Personalemøderne foranlediger imidlertid, at der nedsættes udvalg, som behandler temaer af interesse for alle ansatte.

Udvalg

Et udvalg har eksempelvis på baggrund af et oplæg fra bestyrelsesformanden udarbejdet personalepolitikken, et andet udvalg arbejder med kompetenceudvikling og efteruddannelse af medarbejderne.

Medarbejdermøder

Der afholdes to typer af medarbejdermøder hver uge: Møde om eksisterende brugere og møde om potentielle brugere.

Formålet med begge typer møder er koordinering og drøftelse af den individuelle tilgang til de enkelte brugere og til potentielle brugere. Mødedeltagere er primært tovholdere for delprojekterne og den fastansatte socialrådgiver. Projektkoordinatoren deltager ikke, og fængselsgruppens tovholder deltager kun i det ugentlige møde om potentielle brugere.

Evalueringsmøder

Der afholdes månedlige evalueringsmøder i fængselsgruppen med deltagelse af tovholderen og de to medarbejdere. Formålet er evaluering og koordinering af arbejdet.

3.5.1 Faglig og metodisk refleksion

Der er divergerende holdninger blandt de ansatte til, om der er et forum for faglig og metodisk refleksion. Ifølge nogle medarbejdere er der skabt rum for faglig og metodisk refleksion ved de ugentlige medarbejdermøder, og i kraft af løbende dialog. Andre giver udtryk for, at der af ressourcemæssige årsager ikke er overskud til dette.

Evaluators vurdering er, at der ikke er etableret et formaliseret rum for faglig og metodisk refleksion, hvilket skyldes divergerende vurderinger af behovet herfor blandt alle ansatte (projektordinator, tovholdere, medarbejdere).

3.6 Medarbejderkarakteristika

The Clean House har i 2005 11 fastansatte (projektordinator, tovholdere og medarbejdere). Herudover har der siden 1997 været ansat en socialrådgiver, til at yde uafhængig socialrådgivning i værestedet²⁷.

Tabel 3.2 nedenfor viser personaleudviklingen i årsværk og fordelingen af årsværk for alle The Clean Houses delprojekter.

År	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Værestedet	1,26	1,26	1,26	2,53	2,97	1,05	0,58	1,33	1,37
Care House	0	0	0	0	0	1,02	1,04	1,34	0,58
Clean Home	0	0	0	0	0	0,25	0,50	0,94	0,94
Undervisning	0	0	0	0	0	1,92	2,23	1,08	0,58
Fængselsgruppe	0	0	0	0	0	0,84	1,48	2,86	1,95
Andet	0	0	0	0	0	0,33	1,93	2,06	1,74
Total antal årsværk	1,26	1,26	1,26	2,53	2,97	5,41	7,76	9,61	7,16

Kilde: The Clean House, august 2005.

²⁷ Fra 1997 til 2000 udgjorde den uafhængige socialrådgivers ugentlige arbejdstid 3 timer. Fra 2000 er arbejdstiden udvidet til 8 timer pr. uge.

²⁸ Antal ansatte og årsværk for de enkelte projekter er beregnet ud fra lønningslisterne til og med 31. juli 2005.

Tabellen illustrerer udviklingen i antal arbejdstimer i takt med udvidelsen af The Clean House. Således var det samlede årsværk for 2002, hvor Care House og Kris Danmark blev etableret, 5,4 årsværk, i 2003 udvidet til 7,7 årsværk og i 2004, hvor Clean Home blev etableret, til 9,6 årsværk. Ansættelse af nye medarbejdere illustreres igen af antal årsværk i 2005, hvor de faktiske årsværk for første halvår udgør 7,2.

Udviklingen i årsværk og tidspunkterne for medarbejderstabens ansættelser illustrerer, at The Clean Houses organisation er ung. Medarbejderne er for flertallets vedkommende ansat enten i 2004 eller i 2005. Det skal dels ses i lyset af åbningen af bofællesskabet Clean Home i 2004, dels af, at der er sket flere medarbejderudskiftninger. I 2004 havde The Clean House endvidere 5 personer ansat i aktiveringsforløb samt tre praktikanter²⁹. I 2005 har der pr. 31/7 2005 været 5 aktiveringsforløb og 2 praktikophold.

3.6.1 Faglige kompetencer og uddannelsesbaggrund

De 11 fastansatte kan inddeles efter følgende kategorier jf. uddannelsesbaggrund:

- Socialrådgivere (1)
- Alkologer (2)
- Socialpædagoger (1)
- Terapeuter (1)
- Anden uddannelse (5): Medicøkonom, smørrebrødsjomfru, portør, certificeret underviser i ”Kriminalitet som livsstil” (1), AMU-kurser (1)
- Ufaglært (1)

Flere medarbejdere er efteruddannet i behandlingsrelaterede kurser. Projektkoordinatoren er ufaglært, men har i 2004 gennemgået et lederkursus. Flere medarbejdere har endvidere kompetencer, som af projektkoordinatoren og bestyrelsesformanden vurderes relevante for aktiviteterne i The Clean House, eksempelvis har socialpædagogen en musikbaggrund.

Den ansvarlige for undervisningen i Kris Danmark er certificeret underviser i det kriminalpræventive program ”Kriminalitet som livsstil”, som danner grundlag for undervisningen i Kris Danmark. Underviseren varetager intern uddannelse (kortvarige kurser) af de øvrige medarbejdere. Der stilles ikke ledelsesmæssigt krav om, at de øvrige medarbejdere er certificeret til at forestå undervisning, og det vurderes særligt vanskeligt at finde kompetencer, der modsvarer behovene i Kris Danmarks undervisning³⁰.

3.6.2 Medarbejderkompetencer og ansættelseskriterier

De ansatte er de bærende kræfter i The Clean House og er afgørende for brugernes oplevelse og udbytte af tilbuddene.

Ledelsen vurderer, at der tænkes meget funktionelt ved nyansættelser, og at det er vigtigt at sammensætte en medarbejdergruppe med forskellige faglige kompetencer

²⁹ Jf. Clean House, statusrapport: 2004.

³⁰ Jf. interview med The Clean Houses bestyrelsesformand og projektkoordinator.

sammenholdt med, at det er essentielt, at medarbejderne bruger deres personlige erfaringer med misbrug og kriminalitet aktivt.

Projektkoordinatoren vurderer, at de medarbejdere, der ikke har en fortid som misbrugere, har en mere systematisk arbejdstilgang, hvorfor det optimale er en blandet medarbejderstab. Medarbejdere uden en kriminel- og misbrugsbaggrund er eksempelvis mere aktive i udviklingen af institutionen, ved at de er initiativtagere til og repræsenteret i de udvalg, der er nedsat.

Evaluators kan identificere en række fællestræk for de ansattes kompetencer og følgende ansættelseskriterier i The Clean House³¹:

- **Misbrugs- og kriminalitetshistorik**

Vigtigheden i at have en baggrund som tidligere kriminel og misbruger er afgørende for at etablere og fastholde et forløb, med potentielle og eksisterende brugere af The Clean House. Det skyldes dels, at medarbejderne er på det udviklingstrin, som brugerne efterstræber, hvorved brugerne kan spejle sig i og bruge medarbejderne som rollemodeller, dels at der er en gensidig forståelse og jargon mellem de ansatte og målgruppen, som skaber et umiddelbart tillidsforhold. Det skaber fremdrift i forhold til dialog med brugerne om deres fortsatte vej mod social integration og fastholdelse af stoffrihed og lovformelighed. Det bekræftes af såvel nuværende som tidligere brugere af delprojekter på tværs af The Clean House og af alle samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen. For medarbejderne, hvoraf otte er tidligere misbrugere, og flere er tidligere kriminelle, er det en gennemgående motivationsfaktor, at de selv har været misbrugere, og derfor kan bruge deres erfaringer til at hjælpe andre, og se en person udvikle sig og få et bedre liv. To ansatte har tillige været brugere i The Clean House.

- **Krav om stoffrihed og lovformelighed i 5 år inden ansættelse i The Clean House**

Kravet er samstemmende med de krav, Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel stiller til de ansatte i Kris Danmark, som har adgang til fængsler.³² Alle ansatte, som er tidligere misbrugere og kriminelle, har været stoffri og kriminalitetsfrie i en årrække, og opfylder således kravet om flerårig stoffrihed og lovformelighed³³.

- **Uddannelse eller professionelle erfaringer fra misbrugsbehandling**

De ansattes historik er suppleret med uddannelse eller professionelle erfaringer fra misbrugsbehandling. Et flertal af de ansatte har praktisk erhvervs erfaring fra private behandlingsinstitutioner (Kongens Ø behandlingsinstitutioner) som behandlingskonsulenter, rådgivere eller ledere.

De ansattes erfaringer fra private Minnesotainstitutioner vurderes af alle informanter i evalueringen at påvirke kulturen og metoden i The Clean House. Det letter samarbejdet mellem de ansatte på grund af det fælles udgangspunkt, men har samtidig den konsekvens, at der er en ensartet kultur/medarbejderprofil. Det påpeges af en samarbejdspartner, at der generelt kan være en risiko forbundet med, at behandlingsinstitutioner domineres af tidligere misbrugere, da der skabes en kultur og arbejdsform præget af indforståethed. Derfor vurderer samarbejdspartneren, at det er hen-

³¹ Jf. arbejdsgrundlaget for Clean House, Care House og Kris Danmark, CV'er for de ansatte i The Clean House og interview med projektkoordinator og medarbejder i The Clean House samt samarbejdspartnere.

³² Jf. interview med Kriminalforsorgens behandlingskonsulent i Vridsløselille Statsfængsel.

³³ Jf. interview med The Clean Houses bestyrelsesformand og projektkoordinator.

sigmæssigt at sammensætte en personalegruppe af såvel tidligere kriminelle/misbrugere og ansatte uden denne baggrund, samt have fokus på kompetenceudvikling af alle medarbejdere. Den kultur, som oppebæres af de ansatte (og brugere) er netop karakteriseret ved, at der primært tages imod råd og vejledning fra personer, som selv har gennemgået en udviklingsproces fra misbrugere/kriminelle til at føre en almindelig tilværelse. Ved fokusgruppinterview med brugerne fremgik det tydeligt, at de ikke har ”respekt” for en ”pædagog”, der kun har teoretisk indsigt og ikke egne erfaringer med misbrug og kriminalitet. Det vurderer evaluatoren kan medføre en risiko for, at der opbygges barrierer i forhold til samarbejdet med offentlige myndigheders rådgivende instanser. Evaluatoren vurderer imidlertid også, at der hos ledelsen i The Clean House er bevidsthed omkring fordelene/nødvendigheden ved sammensætningen af forskellige kompetencer i The Clean House.

To af de ansatte, som ikke er tidligere misbrugere, har erfaring fra misbrugsbehandling i offentlig regi og fra Kriminalitetsforsorgen. Den samlede medarbejdergruppe vurderer entydigt, at deres erfaringer fra tidligere stillinger i behandlingssystemet i offentligt eller privat regi er nyttige i forhold til deres nuværende funktioner. Det skyldes, at de har indsigt i de organisationer, The Clean House samarbejder med.

- **Kommunikationsevner og moden og ansvarsbevidst adfærd**

Kommunikationsevner og moden og ansvarsbevidst adfærd er fundamentale kompetencer for ansatte i fængselsgruppen. Medarbejdere i fængselsgruppen vurderer, at evnen til at kommunikere med forskellige grupper af ansatte og indsatte i fængsler, er en essentiel kompetence. Samarbejdet med personalet i fængslerne er en balancegang som kræver, at fængselskonsulenterne optræder modent og ansvarligt, fordi samarbejdet med fængselspersonalet hviler på et skrøbeligt grundlag, hvilket bekræftes af alle informanter i Kriminalforsorgen.

- **En livsstil**

For projektkoordinatoren er det vigtigt, at de ansatte betragter arbejdet som en livsstil, og ikke som et almindeligt arbejde, hvilket kan begrundes i, at The Clean House er en for form ”livsværk” for projektkoordinatoren, da han er initiativtager.

Ledelse og ansatte i The Clean House vurderer, at det tidligere har været vanskeligt at rekruttere ansatte. Dels på grund af kravet om kontinuerlig og flerårig stoffrihed og lovformelighed, dels krav om en profil der kan fordre et konstruktivt samarbejde såvel internt som eksternt. Kravet om 5 års stoffrihed og lovformelighed er en skærpelse af tidligere krav. De kan nu stilles, da det er blevet lettere at rekruttere. Begrundelsen herfor er, at The Clean House er blevet en kendt institution, og at The Clean House har udvidet med nye funktioner, hvilket tilsammen har skabt interesse blandt potentielle ansøgere/ansatte.

Evaluatoren vurderer, at ansættelseskriterier og medarbejderkompetencerne i The Clean House afspejler mange af brugernes behov. Evaluatoren kan imidlertid ikke på det eksisterende datagrundlag vurdere, om der er professionelle krav i forhold til behandling af brugerne, som de ansatte ikke kan efterkomme.

3.6.3 Kompetenceudvikling

Rammerne for kompetenceudvikling er fastlagt i personalepolitikken, hvor de formelle procedurer for tildeling af kurser, baseret på principper som relevans og lighed,

og de ressourcemæssige rammer er beskrevet. Det fastslås endvidere, at supervision planlægges af kursusudvalget efter ønske fremsagt på personalemøder.

Medarbejderne vurderer, at løbende personlig og faglig kompetenceudvikling er nødvendig, men at der af ressourcemæssige årsager (tid og økonomi) er grænser for, hvad der er muligt.

Der er nedsat et kursusudvalg i The Clean House, som har udarbejdet en liste med kursusmuligheder, som medarbejderne kan anmode om at deltage i. Tildelingen af kurser fordeles kollektivt efter medarbejdernes behov, men bestyrelsen har eksempelvis, som tidligere skrevet, stillet krav om, at projektkoordinatoren skulle på lederkursus i 2004.

Øvrig medarbejderudvikling er primært baseret på bilateral ad hoc dialog mellem projektkoordinator og ansatte. Det skyldes, at der ikke er etableret formelle strukturer for medarbejdersudvikling, eksempelvis MedarbejderUdviklingsSamtaler. Årsagen hertil er ifølge projektkoordinatoren, at medarbejdergruppen først for nylig er vokset, og at den bilaterale ad hoc tilgang hidtil har fungeret tilfredsstillende.

Medarbejderne vurderer generelt, at kompetence- og medarbejderudviklingen er en daglig, igangværende proces. En ansat udtrykker imidlertid behov for, at kompetenceudviklingen bliver mere fokuseret.

Der har tidligere været afholdt individuel- og gruppesupervision for alle ansatte med en ekstern konsulent. Gruppesupervision blev bl.a. brugt til at drøfte succeskriterier for hele The Clean House.

Et flertal af medarbejdere og tovholdere udtrykker behov for at systematisere brugen af supervision, men at der ikke i 2005 har været tilstrækkelige ressourcer hertil.

I 2005 afholdes et kursus i teambuilding for alle ansatte, grundet de mange nyansættelser i 2004 og 2005. Der afholdes endvidere et medafhængighedskursus³⁴, hvilket medarbejderne entydigt vurderer er væsentligt for at opretholde et professionelt forhold til brugerne.

Evaluator vurderer, at der er etableret strukturer for efteruddannelse i The Clean House, men at de ikke er forankret som en strategisk, systematisk og bevidst kompetenceudviklingsstrategi af de ansatte. Evaluator kan derfor påpege et behov for at formalisere strukturerne omkring medarbejderudvikling.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt jf. The Clean House personalepolitik at genoptage drøftelser om supervision som redskab til kompetenceudvikling. Dette fordrer en dialog om, hvordan supervision kan bidrage til såvel de enkelte ansattes kompetenceudvikling såvel som udviklingen af The Clean House som tilbud.

3.7 Intern evaluering

The Clean House anvender ikke skriftlige brugerevalueringer af delprojekterne. Der er forskellige opfattelser blandt de ansatte af behovet for at indføre brugerevalueringer af tilbuddene.

³⁴ Medafhængighed fokuserer på det forhold, at den afhængiges omgivelser gradvist tilpasser sig den afhængiges behov for at undgå for eksempel konflikter. Dermed risikerer personale, familie eller venner at bidrage til den adfærd, som fastholder den afhængige i et misbrug, jf. Burg, Birgitte van der og Lene Højer (2003): "Når afhængigheden tager over i det pædagogiske arbejde", downloadet fra <http://www.ufch.dk>.

Skriftlige brugerevalueringer er tidligere blevet anvendt som afslutning på undervisningsforløb i Kris Danmark, men blev afskaffet, da besvarelserne ikke blev vurderet anvendelige. Tovholder for undervisningen og for Clean Home vurderer, at de daglige (mundtlige) forespørgsler til deltagerens udbytte af undervisningen erstatter systematisk anvendelse af skriftlige brugerevalueringer. Af ressourcemæssige årsager har Care Houses tovholder ikke arbejdet med brugerevalueringer af ophold i botilbuddet, men ønsker at afprøve dette.

Evaluator vurderer, at der til trods for den dokumenterende tilgang i et flertal af The Clean Houses delprojekter ikke anvendes systematisk evaluering og brugerevaluering af delprojekterne. Den dokumenterede tilgang skal eksempelvis forstås som, at undervisningsforløb i høj grad er baseret på skriftlighed, at der anvendes skemaer for del- og slutmål, ugeplaner mv., ligesom delprojekterne er begyndt at udarbejde statusrapporter til bestyrelsen.

Den manglende systematiske anvendelse af brugerevalueringer, vurderer evaluator, vanskeliggør en systematisk tilpasning til brugernes behov, men det må samtidig vurderes, at der foregår en løbende tilpasning, eksempelvis konceptbeskrivelser for botilbuddene. Samtidig vurderes det problematisk, at praksis omkring afholdelse af skriftlige brugerevalueringer i undervisningen i Kris Danmark er afskaffet frem for, at der er gjort forsøg på at tilpasse dem til målgruppen.

3.8 Medarbejdertilfredshed med styring og organisering

Generelt udtrykker medarbejderne stor tilfredshed med ledelsen (bestyrelse, projektkoordinator og tovholdere) og med den tillid og frihed, de oplever. Ledelsen vurderes som lyttende, og det er en udbredt opfattelse, at der er en konstruktiv dialog på tværs af The Clean House.

Medarbejderne betragter det tillige som en styrke, at styringen og organiseringen af The Clean House ikke er baseret på skarpe arbejdsdelinger og faggrænser. Selvom medarbejdernes arbejdsopgaver er meget forskellige, kan de overlape hinandens funktioner. Det har dog samtidig den konsekvens, ifølge medarbejderne, at deres arbejdsfunktioner ikke er klart definerede, og for nyansatte kan det virke forvirrende. De detaljerede funktionsbeskrivelser – som skal udarbejdes for alle ansatte - vil tydeliggøre de enkelte arbejdsfunktioner i The Clean House.

Blandt de ansatte er der bred enighed om, at det er et problem, at der kun er en person ansat i botilbuddene, fordi det kan være nødvendigt at drøfte den enkelte bruger, med en kollega, der har indgående kendskab til den enkelte bruger og de individuelle handlingsplaner. For så vidt angår Clean Home, er der taget højde for dette fra august 2005, hvor en medarbejder er ansat til at varetage udslusningen fra Clean Home til arbejdsmarkedet mv., hvilket betragtes som en vanskelig opgave og en fremtidig udfordring på tværs af The Clean House. Dette uddybes i kapitel 7.

Evaluator vurderer, at der i høj grad er udlagt kompetence og ansvar til medarbejderne, og at ledelsen kun træder ind, hvis der ikke kan skabes enighed i medarbejdergruppen. Særligt fængselsgruppen vurderes som meget selvstændig, da medarbejderne selv planlægger store dele af deres arbejdsgange. Samtidig vurderes det hensigtsmæssigt, at der er ansvarlige tovholdere og en ledelse, som tager ansvaret i vanskelige situationer, og om nødvendigt træffer de afgørende beslutninger.

Kapitel 4. Værestedet Clean House

I kapitel 4 behandles værestedet Clean House. Kapitlet belyser og vurderer Clean House som være- og aktivitetssted med kortlægning af aktiviteter, medlemmer og brugere, og værestedets betydning for brugernes fastholdelse i stoffrihed. Endvidere vurderes det, hvordan brugernes deltagelse i aktiviteterne påvirker udviklingen i brugernes netværk og deres sociale integration. Endelig behandles samarbejdet mellem den uafhængige og den kommunale socialrådgivning. Kapitlet indledes med en opsummering samt angivelse af udviklingspotentialer.

4.1 Opsummering og udviklingspotentialer

Værestedet Clean House er et værdsat og velfungerende tilbud til stoffri misbrugere. Specielt brugerne ser Clean House som et unikt tilbud, som de ikke kan finde i andre sammenhænge.

Københavns Kommune vurderer, at værestedet er vigtigt i forhold til at sikre et bredt udvalg af tilbud, men vurderer samtidig, at kravet om stoffrihed betyder, at potentielle brugere eksempelvis personer i substitutionsbehandling, ikke kan deltage i tilbuddet.

Værestedet lever op til sine formål i forhold til at skabe et fællesskab blandt brugere på tværs af delprojekter, og det netværk og de rammer det giver, er en hjælp til at brugerne fastholdes i stoffrihed.

Det vurderes, at der i Clean House er et identitetsfællesskab som i sammenhæng med stoffriheden udgør et supplement til N.A.-fællesskaber. Det er et hensigtsmæssigt alternativ til fællesskaber i misbrugsmiljøet eller i det kriminelle miljø.

En af de identificerede barrierer i forhold til formålet er brugerinddragelse. Således er brugerrepræsentationen i bestyrelsen afskaffet. De ansatte oplever et manglende ansvar fra brugernes side i forhold til at afholde og gennemføre aktiviteter, hvilket betyder, at de ansatte ofte må tage over. Hidtil har praksis derfor været, at henlæggelse af aktiviteter er blevet accepteret. Dog overvejes det at genindføre brugermøder.

Et andet problemfelt er manglende systematik i opstilling af resultatmål, herunder opfølgning, og målbare indikatorer. Delmålene for værestedet er eksempelvis ikke omsat i resultatmål. Praksis omkring registreringer af medlemmer har ikke været tilstrækkeligt implementeret i 2004, og der hersker derfor nogen usikkerhed omkring, hvordan, og i hvilket omfang medlemsregistreringer og medlemsindbetalinger er foretaget, og følgelig validiteten af opgørelser over antal medlemmer. Der registreres endvidere ikke på antal daglige brugere.

Som konsekvens af ovenstående foreligger der ikke et faktuel grundlag, som kan anvendes til dokumentation af effekter og identifikation af indsatser.

Som følge af samarbejdsaftalen med Københavns Kommune fra 2005, har The Clean House en udfordring i at udvikle systemer og målemetoder til at dokumentere indsatsen og resultater heraf i The Clean House.

4.1.1 Udviklingspotentialer

En af de store udfordringer er brugerinddragelsen. Trods det grundlæggende princip om brugerinddragelse og den generelle brugertilfredshed, er det ikke lykkedes at delagtiggøre brugerne aktivt i udviklingen af nye aktiviteter og idéer for værestedet. Det er derfor nødvendigt at udvikle strategier, som aktivt kan sikre involvering af bruger-siden i udviklingen af værestedet, hvis værestedet skal beholde et af sine særkender sammenlignet med andre tilbud til målgruppen.

Et første tiltag må være konsekvent udnævnelse af dels aktivitetsansvarlige, dels en brugerrepræsentant, som kan referere brugernes holdninger til bestyrelsen via bestyrelsens medarbejderrepræsentant.

Evaluator vurderer, at manglende resultatmål og tilpasning af eller overvejelse af tilpasning af praksis omkring medlemsregistreringer, praksis omkring henlæggelse af aktiviteter mv. i sammenhæng med andre faktorer illustrerer, at der ikke er systematisk refleksion over værestedet og dets udviklingspotentiale, om end der foretages løbende tilpasning af aktiviteter.

Der kan med fordel udvikles systematisk opfølgning på mål og effekter, hvilket igen kan være med til at danne grundlaget for videreudvikling af aktiviteter og tiltag.

I forhold til formidling ligger der et uudnyttet potentiale. Dels i forhold til den konkrete opfølgning på formidlingen til eksempelvis Københavns Kommunes Rådgivningscentre, dels et samarbejds potentiale i at informere alle Rådgivningscentre om tilbuddene såvel i forhold til værestedet som de øvrige delprojekter.

4.2 Formål, bevillingsgrundlag og målgrupper

Clean House er et være- og aktivitetssted for stoffrie og ædru misbrugere, som reguleres efter SEL § 115, jf. kapitel 3. Værestedet blev oprettet i 1997 på initiativ af projektkoordinatoreren, der selv er tidligere misbruger.

Det formelle grundlag for værestedet Clean House er vedtægterne, SEL § 115 og samarbejdsaftalen med Københavns Kommune.

4.2.1 Formål

Formålet med værestedet Clean House er defineret i vedtægterne for The Clean House:

”projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber muligheder for, at tidligere stofmisbrugere og kriminelle, ved at deltage heri motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel tilværelse, så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet og fængsel” bliver brudt, så de bliver arbejdsmarkedsparete, så de bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab.

”Dette søges opnået ved, at Clean House som værested, tilbyder særlige tilrettelagte aktiviteter³⁵”.

³⁵ Jf. The Clean Houses vedtægter af 2004. Botilbuddet Clean Home er ikke indskrevet i vedtægterne af marts 2004, hvilket skyldes, at botilbuddet først blev etableret i april 2004. Vedtægterne ændres ifølge bestyrelsesformanden ved førstkommande bestyrelsesmøde i oktober 2005.

Ifølge projektkoordinatoren for The Clean House, kan dette udbygges med, at tilbyde stoffri/ædru misbrugere et stoffrit fristed, når forhold i hverdagen bliver for overvældende³⁶.

Følgende delmål med værestedet kan identificeres på baggrund af værdigrundlaget for The Clean House:

- At der skabes et fællesskab på tværs af The Clean House
- At der tilbydes netværk.

Vedtægterne fastslår endvidere, at der skal være brugerinddragelse i beslutningsprocessen, operationaliseret ved at der er udpeget en brugerrepræsentant.

Clean House

CLEAN HOUSE er et være- og aktivitetssted. Der er åbent 365 dage om året, hvilket blandt andet kan lade sig gøre ved, at nogle brugere tager frivillige vagter. Der er desuden ansat en daglig medarbejder.

Formålet med værestedet er at tilbyde et uformelt stoffrit fællesskab, der samtidigt kan støtte brugerne i at forblive stoffri. Af aktiviteter kan nævnes ture, børnedage, fester og koncerter. I det daglige består tilbuddet blandt andet af morgenmad, uformelt samvær, adgang til computere og styrketræning. Der er endvidere tilknyttet en uafhængig socialrådgiver, der kan være behjælpelig med ansøgninger om fx revalidering, gældssanering m.m.

Kilde: The Clean House; De fire hovedaktiviteter, 2005.

4.2.2 Bevillings- og lovgrundlag

Lov om social service § 115³⁷ stiller krav om, at kommunen som bevillingsmyndighed skal fastlægge rammerne for samarbejdet med bevillingsmodtageren i form af en samarbejdsaftale.

Tilskuddet gives til den selvejende institution The Clean House, men i såvel bevillingsskrivelse som af samarbejdsaftalen fremgår det, at tilskuddet skal anvendes til: Løn til koordinator og husleje som tilskud til aktiviteter (i eller uden for værestedet.)

Samarbejdsaftalen forpligter bestyrelsen af den selvejende institution til at indsende årlige beretninger og regnskaber udarbejdet af en statsautoriseret revisor.

Samarbejdsaftalen var indtil 2004 betinget af afholdelse af årlige evalueringsmøder (med repræsentation af Københavns Kommune, bestyrelsen, medarbejder- og brugerrepræsentanter i The Clean House) samt af indsendte regnskaber til Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen³⁸.

I 2005 er samarbejdsaftalen ændret (underskrevet i juni 2005), idet aftalen nu forpligter værestedet til at udarbejde en skriftlig statusbeskrivelse for The Clean House baseret på kvantitativ information om afholdte aktiviteter som erstatning for evalueringsmødet, se tekstboks nedenfor. Opstramningen skyldes kommunens ensretning af samarbejdsaftaler med frivillige organisationer i kommunen.

³⁶ Jf. interview med projektkoordinator og aktuelt daglig leder af værestedet.

³⁷ Serviceloven, § 115, stk. 3.

³⁸ Jf. informanter i The Clean House og i Centralforvaltningen i Københavns Kommune.

Københavns Kommune anser det for essentielt, at værestedet og The Clean House som helhed måler og formidler deres resultater, da det eksisterende grundlag for at vurdere resultater for såvel værestedet som The Clean House i sin helhed vurderes meget begrænset³⁹. Clean House har i dag ikke en fast praksis for måling af antal daglige brugere etc.

Samarbejdsaftale mellem The Clean House og Familie og Arbejdsmarkedsafdelingen om udvikling af det frivillige sociale arbejde i Københavns Kommune for bevillingsåret 2005

The Clean House er afhængig af medlemmernes frivillige arbejdskraft, særligt ved arrangementer der ligger udover den daglige drift af værestedet.

Fokusområder

- At værestedet drives stof- og alkoholfrit
- At værestedet har en daglig åbningstid, som også ligger uden for normal arbejdstid
- At der er mindst 100 medlemmer, og at der er en årlig tilgang af nye medlemmer
- At der organiseres aktiviteter der er netværksskabende
- At der organiseres aktiviteter, der henvender sig til ex- misbrugere og deres familier

Status for indsatsen

- Der skal udarbejdes status for aktiviteterne i 2005, hvor der redegøres for:
- Antal besøgende (brugere) dagligt i værestedet
- Antal medlemmer i alt
- Antal nye medlemmer
- Antal af frivillige i alt
- Indholdet af de frivillige arrangementer
- Antal arrangementer/aktiviteter udenfor værestedet
- Indholdet af arrangementerne
- Antal arrangementer/aktiviteter for familier og børn
- Indholdet af arrangementer/aktiviteter for familier og børn
- Antal af deltagere fordelt på arrangementerne
- Eventuelt nye aktiviteter.

Kilde: Samarbejdsaftale mellem The Clean House og Familie og Arbejdsmarkedsafdelingen om udvikling af det frivillige sociale arbejde i Københavns Kommune for bevillingsåret 2005.

4.2.3 Målgruppe

Målgruppen for værestedet er alle stoffri/ædru misbrugere og ikke kriminelle, der ønsker at benytte tilbuddene i værestedet. Dette omfatter både medlemmer og brugere af de øvrige delprojekter i The Clean House. Værestedet opfordrer brugere til at melde sig ind i værestedet, fordi de vurderer, at det medvirker til at skabe en tilknytning til The Clean House.

³⁹ Jf. gruppeinterview med medarbejdere i Københavns Kommune

4.2.4 Organisering af værestedet

Evaluators har kortlagt de medarbejdere (funktioner), der indgår i værestedet. Styring og daglig drift er i 2005 organiseret omkring følgende funktioner:

- Projektkoordinator
- En daglig medarbejder, social pædagog
- Øvrige medarbejdere i The Clean House
- En uafhængig socialrådgiver
- Personer i praktik og løntilskudsansættelser
- Frivillig brugerinddragelse.

Værestedets tovholder er i 2005 The Clean Houses projektkoordinator. Det er ikke hensigten, at projektkoordinatoren skal være tovholder for værestedet, men grundet at den tidligere tovholder har sagt op, samt behov for styring af værestedet, påhviler funktionen projektkoordinatoren. Projektkoordinatoren har det overordnede ansvar for værestedets drift, og træffer som tovholder og projektkoordinator beslutninger vedrørende den overordnede drift.

Opgaver i forbindelse med den daglige drift varetages af værestedets socialpædagog, som formelt er ansat i The Clean House. Medarbejderen varetager ikke funktioner i forhold til de resterende delprojekter i The Clean House.

De øvrige medarbejdere i The Clean House forestår løbende opgaver i relation til værestedet. Den regnskabsansvarlige i The Clean House er eksempelvis ansvarlig for tilberedning af frokost i værestedet.

Værestedet har tilknyttet en uafhængig socialrådgiver, som otte timer om ugen forestår rådgivning af The Clean Houses brugere, værestedets medlemmer og andre interesserede.

Yderligere arbejdskraft i værestedet udgøres af personer i praktik- og løntilskudsansættelser og brugerne som frivillige.

Samarbejdet baserer sig på løbende dialog, og ved at de ansatte deltager i personale-møder for The Clean House.

4.3 Værdigrundlag og regler

I dette afsnit redegøres der for værdigrundlaget og reglerne for værestedet.

Grundprincipperne/reglerne for værestedet er i overensstemmelse med det overordnede værdigrundlag for institutionen:

- Stoffrihed⁴⁰ på dagen for besøg i værestedet
- Fravær af kriminalitet (sort arbejde) i relation til værestedet
- Konstruktiv adfærd og fravær af vold og trusler
- Frivillig brugerinddragelse
- Fravær af mange regler
- Brugernes vilje

⁴⁰ Med stoffrihed menes jf. Care Houses konceptbeskrivelse alt stemningsændrende, dvs. alkohol, hash, kokain, opiater, benzodiazepiner, barbiturater, metadon, subutex, amfetamin, ecstasy, antidepressiver, psykofarmaka, doping og lignende.

- Eksemplets magt⁴¹.

4.3.1 Stoffrihed og fravær af kriminalitet i relation til værestedet

Brugere af værestedet skal være stoffri på dagen for at komme i værestedet. Grundprincippet om stoffrihed adskiller ifølge alle evalueringens informanter værestedet fra andre tilbud om være- og aktivitetssteder til stofmisbrugere i Københavns Kommune.

4.3.2 Håndhævelse af regler

Grundprincipperne/reglerne håndhæves af både brugere og ansatte i værestedet og i The Clean House. Det betyder, at langt hovedparten af brugerne ikke kommer i værestedet, hvis de har tilbagefald, fordi de selv håndhæver og værdsætter kravet om stoffrihed på dagen⁴². Urinprøver anvendes ved tvivlstilfælde, og de ansatte forsøger så vidt muligt at hjælpe de brugere videre, som har tilbagefald til stofmisbrug eller til kriminalitet. Retningslinjer for de ansattes indgriben er defineret i The Clean House personalepolitik.

4.3.3 Skærpelse af regler

Etableringen af Kris Danmark har ifølge brugere af værestedet og projektkoordinatoren medført en stramning af værestedets regler. Det betyder, at der stilles krav om, at brugerne er såvel stoffri, ædru som lovformelige. Sidstnævnte i forhold til at beskytte de tidligere kriminelle imod sort arbejde⁴³. En konsekvens af stramningen var ifølge tidligere brugere af The Clean House, at værestedet blev boykottet af brugere uden tilknytning til The Clean Houses øvrige delprojekter⁴⁴. De ansatte i The Clean House vurderer dog ikke dette som en boykot, men at de brugere der f.eks. ikke ønsker at betalte skat etc., ikke kan benytte værestedet, hvorfor de ikke kommer der.

4.3.4 Eksemplets magt

Et væsentligt princip for værestedet og for The Clean House som helhed er anvendelse af eksemplets magt⁴⁵. Det indebærer, at de ansatte skal fungere som rollemodeller. Det afspejles i de ansatte, hvor alle ansatte undtagen socialrådgiveren er tidligere misbrugere, og dermed har samme baggrund som brugerne.

⁴¹ Jf. interview med projektkoordinator i The Clean House og dokumentation fra The Clean House.

⁴² Jf. fokusgruppeinterview med brugere.

⁴³ Jf. interview med projektkoordinator,.

⁴⁴ Jf. interview med tidligere brugere af delprojekterne i The Clean House.

⁴⁵ Jf. værdigrundlaget udarbejdet for Clean House, Care House og Kris Danmark.

4.3.5 Brugerinddragelse

Ifølge SEL § 115, vedtægter og personalepolitik skal brugerne aktivt inddrages i værestedet, både i beslutningsprocessen og som frivillige i forbindelse med afholdelse af aktiviteter.

Brugerinddragelse i beslutningsprocessen

Vedtægterne for The Clean House fastsætter, at der skal være brugerrepræsentation af værestedets brugere i bestyrelsen, som refererer brugernes holdninger på baggrund af brugermøder i værestedet.

Brugerrepræsentation i bestyrelsen er afskaffet - som følge af oprettelsen af Kris Danmark - men bestyrelsen har besluttet at fastholde inddragelsen/høringen ved brugermøder i værestedet og fortsat udnævnelse af en brugerrepræsentant, som skal referere brugernes holdninger til bestyrelsen via bestyrelsens medarbejderrepræsentant. Denne praksis er ikke implementeret. Der har været afholdt brugermøder, men såvel brugere som projektkoordinator vurderer, at de ikke havde et konstruktivt udbytte, fordi brugerne ikke er interesserede i at deltage i beslutningsprocessen omkring værestedet.

Brugerinddragelse i værestedet

Grundprincippet om frivillig brugerinddragelse er udmøntet i, at brugerne har mulighed for at deltage i planlægning og afholdelse af aktiviteter i værestedet, og kan påtage sig frivillige vagter, når værestedets personale har fri.

For så vidt angår brugerinddragelse i det daglige arbejde har brugere af værestedet bidraget til bl.a. istandsættelse og vedligeholdelse af The Clean House. De indgår i det daglige arbejde og har fælles ansvar for vedligeholdelse af stedet, for at der afholdes aktiviteter i værestedet etc.

Alle brugere kan påtage sig vagter i værestedet for eksempel i forhold til åbning og lukning, og det er både brugere af tilbud i relation til andre delprojekter i The Clean House og brugere, som udelukkende anvender værestedet. Nogle brugere har faste vagter, andre tager en vagt fra tid til anden.

Tilhørsforhold til værestedet

Tilhørsforholdet til værestedet forsøges fremmet ved at brugerne opfordres til at melde sig ind i værestedet⁴⁶ og betale 100 kr. Formålet er ligeledes at få brugerne til at træffe et bevidst valg om at anvende værestedet. Derfor får nye brugere en vis betænkningstid, før de opfordres til at melde sig ind, da det skal være et bevidst valg om at benytte værestedet, og indgå i fællesskabet.

4.3.6 Metodisk refleksion

Evaluators vurderer, at det metodiske værdigrundlag for værestedet er i overensstemmelse med The Clean Houses, men må samtidig påpege, at der er en risiko for, at den konkrete tilgang til, hvordan medarbejderne mest hensigtsmæssigt anvender eksempelvis egne erfaringer, ikke konkret er defineret for værestedet. Evaluator påpeger, at det kan medføre en risiko for, at systematisk metodisk refleksion udebliver.

⁴⁶ Der betales ved indmeldelse et engangsbeløb på kr. 100.

4.4 Dokumentation, opfølgning og resultatmål

Dette afsnit behandler de redskaber og tiltag, der gennemføres med henblik på at opnå delmålene for værestedet.

4.4.1 Statusrapporter

Projektkoordinatoren er ansvarlig for opfølgning i forhold til bestyrelsen, hvilket gøres på baggrund af manuelle registreringer af større aktiviteter og deltagerantal.

Opfølgning på værestedet er siden 2004 foretaget i statusrapporter til bestyrelsen. Statusrapporternes⁴⁷ indhold kan inddeles i følgende punkter:

- Bemærkninger til overordnede problemområder
- Antallet af daglige brugere (baseret på skøn) og aktiviteter
- Forhold omkring tilskud
- Deltagerantal ved større arrangementer
- Information om status for værestedets tilbud og dialog med eksterne interessenter.

4.4.2 Medlemsdatabase

I kraft af kravet om minimum 100 medlemmer jf. vedtægter fra 1997 og samarbejdsaftalen mellem The Clean House og Københavns Kommune har værestedet en medlemsdatabase som dokumentationsredskab.

På trods af, at værestedet i 2005 har langt over 100 medlemmer, er kravet om de 100 medlemmer ikke ændret. Samarbejdsaftalen for 2005 kræver dog en nytilgang af medlemmer. Informationerne i medlemsdatabasen revideres ikke, men medlemsdatabasen kan give et overordnet billede af brugerne af værestedet jf. afsnit 5.5.

4.4.3 Resultatmål

Resultatmålene fremgår af Samarbejdsaftalen fra 2004/2005 samt af vedtægter for The Clean House:

- At værestedet drives stof- og alkoholfrit
- At værestedet har en daglig åbningstid, som også ligger uden for normal arbejdstid
- At der er mindst 100 medlemmer, og at der er en årlig tilgang af nye medlemmer
- At der organiseres aktiviteter der er netværksskabende
- At der organiseres aktiviteter, der henvender sig til ex- misbrugere og deres familier
- At der er frivillige vagter
- Tilbud om uafhængig socialrådgivning.

⁴⁷ Evaluatoren har modtaget to statusrapporter for Clean House, en kortfattet årsrapport fra 2004, og en statusrapport fra januar 2005.

Evaluator er ikke bekendt med, at der er udviklet en detaljeret konceptbeskrivelse for værestedet med yderligere definerede del- eller resultatmål⁴⁸.

Der er ikke opstillet kvantitative resultatmål eksempelvis for, hvor mange daglige brugere, der skal benytte tilbuddene eller antallet af aktiviteter. Sidstnævnte fordi det besluttes indenfor rammerne af de økonomiske ressourcer, og af hensyn til fleksibiliteten i den daglige drift⁴⁹.

Derimod foretages optællinger af antallet af afholdte fællesarrangementer og antallet af deltagere; dog stiller samarbejdsaftalen nu krav om daglige registreringer.

4.5 Udvikling i antal af medlemmer og brugerkaraktistika

Værestedet benyttes af personer med eller uden tilknytning til The Clean Houses øvrige tilbud, typisk som supplement til møder i NA-fællesskaber⁵⁰.

Brugerne af værestedet kan overordnet opdeles i to grupper:

- Brugere, der benytter værestedet hyppigt/dagligt
- Brugere, der primært benytter værestedet ved større arrangementer, højtider mv.

Værestedet har ifølge brugere og ansatte i The Clean House en vigtig funktion, når brugerne er ”nyclean”, fordi værestedets aktiviteter, klubber, daglige måltider og fællesskab kan opfylde og tilfredsstillende mange af de behov, som personer med kortvarig og langvarig stoffrihed har i et stoffrit miljø⁵¹.

Det er typisk i den indledende stoffrie fase, at brugerne har behov for de rammer, som værestedet kan tilbyde. Herefter anvender mange medlemmer værestedet med meget variende hyppighed, f.eks. ved højtider eller når der sker omvæltninger i deres liv, som medfører behov for et stoffrit værested.

Fristed

”Når livet udenfor (i samfundet) bliver for hårdt, er værestedet et fristed, hvor trykket kan lettes.”

Citat: Bruger i værestedet.

Tabel 4.1 viser udviklingen i antal medlemmer og brugere siden 1997⁵².

År	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Antal medlemmer	95	127	210	287	364	433	475	520	548

Kilde: The Clean House, august 2005, og referater af bestyrelsesmøder i The Clean House 1997-2005.

Der er på evalueringstidspunktet registreret 548 medlemmer af værestedet. Som anført i tabellen ovenfor, er antallet af medlemmer steget fra 95 i 1997 til 548 i 2005. Af de 548 medlemmer er seks personer pårørende til medlemmer og 14 personer er støttemedlemmer.

⁴⁸ Jf. Interview med projektkoordinatoren og fremsendt dokumentation fra The Clean House

⁴⁹ Jf. interview med projektkoordinatoren.

⁵⁰ N.A.-møder (Narcotics Anonymous) afholdes dagligt i tilknytning til væresteder og andre tilbud til stofmisbrugere.

⁵¹ Jf. interview med ansatte, med brugere af værestedet og med stoffri/ædru misbrugere, der ikke dagligt benytter værestedet.

⁵² Opgørelsen er baseret på referater fra bestyrelsesmøder i The Clean House og på statistik udarbejdet af The Clean House med henblik på denne evaluering. Der er usikkerhed omkring tidligere håndtering af medlemsregistreringer i 2004/2005, hvilket tilskrives manglende systematik omkring indmeldinger og af den tidligere tovholder i værestedet stoppede. Der er derfor usikkerhed forbundet med opgørelsen.

I tabel 4.2 er fordelingen af medlemmer, som er meldt ind i værestedet efter januar 2001 opgjort på alder i procent. Der er således ikke tale om en aldersfordeling for alle registrerede medlemmer af værestedet.

Tabel 4.2 Medlemmer fordelt på alder i % ⁽¹⁾							
Alder	>18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-60	60<
Medlemmer i %	1,0	1,5	17,7	42,4	29,4	7,4	0,5
1: Aldersfordelingen i % er baseret på indmeldinger foretaget fra ca. januar 2002. Der er derfor ikke tale om en angivelse for samtlige medlemmer. Kilde: The Clean House, august 2005.							

Som det fremgår af tabellen, er der flest medlemmer i aldersgruppen 30-39 år (42%) og aldersgruppen 40-49 år (29%).

Anskues medlemmerne i forhold til bopælskommune, ses det ikke overraskende, at den største andel af medlemmerne har bopælskommune i København jf. tabel 4.3.

Tabel 4.3 Medlemmer fordelt på bopælskommune				
Bopælskommune	Københavns Kommune	Frederiksberg Kommune	Udenfor København	Medlemmer uden bopæl
Antal medlemmer	411	24	99	19
Kilde: The Clean House, august 2005.				

Ifølge en opgørelse foretaget til bestyrelsen i 1997 var der på daværende tidspunkt omkring 20-25 daglige brugere i dagstimerne.

Projektkoordinatoren oplyser, at det daglige antal brugere i 2005 i dagstimerne er 25-30 personer.

Antallet af daglige brugere varierer afhængig af årstid og tidspunkt på måneden, fordi stedet naturligt anvendes af flere, når brugerne løber tør for penge og om vinteren, hvor er større behov for indendørs væresteder.⁵³

Ifølge dokumentation fra institutionen⁵⁴ har The Clean House i 2005 oplevet nedgang i nye medlemmer og i brugeres anvendelse af værestedet. Det har ikke været muligt entydigt at fastslå årsagerne men primært nævnes ledelsens håndhævelse af forbuddet mod sort arbejde.

Nedenstående tekstboks giver på baggrund af et fokusgruppeinterview afholdt med brugere af værestedet en karakteristik af brugere, som dog må tages med et vist forbehold, grundet antallet af deltagere.

⁵³ Jf. interview med bl.a. tovholder i undervisning i Kris Danmark og brugere.

⁵⁴ Referater af personalemøder og bestyrelsesmøder, statusrapporter for 2005 etc.

Brugerkarakteristika for deltagere i fokusgruppe med brug af værestedet

Alder: Ud af de i alt fem informanter var to 40-49 år og tre var 30-39 år.

Køn: Alle fem var mænd.

Civilstatus: De fleste (fire) var samlevende og én var ugift.

Børn: Tre havde ikke børn, men en af disse ventede barn. Én havde både børn på samværsbasis og børn han ikke ser. Én havde hjemmeboende børn.

Forsørgelsesgrundlag: Én var på understøttelse, én var på kontanthjælp, én fik pension. En var pædagogstuderende og en modtog sygedagpenge.

Uddannelse: Tre af de fem informanter havde en erhvervsfaglig uddannelse, en havde 10. klasse, og én havde udfyldt "andet".

Erhvervsstatus: Tre var ledige, én var under uddannelse og én var sygemeldt (ingen var således beskæftigede).

Tid som misbruger: Tre havde været misbrugere i mere end 20 år og to mellem 11 og 15 år.

Tid som stoffri: To havde været stoffri i 3 til 6 måneder og én i 1 til 5 år. De øvrige to havde været stoffri i 6 til 10 år.

Tidligere stoffri perioder: Én havde været stoffri mere end 10 gange, én havde været stoffri 4 til 6 gange, én havde været stoffri 2 til 3 gange, én havde været det 1 gang og én havde ikke tidligere været stoffri.

Fængselsstraf: Fire ud af de fem informanter havde været i fængsel. Kun én havde således ikke været idømt fængselsstraf.

Tid afsonet i fængselssystemet: To havde afsonet mellem 6 og 10 år, én havde afsonet mellem 1 og 5 år og én mellem 7 og 12 måneder. Én havde aldrig været idømt fængselsstraf.

Kilde: Faktablade udfyldt af deltagere i forhandling med fokusgruppeinterview, Oxford Research A/S, august 2005.

4.6 Kortlægning af aktiviteter

Ifølge The Clean Houses vedtægter og samarbejdsaftalen med Københavns Kommune, skal værestedet tilbyde særlige tilrettelagte aktiviteter og dermed bidrage til den samlede målsætning for The Clean House. Værestedet skal endvidere jævnfør ledelsens årsberetning fra 2004 holde dag-, aften-, og weekendåbent.

I dette afsnit kortlægges de aktiviteter, der afholdes i værestedet.

I forbindelse med værestedet er der faste aktiviteter, sociale arrangementer og klubber. Aktiviteterne afholdes dels internt i værestedet, dels eksternt.

Tabel 4.4: Aktiviteter i værestedet

Faste tilbud i værestedet

- Motionsrum
- Musikrum
- Aktivitetsrum for kvindelige brugere af værestedet
- Billard
- Computere
- TV

Sociale aktiviteter for brugere i værestedet
<ul style="list-style-type: none"> • Arrangementer ved højtider • Musikarrangementer • Fællesspisning og • Frokost
Klubber, som er organiseret under værestedet
<ul style="list-style-type: none"> • Fodboldklubben FC Clean House, som træner hver uge med ca. 20 ugentlige deltagere og endvidere har afholdt 18 turneringskampe under DAI i 2005 • Musikklubben med ca. 5 bands, som anvender musikrummet på daglig basis og i 2005 har afholdt 4 koncertarrangementer og udgivet CD'en "Vi vil det her". • Internetcaféen med 7 pc'ere, som benyttes dagligt. • Styrketræningsklubben, som benyttes af ca. 5-10 brugere dagligt
Eksterne arrangementer
<ul style="list-style-type: none"> • Udlandsture (finansieret af midler fra f.eks. foredrag) • Deltagelse ved arrangementer på misbrugsområdet • Deltagelse i internationale NA-konventioner og fælles arrangementer med Kris Sverige • En båd, som har været i anvendelse i 2005, men gik i stykker • Ture til kurbad, boksning og andre arrangementer.
Kilde: The Clean House, august 2005.

Projektkoordinatorerne planlægger i nær fremtid at udvide aktiviteterne med regelmæssige foredrag for interesserede brugere i værestedet.

4.6.1 Antal arrangementer og deltagerantal

Tabel 4.5 viser, hvilke arrangementer sociale arrangementer, der har været afholdt i perioden januar 2005 til august 2005 samt oplysning om deltagerantal og deltagelse af pårørende.

Tabel 4.5 Antal sociale arrangementer med medlemmer i 2005		
	Antal deltagere	Deltagelse af pårørende?
Fastelavn	50	ja
Påskefrokost (skærtorsdag)	60	ja
Banko (langfredag)	50	ja
Clean House 8. fødselsdagsfest med livemusik og karaoke	200	ja
Kvinde-barn dag med sundhedsplejerske	10	ja
Kilde: Oplysninger indhentet fra The Clean House, 2005.		

Tabel 4.6 nedenfor viser antal sociale aktiviteter afholdt udenfor værestedet i Danmark eller udlandet, antal deltagere samt deltagelse af pårørende i perioden fra januar 2005 til august 2005.

Tabel 4.6 Antal sociale aktiviteter med medlemmer i 2005 afholdt uden for værestedet i DK eller udlandet

	Antal deltagere	Deltagelse af pårørende?
Fodboldarrangement Sindsrocup	260	ja
Sommerlejr for forældre/børn i Sverige (1)	22	ja
Besøg i Zoologisk Have	90	ja
Campingvogn	24	ja
Båd	30	nej

1: Finansieret af indtægter fra foredrag m.v.
Kilde: Oplysninger indhentet fra The Clean House, 2005.

4.6.2 Formidling

De sociale arrangementer afholdt i og udenfor værestedet har involveret pårørende, ligesom pårørende kan deltage i værestedets udlandsrejser, og er velkomne i værestedet. Der er ikke aktiviteter udelukkende for de pårørende.

Der er udviklet omfattende informationsmateriale om værestedet, men der er ikke aktuelt systematisk formidling af løbende aktiviteter til medlemmer og brugere. Planlagte aktiviteter annonceres i værestedet, hvor brugerne kan tilmelde sig. Et flertal af aktiviteter aftales på daglig basis, og gerne på initiativ af en bruger, som kan foreslå at en gruppe tager i kurbad m.m.

Der udarbejdes en månedskalender, hvor alle aktiviteter er oplyst. Tidligere har brugere af værestedet udarbejdet "Clean House News" (i 1997 og 1998) med en liste over kommende aktiviteter, men ophørte, da der ikke var brugere der kunne varetage det.

Projektkoordinatoren oplyser at der er planer om udvikling af en folder om stedets aktiviteter. Endvidere er der løbende udarbejdet foldere til information om værestedet målrettet rådgivningscentre, behandlingsinstitutioner m.fl.

Aktiviteter målrettet professionelle aktører på misbrugsområdet er jf. projektkoordinatoren centreret omkring oplysningsvirksomhed, dvs. foredrag om The Clean House blandt aktører på området for behandling af kriminelle og misbrugere, heriblandt de Københavnske Rådgivningscentre. Grundet medarbejderudskiftninger i Rådgivningscentre, er ikke alle medarbejdere blevet præsenteret for The Clean House⁵⁵.

4.6.3 Tilpasning af aktiviteter

Aktiviteterne i The Clean House tilpasses ifølge projektkoordinatoren og brugerne gradvist efter brugernes ønsker, men er afhængige af, om der er brugere, som tager ansvar for aktiviteter. For eksempel er et tidligere børnerum ændret til aktivitetsrum for kvinder, fordi det ikke blev brugt, og kvinderne ønskede deres eget aktivitetsrum.

Projektkoordinatoren oplever, at hvis medarbejdere spørger brugerne, hvad de har lyst til, er det som regel omkostningsfulde aktiviteter. Derfor tilpasses det ressourcerne, og det er projektkoordinatoren, som er budgetansvarlig, der træffer afgørelse om, der er ressourcer til at afholde de foreslåede aktiviteter.

⁵⁵ Jf. gruppeinterview med medarbejdere i Rådgivningscenter Amager.

Det accepteres af ledelse og ansatte, at aktiviteter henlægges, medmindre der er tale om større annoncerede aktiviteter, hvorefter de ansatte tager over.

4.7 Den uafhængige socialrådgivning

Dette afsnit omhandler samarbejdet mellem den uafhængige socialrådgiver, som er tilknyttet værestedet, og den kommunale socialrådgivning.

Værestedets tilknyttede uafhængige socialrådgiver forestår socialrådgivning i The Clean House. Socialrådgiveren er tilknyttet The Clean House otte timer om ugen. Arbejdet som uafhængig socialrådgiver har karakter af ”udviklingsocialrådgivning” i den forstand, at socialrådgiveren ser på de muligheder, der er for at udvikle handleplaner for tidligere misbrugere. Men da den uafhængige socialrådgiver i sagens natur ikke er tilknyttet det offentlige system, og ikke har myndighedsansvar, kan der alene ydes vejledning og støtte til brugerene i kontakten til det officielle system.

Alle brugere i The Clean House kan anvende den uafhængige socialrådgivning. Den uafhængige socialrådgiver kan ikke udarbejde konkrete handleplaner med brugeren, men kan sammen med brugeren foretage indstillinger til handleplaner, der udarbejdes i offentligt regi. Den typiske bruger karakteriseres som i 30’erne, hvor brugerens handleplan med de offentlige myndigheder er under udarbejdelse eller i starten af en handleplan.

De konkrete funktioner omhandler eksempelvis rådgivning om gældssanering, udviklingsplaner i The Clean House, forhold relateret til brugernes eventuelle børn, som i mange tilfælde er anbragt eller bor hos misbrugerens tidligere partner, revalideringsplaner, jobsøgning og praktikophold. Dvs. både opgaver af social- og arbejdsmæssig karakter i forhold til social integration, udslusning til arbejde etc.

Socialrådgiveren vurderer, at der mulighed for at arbejde procesorienteret og langsigtet, hvis brugeren ønsker det, og grundet rådgiverens permanente tilknytning til The Clean House og den tid, der er rådighed til vejledningen.

The Clean House registrerer ikke, hvor mange brugere, der anvender den uafhængige socialrådgivning, men der anslås ugentligt at være i gennemsnit fire langvarige samtaler og ca. 15 telefonopkald. Ca. seks gange årligt etablerer socialrådgiveren kontakt mellem en bruger og en virksomhed med henblik på aktivering.⁵⁶

The Clean House har i 2004 indgået samarbejdsaftale med projekt Rabarberland - hvor socialrådgiveren ligeledes er ansat - som er et projekt på tværs af institutioner og projekter i Københavns Kommune under Beskæftigelseskonsortiet ”Settlementet”. Clean House skal som underleverandør til projektet tilbyde forskellige former for praktik og planlægning samt et fællesskabsmiljø, jf. www.rabarberland.dk.

Funktionen er ifølge den uafhængige socialrådgiver meget afhængig af et positivt samarbejde med Københavns Kommunes socialrådgivere, hvilket såvel er socialrådgivere i Københavns Kommunes rådgivningscentre⁵⁷ som socialcentre.

Samarbejdet mellem Københavns Kommune og den uafhængige socialrådgivning er karakteriseret ved, at socialrådgiveren i Clean House kan foreslå og drøfte handlepla-

⁵⁶ Jf. interview med den uafhængige socialrådgiver i The Clean House.

⁵⁷ Det er rådgivningscentrenes ansvar og forpligtelse at sikre, at den socialfaglige indsats og den behandlingsmæssige indsats koordineres. I forhold til den arbejdsmarkeds-mæssige integration samarbejdes der med medarbejdere i disse centre, men også med socialcentre i kraft af deres rolle.

ner for brugeren med den kommunale rådgivning. Dette sker som regel ved, at den uafhængige socialrådgiver sender en indstilling til det relevante rådgivningscenter på vegne af borgeren. Den primære funktion er i det direkte forhold til brugeren, men en kommunal socialrådgiver påpeger, at den høje kvalitet af indstillingerne ofte gør det videre forløb omkring udvikling af handleplaner nemmere for de kommunale socialrådgivere.⁵⁸

I samarbejde med borgeren har den uafhængige socialrådgiver i kraft af sit kendskab til den sociale forvaltning mulighed for at afdække de realistiske muligheder, som borgeren har og arbejde med en plan for afdækning af den enkeltes behov. Her lægger socialrådgiveren vægt på at lægge kimen til realistiske planer for borgeren. Netop på dette punkt påpeger socialrådgivere i et rådgivningscenter i Københavns Kommune imidlertid, at indstillinger fra den uafhængige socialrådgiver kan være noget urealistiske eller meget langvarige, men at det håndteres med et telefonopkald til den uafhængige socialrådgiver.

Faldgruber ved den frivillige funktion kan ifølge den uafhængige socialrådgiver være, at den offentlige socialrådgiver/myndighed får en oplevelse af, at den uafhængige socialrådgiver blander sig i den kommunale socialrådgivning/myndighedsudøvelse, men generelt vurderes processen og samarbejdet meget positivt af den uafhængige socialrådgiver. Sidstnævnte bekræftes af et af Københavns Rådgivningscentre.⁵⁹

4.8 Vurdering af effekter

Professionelle blandt samarbejdspartnere og ansatte i The Clean House fremhæver vigtigheden af, at værestedet er et supplement til andre tilbud til brugerne. Socialrådgivere i et rådgivningscenter i Københavns Kommune fremhæver vigtigheden af, at der er et stoffrit værested, da de vurderer, at stoffri misbrugere ofte ikke vil være sammen med aktive misbrugere og at stoffri misbrugere ikke har andre muligheder for fuldstændig stoffri tilbud i kommunen. Således vurderes selve tilstedeværelsen af værestedet som et vigtigt resultat i sig selv.

For Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen i Københavns Kommune er det et væsentligt interesseområde, om værestedet er tilgængeligt og åbent for alle. Her vurderes kravet om stoffrihed også i forhold til personer i substitutionsbehandling som en udelukkelsesfaktor. Stoffriheden i værestedet er imidlertid det, der gør værestedet unikt i forhold til de ansatte og brugerne.⁶⁰

En privat samarbejdspartner og nogle brugere påpeger endvidere, at værestedet sammenlignet med andre væresteder tilbyder mange aktiviteter og faciliteter, som man som medlem kan benytte på uforpligtende vis og uden specifik bevilling til den enkelte bruger. En anden forskel fra andre væresteder er, at der ikke afholdes N.A.-møder i værestedet.

4.8.1 Fastholdelse af brugere i stoffrihed

De faktorer ved værestedet, som brugerne påpeger hjælper dem til at forblive stoffrie, kan opsummeres i følgende punkter:

⁵⁸ Jf. interview med den uafhængige socialrådgiver i værestedet.

⁵⁹ Jf. informanter i Rådgivningscenter Amager.

⁶⁰ Jf. Interview med informanter i Københavns Kommune og fokusgruppeinterview med brugere af værestedet.

- Kravet om stoffrihed og ædruelighed i værestedet
- Stoffri arrangementer ved for eksempel højtider, så brugerne har mulighed for at fravælge sammenkomster med personer, som ikke er stoffrie eller ædru
- Et fristed og et sted at komme tilbage til, når det opstår problemer
- Et alternativ til gamle netværk.

En afgørende fordel, der fremhæves af brugerne af værestedet, er, at brugerne forstår hinanden. Hvis Clean House ikke eksisterede mener flere af brugerne, at de ville søge sådanne fællesskaber i misbrugsmiljøet eller i det kriminelle miljø. Fordelen er således, at folk i Clean House kan være sammen i et stoffrit miljø. Mange oplever også værestedet som et supplement til N.A.-fællesskaber.⁶¹

Brugerne betegner værestedet som et unikt sted, hvor ædru og stoffrie misbrugere kan være sammen. The Clean House bliver som organisation betegnet som flad og ikke-hierarkisk, hvilket brugere, der deltog i fokusgruppeinterview, mener er positivt. Det fremhævedes også som positivt, at brugerne har en stor grad af ansvar og frihed. En beklager dog, at der er kommet flere regler og forbud i Clean House efter, at Kris Danmark er kommet til. Informanterne er her uenige, da andre blot mener, at The Clean House er blevet større, og at der ikke er kommet væsentligt flere regler.

Et fristed

Brugere i værestedet er enige om, at Clean House fungerer som et slags fristed, hvor de kan lade batterierne op. Mange har behov for at komme væk fra det omliggende samfund, og Clean House er en base, hvor brugerne får ny energi og samtidig holder øje med hinanden. Det bekræftes på tværs af brugere.⁶² Mange oplever, at de bedre kan være sig selv i Clean House, end når de befinder sig ude i ”det rigtige samfund”. Dette hænger sammen med, at folk taler det samme sprog og er i samme situation. Informanterne tillagde det stor vægt, at folk er i samme båd og forstår hinandens sprog og signaler.

Stoffrihed ved højtider

Clean House’s arrangementer i forbindelse med højtider fremhæves særligt positivt af brugerne af værestedet. Nogle af brugerne oplever netop højtider som nytår og jul som problematiske og svære at komme igennem uden at falde tilbage til misbrug. Clean House tilbyder i den forbindelse et arrangement uden rusmidler, som er ”nede på jorden”. Interview med tidligere brugere af undervisnings- og botilbud viser ligeledes, at flere brugere ikke anvender værestedet hyppigt i det daglige, men deltager i de større sociale arrangementer. En årsag hertil er, at det især er ved højtider, at der er risiko for tilbagefald, og de sociale arrangementer ved højtider skaber rammerne for, at stoffrie misbrugere kan ”føle sig næsten normale”.

4.8.2 Udvikling i brugernes netværk og deres sociale integration

Brugere af værestedet påpeger, at mange ikke har et netværk, når de kommer til Clean House, hvilket skal ses i sammenhæng med deres misbrugs- og/eller kriminalitetsforløb, og de konsekvenser det har haft for deres forhold til familie og venner, arbejdsmarkedet mv. Clean House giver ifølge brugerne mulighed for samvær med

⁶¹ Jf. Interview med nuværende og tidligere brugere af The Clean House.

⁶² Jf. fokusgruppeinterview med brugere af værestedet og en tidligere bruger af Kris Danmark, som fortsat benytter værestedet.

ligestillede med lignende baggrund, giver et fællesskab og et sted at tage hen, når man har det dårligt i en periode. Brugere knytter venskaber med andre brugere.⁶³

Evaluatoren vurderer, at værestedet fremmer integration i et miljø af tidligere misbrugere, og giver adgang til et fællesskab, men at værestedet som selvstændigt delprojekt ikke fremmer den sociale integration for brugeren i forhold til det omgivende samfund.

4.8.3 Brugertilfredshed med værestedet

Brugere fremhæver, at Clean House er med til at lære dem ansvar gennem de frivillige vagter. For mange opleves det som et stort ansvar, at tage en frivillig vagt og få udleveret nøgler til værestedet. De frivillige vagter fungerer også som en slags ”dørstopper”, når det lønnede personale har fri. En fortalte, hvordan det havde følt meget uoverkommeligt første gang han tog en vagt. De fleste af informanterne tog frivillige vagter eller havde tidligere gjort det.

Nedenstående tekstboks opsummerer på baggrund af fokusgruppeinterview med brugere deres tilfredshed med Clean House.

Brugere af værestedets tilfredshed med aktiviteter i Clean House

Tilfredshed med tilbuddet/tilbuddene: Alle var tilfredse med tilbuddene. Én tilføjede at han særligt brugte pc'erne og motionsudstyret. Han understregede samtidig, at han kunne gøre det sammen med ”andre som ham”. En anden svarede, at han var tilfreds, fordi han kunne komme og gå som han ville. En tredje begrundede sin tilfredshed med følgende: ”Her er mine fornuftige venner, der ikke lokker mig i uføre”. En fjerde svarede, at han brugte Clean House, når han følte sig ensom og i følelsesmæssig ubalance. Han påpegede også, at Clean House er et godt sted at skabe et netværk med personer, som vil det samme som ham.

Udbytte af deltagelse i Clean House's forskellige tilbud: Tre mente, at deltagelsen i Clean House's aktiviteter giver dem øget selvværd, og tre mente det gav dem øget livsglæde. Der var to som svarede, at det gav dem større mod på livet, og der var tre som svarede, at deltagelsen i The Clean House var med til at fastholde venner og bekendtskaber. Én svarede, at det gav ham øget lyst til at tage en uddannelse. To af deltagerne i interviewet havde sat kryds i ”andet?”. Den ene uddybede, at hans sygdom ”har fri”, når han er i Clean House. En anden uddybede, at han lærer at omgås andre mennesker samt får et holdepunkt og sikkerhedsnet i hverdagen.

Kilde: Faktaark anvendt i forbindelse med fokusgruppeinterview med brugere i Clean House, august 2005.

4.8.4 Brugertilfredshed med den uafhængige socialrådgiver

Samlet giver informanter blandt nuværende og tidligere brugere af den uafhængige socialrådgivning udtryk for at være tilfredse med den uafhængige socialrådgiver, og gøre meget brug af denne funktion. Brugere vurderer, at den uafhængige socialrådgiver ”er på deres side”, hvorimod de giver udtryk for et mere anstrengt forhold til de kommunale socialrådgivere. Flere informanter har modtaget vejledning om deres rettigheder og krav fra den uafhængige socialrådgiver og oplever, at der er mere tid til rådighed end i det ”officielle” system.

⁶³ Baseret på fokus gruppeinterview med brugere af værestedet.

4.9 Samarbejdsaftale med Københavns Kommune

Københavns Kommune var med til at etablere værestedet i 1997 og ydede bl.a. vejledning til udformning af vedtægter. Fra 1997 og frem har Københavns Kommune givet etårige bevillinger fra 1998 efter SEL § 115.

Clean House er siden sin etablering blevet mere og mere uafhængig. Uafhængigheden bekræftes af projektkoordinatoren, som vurderer, at der er en særlig værdi i, at The Clean House er en selvstændig institution.

Københavns Kommune vurderer, at The Clean House gerne vil modtage offentlig finansiering men samtidig har et udtalt ønske om at bevare stor selvstændighed, hvilket har gjort, at kommunen og Clean House tidligere har fravalgt en driftsoverenskomst⁶⁴.

Kommunen har fra 2005 som led i den overordnede strategi indført ensartede standarder for samarbejdsaftaler med frivillige organisationer. Det må således vurderes, at i forhold til rammerne for samarbejdet med Københavns Kommune er Clean House en del af kommunens vifte af tilbud⁶⁵.

Den nye samarbejdsaftale for 2005 stiller nye krav til The Clean House om at dokumentere aktiviteter og deltagere, hvilket evaluatoren vurderer vil give kommunen bedre muligheder end hidtil for at vurdere resultaterne af værestedets arbejde, og således skabe mulighed for en mere formaliseret vurdering på baggrund af The Clean Houses kommende årsrapporter.

⁶⁴ Jf. Interview med informant i Københavns Kommune.

⁶⁵ Jf. Interview med informant i Københavns Kommune.

Kapitel 5. Kris Danmark

I kapitel 5 redegøres for delprojektet Kris Danmark, der organisatorisk består af to afdelinger: En fængselsgruppe og undervisning. Det opsøgende arbejde i fængslerne, fastholdelse og behandling i udslusning belyses, ligesom samarbejdet med Kriminalforsorgen og København Kommune vurderes. Grundet den organisatoriske opdeling i en selvstændig fængselsgruppe og i undervisningen, struktureres analysen tilsvarende⁶⁶.

5.1 Opsummering og udviklingspotentialer

Opsummering og udviklingspotentialer beskrives selvstændigt for fængselsgruppen og for undervisningen.

5.1.1 Fængselsgruppen

Overordnet vurderes Kris Danmark at have opfyldt de mål, der er opstillet af myndighederne i bevillingen. Delmål for fængselsgruppen er operationaliseret i en konceptbeskrivelse, ved at der skal etableres samarbejde til Kriminalforsorgen, fængselspersonale, fællestillidsmænd for de indsatte og behandlingsinstitutioner, hvilket evaluator vurderer er realiseret⁶⁷. Dog er målet om etablering af en jobkonsulentfunktion, et samlet mål for Kris Danmark og Care House, ikke opfyldt.

Resultaterne målt i antal indsatte, fængselsgruppens personale har været i kontakt med, og det antal indsatte, der er rekrutteret til undervisning i Kris Danmark, skal ses i sammenhæng med, at fængselsgruppen først er etableret i 2003/2004, hvorefter der er ansat personale, og indgået samarbejdsaftaler med fængsler. Det samlede antal deltagere, som fængselsgruppen har rekrutteret til undervisning vurderes forholds-mæssigt lille, men skal ses i sammenhæng med barriererne for samarbejde. Der registreres en stigning i antal rekrutterede af deltagere i undervisning i Kris Danmark frem til 2005, men et mindre fald i antal kontaktede indsatte. Dette fald, skyldes ifølge tovholder i fængselsgruppen, at de som nystartet organisatorisk enhed, havde et meget højt antal kontakter til indsatte i 2004, men at de som følge af bemanningen/ressourcer i 2005, fortsatte kontakten til en vis procentdel af de indsatte der indledtes kontakt med i 2004. Forventningen er i følge tovholderen, at antallet af nye kontakter vil stagnere på "et mere regulært" antal med den eksisterende bemanning.

Kris Danmarks bidrag til undervisning og foredrag i sammenhæng med oplysning til samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen og i fængslerne samt invitationer til samarbejdspartnere om at besøge Kris Danmarks faciliteter i København har medvirket til, at der er skabt oplysning om Kris Danmark blandt relevante samarbejdspartnere i danske fængsler. Det kan på sigt medføre større accept af Kris Danmark i fængslerne, om end samarbejdet vurderes skrøbeligt, da det er meget personbåret.

⁶⁶ Evalueringen af Kris Danmark baseres dels på skriftlig dokumentation og informationsmateriale, dels interview med følgende informanter: Daglig ledelse, ansatte, medarbejdere i The Clean House, og samarbejdspartnere i Direktoratet for Kriminalforsorgen, socialrådgivere og behandlingskonsulenter i to danske fængsler og i to rådgivningscentre i Københavns Kommune.

⁶⁷ Jf. "Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt", ikke dateret.

De konkrete resultater af fængselsgruppens arbejde skal ses i sammenhæng med, at det er en langvarig og tidskrævende proces at etablere samarbejde med de indsatte og med fængslerne, ligesom det vurderes konstruktivt, at strategien tilpasses grundlaget for rekruttering. Et andet tegn på øget kendskab og accept i fængslerne er, at kontakten til Kris Danmark ofte sker på foranledning af indsatte.

Den nye strategi for Kris Danmark viser, at der er løbende refleksion over tilgangen til fængslerne, og at det er i overensstemmelse med bevillingsgrundlaget for Kris Danmark.

Et identificeret problemområde er systematisk dokumentation af initiativer og effekter. Der afholdes møder og udarbejdes lister over forløb og aftaler, men der er ikke en velunderbygget dokumentation af effekter.

Udviklingspotentialer

Formidling af indsatsen og resultater kan med fordel dokumenteres og formidles systematisk til samarbejdspartnere.

Det kan således overvejes, at styrke den systematiske erfaringsopsamling og dokumentation af indsatsen. Dette kan dels bruges fremadrettet til videreudvikling af tilbud og justering af strategi, dels bidrage til at afbøde den potentielle svaghed, at indsatsen er meget personbåren. Med en bedre og fyldig dokumentation sikres muligheden for, at erfaringer, metoder og aftaler lettere kan forankres. Dermed kan andre såvel internt i The Clean House som blandt samarbejdspartnere få adgang til det, der ellers ville forblive ”tavs viden” hos de ansatte.

5.1.2 Undervisning

Undervisningen i Kris Danmark lever overordnet op til delmålene.

Undervisningen foregår i faste strukturer, og der er især fra deltagersiden udbredt tilfredshed med tilbuddet. Dog er brugen af slutevalueringer fraveget til fordel for mundtlige spørgsmål.

I det hele taget arbejdes der ikke med systematiske kvantitative mål, men i stedet med mere kvalitative succeskriterier.

I forhold til den anvendte undervisningsmetode, hvor skriftligheden er et bærende element, er der delte holdninger blandt ansatte, brugere og samarbejdspartnere. Skriftligheden kan eksempelvis indebære en risiko for eksklusion af potentielle deltagere med anden etnisk baggrund eller lavt uddannelsesniveau, men i den konkrete undervisningssituation vurderer ansatte og deltagere, at der tages højde for dette med en individualiseret tilgang til den enkelte.

Samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen vurderer, at de steder, hvor der er etableret tilbud om stofmisbrugsbehandling i Kriminalforsorgens regi, mangler tiltag til de indsatte, hvor behandling af den kriminelle adfærd er i fokus. Derfor er Kris Danmark et godt koncept. Får de indsatte kontakt til Kris Danmarks medarbejdere, skabes endvidere en ”sund voksenkontakt” og ro om de indsatte op til besøg fra Kris Danmark.

Samarbejdspartnere, ansatte i The Clean House og brugere påpeger samstemmende at løsladelsestidspunktet er forbundet med stor risiko for tilbagefald til misbrug og/eller kriminalitet. Den eventuelt etablerede ”voksenkontakt” med fængselsgruppen kan være ved udover afsoningsperioden, og således betyde en kontinuerlig støtte

til de indsatte, så de ikke er isoleret ved udslusning fra fængsler. Et tidspunkt, hvor den løsladte udover at skulle skabe nye strukturer for sit liv, også skifter tilsynsførende i Kriminalforsorgen.

Et centralt problemfelt er gennemførelsesgraden. Af de 88 personer, som har afsluttet eller afbrudt et undervisningsforløb i perioden 2002-2005, har 46 personer afbrudt forløbet, mens 42 personer har gennemført. Det er en gennemførelsesgrad på 48%. ca. 50% af de afbrudte forløb skyldes bortvisninger.

Udviklingspotentialer

Der er et udviklingspotentiale i at opstille mere kvantitative mål og succeskriterier og dokumentere effekter og resultater.

Endvidere kan skriftlige brugerevalueringer, tilpasset målgruppen, bidrage til en systematisk tilpasning til deltagerne behov og de krav, som eksterne samarbejdspartnere eventuelt kan stille.

Gennemførelsesgraden kan tyde på, at visitationen kan styrkes. At så mange forlader undervisningsforløbet før tid, er ikke kun et tegn på, at det er en vanskelig målgruppe. Formålet med rollemodeller og de anvendte metoder er jo netop, at der er tale om en institution, hvor de ansatte har indgående kendskab til stofmisbrugere/kriminelle. Det indikerer, at selve rekrutterings- og screeningsprocessen med fordel kan strammes op, samtidig med en tættere opfølgning på deltagerne undervejs i forløbet.

I fængselsgruppen er der stigende kontakt til personer med anden etnisk baggrund end dansk. Således er næsten 31% af de personer, der er indledt kontakt til i 2005 af anden etnisk baggrund end dansk, hvilket skal ses i sammenhæng med stigningen i antallet af etniske indsatte i danske fængsler. Det vurderes i den forbindelse hensigtsmæssigt, at der tages stilling til, hvordan denne potentielle udfordring kan imødegås.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ikke monitoreret Kris Danmarks arbejde systematisk eller opstillet mål eller delmål for samarbejdet med Kris Danmark, men vurderer, at samarbejdet er en succes. Der vurderes at være et udviklingspotentiale i, at Kriminalforsorgen indgår i en monitorering af indsatsen.

5.2 Formål, bevillingsgrundlag og delmål

Delprojektet Kris Danmark blev etableret i 2002. Forud for etableringen af delprojektet var en fase på godt to år med henblik på at udvikle konceptet og arbejdsgrundlaget, og etablere et samarbejde med Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Der er ikke indgået en overordnet rammeaftale mellem Kriminalforsorgen og Kris Danmark. Aftaler indgås lokalt med de enkelte fængsler⁶⁸.

⁶⁸ Jf. Interview med informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen, og informant i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel. Sidstnævnte påpeger, at Kris Danmark blev godkendt ved et fællesmøde mellem fængselsinspektører i Kriminalforsorgen. Ved et møde mellem fængselsinspektører opfordrede Direktoratet for Kriminalforsorgen til at overveje, om Kris Danmark var et tilbud, de enkelte fængslet ville bruge. På den vis blev der fra Direktoratets side sagt god for Kris Danmark.

5.2.1 Formål og bevillingsgrundlag

Det nuværende grundlag for Kris Danmarks virksomhed er The Clean Houses vedtægter samt bevillingsskrivelse fra Københavns Kommune af 7. januar 2004.

Kris Danmark er et delprojekt i den selvejende institution The Clean House, og har jf. ansøgningen, der ligger til grund for den nuværende bevilling, følgende formål:

- At der skabes kontakt til forestående løsladte
- At der gives oplysning om projektet
- At der tilbydes afhentning af løsladte
- At der arrangeres modtagelse og bolig (udslusning)
- At der er kontaktperson til rådighed ved løsladelse
- At der er jobkonsulent og socialrådgiver til rådighed
- At der etableres socialt netværk⁶⁹.

Herved ligger Kris Danmarks formål indenfor rammerne af formålet med den selvejende institution The Clean House, jf. kapitel 3.

Grundlaget for Kris Danmark er yderligere defineret i de overordnede vedtægter, værdigrundlaget for The Clean House og i konceptbeskrivelser⁷⁰ for fængselsgruppen.

Formålet med Kris Danmark er at:

”hjælpe kriminelle og misbrugere i de Danske fængsler med at komme ind i et netværk af tidligere misbrugere og kriminelle. Dette er et netværk som vil bestå af mennesker der i fællesskab arbejder på opbygge en ny identitet som i sidste ende skal resultere i en ny tilværelse som ikke indeholder stoffer og kriminalitet.”⁷¹

5.2.2 Delmål

Delmål og succeskriterier for Kris Danmark kan præciseres i følgende for **fængselsgruppen**:

- At der etableres samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen, i danske fængsler og i behandlingsinstitutioner
- At der indgås samarbejdsaftaler med danske fængsler
- At der skabes kendskab til Kris Danmark
- At fængsler og indsatte på selvstændigt initiativ tager initiativ til samarbejde med Kris Danmark
- At der rekrutteres deltagere til undervisning i Kris Danmark⁷².

Ovennævnte succenkriterier er af tovholder for fængselsgruppen uddybet med:

- Give håb, erfaring og styrke samt motivere de indsatte til en livsforandring
- Vejlede personalet i fængsler om kriminel adfærd
- Forslagsgiver i handleplansamtaler.

⁶⁹ Ansøgning om finansiering til projekterne "Kris Danmark" og Care House" af 21/06/2001.

⁷⁰ Jf. "Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt", ikke dateret.

⁷¹ jf. "Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt", ikke dateret, p. 1.

⁷² Jf. "Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt", ikke dateret, og interview med tovholder for fængselsgruppen.

Delmål og succeskriterier for Kris Danmarks **undervisning** er konkretiseret ved:

- At deltagerne i Kris Danmarks undervisning opbygger selvtilid
- At deltagerne får et aktivt sprog og kan reflektere
- At deltagerne vælger en aktiv tilknytning til arbejdsmarkedet kontra førtidspension
- At underviseren overflødiggøres
- At deltagere i undervisning gennemfører forløb⁷³.

Der er ikke opstillet kvantitative resultatmål for Kris Danmark.

5.3 Værdigrundlag/grundprincipper

Værdigrundlaget for Kris Danmark er i overensstemmelse med det overordnede værdigrundlag for The Clean House, som behandlet i kapitel 3.

Værdigrundlag og grundprincipper behandles individuelt for de to afdelinger af Kris Danmark.

5.4 Målgrupper

Der er to overordnede målgrupper for Kris Danmarks fængselsgruppe og undervisning:

- **Professionelle, som arbejder med kriminelle og misbrugere**⁷⁴

De primære samarbejdspartnere for fængselsgruppen og undervisningen i Kris Danmark er Direktoratet for Kriminalforsorgen og fængselspersonale.

Samarbejdspartnere i fængslerne er behandlingskonsulenter, socialrådgivere og fængselsbetjentene. Endvidere samarbejdes med behandlingsinstitutioner omkring udslusning fra behandlingsinstitutioner til botilbuddene i The Clean House, kommunale socialrådgivere og rådgivningscentre.⁷⁵

- **Kriminelle/stofmisbrugere**

Den primære målgruppe for Kris Danmark er kriminelle og misbrugere i og udenfor danske fængsler (uanset hjemkommune), som vurderes at have en kriminel livsførelse, og som frivilligt ønsker at indgå i en identitetsforandringsproces ved at deltage i individuelle motivationssamtaler og/eller deltage i Kris Danmarks undervisningsprogram ”Kriminalitet som livsstil”⁷⁶.

Et flertal af Kris Danmarks brugere har kendskab til Kris Danmark i kraft af netværk. Dette bekræftes samstemmende af tidligere og nuværende brugere⁷⁷. Markedsføringen af Kris Danmark er endvidere baseret på informationsvideoer, som tidligere

⁷³ Jf. interview med tovholder for undervisningen og præsentationsmateriale om Kris Danmark.

⁷⁴ Jf. interview med informanter i fængselsgruppen og undervisning i Kris Danmark.

⁷⁵ Jf. informanter i The Clean House, informanter i Rådgivningscentre og informanter i Kriminalforsorgen.

⁷⁶ Jf. ”Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt”, ikke dateret, og Kris-Danmark (brochure) og ”Clean House, Care House og Kris Danmark (Arbejdsgrundlag, ej dateret).

⁷⁷ Jf. fokusgruppeinterview med brugere og interview med tidligere brugere af Kris Danmark.

er anvendt i de Københavnske fængsler⁷⁸ og foldere og brochurer, som er distribueret til fængsler, behandlingsinstitutioner og rådgivningscentre⁷⁹.

5.5 Samarbejde med Kriminalforsorgen og danske fængsler

Kriminalforsorgen er den vigtigste samarbejdspartner for forankringen af Kris Danmarks arbejde i de danske fængsler, centralt og lokalt.

Samarbejdet med Kriminalforsorgen påbegyndtes ifølge en informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen allerede omkring 1999/2000, hvor Kriminalforsorgen blev opmærksom på Kris Sverige og den svenske kriminalforsorgs samarbejde omkring det kriminalpræventive program ”Kriminalitet som livsstil”. I samme periode kontaktede The Clean House Kriminalforsorgen for at etablere et samarbejde. Kriminalforsorgen var meget positivt indstillet og besluttede at indlede et samarbejde, for at afprøve metoden (kriminalitetsprogrammet) i danske fængsler. Det krævede en vis tilvænning blandt fængselspersonalet, at tidligere kriminelle skulle have kontakt til de indsatte.⁸⁰ En tilvænning, der fortsat finder sted.

5.5.1 Kriminalforsorgens målsætninger for samarbejdet med Kris Danmark

Ifølge samarbejdspartnere er målsætningen med samarbejdet med Kris Danmark at have et tilbud til de indsatte, som har gennemgået en række behandlingsforløb og afsoningsforløb, har haft gentagende tilbagefald til misbrug og kriminalitet, og som har vanskeligt ved at etablere et samarbejde med kommuner og rådgivningscentre om rehabiliteringstilbud og misbrugsbehandling⁸¹.

5.5.2 Grundlag for samarbejdet med Kriminalforsorgen

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ikke gennemført godkendelsesprocedurer af det faglige/metodiske indhold i Kris Danmarks undervisningstilbud (eller af botilbuddene), hvilket ifølge Kriminalforsorgen skyldes, at der ikke er etableret en kontrakt men udelukkende samarbejdsaftaler mellem de individuelle fængsler og Kris Danmark. Dette er ligeledes årsagen til, at Kriminalforsorgens nyligt etablerede akkrediteringspanel ikke forventer at indlede en formel godkendelsesprocedure af Kris Danmarks tilbud⁸².

Bekendtgørelse af lov om fuldbyrdelse af straf (LBK 207 18/03/05) ligger til grund for Kriminalforsorgens beslutningskompetence ved etablering af afsoneres eksterne undervisningsforløb ved udgang eller restafsoning⁸³.

Kriminalforsorgen har tilsynsrollen med den udstationerede eller løsladte i Kris Danmark regi. Kriminalforsorgens socialrådgivere godkender, om en bruger kan be-

⁷⁸ Jf. interview med projektkoordinator i The Clean House.

⁷⁹ Jf. interview med informanter i Kriminalforsorgen, informanter i Rådgivningscentre og projektkoordinator i The Clean House.

⁸⁰ Jf. interview med informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

⁸¹ Jf. interview med informanter i Ringe Statsfængsel og Vridsløselille Statsfængsel og i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

⁸² Jf. informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

⁸³ Jf. LBK nr. 207 af 18.03.05 om fuldbyrdelse af straf m.v.

nytte tilbuddene i Kris Danmark⁸⁴. Kris Danmark har den endelige visitationsret og kan således afvise beboere eller undervisningsdeltagere⁸⁵.

Indsatte tilkendes udgang af Kriminalforsorgens socialrådgiver til at følge undervisningsforløb, inden de løslades eller får mulighed for at restafsones i Kris Danmark, typisk de sidste tre måneder af deres afsoning. Andre indsluses direkte fra fængsler.

Retningslinjerne aftales mellem socialrådgiveren i Kriminalforsorgen og Kris Danmark. Herefter er der jf. Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel regelmæssig kontakt til eksempelvis socialrådgiveren i Kris Danmark, tovholdere for de to botilbud eller andre medarbejdere i The Clean House. Herigennem foretages det overordnede tilsyn.

5.5.3 Grund- og efteruddannelse af professionelle aktører

Kris Danmark samarbejder med Kriminalforsorgen om afholdelse af grunduddannelse og efteruddannelse af politiskoleelever, fængselsfunktionærer, socialrådgivere og andet fængselspersonale, der som led i anden undervisning deltager i heldagsseminarer hos Kris Danmark eller hører oplæg om kriminel livsførelse for at opnå indsigt i den kriminelles identitet og forståelse af adfærd. Dette arbejde skal ses som led i den generelle information om Kris Danmark og om erfaringerne med undervisningsprogrammet ”Kriminalitet som livsstil”⁸⁶.

Kris Danmark vurderes af Direktoratet for Kriminalforsorgen at være progressive i forhold til markedsføringen af deres tilbud.

Der er etableret et fast samarbejde omkring efteruddannelseskurser om misbrug. Endvidere har Kris Danmark taget initiativ til, at repræsentanter for danske fængsler besøger Kris Danmarks faciliteter i København⁸⁷. Det vurderes generelt positivt af informanter i Kriminalforsorgen⁸⁸.

Kurser/foredrag om Kriminalitet som livsstil

- Ca. fire gange årligt holdes oplæg for politiskoleelever
- Ca. tre gange årligt for socialrådgivere fra fængsler eller rådgivningscentre
- Ca. fem gange årligt for fængselsfunktionærer

Kilde: Interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

5.6 Fængselsgruppen

I dette afsnit foretages analysen af fængselsgruppen.

Fængselsgruppen er formelt set brugernes indgang til undervisning og botilbud om udslusning fra fængsler. Derfor behandler dette afsnit også funktioner og procedurer, som etableres i et samarbejde på tværs af delprojekterne under The Clean House.

⁸⁴ Jf. Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

⁸⁵ Jf. interview med projektkoordinator i The Clean House, tovholder i undervisning, Care House m.fl.

⁸⁶ Jf. interview med repræsentant for Direktoratet for Kriminalforsorgen og leder af undervisning i Kris Danmark.

⁸⁷ Kriminalforsorgen er i 2005 eksempelvis ved at undersøge, hvilke grupper, der skal besøge The Clean House, da mange på ledelsesniveau i fængselsvæsenet har besøgt The Clean House, hvorfor fokus vil være på fængselsfunktionærer eller lignende, som ikke har besøgt The Clean House tidligere.

⁸⁸ Jf. interview med informanter i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel og informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

5.6.1 Koncept for fængselsgruppen

De væsentligste grundprincipper i forhold til målgruppen af indsatte er frivillighed og vilje og de ansattes anvendelse af sig selv som eksempel. Endvidere er grundlæggende principper, at fængselsgruppen agerer ansvarsfuldt i forholdet til samarbejdspartnere i fængslerne.

Fængselsgruppens koncept er beskrevet i dokumentet ”Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt”. Endvidere er det defineret i konceptet for motivationsgrupper i Vestre Fængsel. Der afholdes ikke længere motivationsgrupper i Vestre Fængsel, da det ikke vurderes formålstjenligt af projektkoordinator i The Clean House, fordi målgruppen generelt opholder sig i Vestre Fængsel en afgrænset periode, hvorfor det er vanskeligt at skabe kontinuitet i fælles forløb⁸⁹. Endvidere er sikkerhedsforhold i de københavnske fængsler skærpet, hvorfor Kris Danmarks færden i eksempelvis Vestre Fængsel er indskrænket til besøg⁹⁰.

”Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt” beskriver strukturer, procedurer og arbejdsopgaver for fængselsgruppen. Den er i 2005 under revision på baggrund af de opnåede erfaringer, hvorfor strategien for fængselsgruppens tilgang til de danske fængsler forventes restruktureret jf. afsnit 5.6.7.

Ifølge ”Udkast til struktur, der omhandler Kris Danmarks Fængselsprojekt” struktureres procedurerne for fængselsgruppens arbejde i fire faser:

- Motivationsfasen
- Indlærings- og kontaktfasen
- Udslusningsfasen
- Indskrivningsfasen

Der er på baggrund af de fire faser i Kris Danmark etableret kontakt og indgået samarbejde med fængsler efter fængslernes funktion i forhold til kriminelles afsoning, eksempelvis har de fængsler, der fungerer som arresthuse, været udgangspunkt for motivationsfasen etc.

5.6.2 Fængselsgruppens organisation og funktionsfordeling

I dette afsnit analyseres organiseringen af fængselsgruppens arbejde; dvs. intern organisering og organisering af forløb med indsatte med henblik på rekruttering til motivation af indsatte og undervisning i Kris Danmark.

Resultater af hidtidige forløb behandles undervejs i analysen af fængselsgruppens arbejdsprocedurer i danske fængsler⁹¹.

Fængselsgruppens organisation er defineret i konceptbeskrivelsen og i den overordnede funktionsbeskrivelse for de ansatte i The Clean House, som tidligere er beskrevet i dette kapitel.

Kris Danmark har foretaget opsøgende arbejde i danske fængsler siden bevillingen af midler til Kris Danmark og Care House i 2002⁹². I 2003 blev fængselsgruppen etable-

⁸⁹ Jf. interview med projektkoordinator i The Clean House.

⁹⁰ Jf. interview med informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

⁹¹ Resultaterne baserer sig på statistik indhentet fra The Clean House af evaluator.

ret på baggrund af en organisationsændring af Kris Danmark. Formålet var at afsætte fast personale/ressourcer til det opsøgende arbejde i fængslerne. Kris Danmark blev herefter opdelt i en fængselsgruppe og undervisning⁹³. I 2004 blev en tovholder (fængselskoordinatoren), og herefter to fængselskonsulenter ansat.

Fængselskoordinatoren/tovholder for fængselsgruppen varetager ledelsesansvaret for fængselsgruppen og det overordnede ansvar for opfølgning på delmålene for fængselsgruppen, revision af strategi mv. Fængselskoordinatorens funktion er endvidere kontakten med de indsatte i danske fængsler og udvikling af samarbejdet med Kriminalforsorgen. De to fængselskonsulenter varetager samme funktioner i relation til det opsøgende arbejde i de fængsler, der er etableret samarbejde med, dels i forhold til de indsatte, dels i forhold til samarbejdspartnere⁹⁴. Endvidere afholdes oplæg som tidligere behandlet.

Eksternt samarbejde

Fængselsafdelingens væsentligste samarbejdspartnere er Kriminalforsorgen, fængselsbetjente, fællestalsmænd for de indsatte og behandlingsinstitutioner.⁹⁵ Den nuværende praksis er, at kontakten mellem Kris Danmark og fængslerne etableres på Kris Danmarks initiativ, på foranledning af en indsat og fængsler, som har hørt om undervisningstilbuddet.

På tværs af informanter vurderes det, at det er vanskeligt at etablere samarbejdet mellem fængsler og Kris Danmark på grund af de kulturforskelle og barrierer, der er i mødet mellem tidligere kriminelle og fængselsfunktionærer⁹⁶. Det påpeges imidlertid også, at det gradvist er lykkedes Kris Danmark at lancere sig og imødegå denne barriere.

5.6.3 Redskaber til operationalisering og opfølgning på delmål og resultater

De redskaber, der løbende anvendes af fængselsgruppen i forhold til samarbejdspartnere og indsatte, er:

- Samarbejdsaftaler med fængsler
- Anmodningsskrivelser og samtykkeerklæringer
- Matchningsredskab (visitation)
- Trekantssamtaler.

Internt i fængselsgruppen foretages endvidere løbende registrering af de indsatte, der er etableret kontakt til, og registrering af indgåede aftaler. Der er således:

- Lister/filer, som anvendes til registrering af de indsatte, og hvem der er etableret aftale med om eksempelvis indslusning i undervisning i Kris Danmark og botilbud i The Clean House.
- Det elektroniske journaliseringssystem Mercator, som anvendes til registrering af information om aftaler indgået med alle indsatte, der er etableret kontakt til i de danske fængsler.

⁹² Jf. "Ansøgning om finansiering til projekterne "Kris Danmark " og "Care House" fra Satspuljen", 21.06.01.

⁹³ Jf. bestyrelsen s årsrapport, 2003.

⁹⁴ Jf. Arbejdsfunktioner for fængselsgruppens medarbejdere og interview med fængselskoordinator i Kris Danmark.

⁹⁵ Jf. interview med tovholder for fængselsgruppen.

⁹⁶ Jf. interview med Direktoratet for Kriminalforsorgen, behandlingskonsulenter i Ringe Statsfængsel og Vridsløselille Statsfængsel.

Koordinering med de øvrige delprojekter i The Clean House sker på ugentlige møder mellem tovholder for fængselsgruppen, relevante tovholdere samt socialrådgiveren i The Clean House.

Opfølgning og evaluering af fængselsgruppens arbejde sker ved møder internt og eksternt:

- **Interne, månedlige personalemøder i fængselsgruppen**

Formålet med de interne møder er dels planlægning, dels evalueringsmøder for personalet, hvor der endvidere følges op på intern læring.

- **Eksterne møder med samarbejdspartnere i danske fængsler**

Der afholdes møder med samarbejdspartnere i danske fængsler med henblik på evaluering af forløb⁹⁷. I et tilfælde afholdes møderne for at håndtere eller mindske risikoen for konflikter mellem fængselspersonale og medarbejdere i Kris Danmark.

- **Statusrapporter og statistik**

Der udarbejdes referater til bestyrelsen, og månedlige lister til intern brug og til formidling om etablerede forløb til fængsler og behandlingsinstitutioner. Statistik over samtlige antal kontakter med indsatte formidles også til samarbejdspartnere, men har modtaget kritik, fordi nogle fængsler vurderer, at de er urealistiske⁹⁸. Referater af personalemøder udgør statusrapporter til The Clean Houses bestyrelse.

Samarbejdsaftaler med danske fængsler

Kris Danmarks muligheder for at etablere kontakt med forestående løsladte er baseret på fængselsgruppens mundtlige eller skriftlige aftaler med fængslerne. For så vidt angår samarbejdsaftaler med fængsler, er det et af de områder, der ifølge The Clean House ikke er færdigudviklet⁹⁹.

Siden 2003 har Kris Danmark haft kontakt til de danske fængsler og indgået skriftlige samarbejdsaftaler. Denne udvikling er sket i takt med, at Kriminalforsorgens behandlingsansvarlige har haft mulighed for at følge Kris Danmarks udvikling og orientere sig om baggrunden for det metodiske grundlag og relevansen for de indsatte i fængslerne¹⁰⁰.

Samarbejdsaftalerne fastsætter retningslinjer for sikkerhedsprocedurer, regler for samarbejdet omkring de indsatte, som er i kontakt med Kris Danmark, og regler for, hvordan kontakten mellem den indsatte og Kris Danmark etableres¹⁰¹.

Evaluator er således bekendt med, at der er tegnet udkast til eller er udarbejdet skriftlige samarbejdsaftaler med Københavns fængsler, Vridsløselille Statsfængsel, Hørslev Statsfængsel, Sdr. Omme Statsfængsel, Ringe Statsfængsel, Jyderup Statsfængsel og Nyborg Statsfængsel. Samlet set vurderer fængselsgruppen at have regelmæssig gang i omkring 12 danske fængsler¹⁰².

Udover de fængsler, der er indgået skriftlige samarbejdsaftaler med, følges brugerne af fængselskonsulenterne, hvis de flyttes til et andet fængsel. Kontakten med den indsatte er således ikke afhængig af, hvilket fængsel den enkelte er indsat i, men af at

⁹⁷ Evaluator er ikke bekendt med, i hvor mange fængsler, der afholdes møder. I to fængsler afholdes der enten møder, eller det er påtænkt, jf. informanter i Ringe Statsfængsel og Vridsløselille Statsfængsel.

⁹⁸ Jf. interview med tovholder for fængselsgruppen.

⁹⁹ Jf. interview med projektkoordinator i The Clean House.

¹⁰⁰ Jf. informanter i Vridsløselille Statsfængsel og i Ringe Statsfængsel.

¹⁰¹ Jf. samarbejdsaftale mellem Kris Danmark og Statsfængslet Vridsløselille.

¹⁰² Jf. evaluators korrespondance med projektkoordinator i The Clean House.

der etableres en skriftlig samarbejdsaftale mellem fængslet og Kris Danmark, eller gives besøgstilladelse¹⁰³. Der er tilfredshed med samarbejdsaftalerne, som udgangspunkt for samarbejdet blandt såvel ansatte i The Clean House som samarbejdspartnere, fordi det skaber konkrete strukturer/retningslinjer for samarbejdet¹⁰⁴.

Anmodningsskrivelser: Kontaktforløb og screening til undervisning¹⁰⁵

Kris Danmarks første kontakt til den indsatte etableres på baggrund af anmodningsskrivelser fra de indsatte, hvorefter der afholdes en samtale mellem de to parter i fængslet¹⁰⁶.

Samtalen har tre primære formål:

3. At Kris Danmark præsenteres for den indsatte.
4. At fængselsgruppen orienteres om personlige forhold af relevans for det videre forløb, eksempelvis hvor lang afsoning, der resterer for den indsatte.
5. At fængselsgruppen foretager en uformel screening af, om den indsatte vurderes at have en kriminel livsstil.

Fængselsgruppen foretager således indledningsvis en screening af potentielle brugere, ligesom den indsatte informeres om retningslinjerne for at benytte tilbud i Kris Danmark-regi, hvordan undervisningen forløber mv.

Udelukkelseskriterier fra undervisningsforløb er eksempelvis, at den indsatte har en udvisningsdom, er sexualdømt eller har en lang afsoningsdom, som medfører, at det ikke er realistisk, at personen kan deltage i undervisning i Kris Danmark. Det udelukker ikke, at fængselsgruppen kan indgå et videre samtaleforløb med de indsatte, men de kan ikke deltage i undervisnings- og botilbud¹⁰⁷.

Trekantssamtale med Kriminalforsorgen, brugeren og Kris Danmark

Grundlaget for beslutning om etablering af forløb er et samarbejde mellem fængselsgruppen, Kriminalforsorgens behandlingskonsulenter/socialrådgivere og den indsatte.

Beslutter den indsatte på baggrund af et kortere eller længere motivationsforløb at deltage i undervisnings- og botilbud i Kris Danmark, afholdes et tre- eller firekantsmøde mellem parterne¹⁰⁸. Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel har implementeret den procedure ved, at der umiddelbart efter første møde mellem den indsatte og Kris Danmark afholdes møde mellem parterne, således at der kan udarbejdes en skriftlig handleplan for den indsatte, og for at styre processen, så der ikke er risiko for, at den indsatte får urealistiske forventninger¹⁰⁹.

Ved trekantsmøder afdækkes den enkeltes behov og en samtykkeerklæring underskrives af parterne, således at Kriminalforsorgen og Kris Danmark kan udveksle informationer. Hvis en indsat er aktiv stofmisbruger, hvad ofte er tilfældet, drøftes behandlingsmuligheder¹¹⁰. Der er her ifølge behandlingskonsulenten tale om et arbejde, men som behandlingskonsulenten påpeger, har Kriminalforsorgen det pri-

¹⁰³ Jf. interview med fængselskoordinatoren i Kris Danmark.

¹⁰⁴ Jf. interview med fængselskoordinatoren i Kris Danmark og interview med Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

¹⁰⁵ Belysning af forløb er primært baseret på interview med informanter i The Clean House og Vridsløselille Statsfængsel samt dokumentation fra The Clean House.

¹⁰⁶ Jf. interview med behandlingskonsulenter og samarbejdspartnere i Vridsløselille Statsfængsel og i Ringe Statsfængsel.

¹⁰⁷ Jf. interview med fængselskoordinatoren i Kris Danmark.

¹⁰⁸ Den indsatte kontaktperson i fængslet kan også deltage i mødet, og er den indsatte i misbrugsbehandling, inddrages den behandlingsansvarlige i behandlingsafdelingen, jf. interview med informant i Kongens Ø i Vridsløselille Statsfængsel.

¹⁰⁹ Jf. informanter i kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

¹¹⁰ Jf. informanter i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

mære kendskab til mulighederne indenfor Kriminalforsorgen. Det vurderes ligeledes, om den indsatte kan blive prøveløsladt, hvilket et flertal af fængselsdomme og en høj tilbagefaldsprocent kan være en hindring for. Spørgsmål vedrørende prøveløsladelse forsøges således løst tidligt i processen¹¹¹. På baggrund af mødet udarbejdes en handlingsplan for den indsatte af Kriminalforsorgens socialrådgiver.

Fængselsgruppen og Kriminalforsorgen vurderer, at i relation til Kriminalforsorgens anvendelse af handleplaner for brugere, kan fængselsgruppen bidrage til at prioritere den rækkefølge, den indsattes problemområder behandles efter af Kriminalforsorgen. Ifølge Kriminalforsorgen er fængselsgruppen også ofte involveret i at henvise brugere til misbrugsbehandling, hvis de er i et aktivt misbrug, når forløb planlægges afholdt¹¹².

Herefter overlades det til den indsatte og dennes socialrådgiver at vurdere, om det er relevant for den indsatte at benytte tilbuddene.

Matchningsredskab

Kris Danmarks grundlag for at matche den potentielle deltager med undervisningsprogrammet ”Kriminalitet som livsstil” baserer sig på en test, som gennemføres i forbindelse med, at den indsatte er på forbesøg i The Clean House sammen med sin socialrådgiver i Kriminalforsorgen og/eller en fængselsfunktionær. Formålet med besøget er:

- at sikre, at personen er bekendt med de fysiske rammer og øvrige strukturer for undervisningen og ophold i The Clean House
- at der gennemføres udredningssamtale med henblik på afdækning af personlige og økonomiske forhold
- og test, hvor den potentielle deltagers egnethed til undervisning vurderes.

Testen for kriminel livsstil er grundlaget for matchning til undervisning¹¹³.

Samtalen, hvor testen finder sted, kan foretages af enten tovholdere for undervisning, fængselsgruppen, de to botilbud samt den fastansatte socialrådgiver, da de alle har visitationskompetence til undervisning og Care House. Samtalen/visitationen forstås imidlertid primært af enten tovholder for Care House eller af socialrådgiveren. Indflytter beboeren direkte i Clean Home, forestår tovholder for Clean Home samtalen.

Tovholder for Care House påpeger, at det er væsentligt at skabe den første kontakt til deltageren/beboeren, og at det derfor er en fordel, hvis tovholder for botilbuddet forestår samtalen, da funktionen som kontaktperson varetages af det relevante botilbud¹¹⁴.

Besvarelsen af testen, der opgøres i point, indgår i tovholderens vurdering af den potentielle deltagers egnethed til kurset. Vurderes den indsatte egnet, godkender Kris Danmark en eventuel deltagelse. Herefter kan den indsatte og dennes socialrådgiver i Kriminalforsorgen træffe endelig afgørelse om, vedkommende skal deltage i undervisningsprogrammet.

¹¹¹ Jf. informanter i Kriminalforsorgen i Vridsløselille statsfængsel og fængselskoordinatoren i Kris Danmark.

¹¹² Jf. informant i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

¹¹³ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

¹¹⁴ Jf. tovholder for Care House.

Når den endelige beslutning om deltagelse er truffet, og der er givet tilladelse fra Kriminalforsorgen, afhenter Kris Danmark den indsatte ved fængslet, hvilket, sammenstemmede blandt informanter, vurderes at være positivt for den indsatte.

Forinden vil socialrådgivere i Kriminalforsorgen typisk have sørget for, at sagsbehandlingen omkring den indsatte økonomiske forhold er på plads, hvis personen skal benytte botilbud i The Clean House. Kriminalforsorgens socialrådgivere ansøger den indsatte hjemkommune om midler til finansiering af botilbud, og varetager således det praktiske i forbindelse med overflyttelse til Kris Danmark-regi ved løsladelse eller restafsoning. Herefter overgår den koordinerende rolle til Kris Danmarks socialrådgiver.

5.6.4 Antal kontaktførelser

I 2005 frem til juli havde fængselsgruppen kontakt til 90 indsatte i danske fængsler. De indsatte, der tager imod Kris Danmarks tilbud om motivationssamtaler, er karakteriseret ved, at det er personer, som har en lang årrække med kriminalitet og ofte stofmisbrug bag sig, og som det offentlige system har vanskeligt ved at finde rehabiliteringstilbud til. Der foretages motivationsarbejde på langtidsfangerne, og udarbejdes aktuelle planer for dem, der står for snarlig løsladelse. Sidstnævnte gruppe udgør ca. 25-30%¹¹⁵.

I tabel 5.1 nedenfor vises antal indsatte, der er etableret nye kontakter til pr. år siden 2002. Tabellen viser dermed ikke det samlede antal kontakttbesøg pr. år, men det antal indsatte indsatte der er kontakt til.

Der registreres en stigning frem til 2004, hvorefter der forventes et fald i 2005.

	2002	2003	2004	2005	Total
Antal indsatte i alt	53	115	200	90	458

1): Tal er skønnet.
Kilde: The Clean House, august 2005.

Faldet skyldes ifølge tovholder i fængselsgruppen, at de som nystartet organisatorisk enhed, havde et meget højt antal kontakter til indsatte i 2004, men at de som følge af bemanningen/ressourcer i 2005, fortsatte kontakten til en vis procentdel af de indsatte der indledtes kontakt med i 2004. Forventningen er i følge tovholderen, at antallet af nye kontakter vil stagnere på "et mere regulært" antal med den eksisterende bemanning.

I tabel 5.2 nedenfor viser de indsatte, der er etableret kontakt til i perioden fra 2002-2005, fordelt på køn og etnisk baggrund. Tabellen viser, at langt størstedelen er mænd (443), hvorimod kvinder udgør en begrænset målgruppe (15).

¹¹⁵ Jf. interview med Kris Danmarks fængselskoordinator.

År	2002	2003	2004	2005	Total
Antal kvinder uden etnisk baggrund	3	5	5	1	14
Antal kvinder med anden etnisk baggrund	1	0	0	0	1
Antal mænd uden etnisk baggrund	46	99	171	61	377
Antal mænd med anden etnisk baggrund	3	11	24	28	66
I alt	53	115	200	90	458

1: Der er tale om anslåede tal
2: Skæringsdato for angivelse af antal kontaktede indsatte i 2005 er 10. august 2005.
Kilde: The Clean House, august 2005

Tabellen viser ligeledes, at der er stigende kontakt til personer med anden etnisk baggrund end dansk. Således er næsten 31% af de personer, der er indledt kontakt til i 2005 af anden etnisk baggrund end dansk. Det skal ses i sammenhæng med udviklingen i den etniske sammensætning blandt indsatte i de danske fængsler, hvor der ses en stigning i antallet af etniske indsatte.¹¹⁶

For så vidt angår de indsatte hjemkommune, vurderer The Clean House at ca. 50-70% af de kontaktede indsatte har hjemkommune i Københavns Kommune¹¹⁷.

Fra kontakten indledes, til en deltager indsluses i Kris Danmark enten i undervisning med udgang fra fængsler, som udstationeret eller efter afsonet straf, kan der gå fra to uger til et år¹¹⁸. I alt har fængselsgruppen siden den blev etableret i januar 2004 registreret 296 indsatte i deres database over personer, med hvem der har været kontakt.

Fra 2003 til 2004 er der rekrutteret deltagere til undervisning i Kris Danmark i de danske fængsler. Af tabel 5.3 fremgår, hvor mange deltagere Kris Danmarks fængselsgruppe har rekrutteret til undervisning i perioden 2002-2005.

År	2002	2003	2004	2005	Total
Andel af deltagere ankommet direkte fra løsladelse	0	9	10	1	20
Andel af deltagere, der har restafsonet i Care House eller Clean Home, mens de har fulgt undervisning	0	1	5	8	14
Andel af deltagere i udgang fra fængsler, mens de har fulgt undervisning	0	5	6	8	19
Total	0	15	21	17	53

Kilde: The Clean House, august 2005.

Af det samlede antal er 20 indsluset fra løsladelse, 14 har restafsonet i botilbud og 19 har fulgt undervisning på udgang fra fængslerne.

5.6.5 Etablering af misbrugsbehandlingsforløb

Kris Danmarks målgruppe skal ofte i misbrugsbehandling, inden undervisningsforløb kan indledes af hensyn til kravet om 30 dages stoffrihed.

¹¹⁶ Jf. interview med informant i Direktoratet for Kriminalforsorgen.

¹¹⁷ Jf. The Clean House, august 2005.

¹¹⁸ Jf. interview med fængselskoordinatoren og interview med Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel og i Ringe Statsfængsel.

Fængselsgruppen vurderer at have bidraget aktivt til at etablere misbrugsbehandlingsforløb for ca. 5-10% af de indsatte, der er aktive misbrugere ved løsladelse, og som der var etableret forløb med pr. 01/01 2004. Det er en kompleks problemstilling, som er svær at løse, enten pga. den indsatte benægtelse omkring eget problem, eller fordi der ikke er behandlingspladser/bevillinger nok. Det bekræftes af samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen, som påpeger, at det ofte kan være vanskeligt at opnå bevillinger til de indsatte, som står overfor løsladelse, hvis de har gentagende tilbagefald og behandlinger bag sig¹¹⁹.

5.6.6 Effekter af fængselsgruppens opsøgende arbejde

Samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen og fængselsgruppen vurderer, at synlige kvalitative effekter af fængselsgruppens kontakt med de indsatte er, at de opnår håb og motiveres til stoffrihed og en ikke-kriminel tilværelse, ligesom der etableres en kontinuerlig kontakt mellem rollemodeller og indsatte, som går på tværs af afsoning og udslusning. De indsatte får kontakt til mennesker og støtte fra personer udenfor fængslet.

En væsentlig forudsætning for en god effekt er, at personalet bruger deres egne erfaringer, hvorved de hurtigt etablerer en kontakt til de indsatte, som Kriminalforsorgen og fængselsfunktionærer kan finde vanskeligt, og at der etableres en tæt kontakt mellem den indsatte og Kris Danmark inden udslusning fra fængsler.¹²⁰

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ikke monitoreret Kris Danmarks arbejde systematisk eller opstillet mål eller delmål for samarbejdet med Kris Danmark, men vurderer, at Kris Danmarks indsats i de danske fængsler er en succes. Dette baserer en specialkonsulent i Kriminalforsorgen på udsagn fra fængselspersonalet, som giver udtryk for, at mange har besøgt The Clean House, ligesom mange indsatte udtrykker ønske om at indlede samtale med Kris Danmark.

Om konceptet Kris Danmark

”Konceptet er godt, fordi Kris Danmark kommer her og tager løbende samtaler med de ”tunge fanger”

”Løsladelsessituationen kan være meget svær, men Kris Danmark er gode til dem, der ikke har noget at komme ud til.”

Kilde: Informant i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

Samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen vurderer, at de steder, hvor der er etableret tilbud om stofmisbrugsbehandling i Kriminalforsorgens regi, mangler der tiltag til de indsatte, hvor behandling af den kriminelle adfærd er i fokus. Derfor er Kris Danmark et godt koncept. Får de indsatte kontakt til Kris Danmarks medarbejdere, skabes endvidere en ”sund voksenkontakt” og ro om de indsatte op til besøg fra Kris Danmark.

Samarbejdspartnere, ansatte i The Clean House og brugere påpeger samstemmende at løsladelsestidspunktet er forbundet med stor risiko for tilbagefald til misbrug og/eller kriminalitet. Den eventuelt etablerede ”voksenkontakt” med fængselsgruppen kan være ved udover afsoningsperioden, og således betyde en kontinuerlig støtte til de indsatte, så de ikke er isoleret ved udslusning fra fængsler. Et tidspunkt, hvor

¹¹⁹ Jf. oplysninger fra fængselskoordinator i delprojektet Kris Danmark og samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen.

¹²⁰ Jf. informanter i Kriminalforsorgen i Vridsløselille og Ringe Statsfængsel, medarbejdere i Kris Danmarks fængselsgruppe og informant i behandlingsinstitutionen Alfa-Fredensborg.

den løsladte udover at skulle skabe nye strukturer for sit liv, også skifter tilsynsførende i Kriminalforsorgen.

Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel vurderer endvidere, at Kris Danmark får fat i flere og flere ikke-misbrugere blandt de indsatte, hvilket bekræftes af ansatte i The Clean House. I Ringe Statsfængsel er der etableret for få forløb til, at det er muligt at vurdere betydningen for de indsatte¹²¹.

5.6.7 Ny strategi for Kris Danmarks fængselsgruppe

Fængselsgruppen vil fra september 2005 koncentrere den primære indsats omkring de fire fængsler, som skaber de bedste betingelser for fængselsgruppens adgang og færdsel i fængslerne, og for at sikre løbende rekruttering af indsatte til undervisningsforløb i Kris Danmark. I de fire fængsler: Vridsløselille Statsfængsel, Jyderup Statsfængsel, Sdr. Omme Statsfængsel og Horserød Statsfængsel, har praksis vist, at der er grobund for at rekruttere deltagere til undervisningsforløb. Det skyldes blandt andet, at der i disse fængsler er behandlingsafdelinger, ligesom fængselspersonalet er vant til, at civile færdes i fængslerne¹²². Særligt i forhold til sidstnævnte gruppe vurderes samarbejdet at blive kompliceret af mødet mellem de tidligere kriminelle og fængselskulturen.¹²³

Jf. bl.a. Direktoratet for Kriminalforsorgen og ansatte i The Clean House er der strammet op om sikkerhedsprocedurerne i de Københavnske Fængsler, hvilket har haft indflydelse på Kris Danmarks betingelser for at arbejde med de indsatte, hvorfor arbejdet i de Københavnske Fængsler er nedprioriteret.

Revisionen af strategien skal opsummerende ses i sammenhæng med, at fængselsgruppen skal rekruttere deltagere til undervisning i Kris Danmark, og det er erfaringen, at det er mest formålstjenstligt at intensivere fokus på fængsler, hvor indsatte nærmer sig løsladelse, fordi det afkorter motivationsforløbet i fængslerne.

5.7 Undervisning

I dette afsnit behandles undervisningsforløb i Kris Danmark.

5.7.1 Metodegrundlag og undervisningsprogram

Undervisningsmetoden i Kris Danmark er baseret på undervisningsprogrammet "Kriminalitet som livsstil" og undervisningsmaterialer udviklet af programmets ophavsmænd Gunnar Bergström og tilpasset af tovholder for undervisning i Kris Danmark. Der er flerårig erfaring med anvendelse af undervisningsprogrammet i den svenske Kriminalforsorgs behandling af kriminelle i svenske fængsler.

De grundlæggende antagelser for "Kriminalitet som livsstil" fremgår af tekstboksen nedenfor.

¹²¹ Jf. informanter i Ringe og Vridsløselille Statsfængsel.

¹²² Jf. interview med fængselskoordinatoren.

¹²³ Jf. informanter i Kris Danmark og Kriminalforsorgen.

Elleve grundantagelser om kriminalitet som livsstil

1. Kriminalitet kan ses som en livsstil med fire grundlag
 - A. Almen ansvarsløshed
 - B. Nydelsesbegær
 - C. En krænkende holdning overfor andre mennesker
 - D. Gentagne brud med sociale, juridiske love og normer
2. De vilkår, som indvirker på, at nogen udvikler en kriminel livsstil, har mest effekt indenfor 4 områder: Biologisk, socialt, psykologisk og åndeligt.
3. Livsvilkår kan begrænse en persons muligheder, men de afgør ikke personens valg.
4. En person med en kriminel livsstil har en adfærd, som er indrettet på at gå mod nederlag på en dramatisk og destruktiv måde. Den grundlæggende drivkraft for dette er frygt.
5. Der findes et specielt tankemønster, som udspringer af den kriminelles beslutning om at begive sig ud i kriminelle handlinger.
6. Indholdet og processen i det kriminelle tankemønster kan udtrykkes via 8 grundlæggende kognitive (tanke)mønstre: Retfærdiggørelse, afvisning, ophøjethed, magtorientering, sentimentalitet, superoptimisme, tankemæssig dovenskab og usammenhængende.
7. For at en kriminel handling kan finde sted, må der opstå en mulighed for kriminalitet.
8. Motivationen for den kriminelle til at vælge at begå en bestemt kriminel handling sker under en proces af begrundelser, som indeholder fem andenhåndsmotiver: Vrede/opgør, magt/kontrol, ophidselse/lyst og havesyge/dovenskab og kemisk afhængighed.
9. Den kriminelle livsstil kan ses som en karriere i fire stadier: Før kriminel (fascination), tidlig kriminel, avanceret kriminel (hærdet) og udbrændt – den sene fase.
10. Den kriminelle livsstil kan ses som indeholdende et komplekst net af sammenkædede tanker, motiver og adfærd.
11. Eftersom adfærd er en funktion af de attituder og tanker, som en person har om en situation, kan kriminel adfærd ikke ændres, hvis den kriminelle ikke først ændrer sin måde at tænke på.

Kilde: "Elleve grundantagelser om kriminalitet som livsstil" (ikke dateret). Materiale udleveret af The Clean House, bearbejdet af Oxford Research A/S.

5.7.2 Grundprincipper og koncept¹²⁴

Grundlaget for undervisningen er kognitiv adfærdsterapi til påvirkning af den kriminelle identitet. Grundprincipper for undervisningen er¹²⁵:

- Struktur
- Høj grad af skriftlighed

¹²⁴ Evaluator har først meget kort før tistfristen for aflevering af evalueringen, fået tilsendt konceptbeskrivelsen fra The Clean House på undervisning i Kris Danmark. Evaluator har gentagne gange i evalueringsperioden forespurgt The Clean House, på baggrund af lister fremsendt af evaluator, om alle koncepter og relevant materiale var givet til evaluator. Grundet den sene aflevering af manual-/konceptbeskrivelsen, har det ikke været muligt at beskrive den i evalueringen. Evaluator vurderer, at det ikke har konsekvenser for evalueringens resultater.

¹²⁵ Materialet er oversat af den ansvarlige for undervisningen i Kris Danmark og tilpasset danske forhold. "Kriminalitet som livsstil" undersøges i 2005 af Dansk Psykologisk Forlag for officiel godkendelse: jf. Status for undervisningen i perioden marts, april, maj 2005 og interview med tovholder for undervisningen i Kris Danmark.

- Deltagernes frivillighed.

Endvidere stilles krav om, at deltagere har været stoffri i 30 dage inden påbegyndt undervisning.

Revision af undervisningsmaterialet og erfaringsudveksling foregår årligt ved møder mellem Gunnar Bergström, tovholder for Kris Danmarks undervisning og repræsentanter for den svenske kriminalforsorg¹²⁶. Der er udarbejdet en manual ”Nye udfordringer – et program for personer med en kriminel livsstil”, som anvendes af underviserne¹²⁷.

5.7.3 Organisering af undervisning

Den ansvarlige tovholder for undervisningen i Kris Danmark er certificeret i undervisningsprogrammet ”Kriminalitet som livsstil” og har desuden gennemgået et pædagogisk grundkursus. Tovholderen bistås i undervisningen af to øvrige medarbejdere i The Clean House, som har gennemgået internt kursus i undervisningsprogrammet ”Kriminalitet som livsstil”. Tovholderen forestår den interne undervisning i Kris Danmark.

Tovholderens funktioner er:

- Journalføring
- Undervisning
- Intern undervisning af de ansatte i Kris Danmark
- Ekstern afholdelse af foredrag for samarbejdspartnere.

De primære kompetencer for underviserne er terapeutisk at kunne gå ind i undervisningen, og kunne høre fakta. For den ansvarlige for undervisningen i Kris Danmark er den metodiske refleksion baseret på udveksling af erfaringer med andre, der arbejder med samme målgruppe og undervisningsprogrammer, forskellige teknikker og vurderinger af, hvad der virker for den undervisningsansvarlige¹²⁸.

Undervisningsmetoder

Grundlaget for indslusning er screeningstesten, på baggrund af hvilken det vurderes, om potentielle deltagere har en kriminel livsstil.

Undervisningen er i høj grad baseret på skriftlighed, idet opgaverne løses skriftligt af den enkelte. Herudover er undervisningen baseret på dialog omkring opgaverne typisk om deres adfærd og opfattelsen af, hvad der er god adfærd¹²⁹. De skriftlige opgaver differentieres i forhold til målgruppen af kvinder, mænd og unge og individuelle behov.

Kurset kan gennemføres i kort eller lang version. Kurset er struktureret omkring 27 opgaver for den fulde version og 18 opgaver for den korte version.

Et gennemført forløb varer fra 3-6 måneder afhængig af den enkelte kursusedtagers tempo. Tovholder for undervisning i Kris Danmark vurderer, at et forløb på minimum 4 måneder er mest hensigtsmæssigt, da det giver det bedste resultat for den enkelte.

¹²⁶ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

¹²⁷ ”Nye udfordringer – et program for personer med en kriminel livsstil”, Gunnar Bergström, revideret marts 2005.

¹²⁸ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

¹²⁹ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark og interview med tidligere brugere.

I praksis mødes kursisterne med uddannelseslederen dagligt (mandag til torsdag) i tidsrummet fra 10.00-14.00. Undervisningen afholdes i grupper. Under evalueringen var der således to grupper med henholdsvis 4 og 9 deltagere. Der er løbende indslusning af brugere i grupperne.

En undervisningsdag er bygget op omkring følgende procedurer:

- Morgenrunde, hvor der spørges til den enkelte
- Gennemgang af opgaver, som deltagerne har forberedt som hjemmearbejde
- Plenumdiskussion af opgaverne.

Tovholderen for undervisningen vurderer, at der med den nuværende kapacitet, kan være to hold á 8 deltagere, men at det er vanskeligt at administrere i praksis, da der ofte er ujævn tilgang af nye kursister¹³⁰.

Tidligere har tovholderen for undervisning anvendt slutevalueringer, men de er afskaffet, da det ikke vurderedes at give brugbare eller seriøse resultater. Ved afslutningen af hver undervisningsdag spørges til kursistens oplevelse af udbyttet af dagens undervisning. Dette element udgør brugerevalueringen.

5.7.4 Operationelle redskaber til operationalisering og opfølgning på delmål og resultater

De generelle operationelle redskaber til opfølgning på delmål og resultater for Kris Danmarks undervisning er beskrevet i afsnit 3.4, hvorfor de kun kort beskrives her.

- Database (Mercator), som anvendes til journalføring og formidling mellem kollegaer i undervisning og botilbud om brugerens udvikling.
- Manuel registrering af kursusdeltagere (i elektronisk fil).
- Statusnotater.

Journalssystemet anvendes til opfølgning og refleksion i forhold til den enkelte deltager i undervisning. Den fælles database anvendes endvidere til kommunikation tovholderne i botilbud og undervisning imellem.

Den manuelle registrering foretages, da det ikke er muligt at udtrække statistik af journaliseringssystemet Mercator. Derfor registrerer tovholder for undervisningen i Kris Danmark løbende data om deltagere i undervisning, hvor mange opgaver de har gennemført, mv.¹³¹.

5.7.5 Deltagerkarakteristika og udvikling i deltagergruppen

Tabel 5.4 viser antal deltagere i undervisning fra 2002-2005.

	2002	2003	2004	2005	Total
Antal deltagere i alt	5	31	39	25	100

Kilde: The Clean House, august 2005.

¹³⁰ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

¹³¹ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

Således har 100 personer i alt indledt undervisningsforløb i The Clean House. Tabellen viser en lille fremgang i antallet af deltagere fra 31 i 2003 til 39 i 2004. I 2005 har der indtil august været 25 personer i undervisning.

Tabel 5.5 nedenfor viser deltagerfordelingen på parametrene køn og etnisk baggrund.

Tabel 5.5: Antal deltagere fordelt på mænd, kvinder og personer med anden etnisk baggrund pr år og total					
År	2002	2003	2004	2005	Total
Antal kvinder i alt (1)	0	7	3	1	11
Antal kvinder med anden etnisk baggrund	0	0	1	0	1
Antal mænd i alt (1)	5	24	36	24	89
Antal mænd med anden etnisk baggrund	0	4	1	7	12
I alt	5	31	39	25	100

1: Antal personer med anden etnisk baggrund er indeholdt.
Kilde: The Clean House, august 2005.

Deltagerne i undervisningen er primært mænd. Enkelte kvinder har gennemgået forløb, i alt 12 kvinder. Det er ifølge tovholder for undervisningen kvinder, der typisk kan karakteriseres ved at have været i forhold til kriminelle mænd, og som i kraft af forholdet har udført kriminelle handlinger. Kvinderne vil derfor høre til den gruppe af deltagere, som ikke nødvendigvis har haft en fængselsdom, men alligevel vurderes at have en kriminel livsstil.

For så vidt angår de meget unge brugere, er der få. Det vurderes endvidere uhenigtsmæssigt med for mange helt unge brugere, da det giver et negativt resultat, hvis der er for mange i gruppen, som understøtter hinandens adfærd¹³².

Tabel 5.6 nedenfor viser aldersfordelingen på tidligere og nuværende deltagere i undervisningsforløb.

Tabel 5.6: Antal deltagere fra 2002 – 2005 fordelt på alder								
Alder	>18	18-19	20-29	30-39	40-49	50-60	60<	Total
Antal deltagere i alt	1	1	29	57	12	0	0	100

De 12 deltagere i undervisning i Kris Danmark i august 2005 er indeholdt i tabellen.
Kilde: The Clean House, august 2005.

Som det fremgår af tabellen er størstedelen af deltagerne i aldersgruppen 20-29 år (29) og 30-39 år (57).

I tabel 5.7 nedenfor vises deltagerens civilstatus ved ved undslusning i Kris Danmark.

¹³² Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark

Tabel 5.7: Kris Danmark undervisning : Deltagernes civilstatus ved indslusning i alt (procent)	
	I alt 2002-2005
Antal deltagere, der ved indslusning var gift	3
Antal deltagere, der ved indslusning var ugifte	97
Antal deltagere med børn	31
Antal deltagere med hjemmeboende børn	8
Antal deltagere med børn på samværsbasis	14
Antal deltagere med børn, som var flyttet hjemmefra	4
Antal deltagere, der ved indslusning var samlevende	12
Antal deltagere, der ved indslusning var fraskilte	2
Antal deltagere i alt	100
Kilde: The Clean House, august 2005.	

Af tabellen fremgår det, at 31 % af deltagerne har børn, et flertal på samværsbasis. 97% var ugift, heraf 12 samlevende ved indslusningen.

Anskues deltagergruppen i forhold til deres misbrugsstatus ved indslusningen i undervisningen, ses det jf. tabel 5.8, at ca. 19% af de hidtidige undervisningsdeltagere er vurderet til at have haft en kriminell livsstil ved indslusning til undervisningen, men ikke et misbrug. De resterende deltagere har enten haft et alkohol- eller stofmisbrug ved indslusning udover den kriminelle livsstil.

Tabel 5.8: Deltageres misbrugsstatus ved indslusning pr. år og total					
År	2002	2003	2004	2005	Total
Antal deltagere, der havde kriminell livsstil ved indslusning, men ikke var misbrugere af narkotika eller alkohol	0	3	7	9	19
Antal deltagere, der havde kriminell livsstil ved indslusning, og var misbrugere af narkotika	5	26	31	11	73
Antal deltagere, der havde kriminell livsstil ved indslusning, og var misbrugere af alkohol	0	2	1	5	8
I alt	5	31	39	25	100
Kilde: The Clean House, august 2005.					

Tabel 5.9 viser de 100 deltageres indslusningsbaggrund.

Tabel 5.9 Indslusningsbaggrund i perioden 2002-2005					
År	2002	2003	2004	2005	Total
Andel af deltagere ankommet direkte fra løsladelse	0	9	10	5	24
Andel af deltagere, der har restafsonet i Care House eller Clean Home, mens de har fulgt undervisning	0	1	5	8	14
Andel af deltagere i udgang fra fængsler, mens de har fulgt undervisning	0	5	6	8	19
Andel af deltagere indsluset fra eget hjem, som bor eller har boet i Care House eller Clean Home, mens de har fulgt undervisning	4	3	2	3	12
Andel af deltagere indsluset fra behandlingssteder	0	2	5	3	10
Andel af deltagere, der har boet i eget hjem, offentlige tilbud el. lign. mens de har fulgt undervisning	1	11	11	2	25
Total	5	31	39	29	104
Tal summer til mere end 100 deltagere i total. Det skyldes, at deltagere er registreret flere steder, eksempelvis, hvis de ved påbegyndt undervisning har boet i eget hjem, men senere er flyttet til Care House eller Clean Home.					
Kilde: The Clean House, august 2005.					

Således er ca. 24 deltagere indsluset i undervisning direkte fra løsladelse, ca. 14 har restafsonet i Care House eller Clean Home, ca. 19 har fulgt undervisningen i Kris Danmark under udgangsbetingelser, ca. 12 er indsluset fra eget hjem via ophold i Care House eller Clean Home og ca. 10 er indsluset fra misbrugsbehandlingssteder. Endelig har ca. 25 deltagere boet i eget hjem, offentlige tilbud el. lign., mens de har fulgt undervisningen. Dette omfatter blandt andet Kriminalforsorgens pensioner¹³³.

5.7.6 Den ideelle deltager

Ideelle kriterier for, at deltagerne i undervisning fuldfører forløb, er deres alder (at de minimum er tredive år), at de har et vist uddannelsesniveau og har børn. Dette begrundes med, at deltageren skal have modenhed og vilje til omstilling, hvilket er særligt gældende for denne gruppe¹³⁴. En socialrådgiver i Kriminalforsorgen vurderer endvidere, at dem, der gennemfører forløb, er dem, der kan tænke abstrakt¹³⁵.

Målgruppen vurderes i noget omfang at have ændret sig siden forløbene påbegyndtes. Der er tilsyneladende i dag flere, der etableres kontakt til i fængslerne, og der er der flere blandt deltagerne, som ikke er stofmisbrugere eller alkoholikere. Det tilskrives, af The Clean Houses ansatte, at det gradvist lykkes at formidle budskabet om, at Kris Danmark ikke primært er et tilbud til stofmisbrugere, men til kriminelle, som kan have et misbrug. En medarbejder i kriminalforsorgen formulerer det ved, at kriminelle med stofmisbrug kan opdeles i to kategorier; dels er der kriminelle, der er stofmisbrugere, fordi de har råd til det, dels er der dem, der er kriminelle for at finansiere deres stofmisbrug¹³⁶.

Nedenstående tekstboks opsummerer på baggrund af fokusgruppe med deltagere i undervisning deltagerens karakteristika. Karakteristikaene skal dog tages med forbehold grundet antallet.

¹³³ Jf. gruppeinterview med deltagere i undervisning i Kris Danmark.

¹³⁴ Jf. interview med af den ansvarlige for undervisning i Kris Danmark, og Kriminalforsorgen i Ringe Statsfængsel.

¹³⁵ Jf. Interview med socialrådgiver i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

¹³⁶ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark og Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

Deltagerkarakteristika for undervisning i Kris Danmark

Alder: Ud af i alt seks informanter var tre 20-29 år og tre 30-39 år.

Køn: Der var fem mænd og en kvinde.

Civilstatus: Fire er ugift og to har en kæreste.

Børn: To af deltagerne har børn. Én af deltagerne ser ikke sit barn.

Forsørgelsesgrundlag: Fire er på kontanthjælp og én på sygedagpenge. En af deltagerne udfyldte ikke feltet.

Uddannelse: To har folkeskolens afgangsprøve (9. klasse) som den højest afsluttede uddannelse, og to har 10. klasse. Én har 7-8 klasse, og én har en erhvervsfaglig grunduddannelse.

Erhvervsstatus: Fem af de seks informanter er ledige. Én er optaget på pædagoguddannelsen.

Tid som misbruger: Tre har været misbrugere i mellem 11 og 15 år og to mellem 6 og 10 år. Én har været misbruger i 1 år.

Tid som stoffri: Fire har været stoffri i 3 til 6 måneder, en i 6 til 12 måneder og én i 1 til 5 år.

Tidligere stoffri perioder: De fleste har tidligere prøvet at være stoffri – kun én af deltagerne har ikke været stoffri før. To har tidligere været stoffri 2-3 gange, én 4-6 gange og én 7-10 gange. En af deltagerne angav ikke, hvor mange gange vedkommende tidligere har været stoffri.

Fængselsstraf: Næsten alle har været idømt en fængselsstraf – mere præcist fem ud af de seks informanter. Én havde således ikke været idømt en fængselsstraf.

Tid afsonet i fængselssystemet: De fleste (fire) har afsonet mellem 1 og 5 år. En enkelt har afsonet mellem 6 og 10 år og én har som oplyst ikke været i fængsel.

Kilde: Faktaark anvendt ved fokusgruppeinterview med deltagere i undervisning i Kris Danmark, august 2005.

5.7.7 Varighed af forløb

Tabel 5.10 nedenfor viser Kris Danmarks samlede undervisningskapacitet og realiserede undervisningsforløb i 2004. Tabellen viser, at der samlet i 2004 er afholdt 2.114 undervisningsdage, hvoraf 1.348 var fuldførte forløb. Med 39 deltagere i 2004 er gennemsnitsvarigheden af et forløb således 54 dage.

Tabel 5.10: Kris Danmark undervisning – data vedr. 2004	
	I alt 2004
Antal afholdte undervisningsdage i 2004	2.114
Antal undervisningsdage for fuldførte undervisningsforløb i 2004	1.348
Gennemsnitlig varighed af forløb i dage (af såvel uafsluttede som afsluttede forløb)	58
Antal deltagere, der var særligt krævende (i tal)	3
Antal deltagere, der ikke var særligt krævende (i tal)	36
Samlet kapacitet i antal dage i 2004	200 (1)
Samlet kapacitet i antal undervisningspladser i 2004	12)
1: Der er tale om et anslået tal. Kilde: The Clean House, august 2005.	

5.7.8 Resultater

Af tabel 5.11 nedenfor vises gennemførelsesandelen pr. år og total.

År	2002	2003	2004	2005	Total
Antal deltagere, som har gennemført undervisning	0	15	16	11	42
Antal personer, som har afbrudt undervisning i Kris Danmark	2	13	20	11	46
Antal personer, der aktuelt er i undervisning	--	--	--	--	12
Total	2	28	36	22	100

Kilde: The Clean House, august 2005.

Når der ses på gennemførelsesgraden, har 46 af de hidtil indslusede 100 deltagere afbrudt undervisningsforløbet. 12 er fortsat i undervisning. 42 personer har således gennemført kurset i "Kriminalitet som livsstil", enten i kort eller fuld version. Det giver en hidtidig gennemførelsesgrad på 48%, når såvel kortvarige som langvarige kurser inkluderes i beregningen. Den opnåede gennemførelsesgrad vurderes af tovholder i fængselsgruppen at bero på, at det er en meget tung, krævende og socialt udstødt gruppe der arbejdes med, hvorfor der må påregnes en vis frafaldsprocent.

Af tabel 5.12 fremgår årsagen til afbrudte forløb.

År	Antal afbrudte forløb
Antal deltagere indledt uddannelsesforløb	1
Antal deltagere fik arbejde	3
Antal deltagere bortvist grundet misbrug eller kriminalitet	20
Antal deltagere bortvist grundet adfærdsproblemer	3
Andet	19
Total	46

Kilde: The Clean House, august 2005.

Af de 46 har en afbrudt forløbet på grund af et uddannelsesforløb, tre har afbrudt pga. arbejde og 23 blev bortvist grundet misbrug og/eller kriminalitet og adfærdsproblemer. 19 har afbrudt undervisningsforløb af andre årsager, herunder fejlmatching af tilbud og deltagerbehov, og udeblivelser efter endt restafsoning. Endelig har nogle tidligere deltagere anvendt kurset som led i aktiveringsforløb. De kommunale myndigheder har efterfølgende besluttet, at undervisningen i Kris Danmark ikke kan anvendes som aktivering¹³⁷.

The Clean House har ikke fastlagt procedurer for kontakten med deltagerne efter afsluttet eller afbrudt forløb i undervisningen, eller systematisk registrering i forhold til tilbagefald efter afsluttet undervisning. The Clean Houses ledelse har imidlertid i 2005 taget initiativ til at samkøre data med Kriminalforsorgens registre og har foretaget en gennemførelsesstatistik for undervisningen i 2002/2003 og 2004. Det er imidlertid ikke vurderet muligt at samkøre registre grundet det endnu lave deltagerantal i Kris Danmarks undervisning af hensyn til beskyttelse af følsomme oplysninger. Kriminalforsorgen har endvidere vurderet, at informationerne i Kris Danmark ikke var gode nok til at sammenligne gennemførelsesprocenten i undervisningen og øvrige tilbud i Kriminalforsorgens regi¹³⁸.

¹³⁷ Jf. interview med tovholder for undervisning i Kris Danmark.

¹³⁸ Jf. interview med bestyrelsesformand og projektkoordinator i The Clean House.

Tovholder for undervisningen har imidlertid angivet sin vurdering af den aktuelle status for tidligere undervisningsdeltagere på baggrund af viden om brugerne, jf tabel 5.13¹³⁹.

Tabel 5.13 Status for tidligere og nuværende deltagere i undervisning angivet pr. år personen har været i undervisning og/eller fraflyttet botilbud (deltagere i botilbud/deltagere ikke i botilbud)(¹)

År	2002		2003		2004		2005		Total	
	Del-tager	Del-tager ikke	Del-tager	Del-tager ikke	Del-tager	Del-tager ikke	Del-tager	Del-tager ikke	Del-tager	Del-tager ikke
Antal tidligere deltagere i aktivt misbrug	1	0	3	0	6	2	5	0	15	2
Antal tidligere deltagere i aktiv kriminalitet			3	0	3	2	3	2	9	2
Antal tidligere deltagere i behandling for misbrug			1	0	0	3	3	0	4	3
Antal tidligere deltagere i fængsel			3	0	3	2	3	2	9	4
Antal tidligere deltagere i beskæftigelse			3	4	4	2	3	2	10	8
Antal tidligere deltagere under uddannelse			2	3	3	2	2	0	7	5
Antal tidligere deltagere på førtidspension/pension			1	3	2	4	2	0	5	7
Antal tidligere deltagere, som er arbejdsløse			2	1	2	0	2	0	6	1
Ved ikke	1	0	2	1	0	4	0	1	3	6

(1) tabellen summer ikke til det totale antal deltagere, hvilket kan skyldes, at dobbeltregistreringer forekommer.
Kilde: The Clean House, august 2005.

Anskues deltagernes tilbagefald til misbrug er 17 tidligere deltagere i aktivt misbrug og syv er i misbrugsbehandling. 11 tidligere deltagere i undervisning vurderes at være i aktiv kriminalitet og 13 afsoner fængselsstraffe.

I forhold til de tidligere brugeres tilknytning til arbejdsmarkedet er 18 tidligere deltagere aktuelt i arbejde og 12 er i gang med et uddannelsesforløb. 12 er på pension eller førtidspension og endelig er 7 personer ifølge The Clean Houses oplysninger arbejdsløse.

5.8 Vurdering af effekter

I dette afsnit behandles de opnåede effekter af indsatsen i Kris Danmarks fængselsgruppe og undervisning. Herunder indgår brugertilfredshed, samarbejdspartneres og ansattes vurderinger.

5.8.1 Resultatmål for fængselsgruppen og undervisning

Succeskriterier måles ikke systematisk, men er overvejelser, som inddrages løbende i arbejdet med den enkelte bruger jf. tovholder for undervisningen i Kris Danmark.

Blandt samarbejdspartnere er der ikke opstillet resultatmål for samarbejdet med Kris Danmarks fængselsgruppe og undervisning.

¹³⁹ Det er muligt på grund af netværket af tidligere brugere af The Clean House, som løbende omtaler fælles bekendtskaber, ses i forbindelse med sociale arrangementer i The Clean House mv.

5.8.2 Deltagertilfredshed: Fastholdelse i stoffrihed og en ikke kriminel tilværelse

Deltagere i undervisning i Kris Danmark vurderer enstemmigt, at KRIS Danmark er et unikt tilbud for kriminelle personer, der er eller står overfor løsladelse, fordi kriminelle og misbrugere ofte falder direkte tilbage til deres tidligere liv med kriminalitet og stoffer, da der ikke er nogen hjælp og støtte efter løsladelsen. En periode, hvor det ofte er svært at vende tilbage til samfundet. Deltagere fremhæver også den langsomme og mere trygge udslusning til samfundet, som samtidig giver plads til en vis frihed, modsat andre behandlingstilbud for stofmisbrugere.

Tilfredshed med aktiviteter i undervisningen

Udbytte af deltagelse i The Clean House's forskellige tilbud: Alle seks svarede, at deltagelsen i Kris Danmark gav dem øget selvværd og livsglæde. Næsten alle (bortset fra én) svarede også, at det giver dem større mod på livet og er med til at fastholde venner og bekendtskaber. Fire mente også, at deltagelsen giver dem øget lyst til at arbejde og få en uddannelse.

Kilde: Fokusgruppeinterview med deltagere i undervisning i Kris Danmark, august 2005.

Kris Danmark fokuserer mere på det hele menneske og den enkeltes selvudvikling, som en bruger formulerer det. Det fremhæves, at kravet om 30 dages stoffrihed er nyttigt, fordi det sikrer, at deltagere i undervisning næsten alle er motiveret for at deltage i undervisningen, og fordi der skal meget lidt til at skabe en dårlig stemning på et hold. En bruger mener, at frasorteringen af de umotiverede godt kan være mere effektiv.

Samtidig med at brugerne sætter stor pris på den frihed, som de har i Kris Danmark, vurderer de ligeledes, at det er vigtigt, at deltagerne kan overholde kravene og er parate til at være der. Det blev påpeget af en bruger, at det er hårdere at være i Kris Danmark end i fængsel, hvor der ikke blev stillet krav eller forventninger.

Der er enighed blandt brugerne om, at det er en fordel, at de ansatte i Kris Danmark er tidligere stofmisbrugere og kriminelle, fordi de ansatte dermed fungerer som forbilleder og bedre kan forstå brugerne og deres reaktioner.

Brugerne vurderer, at det store fokus på selvdisciplin frem for ”gammeldags” disciplin er en fordel, og at de ansatte ikke tiltaler dem i et overdrevet pædagogisk tonefald.

Deltagerne i undervisningen vurderer, at undervisningen hjælper dem i at tænke anderledes og blive bevidste om deres kriminelle tankegang, men at nogle stadig har en kriminel tankegang. Det blev også påpeget, at det ofte er en stor omstilling, at skulle nedsætte sit pengeforbrug, da mange er vant til et stort forbrug, fra da de var kriminelle og misbrugere.

Undervisningen er desuden med til at fastholde brugerne i deres nye mønstre. Undervisningen består i høj grad af gruppearbejde, hvilket er med til at skabe sammenhold og lære at hjælpe hinanden. Ifølge brugerne er undervisningen dermed også et vigtigt redskab til at danne nye netværk, da de næsten alle er i samme situation. Brugerne opfatter derfor Kris Danmark og The Clean House som en støtte i forhold til at bryde med deres gamle netværk.

5.8.3 De ansattes vurdering af effekter

Tovholder for fængselsgruppen vurderer, at indsatsen i fængslerne hjælper de indsatte med at være mere realistiske og bryde benægtelse. At det er en succes måles på, at der gradvist kommer flere henvendelser fra fængsler. Informanten vurderer tillige, at der ikke er grund til, at de måles på kvaliteten af arbejdet, da samarbejdspartnere kender dem, og ved hvilken indsats, de kan løfte¹⁴⁰.

En væsentligt målopfyldelse for tovholderen for fængselsgruppen er, at der gradvist skabes kendskab til The Clean House og ikke mindst, at potentielle deltagere og Kriminalforsorgens socialrådgivere i fængslerne tager kontakt til The Clean House med henblik på et samarbejde, således at fængselsgruppen ikke behøver at varetage den opsøgende og indledende kontakt. Kris Danmark er blevet tilstrækkelig kendt til, at der nu også er henvendelser fra fængsler om et eventuelt samarbejde.

Effekter for deltagerne vurderes af tovholder for undervisningen til, at brugerne opnår viden og lærer at diskutere holdninger i et forum med flere mennesker. Med undervisningstilbuddet som helhed fremhæves det, at der er kommet et væsentligt anderledes tilbud, som kan bruges af kriminelle uanset om de er misbrugere eller ej. Endvidere vurderes det, at undervisningen nedbringer hyppigheden af tilbagefald¹⁴¹. At en ny ikke kriminel fremtid er en realitet.

5.8.4 Samarbejdspartners vurdering af effekter

Samarbejdspartnere i danske fængsler vurderer, at der er positive effekter af Kris Danmark for såvel Kriminalforsorgens arbejde som for de indsatte, fordi det skaber flere tilbud til de indsatte, og fordi det vurderes at skabe ro omkring de indsatte, at der afholdes samtaler.

Samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen vurderer tillige, at noget af det, kriminelle mangler, er kontinuerlige, sunde relationer, der rækker udover fængselsophold, hvilket Kris Danmark skaber mulighed for. For de indsatte i fængslerne kan Kris Danmark motivere til at opretholde eller fremme stoffrihed og en ikke kriminel adfærd ved at anbefale misbrugsbehandling eller alene ved regelmæssige samtaler og ved at fremstå som eksempler på, at det kan lade sig gøre at blive stoffri og at ændre den kriminelle adfærd¹⁴².

En samarbejdspartner i behandlingsinstitutionen Alfa-Fredensborg vurderer i relation til metoden i Kris Danmark, at tilgangen er brugerens egen vilje og motivation frem for personalets ønsker, hvilket vurderes at skabe betingelserne for en positiv effekt i forhold til brugerens forløb¹⁴³.

5.9 Vurdering af samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere

I det foregående er samarbejdet med Kriminalforsorgen behandlet. I dette afsnit sættes fokus på Centralforvaltningen og rådgivningscentre i Københavns Kommune.

¹⁴⁰ Jf. interview med fængselskoordinator. Konklusionen støttes af lokale samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen.

¹⁴¹ Jf. interview med tovholder i undervisning.

¹⁴² Jf. interview med informanter i Kriminalforsorgen i Vridsløselille og Ringe, og informanter i Kongens Ø behandlingsinstitution.

¹⁴³ Jf. interview med informant i Alfa-Fredensborg.

5.9.1 Centralforvaltning

Der er ikke et konkret samarbejde med centralforvaltningen i Københavns Kommune om Kris Danmark, grundet bevillingsgrundlaget for Kris Danmark¹⁴⁴.

The Clean House er imidlertid jf. tilskudsforpligtelse (og Lov om Social Service §§ 91 og 115) forpligtet til at tilsende Københavns Kommunes Familie- og arbejdsmarkedsforvaltning årlige regnskaber, fremskridtsrapporter og statusrapporter, som herefter videresendes til Socialministeriet.

Centralforvaltningen i Københavns Kommune har ikke kendskab til resultater af delprojektet Kris Danmark, da undervisningstilbud og Care House ikke er godkendt som behandlingstilbud, og delprojekterne først er overgået til finansiering via Københavns Kommune i 2005¹⁴⁵. Socialministeriet besluttede jf. informanter i Københavns Kommune i forbindelse med den endelige bevilling at forlænge Socialministeriets hidtidige bevilling til Kris Danmark gennem et tilskud fra Satspuljen til indsats for socialt udsatte og sikre finansiering via Københavns Kommune. Projekterne overgår derfor gradvist til bloktilskud. Da Københavns Kommune ikke i sin tid var inddraget i forhandlinger vedrørende Kris Danmark, har Københavns Kommune begrænset kendskab hertil. Der er imidlertid i Centralforvaltningen igangsat en proces omkring forankringen af kontrakten mellem The Clean House og Københavns Kommune.

5.9.2 Rådgivnings- og socialcentre

Samarbejdet med de kommunale socialrådgivere og behandlingsspecialister er nødvendigt for Kris Danmarks virksomhed og i forbindelse med indslusning i botilbud og undervisning i Kris Danmark-regi. Dette særligt i forhold til afklaring af økonomiske forhold, men også i samarbejdet omkring de offentlige myndigheders handleplaner og tilsyn¹⁴⁶.

Rådgivningscentrene i København har begrænsede erfaringer med Kris Danmarks tilbud, men kender værestedet, fordi mange tidligere misbrugere i København anvender og omtaler værestedet. Der er få erfaringer med personer, der har benyttet tilbud i Kris Danmark, men en informant i et rådgivningscenter påpeger, at rådgivningscentret har en del kriminelle misbrugere, som har et stofmisbrug, men det kriminelle overskygger, selvom de får substitutionsbehandling. Her er det vurderingen, at Kris Danmark bedre kan takle dem. Rådgivningscentret har således erfaring med at have anbefalet afgang og efterfølgende botilbud og undervisning i Kris Danmark¹⁴⁷.

¹⁴⁴ Jf. gruppeinterview med Centralforvaltningen i Københavns Kommune.

¹⁴⁵ Jf. informanter i Københavns Kommune og "Tilskud til initiativer for socialt udsatte grupper", korrespondance fra Københavns Kommune, 07.01.04.

¹⁴⁶ Jf. tovholdere for undervisning og botilbud i The Clean House.

¹⁴⁷ Jf. informant i Rådgivningscenter Vest.

5.10 Etablering af jobkonsulentfunktion

Der ikke indenfor rammerne af Kris Danmark etableret en jobkonsulentfunktion i traditionel forstand, som alene varetager rådgivning og udslusning til arbejdsmarkedet. Ikke desto mindre er de fire delprojekter bygget op omkring den løbende opkvalificering af målgruppens sociale færdigheder i de to botilbud og i undervisningsforløbet, ligesom socialrådgiverfunktionerne og tovholdere for botilbuddene løbende støtter brugernes udvikling af eller opfølgning på handleplaner i det offentlige system.

Kapitel 6. Care House

I kapitel 6 behandles delprojektet Care House. I afdækningen belyses formål og delmål med delprojektet, konkrete procedurer og forløb, brugernes tilfredshed med og vurderingen af effekter. Endelig foretages en vurdering af samarbejdet med Kriminalforsorgen og det administrative myndighedsniveau i Københavns Kommune¹⁴⁸.

6.1 Opsummering og udviklingspotentialer

Evaluators vurderer, at Care House overordnet lever op til de opstillede mål.

Der er etableret et godt udgangspunkt for modtagelse af kriminelle og andre i Care House (eksempelvis hjemløse og personer fra behandlingsinstitutioner).

De etablerede rammer for gradvis udslusning/rehabilitering via Care House, Kris Danmark og Clean Home giver forudsætningerne for at minimere tilbagefald til kriminalitet/misbrug.

I perioden 2004 – 2005 er 32 beboere ud af i alt ca. 50 overflyttet til Clean Home, hvilket svarer til ca. 64%. Tal for afbrudte forløb skal tages med forbehold, da de dels er forbundet med usikkerhed dels er skønnet, grundet den manglende dokumentation og registreringsmuligheder i Care House (The Clean House). Ca. 2 beboere (4%) har afbrudt forløbet af egen vilje (til andre tilbud) og ca. 16 beboere (32%) er bortvist grundet misbrug, kriminalitet etc. Godt en tredjedel af beboerne er demed bortvist. Hvis der alene ses på årsager til de afbrudte forløb, er langt over to tredjedele bortvisninger. Ved bortvisning, får beboerne mulighed for at komme tilbage efter 30 dage, uanset årsagen til bortvisning.

I perioden 2002 -2005 har der i alt været ca. 72 beboere. Alt andet lige svarer det til, at ca 35% er bortvist i den periode Care House har eksisteret.

I forhold til den arbejdsmarkedsrettede udslusning er 14% af de i alt 72 beboere i perioden 2002-2005 i beskæftigelse og 10% vurderes at være under uddannelse. Udslusningseffekten skal ses i sammenhæng med, at de primære formål med Care House er at afklare beboerne i forhold til eventuel afhængighedsproblematik, guide til konstruktiv bearbejdning heraf samt arbejde med sociale færdigheder.

Dokumentationsmulighederne for at måle effekten af indsatsen er begrænsede, da den baseres på et manuelt system, som ikke er integreret i et overordnet journalsystem, og der foretages ikke systematiske brugerevalueringer.

¹⁴⁸ Evalueringen af Care House baserer sig dels på skriftlig dokumentation og informationsmateriale, dels interview med informanter: Daglig ledelse, ansatte, medarbejdere i The Clean House, samarbejdspartnere i Direktoratet for Kriminalforsorgen, socialrådgivere og behandlingskonsulenter i de danske fængsler og rådgivningscentre i Københavns Kommune.

Udviklingspotentialer

Ovennævnte forhold tyder på, at hele beboervinklen med fordel kan strammes op. Hermed menes, at procedurer skal sikre, at det er ”de rigtige” beboere, Care House får fat i.

Der ligger et udviklingspotentiale i at skabe større opmærksomhed omkring tilbudet, og dermed etablere et tættere samarbejde med de relevante aktører, og tillige fremme inddragelsen af pårørende til beboere i Care House.

Dokumentationen af indsatsen bør styrkes, dels i forhold til udvikling og anvendelse af registreringssystemer, og dels kan der med fordel arbejdes med systematiske brugerevalueringer.

6.2 Formål, bevillingsgrundlag og delmål

Delprojektet Care House blev etableret i efteråret 2002 som udslusningstilbud til kriminelle fra danske fængsler. Care House tilbyder midlertidig indkvartering i tilknytning til den selvejende institution The Clean House.

6.2.1 Formål og bevillingsgrundlag

Det nuværende grundlag for Care House er The Clean Houses vedtægter og bevillingsskrivelse fra Københavns Kommune af 7. januar 2004¹⁴⁹. Care House er oprettet som tilbud om privat udlejning, og foretager individuel visitation til botilbuddet.

I henhold til bevillingsskrivelsen er Care House et delprojekt i den selvejende institution The Clean House. Care House har i sammenhæng med Kris Danmark følgende delmål:

- At der skabes kontakt til forestående løsladte
- At der gives oplysning om projektet
- At der tilbydes afhentning af løsladte
- At der arrangeres modtagelse og bolig (udslusning)
- At der er kontaktperson til rådighed ved løsladelse
- At der er jobkonsulent og socialrådgiver til rådighed
- At der etableres socialt netværk.

Herved ligger Care Houses formål indenfor rammerne af formålet med den selvejende institution The Clean House.

6.2.2 Delmål

Delmål for Care House er:

- At personalet gennem de daglige aktiviteter kan lære beboeren at kende og vurdere, hvornår beboeren er klar til at deltage i undervisning og flytte ind i Clean Home.

¹⁴⁹ Jf. bevillingsskrivelse fra Københavns Kommune, Familie og Arbejdsmarkedsafdelingen, 7. januar 2004.

- At lave en vurdering af, hvor afklaret beboeren er i forhold til eventuel afhængighedsproblematik og guide til konstruktiv bearbejdning heraf.
- At personalet arbejder med sociale færdigheder, således at beboeren behersker et minimum af sociale færdigheder inden påbegyndelse af undervisningsforløb og indflytning i Clean Home¹⁵⁰.

Succeskriterier for arbejdet med beboerne er¹⁵¹:

- At beboerne holder sig kriminalitets-, stoffri og ædru, og
- fastholder ønsket om at ændre livsstil.

6.3 Værdigrundlag og grundprincipper

Værdigrundlaget for Care House er i overensstemmelse med det overordnede værdigrundlag for The Clean House som behandlet i kapitel 3.

De vigtigste grundprincipper for tovholderens arbejde med beboerne er¹⁵²:

- Beboernes vilje til selv at ændre deres tilværelse, og
- Struktur.

De grundprincipper, der fremhæves overfor brugerne er i overensstemmelse med principperne for Kris Danmark: Ærlighed, stoffrihed og sammenhold¹⁵³.

En betingelse for at benytte botilbuddene Care House og Clean Home er, at beboerne skal deltage i eller have planlagt deltagelse i Kris Danmarks undervisningsprogram ”Kriminalitet som livsstil”¹⁵⁴. I indslusningstilbuddet Care House indsluses imidlertid også kriminelle og stoffrie misbrugere, når det vurderes hensigtsmæssigt. For sådanne beboere stilles samme krav som til andre beboere om, at der skal være et udtrykt ønske om at ændre sit liv, beboerne skal være engagerede, men må ikke være i beskæftigelse.

6.4 Målgruppe

Care Houses målgruppe er jf. ”Konceptbeskrivelse for Care House”:

”Tidligere kriminelle og misbrugere, der har truffet beslutning om at stoppe og er villige til at deltage i de planer, der bliver lagt for dem. Der kræves min. 30 dages stoffrihed.”

Det er primært tidligere kriminelle og misbrugere, som har indgået aftale om at deltage i Kris Danmarks undervisning og benytter Care House som midlertidig udslusning fra fængsel. Care House benyttes også af tidligere misbrugere, der udsluses fra behandlingsinstitutioner eller er hjemløse. Dette var særligt tilfældet i opstartsfasen¹⁵⁵.

¹⁵⁰ ”Konceptbeskrivelse for Care House”, revideret 02.08.05.

¹⁵¹ Jf. interview med tovholder i Care House.

¹⁵² Jf. interview med tovholder for delprojektet Care House.

¹⁵³ Jf. Husregler i Care House: 2005.

¹⁵⁴ Jf. statusnotat af 070305, The Clean House. Et præmis for at kunne benytte de to botilbud, som således anvendes som dels indslusning til undervisningen, dels udslusning til en almindelig tilværelse efter endt undervisning i Kris Danmark.

¹⁵⁵ Jf. tovholder for Care House.

6.5 Koncept

Konceptbeskrivelsen for Care House definerer de overordnede rammer for botilbuddet:

- Procedurer og retningslinjer for beboeren.
- Procedurer for samarbejdet internt i The Clean House og Kris Danmark.
- Procedurer for samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere omkring beboeren¹⁵⁶.

Konceptbeskrivelse for Care House

1. Formålet med indslusningen
2. Målgruppen
3. Visitation og forsamtale
4. Indflytning og indslusning
5. Indslusningen
6. Husleje
7. Husregler
8. Urinprøver
9. Journalføring
10. Bortvisning
11. Personale
12. Daglig leder
13. Assistance
14. Socialrådgivere

Kilde: Konceptbeskrivelse for Care House., Midlertidig bomulighed og indslusning, The Clean House, 2005.

Konceptbeskrivelsen anvendes som arbejdsredskab af tovholderen og anvendes samtidig, i lighed med de i øvrigt udarbejdede konceptbeskrivelser for andre delprojekter, som udgangspunkt for diskussion af fremgangsmetoder i forhold til de ansatte¹⁵⁷. Dette foregår ved personalemøder, hvor det drøftes, hvordan der eksempelvis kan komme flere kursister i undervisningen, hvordan det kan lade sig gøre at følge op på kursister i undervisningsforløb mv¹⁵⁸.

6.6 Organisering

Tovholder for delprojektet Care House er daglig leder af Care House, og har været ansat i The Clean House siden 2004. Der er ikke yderligere medarbejdere i botilbuddet. Samarbejdet omkring beboeren foregår på tværs af delprojekterne i The Clean House.

Formelt referer tovholderen til projektkoordinatoren i The Clean House som sin nærmeste leder. Uformelt har tovholderen for Care House tidligere refereret til den fastansatte socialrådgiver i Kris Danmark, men grundet dennes fravær på grund af barsel, har dette forhold ændret sig¹⁵⁹. Tovholderen forventer fortsat at betragte pro-

¹⁵⁶ "Konceptbeskrivelse for Care House. Midlertidig bomulighed og indslusning", The Clean House, 2005.

¹⁵⁷ Jf. Referat af personalemødet for alle ansatte i The Clean House d. 30-04-04.

¹⁵⁸ Jf. "Dagsorden til personalemøde i Kris" d. 06/05/05.

¹⁵⁹ Jf. interview med tovholder for delprojektet Care House.

jektkoordinatoren som sin daglige leder, når socialrådgiveren kommer tilbage fra barsel¹⁶⁰.

Tovholderens overordnede funktioner er:

- Brugerens løbende udvikling
- Samarbejde på tværs af organisationen
- Samarbejde med kommunale sagsbehandlere og med Kriminalforsorgens socialrådgivere om f.eks. beboerens økonomiske forhold, ansøgninger om kontanthjælp el.lign.

Endvidere indgår et flertal af medarbejderne i The Clean House som vagter, som i aften- og weekendtimerne aflægger besøg i Care House og Clean House.

6.7 Metoder og redskaber

Care House skal skabe en struktureret hverdag for beboerne og opøve grundlæggende sociale færdigheder, for dermed at kvalificere beboerne til at indgå i Kris Danmarks undervisningsprogram og følgelig blive overflyttet til Bofællesskabet Clean Home. Formålet er at skabe de rammer om den enkelte, som mangler ved udslusning fra fængsler, og der skal skabes ro om beboeren¹⁶¹. Det behov bekræftes af samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen¹⁶².

Det gøres i Care House ved hjælp af en række redskaber, som der efterfølgende følges op på i Clean Home.

Strukturerne for beboerne er bygget op omkring følgende metoder og redskaber:

- Kontaktperson
- Samarbejdsaftale
- Husregler
- Udredning
- Ugeplan for beboerne
- Mål- og delmålsplan for beboerne
- Tjekliste
- Socialt færdighedsprogram.

Ovenstående redskaber strukturerer arbejdet med beboeren. Ved modtagelsen tildeles beboeren således en kontaktperson, som er tovholderen. Der indgås en samarbejdsaftale med den nye beboer, som forpligter beboeren til at overholde husregler. Det fremgår også af samarbejdsaftalen, at der uden varsel kan tages urinprøver, og at beboeren skal være indforstået med at gå til

Ugeplan for Care House

Mandag

08.00 Morgenmad

09.00 Morgensamling

09.30 Rengøring

10.00 Undervisning / Ugeplan

12.00 Fælles frokost

13.00 Netværk, undervisning, sociale opgaver

16.00 m.m.

17.30 Madlavning og spisning

19.00 Hygge, netværk, møder, Clean House o.a.

24.00 Godnat

Kilde: "Ugeplan for Care House", The Care House (ikke dateret).

¹⁶⁰ Jf. interview med tovholder for delprojektet Care House.

¹⁶¹ Jf. interview med tovholder i Care House.

¹⁶² Jf. interview med behandlingskonsulent i Vridsløselille Statsfængsel.

NA/AA – møder, såfremt beboeren har et anerkendt misbrug¹⁶³.

For at strukturere beboerens hverdag yderligere arbejdes med konkrete ugeplaner, som dels har faste aktiviteter, dels har rum for beboerens egen indføring af aktiviteter. Tjeklisten anvendes til at følge op på, om beboeren overholder aftaler, om der er foretaget urinprøver mv.

Endvidere udvikles beboerens del- og slutmål for opholdet ligesom der løbende arbejdes med et socialt færdighedsprogram. Del- og slutmålene skal være udarbejdet inden 14 dage efter ankomst til Care House. Eksempler på delmål for beboere er eksempelvis:

- At beboeren begynder at dyrke motion
- At beboeren får en sponsor i NA-regi¹⁶⁴.

Endvidere stilles krav om, at beboerne planlægger ugentlige fællesaktiviteter.

Opfølgning på del- og slutmål foregår løbende i Clean Home gennem brug af ad hoc samtaler¹⁶⁵. Det er nogle af de redskaber, som binder udviklingen omkring de sociale færdigheder sammen fra indslusning i Care House til overflyttelse til Clean Home.

6.8 Operationelle redskaber til opfølgning på delmål og resultater

De redskaber, som anvendes på tværs af delprojekter til opfølgning er:

- Journalsystemet Mercator, som anvendes til daglig journalføring på tværs af delprojekterne.
- Møder mellem de relevante ansatte, dvs. som regel tovholdere for delprojekterne, socialrådgiveren i Kris Danmark m.fl., som bruges til at lægge strukturer, hive op i beboere, få udarbejdet planer etc.
- En fælleskalender (for hele The Clean House).

Det primære redskab til registrering af beboere og skabe overblik er:

- Et selvstændigt system (elektronisk fil eller manuelle lister) til registrering af data vedrørende ind- og udflytning, hvem der er faldet tilbage i misbrug etc., da der ikke kan trækkes statistik fra Mercator.

Redskaberne anvendes til opfølgning på henholdsvis om brugeren følger sin ugeplan, og til generel statistik over beboere i Care House.

Der foretages ikke systematisk brugerevaluering i botilbuddet.

6.9 Udvikling i antal beboere og beboerkarakteristik

I dette afsnit belyses udviklingen i antal beboere i perioden fra 2002 til 2005, der gives en karakteristik af beboerne, og af beboernes fastholdelse og udslusning fra Care House. Afsnittet behandler således:

- Antal beboere pr. år i Care House.

¹⁶³ Care- og Clean Home – Samarbejdsaftale (ikke dateret).

¹⁶⁴ Jf. interview med tovholder for Care House.

¹⁶⁵ Jf. Interview med tovholdere for Care House og Clean Home.

- Beboere fordelt på antal, køn og etnisk baggrund i perioden 2002-2005.
- Samlet antal beboere efter aldersintervaller (for alle år).
- Antal beboere, der er bortvist eller fraflyttet til andet tilbud i perioden 2002-2005.
- Status for tidligere beboere i 2005.

6.9.1 Udvikling i antal forløb

Tablet 6.1 nedenfor viser udviklingen i antal beboere i botilbuddet Care House fra det blev etableret i august/september 2002 til august 2005. I alt vurderes 72 personer at være indsluset i botilbuddet siden dets etablering i 2002.

Tabel 6.1: Antal beboere pr. år i Care House					
År	2002 ⁽¹⁾	2003	2004	2005 ⁽²⁾	Total
Antal beboere	4	18	22	28	72
1: Care House åbnede aug/sept. 2002. 2: Skæringsdato 12.08.05. Kilde: The Clean House, august 2005, tal er anslået.					

Tabellen viser, at der er sket en gradvis udvikling i antal beboere fra efteråret 2002, da Care House åbnede, hvor der boede i alt 4 beboere i Care House, til 2003, hvor der var 18 beboere, til 2004, hvor der var 22 beboere og endelig 2005, hvor der i august 2005 i alt har været 28 beboere.

6.9.2 Beboerkarakteristik

Karakteristikken af beboerne gives på baggrund af følgende parametre:

- Køn
- Etnisk baggrund
- Alder
- Indslusningsbaggrund i perioden 2002-2005.

Tablet 6.2 nedenfor viser det samlede antal beboere i Care House i perioden 2002-2005 fordelt på alder, køn og etnisk baggrund. Tabellen viser endvidere udviklingen i antal beboere over tid.

Tabel 6.2: Care House: Beboere fordelt på antal, køn og etnisk baggrund i perioden 2002-2005					
Beboere	2002	2003	2004	2005	Total
Antal kvinder i alt (1)	0	4	3	1	8
Antal kvinder med anden etnisk baggrund		0	1	0	1
Antal mænd i alt (1)	4	14	19	27	64
Antal mænd med anden etnisk baggrund	0	1	0	4	5
I alt	4	18	22	28	72
1: Tal er inklusive personer med anden etnisk baggrund. Kilde: The Clean House, august 2005, tal er anslået.					

I perioden fra 2002-2005 er der i alt indsluset ca. otte kvinder og 64 mænd. Heraf var en kvinde af anden etnisk oprindelse. Af de mandlige beboere var fem mænd af anden etnisk oprindelse.

I tabel 6.3 nedenfor vises det samlede antal beboerne på baggrund af alder. Langt størstedelen tilhører aldersgruppen 20-29 år (22) og fra 30-39 år (38). Ni beboere var i aldersgruppen fra 40-49 år. Endelig er der i alt indsluset en person under 18 år og en person i aldersgruppen 18-19 år.

Under 18 år	18-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-60 år
1	1	22	38	9	1

Kilde: The Clean House, august 2005.

Tabel 6.4 viser indslusningsbaggrunden for beboere i Care House i forhold til om tidligere og nuværende beboere er indsluset fra fængsler, behandlingsinstitutioner el.lign. Tabellen viser, at langt størstedelen er indsluset under restafsoning eller indsluset direkte efter løsladelse. Fem beboere er indsluset fra eget hjem og 12 fra behandlingssteder. Omkring 10 personer vurderes at have været boligløse ved indslusning i Care House.

	2002	2003	2004	2005	Total
Antal beboere indsluset direkte fra løsladelse	1	4	(1)	15 ⁽²⁾	30 ⁽³⁾
Antal beboere indsluset under restafsoning	n/a	9 ⁽⁴⁾	14 ⁽⁵⁾	9	40
Antal beboere indsluset fra eget hjem	0	3	1 ⁽⁶⁾	1	5 ⁽⁷⁾
Antal beboere indsluset fra behandlingssteder	1	1	4	6	12
Andet (familiære relationer, venner, boligløse)	2 ⁽⁷⁾	7 ⁽⁸⁾	0	5 ⁽⁹⁾	n/a

1: Se antal beboere indsluset under restafsoning.
2: 1 beboer er genganger, er indsluset af 2 omgange.
3: Skønnet tal.
4: Kommer fra fængsler, nogle er under tilsyn med vilkår, andre er udstationeret (restafsoner).
5: 14 kommer fra fængsler, andre (antal ukendt) er under tilsyn med vilkår, andre er udstationeret (restafsoner).
6: 1 kommer fra eget hjem, 5 er boligløse og resten har c/o adresse eller er registreret som 9999 i Kommunen.
7: De fleste er boligløse - 5 er registreret med egen bolig
8: Ud af i alt 18 beboere i 2003 var 7 boligløse.
9: Indsluset fra familie, venner el.lign. 1 indsluset fra et krisecenter.
Kilde: The Clean House, august 2005, tal er skønnet og summer til mere end totalen, da en person kan være registreret flere gange.

Ingen forløb er ifølge The Clean House finansieret af for eksempel behandlingsinstitutioner eller anden tredje part¹⁶⁶.

6.9.3 Varighed af forløb

Tovholder for Care House vurderer, at der i gennemsnit er ca. 4 beboere i Care House, som i alt har plads til 7 beboere. I 2004 var Care Houses samlede kapacitet 2.555 overnatninger, og det samlede realiserede antal overnatninger 1.187. Et gennemsnitligt forløb i botilbuddet varede således 54 dage. Et almindeligt forløb vurderes aktuelt at vare 2-3 uger¹⁶⁷. Denne diskrepans kan hænge sammen med, at Clean Home først åbnede for indflyttere i april 2004, hvorfor nogle brugere kan have opholdt sig i Care House over en længere periode. Endvidere vil tovholder for Care House i perioder fastholde en beboer lidt længere end nødvendigt, for at lade dem lære fra sig i forhold til helt nye beboere¹⁶⁸.

¹⁶⁶ Jf. The clean house, august 2005.

¹⁶⁷ Jf. interview med tovholder i Care House og opgørelse fra The Clean House, august 2005.

¹⁶⁸ Jf. interview med tovholder i Care House.

I indeværende år er kapaciteten i antal overnatninger indtil 12.08.05 opgjort til 1.568. Det faktiske antal overnatninger er opgjort til 692. I indeværende år er varigheden af et gennemsnitligt forløb således 25 overnatninger¹⁶⁹.

6.9.4 Udslusning eller afbrudte forløb

Misbrug, kriminalitet og adfærd kan medføre bortvisning fra Care House. Er der tale om misbrug, stilles der krav om, at beboeren holder sig stoffri i 30 dage, før de kan indsluses igen.

Tabel 6.5 angiver, hvor mange af Care Houses tidligere beboere, der er bortvist eller fraflyttet til andet tilbud i perioden 2002-2005.

	2002	2003	2004	2005	Total/år
Antal beboere, der er bortvist pga. misbrug	1	3	7	3	14
Antal beboere, der er bortvist pga. kriminalitet	0	2	2	1	5
Antal beboere, der er bortvist pga. anden overtrædelse af retningslinjer	0	1	0	0	1
Antal beboere, der er bortvist pga. adfærd	0	0	2	0	2
Antal beboere, der af egen vilje er fraflyttet til andet tilbud udenfor Kris Danmark regi	2	n/a (1)	3(2)	2	6 (3)
Antal beboere, der er overflyttet til Clean Home (4)	---	---	16	16	32

*: Hovedparten af tallene er anslået.
 1: n/a = ikke tilgængelige data.
 2: 2 er udeblevet, 1 er anholdt, derfor ville de jf. reglerne blive bortvist – de tæller derfor med i antal der er bortviste.
 3: 6 var angivet i total, men summer til 7.
 4: Clean Home blev etableret i 2004.
 Kilde: The Clean House, august 2005.

Tallene skal tages med forbehold, da det er anslået tal. Tal for afbrudte forløb skal tages med forbehold, da de dels er forbundet med usikkerhed dels er skønnet, grundet den manglende dokumentation og registreringsmuligheder i Care House (The Clean House). I den samlede periode er ca. 14 tidligere beboere bortvist på grund af misbrug, fem er bortvist på grund af aktiv kriminalitet og tre er bortvist pga. adfærd eller anden overtrædelse af Care Houses retningslinjer. Endelig er ca. seks personer udeblevet eller anholdt. I alt ca. 25 personer blevet bortvist. I samme periode har der, som nævnt ovenfor, været 72 beboere. Alt andet lige svarer det til, at ca. 35% er blevet bortvist. Ved en bortvisning, får beboerne mulighed for at komme tilbage efter 30 dage, uanset årsagen til bortvisning¹⁷⁰.

Tabellen viser ligeledes, at af de beboere, der benyttede botilbuddet i 2004, er 16 beboere ud af 22 (ca.72%) overflyttet til Clean Home. I 2005 er der i perioden fra januar til august 2005 ligeledes overflyttet 16 beboere ud af 28 (ca.57%) til Clean Home.

6.9.5 Tilbagefald

Af hensyn til princippet om stoffrihed er det ikke muligt for beboere at blive i Care House (eller Clean Home), hvis beboerne ikke overholder forbuddet om misbrug. I

¹⁶⁹ Kilde: The Clean House, august 2005.

¹⁷⁰ Jf. interview med tovholder i Care House.

sådanne tilfælde må beboere tilbagevises til bopælskommunen. Care House kan etablere kontakt til læger eller rådgivningscentre med henblik på løbende opdatering omkring urinprøvetest, hvis brugeren ønsker at vende tilbage, men der er en risiko forbundet med at den tidligere beboer vender tilbage til sin bopælskommune, fordi det medfører, at personen vender tilbage til sit gamle netværk, og det kan vanskeliggøre fastholdelse i stoffrihed¹⁷¹. Det påpeges derfor, at der mangler mulighed for akut afgiftning i Kris Danmarks regi. Fordelen herved vurderes af tovholderen at være, at beboeren hurtigt kunne komme tilbage. Ulempen er, at det kommer for tæt på af hensyn til beskyttelsen af de øvrige brugere af The Clean House¹⁷².

6.9.6 Status for beboere

Af de tidligere beboere i Care House vurderer tovholder i Care House, at af de tidligere omkring 72 beboere har ca. 17% haft tilbagefald til misbrug og ca. 25% har haft tilbagefald til kriminalitet (der vil ofte være sammenfald mellem misbrug og kriminalitet¹⁷³). Omkring 10% vurderes efter forløbet i Care House at have været i behandling for stofmisbrug. Omkring 14% vurderes at være i beskæftigelse¹⁷⁴, og ca. 10% vurderes at være under uddannelse. Udslusningseffekten i forhold til beskæftigelse og uddannelse, skal ses i sammenhæng med, at de primære formål med Care House er at afklare beboerne i forhold til eventuel afhængighedsproblematik, guide til konstruktiv bearbejdning heraf samt arbejde med sociale færdigheder.

6.10 Jobkonsulent

Der er ikke etableret en jobkonsulentfunktion i relation til Care House. Der er imidlertid et samarbejde med den uafhængige socialrådgiver og med socialrådgiveren i The Clean House om støtte til udarbejdelse af handleplaner med de offentlige myndigheder¹⁷⁵. Tovholder i Care House vurderer samstemmende med de resterende informanter i The Clean, at brugernes arbejdsmarkedsparathed er den del, der mangler i The Clean House regi.

6.11 Samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere

De primære samarbejdspartnere for Care House er Kriminalforsorgens socialrådgivere og behandlingsspecialister og kommunale/amtslige institutioner.

Der er ikke samarbejde med Københavns Kommunes Centralforvaltning, da Københavns Kommune kun i begrænset omfang har været involveret i de af The Clean Houses projekter, som på baggrund af institutionens ansøgning modtog satspuljemidler fra 2002, dvs. Care House og Kris Danmark. Dog har der været en indsats i forhold til at fastslå, om Care House skulle oprettes efter § 91 i Lov om Social Service og følgelig godkendes jf. SEL § 94a. Kommunen har vurderet, at der ikke var

¹⁷¹ Jf. interview med tovholder i Care House og kvantitative data fra The Clean House.

¹⁷² Jf. interview med tovholder i Care House.

¹⁷³ Kilde: The Clean House, august 2005.

¹⁷⁴ Jf. The Clean House, 2005, tal er skønnet pga. manglende tilgængelige data. Der kan være sammenfald mellem personer, som har haft tilbagefald til kriminalitet og misbrug.

¹⁷⁵ Jf. interview med den uafhængige socialrådgiver og tovholdere i The Clean House.

hjemmel herfor, da kommunen ikke vurderer, at The Clean House er oprettet efter Lov om Social Service, og endvidere forestår egen visitation.

Kommunen har igangsat en generel proces omkring forankringen af kontrakten mellem Københavns Kommune og The Clean House og vurderer, at der i takt med, at kontrakten mellem Københavns Kommune og The Clean House forankres i kommunen, kan etableres et formaliseret samarbejde mellem udførerniveauet i Københavns Kommune og Kriminalforsorgen omkring brugerne af Kris Danmark¹⁷⁶.

6.11.1 Kriminalforsorgen

Kriminalforsorgen i fængslerne har tilsynsfunktion i forhold til beboere, der er udstationeret. Der er derfor samarbejde og kontrol omkring den enkelte beboer. Der er kontakt med Kriminalforsorgen, der indgås løbende aftaler, og der er løbende dialog om beboere i restafsoning¹⁷⁷.

En informant i Kriminalforsorgen påpeger, at ansatte i The Clean House generelt er gode til at melde tilbage, hvis beboere, der restafsoner i The Clean Houses regi, ikke overholder betingelserne.

6.11.2 Det tværsektorielle samarbejde

Samstemmende vurderer informanter i Kriminalforsorgen og The Clean House, at der kan opstå problemer omkring løsladelser, omkring afklaring af en kommende beboers økonomi eller registrering af folkeregisteradresse, og særligt i de tilfælde, hvor beboerens hjemkommune er udenfor København. Det kan skabe en dårlig start på et forløb. Tovholder i Care House påpeger, at denne proces kan forbedres ved, at der skabes en tættere kontakt til socialrådgivere i beboernes hjemkommuner, til rådgivningscentre i Københavns Kommune og i Kriminalforsorgen, hvorved der oplyses om arbejdet i Kris Danmark. Informanter i et rådgivningscenter i Københavns Kommune er åbne overfor at indgå et tættere samarbejde med The Clean House, hvorfor der kan være et potentiale for dette¹⁷⁸. Generelt vurderes samarbejdet mellem Care House og socialrådgiverne at være positivt¹⁷⁹.

Informanter i såvel Kriminalforsorgen som The Clean House påpeger ligeledes, at der kan opstå komplikationer omkring samarbejdet med kommunale/amtslige myndigheder, hvis en bruger har tilbagefald til misbrug¹⁸⁰.

6.12 Effekten af delprojektet

I dette afsnit behandles de oplevede effekter af botilbuddet Care House.

¹⁷⁶ Jf. interview med informanter i Centralforvaltningen i Københavns Kommune.

¹⁷⁷ Jf. interview med tovholder for delprojektet Care House, informanter i Vridsløselille Statsfængsel, og LBK nr. 207 af 18.03.05 om fuldbyrdelse af straf m.v.

¹⁷⁸ Jf. interview med informanter i Rådgivningscenter Amager.

¹⁷⁹ Jf. interview med tovholder i Care House.

¹⁸⁰ Jf. interview med informant i Kriminalforsorgen i Vridsløselille, tovholder i Care House, og fokusgruppeinterview med medarbejdere i The Clean House.

6.12.1 Beboertilfredshed¹⁸¹

Tidligere beboere udtrykker generelt stor tilfredshed. Især fremhæves de beskyttende og faste rammer og princippet om stoffrihed.

Der er samstemmende opbakning til kravet om stoffrihed blandt tidligere beboere, ansatte og flere samarbejdspartnere. Men det har også den konsekvens, at personer, som ikke overholder reglerne om stoffrihed, bortvises, og ofte til deres hjemkommune med henblik på at opnå 30 dages stoffri. Det vurderer en pårørende til en tidligere beboer og de ansatte i The Clean House som værende problematisk, fordi personen dermed rykkes ud af det netværk af støttepersoner, som er opbygget i The Clean House regi¹⁸².

6.12.2 Vurdering af effekt/udbytte

Flere informanter vurderer, at der i forhold til udviklingen af tidligere kriminelles sociale færdigheder er en styrke i indsatsen overfor beboerne, og at konstruktionen af midlertidigt ophold i Care House, hvorefter beboere overflyttes til friere rammer i Clean Home, er optimal for udslusningen fra fængsler.¹⁸³ Det skyldes, at de kriminelle udsluses til et forandret samfund og mangler almindelige sociale færdigheder.

Det er tovholder i Clean Houses vurdering, at resultatet af beboeres ophold i Care House er, at det er en støtte for beboerne at være sammen med ligestillede, og de får håb, glæde og tro på fremtiden. Dette bekræftes af tidligere og nuværende brugere af Kris Danmark, Care House og Clean Home¹⁸⁴. De begynder at klare sig bedre, påbegynder eventuelt gældssanering etc. Deres netværksdannelse og sociale integration støttes ved, at der afholdes sociale arrangementer for beboere hver uge, men det er svært at fastholde beboerne i de sociale arrangementer. Vinklen med inddragelse af pårørende er noget af det, som tovholder for Care House mener, at der mangler fokus på i Care House¹⁸⁵.

¹⁸¹ Der er ikke afholdt fokusgruppeinterview med beboere omkring tilfredsheden med ophold i Care House, da der i evalueringens dataindsamlingsfase ikke var beboere i botilbuddet. I stedet har evaluator i forbindelse med interview med tidligere beboere indhentet data om oplevelsen af og tilfredsheden med botilbuddet.

¹⁸² Jf. interview med pårørende til tidligere beboer i Care House og med ansatte i The Clean House.

¹⁸³ Jf. interview med informanter i Vridsløselille Statsfængsel.

¹⁸⁴ Jf. fokusgruppeinterview med deltagere i Kris Danmark, beboere i Clean Home og interview med tidligere brugere af Care House.

¹⁸⁵ Jf. interview med tovholder i Care House.

Kapitel 7. Clean Home

I kapitel 7 foretages en vurdering af beboeres forløbi bofællesskabet Clean Home, herunder antal beboere pr. år, forløbenes varighed, klienternes status i forhold til integration i samfundet, herunder tilbagefald samt Care Houses og Clean Homes indsats i forhold til denne integration på arbejdsmarkedet. Endelig foretages en vurdering af samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere¹⁸⁶.

7.1 Opsummering og udviklingspotentialer

Evaluators vurderer, at Clean Home overordnet opfylder de fleste af delmålene.

Efter den indledningsvise etableringsfase i 2004 er der etableret fastere strukturer for bofællesskabet, og fra 2005 er der udarbejdet kvartalsvise statusrapporter til bestyrelsen.

De etablerede rammer for gradvis udslusning/rehabilitering via Care House, Kris Danmark og Clean Home giver forudsætningerne for at minimere tilbagefald til kriminalitet/misbrug. Specielt informanter blandt beboere i Clean Home fremhæver, at Clean Home er et godt skridt på vejen ud i "samfundet" efter fængselsophold og længere tids stofmisbrug.

Bofællesskabet giver beboerne en ny retning i livet, og de opnår gradvist kompetencer til at løse dagligdagsproblemer, skabe nye relationer og tage ansvar.

Alle informanter fremhæver, at Clean Home giver et netværk for tidligere kriminelle og misbrugere, hvilket særligt er problematisk for de kriminelle, som ikke har samme adgang til at danne netværk, som stofmisbrugere.

Den økonomiske struktur anses som en fordel, fordi den eksempelvis ikke er baseret på en "taxameterordning". Herved er det ikke økonomiske men faglige krav/hensyn, der eksempelvis ligger til grund for visitation m.v., samt at beboerne kan blive boende, til de er parate til at udsleses til egen bolig el.lign.

Københavns Kommune har, som SEL § 91 kræver, ført tilsyn med Clean Home, særligt i forbindelse med etableringen. Kommunen har igangsat en proces omkring det fremtidige samarbejde, og det vurderes hensigtsmæssigt, at Københavns Kommune i takt med at bevillingen forankres i kommunen vil indgå en samarbejds-/driftsaftale, udvikle monitoreringssystemer og retningslinjer for samarbejdet, hvilket bl.a. vil omfatte visitationen til Clean Home. Det betyder eksempelvis, at Clean Home skal registreres som privat leverandør, ligesom det er gældende for andre § 91 tilbud.

De eksterne samarbejdspartnere udtrykker, at de mangler kendskab til de konkrete resultater af The Clean House, og opfordrer til større åbenhed. Særligt åbenhed i forhold til kontakten til det mere professionelle behandlingsmiljø, og til de muligheder der er for samarbejde om brugernes udslusning til arbejdsmarkedet.

¹⁸⁶ Evalueringen af Care House baserer sig dels på skriftlig dokumentation og informationsmateriale, dels interview med informanter: Daglig ledelse, tovholdere og ansatte i The Clean House, samarbejdspartnere i Direktoratet for Kriminalforsorgen, socialrådgivere og behandlingskonsulenter i de danske fængsler, og rådgivningscentre i Københavns Kommune.

Ca. 33% af de fraflyttede beboere (27) er i beskæftigelse i 2005 og ca. 7 % under uddannelse. For at styrke den individualiserede terapeutiske og arbejdsmarkedsrettede indsats, vil der fra efteråret 2005 være endnu en medarbejder i Clean Home.

Ud af det samlede antal fraflyttede beboere (27) i perioden 2004 – 2005 er 15 beboere blevet bortvist. Det giver en samlet bortvisningsprocent på ca. 55. Hvis der ses på beboerantallet, inklusiv de nuværende, (40) svarer det til ca. 38%.

7.1.1 Udviklingspotentialer

Evaluator vurderer, at det er hensigtsmæssigt, at der indgås et tættere samarbejde med Københavns Kommune omkring botilbuddet, dels med henblik på tilsyn med indholdet i tilbuddet, dels for at imødegå nogle af de udfordringer, som botilbuddet står overfor.

Der ligger et udviklingspotentiale i at dokumentere resultaterne, samt at formidle dem til de eksterne samarbejdspartnere.

I relation til udslusningen vurderer evaluator, at et tættere samarbejde mellem hjemkommuner og Clean Home (The Clean House) ville være hensigtsmæssig i forhold til opfølgningen på tidligere brugere og udslusning til arbejdsmarkedet.

7.2 Bevillingsgrundlag, formål og delmål

Delprojektet Clean Home blev etableret i 2004 som et stoffrit bofællesskab for tidligere stofmisbrugere og kriminelle.

Det nuværende grundlag for Clean Homes virksomhed er bevillingskrivelse fra Københavns Kommune af 7. januar 2004¹⁸⁷ og Lov om Social Service § 91.

7.2.1 Formål

Formålet med den selvejende institution er defineret i vedtægterne for The Clean House:

”Den Selvejende Institutions formål ved at drive projekterne Clean House, Care House og Kris Danmark er, at projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber muligheder for, at tidligere stofmisbrugere og kriminelle, ved at deltage heri motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel tilværelse, så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet og fængsel” bliver brudt, så de bliver arbejdsmarkedsparate, så de bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab¹⁸⁸”.

Clean Home er ikke indført i The Clean Houses vedtægter. Jf. The Clean Houses årsberetning fra 2004 skal Clean Home imidlertid fremme det fælles formål ved at

¹⁸⁷ Jf. bevillingskrivelse fra Københavns Kommune, Familie- og Arbejdsmarkedsafdelingen, 7. januar 2004 og Rapport om udmøntning af Pulje til socialt udsatte grupper, april 2003.

¹⁸⁸ Jf. The Clean Houses vedtægter af 2004. Botilbuddet Clean Home er ikke indskrevet i vedtægterne af marts 2004, hvilket skyldes, at botilbuddet først blev etableret i april 2004. Vedtægterne ændres ifølge bestyrelsesformanden ved førstkommande bestyrelsesmøde i oktober 2005.

tilbyde bolig (halvvejshus)¹⁸⁹. Clean Home er således sidste led i forløbet omkring modtagelse, behandling og udslusning af tidligere stoffrie og kriminelle.

7.2.2 Bevillingsgrundlag

Der ligger ikke en konkret ansøgning til grund for bevillingen til Clean Home. Projektet blev etableret på baggrund af et budget udarbejdet mellem Københavns Kommune og The Clean House.

Clean Home er oprettet som et botilbud efter SEL § 91, hvorfor Københavns Kommune skal føre tilsyn. Clean Home forestår selv visitation til bofællesskabet grundet finansieringsgrundlaget, som er bevillingen og beboernes egenbetaling.

Københavns Kommune har de traditionelle myndighedsforpligtelser i forhold til Sats-puljeprojekterne, men der tages hensyn til at formålet med projekterne netop er at afprøve nye metoder m.v. Det vil være noget andet, når projektet forankres i Københavns Kommune¹⁹⁰.

I forhold til driftstilsynet med Clean Home forlader Københavns Kommune sig på statusrapporten til Socialministeriet. Aktuelt vurderer Kommunen, at der udelukkende er kontakt, hvis der er problemer eller spørgsmål. Det bekræftes af tovholder i Clean Home¹⁹¹.

The Clean House sender regnskaber og en faglig rapportering/statusrapport via Københavns Kommune til Socialministeriet, udarbejdet på baggrund af den skabelon til statusrapport, som er udstukket fra Socialministeriet¹⁹².

7.2.3 Delmål

Delmålene for delprojektet Clean Home er præciseret i konceptbeskrivelsen for Clean Home¹⁹³.

Delmål for Clean Home er følgende:

- Rammer der sikrer, at der løbende bliver støttet op om hver enkelt beboer.
- Mulighed for at bo sammen med ligestillede.
- Opbygning af fællesskab og netværk.
- Udslusning til egen bolig, arbejde og uddannelse.

Bofællesskabet skal ifølge tovholder for Clean Home skabe tryghed og dermed mulighed for, at den enkelte kan skifte retning. Der skal opbygges nye færdigheder (sociale og faglige) og indsigt hos beboeren. Endelig skal bofællesskabet bidrage til at skabe et sundt netværk af ligestillede mennesker¹⁹⁴.

¹⁸⁹ Jf. "The Clean House: Ledelsens Årsberetning": 2004."

¹⁹⁰ Jf. gruppeinterview med informanter i Københavns Kommune.

¹⁹¹ Jf. interview med tovholder i Clean Home.

¹⁹² Jf. gruppeinterview med informanter i Københavns Kommune.

¹⁹³ Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret).

¹⁹⁴ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

7.3 Målgruppe

Målgruppen for Clean Home er tidligere misbrugere/kriminelle, som har bevist, at de er indstillet på at ændre deres tilværelse.

Jf. konceptbeskrivelsen er målgruppen endvidere konkretiseret som personer:

- Med minimum 30 dages stoffrihed.
- Med behov for midlertidig bolig og faste rammer.
- Der har været igennem indslusning i Care House.
- Der deltager i ambulans misbrugsbehandling.
- Der deltager i kriminalitetsprogrammet i Kris Danmark.
- Der er i gang med revalideringsplan, jobtræning, uddannelse eller ordinært arbejde.

7.4 Grundprincipper

Det metodiske grundlag for tovholder og daglig leder af Clean Home er baseret på fraværet af ”terapeutiske doktriner”. Inspirationen er Gorskis CENAPS-model, hvor det individuelle arbejde er centralt for rehabiliteringen, hvorefter følger familie og venner¹⁹⁵.

Grundprincipper er:

- Stoffrihed
- Fravær af ureglementeret adfærd
- Fravær af kriminalitet
- Beboerens vilje til forandring, og
- Eksemplets magt/rollemodel¹⁹⁶.

Principperne for forholdet mellem ansatte og beboere og beboere imellem skal være funderet i principperne om:

- Tillid
- Åbenhed, og
- Ærlighed¹⁹⁷.

Grundprincipperne for bofællesskabet Clean Home er således i overensstemmelse med det overordnede værdigrundlag for den selvejende institution, som behandlet i kapitel 3.

7.5 Grundbetingelser for beboerne og strukturer

Clean Home er jf. The Clean Houses overordnede konceptbeskrivelse et stoffrit bofællesskab og et tilbud om midlertidig bomulighed med 16 pladser. Bofællesskabet skal skabe trygge rammer for beboerne.

¹⁹⁵ Jf. interview med tovholder i Clean Home.

¹⁹⁶ Jf. Interview med tovholder i Clean Home, og Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret).

¹⁹⁷ Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret).

Beboerne skal følge eller tidligere have fulgt kriminalitetsprogrammet i Kris Danmark for at kunne bo i Clean Home. Det kan dog som i 2005 besluttes, at lade beboere bo i bofællesskabet under andre betingelser. Der er således givet langvarig gæstestatus til personer, som går i daglig (stoffri) afvænningsbehandling, med henblik på efterfølgende indslusning i undervisningsforløb i Kris Danmark, eller til personer, som ikke har andre bomuligheder. I praksis har ledelsen i The Clean House i 2005 besluttet at have tre åbne pladser til personer, som har behov for et halvvejsforløb, men som ikke har en kriminel livsstil, hvorfor der ikke vurderes at være behov for at indgå i undervisningsforløb i Kris Danmark¹⁹⁸.

Betingelserne for at benytte bofællesskabet er, at beboerne:

- Besidder basale sociale færdigheder
- Har en struktureret hverdag
- Arbejder på at ændre sin tilværelse.

- **Besidder basale sociale færdigheder**

Sammenlignet med Care House er der friere rammer om beboeren i Clean Home. Det stiller krav om et vist niveau af sociale færdigheder og der har været tilfælde, hvor beboere er flyttet tilbage til Care House grundet utilstrækkelige sociale færdigheder. Endvidere er flere beboere blevet bortvist, fordi de ikke udviste en adfærd, som var passende for bofællesskabet.

- **Har en struktureret hverdag**

Beboerens hverdag skal være struktureret inden indslusning i Clean Home. Der skal således være konkrete handlingsplaner eller beboeren skal have indgået aftale om kursusforløb eller lignende.

- **Arbejder på at ændre sin tilværelse**

Tovholderen holder den enkelte op på planen. Er der eksempelvis etableret et forløb med den uafhængige socialrådgiver opfordres til beboerens opfølgning på dette. Beboeren støttes endvidere i sin kontakt til eksempelvis sagsbehandlere i offentlige myndigheder. Beboeren skal selv ønske forandringen og selv tage handling.

Tovholderen skal ikke udføre handlinger for beboeren, men motivere, coache og yde løbende rådgivning¹⁹⁹.

7.6 Koncept

Bofællesskabet Clean Homes relation til de resterende delprojekter i den selvejende institution The Clean House er defineret i dokumentet ”De 4 hovedaktiviteter 2005”, for alle delprojekter i den selvejende institution The Clean House og i en selvstændig konceptbeskrivelse for bofællesskabet²⁰⁰.

Jf. ”De 4 hovedaktiviteter 2005” er bofællesskabet Clean Home et stoffrit bofællesskab for personer, der har en struktureret hverdag og ønske om at ændre deres tilværelse²⁰¹.

¹⁹⁸ Jf. interview med tovholder i Clean Home og projektkoordinator i The Clean House.

¹⁹⁹ Jf. ”Den selvejende institution ”The Clean House” (ikke dateret), jf. interview med tovholder i Clean Home.

²⁰⁰ De 4 hovedaktiviteter 2005 (opdateret maj 05) og Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret).

²⁰¹ Kilde: De 4 hovedaktiviteter 2005 (opdateret maj 05).

Konceptbeskrivelse for Clean Home

- Visitation og forsamtale
- Stoffrihed
- Bortvisning
- Indhold i dagligdagen
- Husmøder
- Individuelle samtaler og forløb
- Husorden/ regler
- Husleje
- Urinprøver
- Journalføring og Dokumentation:
- Personale
- Samarbejde
- Bostatus

Kilde: Konceptbeskrivelse for Clean Home, (ikke dateret).

”Konceptbeskrivelsen for Clean Home” (se tekstboks) definerer kortfattet de overordnede rammer om bofællesskabet i forhold til:

- Procedurer og retningslinjer for beboeren.
- Procedurer for samarbejdet internt i The Clean House og Kris Danmark.
- Procedurer for samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere omkring beboeren²⁰².

Det er samtidig et arbejdsredskab, som strukturerer de statusrapporter, som fra 2005 udarbejdes kvartalsvis til bestyrelsen i The Clean

House²⁰³.

7.7 Organisering

I dette afsnit belyses organiseringen af Clean Home og tovholders funktioner.

Der er udpeget en tovholder for Clean Home, som er fysisk placeret i bofællesskabet, som lejes af Københavns Kommune, og er beliggende decentralt fra de øvrige aktiviteter i The Clean House.

Tovholderen er daglig leder af bofællesskabet, og vikarierer endvidere i undervisningen i Kris Danmark.²⁰⁴ Tovholderen for Clean Home refererer til projektkoordinator og bestyrelsesformanden i The Clean House²⁰⁵. Tovholderens rolle er at varetage den daglige kontakt til beboerne ved at motivere, coache og rådgive beboerne, og stille krav om, at de overholder grundbetingelserne om at være i beskæftigelsesforløb, uddannelsesforløb/kurser eller lignende.

Administrationen af Clean Home og den økonomiske beslutningskompetence henhører under projektkoordinator i The Clean House.

I etableringen af Clean Home har en tidligere beboer i Care House og Clean Home som led i et jobtræningsforløb varetaget istandsættelsen af Clean Home. Endvidere har der en overgang været ansat en servicemedarbejder.

Clean Home har siden det blev etableret været præget af medarbejderudskiftninger og vikarieringer. To tidligere ansatte, der fungerede som tovholdere/daglige ledere af Clean Home, har forladt stillingen. Forklaringer vurderes af informanter i The Clean House og tidligere beboere i Clean Home at være beboersammensætningen, som stiller store krav til tovholderens kompetencer og rummelighed, krav om en professi-

²⁰² Kilde: Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret).

²⁰³ Kilde: Status Clean Home: 06.05.05, 07.03.05.

²⁰⁴ Det skyldes, at en tidligere underviser, som var tilknyttet som underviser som led i aktiveringsforløb, er ophørt i The Clean House.

²⁰⁵ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

onel distance til beboerne og behovet for, at tovholder er meget engageret i The Clean House²⁰⁶.

Det påpeges endvidere på tværs af The Clean House, at de krav, der stilles til de ansatte, i sammenhæng med kravene om at de ansatte skal have været stoffri og udenfor kriminalitet i 5 år, generelt inddræbte rekrutteringsmulighederne. Dette vurderes imidlertid at være blevet nemmere i kraft af, at der er skabt større kendskab til Kris Danmark²⁰⁷.

7.7.1 Samarbejde med eksterne samarbejdspartnere

Kriminalforsorgen er tilsynsmyndighed for de beboere i Clean Home, som er i restafsoning eller løslades til Care House/Clean Home.

Der er løbende samarbejde med Kriminalforsorgen (i Kriminalforsorgens fængsler og i Kriminalforsorgen i Frihed (KIF)). Kriminalforsorgen fastlægger retningslinjerne for beboernes aktivitetsudfoldelse. Kriminalforsorgen træffer beslutning om og informerer Clean Home/Care House om retningslinjer for beboerens ophold. Ved udstationeringer til Clean Home kontakter tovholder kontaktinstitutionen for afklaring af, hvad der konkret skal forstås ved vilkårene. Øvrigt samarbejde med Kriminalforsorgen eller kommunale sagsbehandlere indledes, hvis beboerens økonomiske forhold ikke er i orden ved indflytning og beboeren har behov for støtte til dette²⁰⁸.

7.8 Metoder og redskaber

I dette afsnit belyses de primære redskaber/metoder, der strukturerer tovholders arbejde med beboerne i Clean Home dvs.:

- Morgenmøder/husmøder
- Individuelle samtaler
- Overvågning/kontrol
- Sociale arrangementer/netværk.

Tovholderens overordnede rolle er som daglig leder af Clean Home og kontaktperson for beboerne at motivere, coache og rådgive.

De primære redskaber/metoder, der strukturerer arbejdet med brugerne er:

- **Morgenmøder/husmøder**

For de beboere, der deltager i undervisning i Kris Danmark, afholdes morgenmøder dagligt, hvor tovholder følger op på beboerne. Morgenmøderne giver tovholderen en vurdering af, hvem der har brug for en individuel samtale med henblik på støtte, opfølgning på aftaler, og hvem der eventuelt skal testes for misbrug. Der er således daglig opfølgning på de brugere, der er i undervisning i Kris Danmark. De øvrige beboere, som har daglige opgaver udenfor Kris Danmarks regi, er forpligtede til at deltage i et husmøde hver fjortende dag, hvor eventuelle problemområder drøftes²⁰⁹. Herud-

²⁰⁶ Jf. interview med projektkoordinator i The Clean House, tovholder i Care House, tovholder i Clean Home og tidligere beboer i Clean Home.

²⁰⁷ Jf. interview med tovholdere i Care House, tovholder for undervisning i Kris Danmark, projektkoordinator m.fl.

²⁰⁸ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

²⁰⁹ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

over kan tovholderen efter aftale med beboeren, kontakte vedkommende på dennes arbejdsplads på et fast tidspunkt hver dag²¹⁰.

- **Individuelle samtaler**

De individuelle samtaler mellem tovholder og beboer anvendes til at motivere, rådgive og coache beboerne i forhold til de mål, som beboeren har defineret for den nærmeste fremtid. Der stilles krav om, at beboerne selv tager initiativ og handling, men det er tovholderens opgave at støtte beboeren. Hvis beboeren er indsluset fra Care House, er del- og slutmål defineret i indslusningsforløbet til Care House. Ellers defineres de ved indslusning i Clean Home. Er der udarbejdet indstillinger til handleplaner til offentlige myndigheder i samarbejde med eksempelvis den uafhængige socialrådgiver i The Clean House, opfordres der til at følge op på aftaler med den uafhængige socialrådgiver eller de kommunale myndigheder. Endvidere følges der lejlighedsvis op på de del- og slutmål, som tidligere beboere i Care House har defineret i samarbejde med sin kontaktperson i Care House. Der foregår ligeledes løbende samtaler med beboeren i forbindelse med indkøb og andet, som kan være med til at fremme beboerens tillid til tovholderen²¹¹.

- **Overvågning/kontrol**

Sammenlignet med Care House, er der i Clean Home friere rammer, idet det er sidste led i den gradvise udslusning til en i højere grad normaliseret tilværelse. Der stilles krav om, at beboeren er i uddannelsesforløb, beskæftigelsesforløb eller på anden måde er aktiveret i løbet af dagen. Da aktiviteterne kan foregå såvel udenfor og i Kris Danmarks regi stiller det krav til tovholderen om at fastholde og følge op på aftaler, der er indgået med beboeren. Udover ad hoc opfølgning stiller tovholder krav om dokumentation fra beboere, eksempelvis lønsedler for at undgå for eksempel sort arbejde og sikre, at beboeren er i et aktivt forløb²¹².

- **Sociale arrangementer/netværk²¹³**

I bofællesskabet afholdes fællesspisning, møder og fælles udflugter enten på de ansattes initiativ eller beboernes. Nogle aktiviteter afholdes på tværs af Care House og Clean Home. Samtidig har beboerne mulighed for at benytte de faciliteter, som er i The Clean House, eksempelvis værestedet²¹⁴.

Såvel stofmisbrugere som kriminelle skal have skabt et nyt, sundt socialt netværk jf. The Clean Houses vedtægter og årsberetning fra 2004. Det er et af målene med bofællesskabet. Det vurderes at være særligt vanskeligt for kriminelle, fordi der ikke er etableret samme tilbud i form af væresteder, NA-fællesskaber etc²¹⁵. Bofællesskabet og Kris Danmark bliver i kraft af tilknytningen til værestedet og den gradvise opbygning af fællesskaber indgangen til et socialt netværk. Dette bekræftes af beboerne²¹⁶.

Det påpeges, at de vigtigste kompetencer for tovholderen er at kunne forstå den proces, som beboerne gennemgår, at kunne formidle, være rummelig, og at kunne lede.²¹⁷

²¹⁰ Jf. fokusgruppeinterview med beboere i Clean Home.

²¹¹ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

²¹² Jf. interview med tovholder for Clean Home.

²¹³ Jf. interview med tovholder for Clean Home og Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret).

²¹⁴ Jf. informanter i The Clean House.

²¹⁵ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

²¹⁶ Jf. gruppeinterview med brugere i Clean Home.

²¹⁷ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

7.8.1 Redskaber

I dette afsnit belyses de primære redskaber, som anvendes i samarbejdet omkring beboerne mellem tovholderen for Clean Home og de øvrige delprojekters tovholdere.

De to primære fælles redskaber til arbejdet omkring brugeren er:

- Journaliseringssystemet Mercator, og
- Ugentlige møder med primært de øvrige tovholdere i The Clean House.

De fælles redskaber, som anvendes af tovholder i Clean Home er således:

- **Journaliseringssystemet Mercator.**

Det elektroniske journaliseringssystem Mercator anvendes af tovholderen til daglig journalføring af faktuel information og udviklinger i relation til beboerne. Dette er samtidig en kommunikationsrapport mellem tovholderen i Clean Home og tovholderen for undervisningen i The Clean House.

- **Ugentlige møder med primært de øvrige tovholdere i The Clean House**

Ugentlige møder med tovholderne for de andre delprojekter og den fastansatte soci- alrådgiver anvendes til at diskutere tilgangen til den enkelte bruger. Her træffes beslutning om, hvornår beboere i Care House kan flytte til Clean Home. Mødet er det primære forum for faglig refleksion for tovholderen i Clean Home, ligesom det giver anledning til ad hoc samtaler med de øvrige ansatte i The Clean House. Tovholderen er decentralt placeret sammenlignet med de øvrige ansatte i The Clean House og sidder alene i botilbuddet, og oplever derfor til tider et behov for at andres synsvinkler kunne indgå i arbejdet med beboerne. Der er i august 2005 ansat en tidligere vikar i The Clean House, som placeres i Clean Home sammen med tovholderen. Det er hensigten, at denne skal varetage opgaver omkring individuelle samtaler med beboerne, og støtte beboerne i deres integration på arbejdsmarkedet ved eksempelvis at følge med beboerne ud til virksomheder med henblik på etablering af jobtræningsforløb eller lignende²¹⁸.

Endvidere justerer tovholderen i Clean Home løbende beboerlister, sikrer at beboerne overholder deres pligter i Clean Home mv²¹⁹.

7.9 Operationelle redskaber til opfølgning på delmål

Fokus for tovholderen for Clean Home er processen frem for fokus på slutresultater. Det accepteres derfor, at beboerne ikke behøver at nå så langt, fordi det er en langvarig proces at skifte livsstil. Dette selvom Clean Home er sidste station før endelig udslusning.

De anvendte metoder som beskrevet ovenfor er de primære redskaber for opfølgningen på delmålene.

Der er ikke mulighed for at udtrække statistik af databasen/journaliseringssystemet Mercator, og tovholderen i Clean Home påpeger endvidere, at der ikke udarbejdes

²¹⁸ Jf. fokusgruppeinterview med medarbejdere i Clean Home.

²¹⁹ Jf. interview med tovholder for Clean Home.

status, fordi der ikke stilles krav herom. Dokumentation om tidligere beboere samles i en særskilt mappe²²⁰.

Der er dog fra 2005 udarbejdet kvartalsvise statusrapporter til The Clean Houses bestyrelse, som kortfattet opfølgning på beboernes udvikling og problemstillinger i relation til drift og/eller bortvisning af beboere²²¹.

7.10 Beboer karakteristika og udvikling i forløb

I dette afsnit belyses udviklingen i antal beboere i perioden fra april 2004 til august 2005, dels beboer karakteristika og dels beboernes fastholdelse og udslusning fra Clean Home behandles.

Afsnittet behandler:

- Antal beboere pr. år i Clean Home.
- Beboere fordelt på antal, køn og etnisk baggrund i perioden 2002-2005.
- Samlet antal beboere efter aldersintervaller (for alle år).
- Antal beboere der er bortvist eller fraflyttet til andet tilbud i perioden 2002-2005.
- Status for tidligere beboere i 2005.

7.10.1 Beboer karakteristika og udvikling i forløb

Dette afsnit belyser karakteristika for de hidtidige og nuværende beboere i Clean Home på baggrund af parametrene:

- Køn
- Etnisk baggrund, og
- Alder.

Tabel 7.1 viser status for antal beboere i 2004 og 2005.

	2004	2005
Antal kvinder i alt (2)	2	0
Antal kvinder med anden etnisk baggrund	1	0
Antal mænd i alt (2)	19	27
Antal mænd med anden etnisk baggrund	0	4
I alt	21	27(3)

1: Skæringsdato er 10.0805.
2: Inkluderer antal personer af anden etnisk oprindelse.
3: 8 af de samme beboere er talt med i både 2004 og 2005. Der har således i alt i 2004 og 2005 været 40 personer som beboere i Clean Home.
Kilde: The Clean House, august 2005.

Fra perioden april 2004 til august 2005 har der i alt været 40 beboere i Clean Home. Heraf har langt størstedelen været mænd. Et fåtal har anden etnisk baggrund. Således var der i 2004 i alt 21 beboere, heraf 19 mænd og 2 kvinder, hvoraf en kvinde havde anden etnisk baggrund end dansk. Der var ingen mandlige beboere af anden etnisk

²²⁰ Jf. Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret) og interview med tovholder for Clean Home.

²²¹ Evaluator er bekendt med, at der er udarbejdet to statusrapporter i 2005.

baggrund. I 2005 har der ikke være kvindelige beboere i bofællesskabet. Af de 27 mænd, var fire af anden etnisk baggrund. Tovholder for Clean Home vurderer, at der således gradvist kommer flere mænd med anden etnisk baggrund ind i tilbuddene²²².

Af tabel 7.2 nedenfor fremgår aldersfordelingen på de hidtidige beboere.

Tabel 7.2: Clean Home: Samlet antal deltagere efter aldersintervaller (for alle år)						
Under 18 år	18-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-60 år	60 år og derover
1	3	9	21	6	0	0
Kilde: The Clean House, august 2005.						

Samme er gældende her som for Care House. Størstedelen er i aldersgruppen 30 til 39 år (21). Herefter følger beboere i aldersgruppen 20 til 29 år (9) og aldersgruppen 40-49 (6). Der har endvidere været en beboer under 18 og tre beboere i aldersgruppen 18-19 år. Sammenholdt med deltagerne i undervisningen og i bofællesskabet Care House, vurderes beboerne således at være yngre i Clean Home, om end den overvejende aldersgruppe er de 30 til 39 årige.

Et flertal af beboerne har hørt om Clean Home/Kris Danmark gennem netværk. Det vurderes samstemmende at beboere og ansatte at være måden hvorpå, tidligere kriminelle/misbrugere opnår information om behandlingsmuligheder, tilbud mv.²²³

Ingen forløb/ophold er ifølge The Clean House finansieret af for eksempel behandlingsinstitutioner eller anden tredje part²²⁴.

7.10.2 Varighed af forløb

Tovholder for Clean Home vurderer, at der i gennemsnit er ca. 10-12 beboere i Care House, som har plads til i alt 16 beboere.

I perioden fra den 31.03.04 til 31.03.05 oplyser The Clean House, at Clean Homes samlede kapacitet var 4.380 overnatninger.

Anskues udnyttelsesgraden som i tabel 7.3, var det samlede antal realiserede overnatninger 2.768. Et gennemsnitligt forløb i botilbuddet varede ca.132 dage.

Tabel 7.3: Clean Home: Om perioden fra 31/3 2004 - 31/3 2005	
Samlet kapacitet i antal dage/overnatninger i perioden	4.380
Samlet antal faktiske overnatninger	2.768
Antal særligt krævende beboere i perioden	9
Antal ikke særligt krævende beboere i perioden	12
Kilde: The Clean House, august 2005.	

7.10.3 Indslusning og forløb

Flertallet af de beboerne i Clean Home er indsluset fra Care House.

Overgangen fra Care House til Clean Home sker løbende, efterhånden som de ansvarlige tovholdere vurderer, at beboerne har opnået tilstrækkelige sociale færdighe-

²²² Jf. interview med tovholder for Clean Home

²²³ Jf. interview med tidligere og nuværende beboere i og tovholder for delprojektet Clean Home.

²²⁴ Jf. The Clean House, 2005.

der til at flytte til Clean Home. Dette vurderes på de ugentlige møder mellem de relevante ansatte i The Clean House.

I tabel 7.4 nedenfor vises beboernes indslusningsbaggrund. Størstedelen er indsluset fra Care House. Således 16 beboere i 2004 og 16 beboere i 2005. Heraf er 8 af de 21 beboere i 2004 ankommet direkte fra løsladelse, og syv i 2005. To beboere var i restafsoning i 2004, og syv personer i 2005.

Tabellen viser ligeledes, at det langt hovedparten af beboere har fulgt undervisningen i Kris Danmark, mens de har boet i Clean Home. Når de afslutter undervisningsprogrammet "Kriminalitet som livsstil" i Kris Danmark, stilles der krav om, at beboerne finder andre faste, daglige aktiviteter.

	2004	2005
Antal beboere ankommet direkte fra løsladelse	8	7
Antal beboere indsluset fra Care House	16	16
Antal beboere, der har været / er i restafsoning i Clean Home	2	7
Antal beboere indsluset til Clean Home fra eget hjem	6	8
Antal beboere indsluset fra behandlingssteder	6	9
Antal beboere som ikke fulgte undervisning i Kris Danmark	2	2
Andet	4(2)	7(3)

1: Hvis de enkelte rækker lægges sammen, summer de ikke til total. Det skyldes at en person kan tælle flere gange. Skæringsdato er 10.0805.
 2: Prøveløsladt.
 3: Prøveløsladt.
 Kilde: The Clean House, august 2005.

Der er ikke krav om, at beboerne flytter efter endt undervisning. Det vurderes af flere informanter at kunne medvirke til at nedbringe risikoen for tilbagefald, fordi der dermed – i sammenhæng med de faste rammer, et udviklende forløb og samværet med personer, der har indgående kendskab til kriminalitet og misbrug - skabes en gradvis udslusning fra fængsler eller behandlingsinstitutioner.²²⁵

Det påpeges også, at den økonomiske struktur er en fordel, fordi den eksempelvis ikke er baseret på en "taxameterordning". Herved er det ikke økonomiske men faglige krav/hensyn, der eksempelvis ligger til grund for visitation m.v.

7.10.4 Afbrudte forløb

Forløbene i Clean Home afbrydes, hvis beboerne ikke er stoffri, hvis de begår kriminalitet eller p.g.a. adfærd. Det er bortvisningsgrunde²²⁶.

Af tabel 7.5 nedenfor fremgår antal beboere, der er bortvist eller fraflyttet til andet tilbud i perioden 2004-2005

²²⁵ Jf. interview med tovholder i Clean Home og interview med informant i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel og som generel kommentar til tilbuddene i The Clean House af Kongens Ø i Vridsløselille Statsfængsel.

²²⁶ Jf. interview med informanter i The Clean House.

Tabel 7.5: Clean Home: Antal beboere der er bortvist eller fraflyttet til andet tilbud i perioden 2004–2005 (1)		
	2004	2005 (2)
Antal beboere bortvist i alt	7	8
Antal beboere, der er bortvist pga. misbrug	5	4
Antal beboere, der er bortvist pga. kriminalitet	0	0
Antal beboere, der er bortvist pga. adfærd	1	0
Antal beboere, der er bortvist pga. anden overtrædelse af retningslinjer	2	3
Antal beboere, der af egen vilje er fraflyttet til andet tilbud udenfor Kris Danmark regi	4	8
Antal beboere fraflyttet i alt	11	16
1: Hvis de enkelte rækker lægges sammen, summer de ikke til total. Det skyldes at en person kan tælle flere gange		
2: Skæringsdato er 10.0805.		
Kilde: The Clean House, august 2005.		

Jf. tabel 7.5 blev syv beboere bortvist fra Clean Home i 2004 og otte personer bortvist i 2005. Fem beboere blev i 2004 bortvist grundet misbrug, en beboer blev bortvist grundet adfærd og to beboere på grund af anden overtrædelse af retningslinjerne. Fire beboere fraflyttede til andre tilbud.

I 2005 blev fire bortvist på grund af misbrug. Tre beboere blev bortvist på grund af anden overtrædelse af Clean Homes retningslinjer og otte beboere fraflyttede til andet tilbud, egen bolig eller lignende.

Ud af det samlede antal fraflyttede beboere (27) i perioden 2004 – 2005 er 15 blevet bortvist. Det giver en samlet bortvisningsprocent på ca. 55%. Hvis der ses på beboerantallet i alt (40 inklusiv de nuværende,) svarer det til ca. 38%.

7.10.5 Udslusning

Samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen og private behandlingsinstitutioner vurderer, at den gradvise udslusning i sammenhæng med støtte til udarbejdelse af handleplaner mellem brugere og offentlige myndigheder kan minimere tilbagefald til behandlingssystemet eller kriminalitet. Botilbuddet og de tilknyttede socialrådgivere er derfor i sammenhæng med kriminalitetsprogrammet vigtige for udslusningen af brugerne fra The Clean House²²⁷.

Clean Homes tovholder holder løbende beboeren op på beboerens planer, opfordrer til at beboerne samarbejder med den uafhængige socialrådgiver i The Clean House, og stiller generelt krav til beboerne om at holde sig i beskæftigelse²²⁸. Tovholderens funktion er i udslusningen også rådgivende, men det overlades til beboerne at træffe valg i overensstemmelse med princippet om, at beboeren skal have vilje og selv kunne træffe valg for sin tilværelse. Dette bekræftes af beboerne²²⁹.

De beboere, som afslutter et botilbud og eventuelt undervisningstilbud efter aftale, fraflytter typisk, når de føler sig parate, og har etableret muligheder i form af bopæl, uddannelse eller arbejde²³⁰. Inden da har de mulighed for at blive boende i botilbud-

²²⁷ Jf. interview med informant i Alfa Fredensborg, Kriminalforsorgen og behandlingsinstitutionen Kongens Ø i Vridsløselille Statsfængsel.

²²⁸ Jf. interview med tovholder i Clean Home, beboere og tidligere beboer.

²²⁹ Jf. interview med tidligere beboere i Clean Home.

²³⁰ Jf. Interview med tovholder i Clean Home.

det, men der stilles krav om, at de er beskæftiget i dagtimerne. Andre fraflytter eller udebliver.

Arbejdet omkring beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet er det område, som tovholder for Clean Home gerne vil forbedre ved eventuelt at følge med brugerne ud til virksomheder m.m.. Den yderligere ansættelse af den tidligere vikar vil skabe mulighed for at følge beboerne på vej og etablere kontakten sammen med brugeren²³¹.

Efter udslusning følges beboerne i dag i begrænset omfang af tovholderen i Clean Home. Kontakten baseres primært på uformel kontakt taget på initiativ af den tidligere beboer, og i enkelte tilfælde på initiativ af tovholderen af Clean House, såfremt regelmæssig kontakt ophører.

En tidligere beboer påpeger, at mange udnytter, at de kan få en prøveløsladelse eller mulighed for at restafsones, hvis de deltager i undervisning i Kris Danmark og/eller bor i botilbuddene, men at de ikke har gjort op med deres tidligere netværk. Det fører til et misbrug, som imidlertid opdages i kraft af kontrol med urinprøver, hvorefter beboerne bortvises. Det bekræftes af flere informanter i The Clean House, at det er vanskeligt at undgå, at personer benytter tilbuddene udelukkende for at få prøveløsladelse eller afsone under bedre forhold²³².

Tabel 7.6 angiver status for tidligere beboere i Clean Home i 2005. Af de 27 beboere der er fraflyttet er ca. 9 (33%) i beskæftigelse i 2005, ca. 2 (7%) under uddannelse og 1 er førtidspensionist. For så vidt angår tilbagefald til misbrug eller kriminalitet er der ikke foretaget opgørelser.

	2004	2005
Antal fraflyttede beboere, der i dag er i aktivt misbrug	n/a	n/a
Antal fraflyttede beboere, der i dag er i aktiv kriminalitet -	n/a	n/a
Antal fraflyttede beboere, der i dag er i behandling for misbrug	n/a	n/a
Antal fraflyttede beboere, som i dag er i fængsel	n/a	2 (2)
Antal fraflyttede beboere, som i dag er i arbejde	5	4
Antal fraflyttede beboere, som i dag er under uddannelse -	1	1
Antal fraflyttede beboere, som i dag er på pension / førtidspension	1	2
Antal fraflyttede beboere, som i dag er arbejdsløse	n/a	2 (2)
1: Angivet for det år, beboeren er fraflyttet. 2: The Clean House er bekendt med 2. Kilde: The Clean House, august 2005.		

I relation til udslusningen vurderer evaluatoren, at et tættere samarbejde mellem hjemkommuner og The Clean House ville være hensigtsmæssigt i forhold til opfølgningen på de tidligere brugere af The Clean House.

7.11 Forankring af kontrakten med Københavns Kommune

Københavns Kommune er i gang med at opstille kriterier for forankringen af The Clean House i kommunen. Kommunen vurderer, at det er vanskeligt at påberåbe sig en myndighedsrolle i forhold til The Clean House, grundet institutionens selvstændighed.

²³¹ Jf. Interview med tovholder i Clean Home.

²³² Jf. interview med tidligere beboer i Clean Home, tovholder for undervisning og tovholder for Clean Home.

Der er ikke klare forestillinger om, hvordan samarbejdet med The Clean House vil se ud, når institutionen forankres i kommunen, men det er en igangværende proces. Der skal således udvikles en række monitoreringssystemer, som endnu ikke er fastlagt. Overordnet vil der lægges vægt på, at der skal udvikles mere klare aftaler og retningslinier for samarbejdet med institutionen. Københavns Kommune vurderer, at forankringen af kontrakten vil betyde, at Clean Home skal registreres som privat leverandør ligesom det er gældende for andre § 91 tilbud. Generelt vil der også blive behov for at etablere en samarbejdsaftale/driftoverenskomst i forbindelse med forankringen i Københavns Kommune, hvis kommunen skal købe ydelser hos Clean Home. Kommunen vurderer endvidere at måtte lave aftaler om visitation.

Centralforvaltningen i Københavns Kommune vurderer, at der vil opstå en række udfordringer i forhold til afklaring af personalets kvalifikationer og ansættelsesforhold.

Centralforvaltningen har ikke et klart billede af, hvad der kan forventes af de ansatte i The Clean House, da det er tidligere misbrugere og kriminelle, som ikke alle er professionelt uddannet. Der er i den forbindelse en række etiske problemstillinger, som centralforvaltningen finder, at det er nødvendigt at få afklaret forud for en forankring²³³. Et eksempel herpå er et hypotetisk scenarium, hvor en ansat og bruger kunne have begået kriminalitet sammen, og om det i givet fald kunne accepteres.

I fremtiden forestiller Københavns Kommune sig i forbindelse med Kris Danmark, at der vil blive etableret et samarbejde med Kriminalforsorgen omkring sociale handlingsplaner, så der opnås enighed om, hvad de indsatte i fængslerne skal udsluses til. Kommunen påtænker, at et eventuelt samarbejde på udførerniveau mellem Kriminalforsorgen og kommunen bliver formaliseret²³⁴.

7.12 Vurdering af effekter

Tovholder i Clean Home vurderer, at effekter af bofællesskabet er, at beboerne får en ny retning og gradvist opnår kompetencer til at løse dagligdagsproblemer, skaber nye relationer og tager ansvar.²³⁵ Udviklingen i beboerne mærkes i deres handlinger ved at en beboer eksempelvis beslutter sig for ikke at modtage førtidspension, men i stedet ønsker at indlede aktiveringsforløb eller lignende.

Samstemmende vurderer informanter blandt brugere og ansatte, at der skabes et netværk for tidligere kriminelle og misbrugere, hvilket særligt er problematisk for de kriminelle, som ikke har samme indgang til at danne netværk, som stofmisbrugere. Stofmisbrugere kan eksempelvis frekventere væresteder og behandlingsinstitutioner for misbrugere, N.A.-fællesskaber mv. De tilbud har kriminelle ikke, hvilket bekræftes af samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen²³⁶.

Eksterne samarbejdspartnere udtrykker, at de mangler kendskab til de konkrete resultater af The Clean House, og opfordrer til større åbenhed. Særligt åbenhed i forhold til kontakten til det mere professionelle behandlingsmiljø, og til de muligheder der er

²³³ Jf. gruppeinterview med informanter i Centralforvaltningen i Københavns Kommune

²³⁴ Jf. gruppeinterview med informanter i Centralforvaltningen i Københavns Kommune

²³⁵ Jf. tovholder i Clean Home.

²³⁶ Jf. informanter i Kriminalforsorgen i Vridsløselille Statsfængsel.

for samarbejde om brugernes udslusning til arbejdsmarkedet.²³⁷ Den hurtige etablering af bofællesskabet fremhæves som positivt²³⁸.

Informanter i Kriminalforsorgen vurderer, at det i forhold til udviklingen af tidligere kriminelle sociale færdigheder, er konstruktionen af midlertidigt ophold i Care House, hvorefter beboere overflyttes til friere rammer i Clean Home en stor styrke. Denne løsning er optimal i udslusningen fra fængsler,²³⁹ da det er vigtigt at løslade brugere til stabile strukturer. Imidlertid vurderes det også, at der er behov for at skabe større åbenhed og vilje til samarbejde i The Clean House.

7.12.1 Beboertilfredshed

I dette afsnit belyses brugertilfredsheden med Clean Home på baggrund af de fire delmål med Clean Home:

- Rammer der sikrer, at der løbende bliver støttet op om hver enkelt beboer.
- Mulighed for at bo sammen med ligestillede.
- Opbygning af fællesskab og netværk.
- Udslusning til egen bolig, arbejde og uddannelse²⁴⁰.

Rammer der sikrer, at der løbende bliver støttet op om hver enkelt beboer

Beboere i Clean Home fremhæver det faktum, at Clean Home ikke er en egentlig behandling, som positivt. De giver udtryk for at være trøtte af behandlingstilbud. Kombinationen af frihed under ansvar i sammenhæng med de faste rammer og muligheder for at få hjælp til de eventuelle problemer, vurderes af flere nuværende og tidligere brugere at være væsentligt ved The Clean House generelt og ved Clean Home²⁴¹.

Mulighed for at bo sammen med ligestillede

Beboerne fremhæver det stoffrie miljø som centralt. En tidligere beboer påpeger, at stoffriheden betyder en beskyttelse fra den adfærd, der følger med misbrug, men de 30 dages stoffrihed er uoverskuelige, når der har været tilbagefald til misbrug. Beboerne finder, at de jævnlige stikprøvekontrollerer er uproblematisk, da det giver dem en sikkerhed for, at stedet er ”clean”.

Kønsfordelingen kan imidlertid opleves vanskelig for kvindelige beboere, da kønsfordelingen er meget ujævn²⁴².

Opbygning af fællesskab og netværk

Flere beboere vurderer, at de har haft et behov for at komme væk fra det gamle miljø, og skabe et nyt liv baseret på nye venskaber. Ifølge en beboer, var det største håb, at få et liv, der fungerer, og at opholdet i Clean Home har lært ham, at han skal have ”sunde” mennesker omkring sig for at fungere, og ikke være alene. En anden tidligere beboer i Clean Home giver udtryk for, at han med udgangspunkt i Clean Home

²³⁷ Jf. informanter i Københavns Kommune og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

²³⁸ Jf. gruppeinterview med informanter i Københavns Kommune.

²³⁹ Jf. Interview med informanter i Vridsløselille Statsfængsel.

²⁴⁰ Konceptbeskrivelse for Clean Home (ikke dateret)

²⁴¹ Jf. gruppeinterview med nuværende beboere og interview med tidligere beboere i Clean Home.

²⁴² Jf. interview med tidligere beboere i Clean Home.

skabte et netværk af mennesker, som han holder vedvarende kontakt med og stadig ser i værestedet²⁴³.

Udslusning til egen bolig, arbejde og uddannelse

Clean Home fremhæves som en god måde at blive udsluset fra fængsler. Flere beboere fremhæver, at på Kriminalforsorgens institutioner bliver man udsluset den dag, man får prøveløsladelse, men mange har ikke et sted at tage hen, og ender derfor med at opsøge tidligere netværk²⁴⁴. Det er ikke tilfældet med Clean Home, hvilket af beboerne vurderes, som et godt skridt på vejen ud i ”samfundet” efter fængselsophold og længere tids stofmisbrug.

²⁴³ Jf. interview med tidligere beboer i Clean Home.

²⁴⁴ Jf. Fokusgruppeinterview med beboere i Clean Home.

Kapitel 8. Effektivitetsanalyse

Kapitel 8 indeholder en analyse af de økonomiske forhold i The Clean House. Analysen er delt op i analyse af den ydre effektivitet og den indre effektivitet. Ydre effektivitet handler om, hvorvidt The Clean House har brugt de finansielle midler til "de rigtige ting", mens indre effektivitet handler om, hvorvidt de har gjort tingene på en omkostningseffektiv måde.

8.1 Opsummering

Den økonomiske analyse efterlader alt i alt et relativt godt indtryk af, at de økonomiske midler bruges i overensstemmelse med formålet og tilskudsgivningen (ydre effektivitet). Der er enkelte små forhold (fordeling af fællesomkostningerne, lønningernes størrelse), men disse vurderes ikke på nogen måde graverende.

Med hensyn til den ydre effektivitet synes der i flere af delprojekterne at være ledig kapacitet. Dette gælder ikke mindst Care House og Clean Home. Her kunne de 7 henholdsvis 16 værelser udnyttes. Men der er fokus på rekrutteringen, der blandt andet varetages af fængselsgruppen, der har belagt deres kapacitet med næsten 100%. Hvis arbejdet i fængselsgruppen kaster flere beboere i Care House af sig, så vil beboertallet i Clean Home også stige, fordi Clean Home blandt andet rekrutterer beboere i Care House.

Det er lykkedes at skaffe benchmarktal til Clean Home, Kris Danmarks undervisning og i mindre grad Care House. Sammenligningerne viser, at The Clean House umiddelbart synes mere omkostningseffektiv. Der skal dog tages hensyn til de kvalitative forskelle organisationer imellem.

8.2 Ydre effektivitet

Dette afsnit vil indeholde en evaluering af, hvorvidt The Clean House har anvendt de økonomiske midler til de rigtige formål (ydre effektivitet). Dette vil blive gjort ved at sammenholde institutionens formål med finansieringen og omkostningsforbruget. Institutionens budgetter vil blive set i sammenhæng med de realiserede tal, og økonomistyringen vil blive evalueret. Derudover vil integriteten i regnskaberne blive analyseret.

8.2.1 Institutionens regnskab er delt op i afdelinger, der matcher den organisatoriske opdeling

The Clean House består af delprojekterne værestedet Clean House, bofællesskabet Clean Home, udslusningsbomuligheden Care House og Kris Danmark. Kris Danmark er yderligere opdelt i fængselsgruppen (nogle steder i regnskaberne benævnt "sekretariatet") og uddannelsesgruppen (nogle steder i regnskaberne blot benævnt "Kris Danmark"). Hver af disse fem delprojekter/afdelinger har deres eget delregn-

skab i institutionens samlede regnskab. Rent praktisk gøres dette ved at gøre brug af afdelingsdimensionen i regnskabet for den juridiske enhed The Clean House.

Udover de fem ”rigtige” delprojekter/afdelinger er der en afdeling for de omkostninger, som vedrører flere afdelinger. Dette delregnskab er et ”arbejdsregnskab”, idet alle omkostningerne i dette delregnskab fordeles til de fem delprojekter/afdelinger i forbindelse med aflæggelse af årsregnskab. Eksempler på omkostninger, der bogføres på fællesafdelingen, er projektkoordinatorens løn, renter, ATP, forsikringer og LDD’s administrationshonorar. Fællesomkostningerne bliver dog ikke fordelt til de ”rigtige” delprojekter/afdelinger, når der udarbejdes månedsregnskab, se også nedenfor.

Fordelingen af fællesomkostningerne til de enkelte delprojekter/afdelinger sker kun årligt i forbindelse med aflæggelse af årsregnskab. De månedlige rapporter til projektkoordinatoren og bestyrelsen indeholder ikke sådanne og andre tilrettelser af tallene. Evaluator vurderer, at idet der pt. lægges budget også for fællesafdelingen (nogle steder benævnt ”Koordinator”), og disse holdes op imod de realiserede tal, er der ikke behov for månedlig ”tømning” af fællesafdelingen.

Administrationshonoraret fordeles med omsætningen som nøgle. LDD opkræver et honorar på 2,5% af omsætningen, så denne sats bruges til at fordele deres administrationshonorar. Omsætningen bruges dog ikke som fordelingsnøgle ved alle de øvrige fællesomkostninger. Således nævner LDD, at projektkoordinatorens²⁴⁵ løn overføres til værestedet Clean House alene.

Nogle fællesomkostninger bliver dog allerede på konteringstidspunktet fordelt til de respektive delprojekter/afdelinger. Et eksempel herpå kan være en fælles udflugt, hvor projektkoordinatoren på bilaget for mad indkøbt i Netto påfører hvilke andele, der skal belaste de deltagende delprojekter/afdelinger. I dette specifikke tilfælde med madindkøb fordeles omkostningen skønmæssigt efter antal deltagere fra de forskellige delprojekter/afdelinger. Når bilaget bliver bogført, kommer omkostningen på de rigtige delprojekter/afdelinger uden først at være omkring fællesafdelingen.

Nogle omkostninger bliver imidlertid slet ikke henført til det forbrugende delprojekt/afdeling. Et eksempel herpå er, når Clean Home låner fængselsgruppens bil til at flytte en vaskemaskine. Projektkoordinatoren udtaler, at omfanget af udlån af de forskellige delprojekters/afdelingers biler til andre er lille. Det er således en petitessegrænse, der afgør, om en omkostning bliver afregnet korrekt internt.

Det samlede regnskab består således af et samlet regnskab omfattende den juridiske enhed The Clean House. Dette samlede regnskab er derudover opdelt i en række afdelinger. På denne måde skabes et godt grundlag for økonomisk styring af delprojekterne/afdelingerne hver for sig og institutionen samlet. Den økonomiske styring er dog ikke bedre end datagrundlaget, og det er derfor vigtigt, at omkostningerne også bliver henført til de rigtige delprojekter/afdelinger.

Evaluator har ved stikprøve kontrolleret, at dette sker. Evaluator vurderer, at dette gøres forsvarligt hvad angår de bilag, der direkte henføres til et delprojekt/afdeling. En 100% stringent fordeling af fællesomkostningerne til delprojekterne/afdelingerne finder ikke sted, men det er heller ikke optimalt i lyset af det meget store arbejde, det vil kræve.

²⁴⁵ Projektkoordinatoren er eneste ansatte i fællesafdelingen.

Det skal dog nævnes, at det ikke kan være hensigtsmæssigt set med tilskudsgivers øjne, at eksempelvis projektkoordinatorens løn bliver overført til afdelingen for værestedet og mere specifikt den del, der dækkes af satsmidlerne. Denne praksis åbner op for risikoen for, at midler kanaliseres derhen, hvor tilbudsmottager gerne vil bruge dem, og måske ikke efter, hvordan tilskudsgiver havde tænkt dem brugt. I realiteten bruger projektkoordinatoren 20% af sin tid på hver af de fem delprojekter/afdelinger²⁴⁶. Omvendt skal det også tilføjes, at satspuljemidlerne dækker aktiviteterne meget bredt i The Clean House, hvorfor den skæve fordeling i mindre grad betyder, at satspuljemidlerne bruges til Clean Home.

Forslag

Evaluators foreslår, at det så tidligt som muligt identificeres hvilke delprojekter/afdelinger, der skal dække en given fællesomkostning. Praksissen med at fordele omkostningerne for mad købt i Netto med det samme foretrakkes derfor frem for at gøre brug af fællesafdelingen. Hermed siges dog ikke, at fællesafdelingen ikke skal bruges, da andre omkostninger ikke kan fordeles på en mere hensigtsmæssig måde. Derudover anbefales det også, at der i større grad bruges mere valide fordelingsnøgler. Fællesomkostningerne skal dækkes af de delprojekter/afdelinger, der forbruger af dem. Det foreslås derfor, at der for større kapacitetsomkostninger, der benyttes af flere delprojekter/afdelinger, i forbindelse med årsregnskabet laves en ad hoc-måling, således at omkostninger kan fordeles rigtigt mellem delprojekterne/afdelingerne. Målingen behøver ikke nødvendigvis være så grundig, at der indføres timeregistrering og skemaer over brug af lokaler m.m. Nogle skøn fra de daglige tovholdere vurderes at være tilstrækkeligt.

8.2.2 Finansieringen: Hvor kommer pengene fra?

Tabel 8.1 nedenfor beskriver, for hvilke midler The Clean House drives. Som det fremgår, er der i stor udstrækning tale om satspuljemidler specifikt og mere generelt om midler fra Socialministeriet og Københavns Kommune. The Clean House har tidligere søgt diverse fonde og legater, se tallene for 2002. Men disse finansieringskilder giver relativt begrænsede beløb, og The Clean House har vurderet, at der bruges for meget tid i forhold til resultatet.

The Clean House bliver i meget lille grad finansieret af brugerbetaling i form af medlemskontingent og huslejebetaling.

År	Bevillings-/ Tilskudsgiver	Beløb i kr.
1997	Socialministeriet	300.000
	Københavns Kommune	400.000
	Indtægter i alt	700.000
1998	Socialministeriet	300.000
	Københavns Kommune	400.000
	Indtægter i alt	700.000.

²⁴⁶ Jf. interview med projektkoordinatoren.

1999	Københavns Kommune, SEL §115	500.000
	Folkeoplysningspulje	100.000
	PUF-midler	300.000
	Frederiksberg Sparekasses Fond	150.000
	Indtægter i alt	1.050.000
2000	Københavns Kommune, SEL §115	520.000
	Frederiksberg Sparekasses Fond	150.000
	PUF-midler	150.000
	Private sponsorater	10.000
	Lions prisuddeling til sociale institutioner	10.000
	Indtægter i alt	840.000
2001	PUF	200.000
	Frederiksberg Sparekasses Fond	150.000
	Københavns Kommune	100.000
	Københavns Kommune, SEL § 115	700.000
	Robinsohns fond	50.000
Indtægter i alt	1.200.000	
2002	Københavns Kommune, § 115	800.000
	Satspuljen – bevilling for årene 2002-2004	4.000.000
	Revalideringscentret	85.100
	Frederiksberg Sparekasses Fond	150.000
	Legater	25.000
	Københavns Kommune m.fl. til musikprojekt	121.500
	Medlemsbetaling	4.800
	Renteindtægter	8.365
	Andre indtægter	2.500
	Huslejeindtægt, Care House	10.700
Indtægter i alt	5.207.965	
2003	Københavns Kommune, § 115	800.000
	Satspuljen, Socialministeriet	4.000.000
	Administrationsbidrag rådgivningscentret	48.000
	Medlemsbetaling	3.800
	Renteindtægter	4.634
	Huslejeindtægt, Care House	48.600
Indtægter i alt (ekskl. overført fra forrige år)	4.905.034	
2004 (ekskl. Clean Home)	Københavns Kommune, § 115	800.000
	"Videreudvikling af de nuværende Care House og Kris-Danmark med udslusningsboliger eller lignende.", Socialministeriet	2.000.000
	Satspuljen, Socialministeriet	4.000.000
	Legater	10.000
	Københavns Kommune m.fl.	20.000
	Medlemsbetaling	1.400
	Renteindtægter	6.856
	Huslejeindtægt, Care House	58.274
	Indtægter i alt	6.896.530

2004/2005 (forskudt regnskabsår) (Clean Home)	Til drift af Clean Home, Københavns Kommune	1.060.000
	Til etablering af Clean Home, Københavns Kommune	1.000.000
	Til indretning af Clean Home, Københavns Kommune	574.190
	Huslejeindtægt, Clean Home	147.485
	Indtægter i alt	2.781.675
2005 (budget)	Københavns Kommune, § 115	800.000
	"Til stabilisering af driften af Clean House", Socialministeriet (pendant til 2,0 mio. kr. i 2004)	1.400.000
	Drift af Clean House, Care House og Kris Danmark, Københavns Kommune (tidligere Socialministeriet)	6.200.000 (2005-2007)
	Indtægter i alt	8.400.000
Kilde: Oxford Research A/S, 2005.		

Evaluators vurderer, at The Clean House har ret i, at der er relativt meget arbejde at lave i forbindelse med en legatansøgning på 10.000 kr. sammenlignet med en satspuljeansøgning på 6,2 mio. kr.

Forslag

Det kan overvejes at få en større spredning i indtægtskilderne. Institutionen bygger meget ensidigt på midler fra Københavns Kommune (Københavns Kommune administrerer nu midler, der tidligere blev givet af Socialministeriet). En øget risikospredning kunne være at foretrække for at reducere afhængigheden, ligesom det kunne overvejes at arbejde for mere permanent finansiering (ved f.eks. at komme på finansloven, hvilket man også arbejder på) og eventuelt overveje at inddrage Kriminalforsorgen som en eventuel bidragsyder for de ydelser som The Clean House leverer.

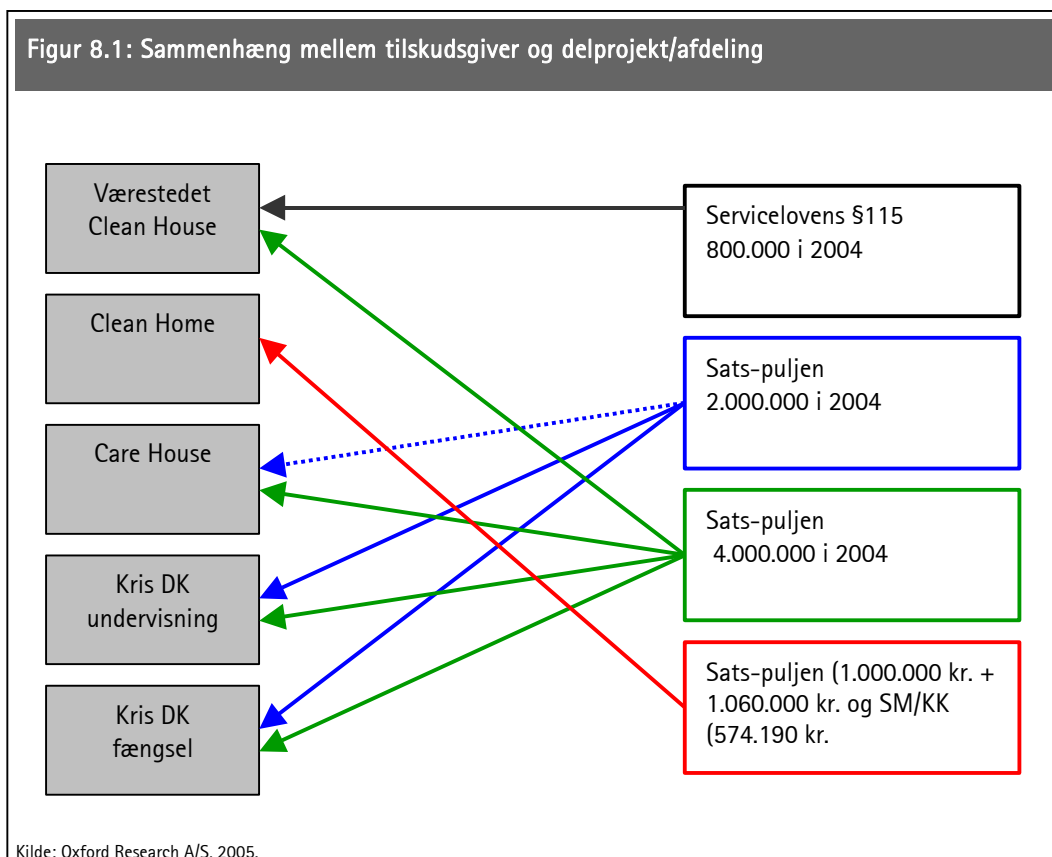
Derudover er det også iøjnefaldende, at tilskuddene gives for relativt få år ad gangen. Længerevarende tilskud vil skabe mere ro omkring institutionen og forbedre muligheden for langsigtet planlægning.

8.2.3 Finansieringen: Om pengene bliver brugt til de rigtige formål

Som beskrevet ovenfor, er regnskabet delt op i fem afdelinger. Når der skal aflægges rapport til tilskudsgiverne om, hvordan de økonomiske midler er brugt, sker det på baggrund af de fem delprojekter/afdelinger. Tilskuddene henføres således til delprojekterne/afdelingerne. Derfor er det vigtigt, at omkostningerne også bliver ført på de rigtige delprojekter/afdelinger, jf. ovenfor. Derudover er det også vigtigt, at der er overensstemmelse mellem den sammenknytning af delprojekter/afdelinger og tilskud, som ledelsen i The Clean House foretager, og det formål, som tilskuddet er givet til. Evaluator har derfor kigget nærmere på denne sammenhæng mellem delprojekter/afdelinger og tilskud.

The Clean House modtager primært tilskud fra satspuljen (4,0 mio. kr. i årene 2002-2004 og 6,2 mio. kr. i årene 2005-2007 samt 2,0 mio. kr. i 2004 og 1,4 mio. kr. i 2005) og § 115 i Lov om social service (800.000 kr. i 2002-2005). Bevillingsskrivelserne og ansøgningerne er blevet læst igennem med henblik på at identificere til hvilke formål tilskuddene er givet. Også tilskuddene fra Københavns Kommune til etablering og drift af Clean Home er skitseret i nedenstående figur.

Figur 8.1: Sammenhæng mellem tilskudsgiver og delprojekt/afdeling

Kilde: Oxford Research A/S, 2005.

Som det fremgår af figur 8.1, ydes § 115-tilskuddet til værestedets aktiviteter. Tilskuddet kan således henføres til en enkelt afdeling i regnskabet.

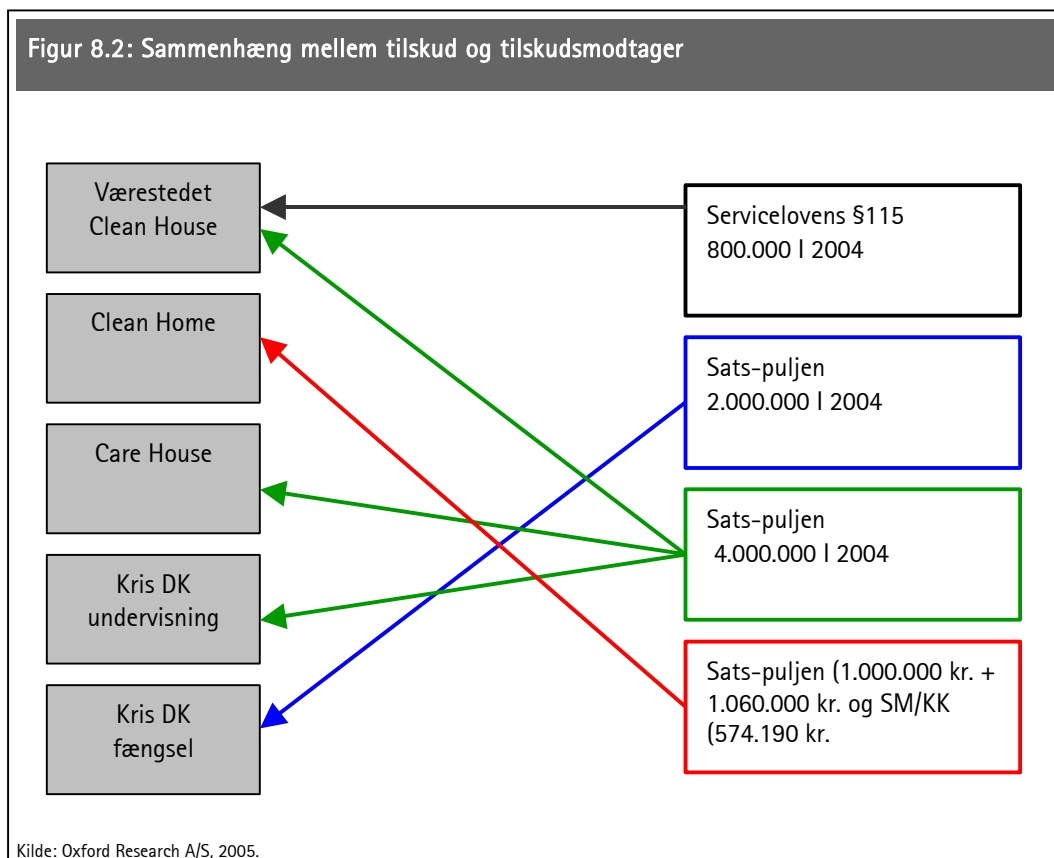
The Clean House får via satspuljen 2,0 mio. kr. primært til Care House og Kris Danmark. At pilen til Care House er stipleet skyldes, at Socialministeriet fandt ud af, at tilskuddet ikke måtte bruges til aktiviteterne i Care House, da det ikke er inden for satspuljens rammer.

Satspuljens tilskud på 4,0 mio. kr. henholdsvis 6,2 mio. kr. ydes til et bredere udsnit af aktiviteter. Satsmidlerne er således rettet mod aktiviteterne i Clean House, Care House og Kris Danmark. Med sammenhæng til satsmidlerne er der fra samme tilskudsgiver modtaget tilskud til etablering og drift af Clean Home. Mens alle andre tilskud har kalenderåret som regnskabsår, så har tilskuddet til Clean Home 31. marts/30. april som regnskabsår. Dette opleves af LDD såvel som af evaluatoren som værende uhensigtsmæssigt, da det medfører ekstra, administrativt arbejde.

Satsmidlerne må ikke bruges til udlandsaktiviteter. Der er derfor i kontoplanen oprettet en passivkonto, hvor udlandsaktiviteter omkostningsføres uden angivelse af delprojekt/afdeling. Til dækning af disse omkostninger indtægtsføres blandt andet honorarer for foredrag og andet. På denne måde holdes udlandsaktiviteterne uden for tilskuds-/afdelingsregnskaberne, og der er kun de midler til udlandsaktiviteter, som The Clean House får i indtægter fra foredrag og lignende.

For at lette opgaven med at aflægge regnskab til tilskudsgiver er det hensigtsmæssigt, at tilskuddene entydigt matches til delprojekterne/afdelingerne, således at et delprojekts/afdelings omkostninger ikke skal splittes op i underregnskaber, når der skal afrapporteres til tilskudsgiver. Dette er i stor udstrækning opnået i den måde, som

The Clean House har organiseret tilskuddene og delprojekterne/afdelingerne. Se figur 8.2.

Det er dog ikke lykkedes helt for værestedet Clean House kun at have én tilskudsgiver. Der skal derfor noget manuelt arbejde til, når omkostningerne under § 115-tilskuddet og henholdsvis satspuljen skal identificeres. Dette gøres ifølge LDD ud fra artskontoplanen, hvor man finder ud af hvilke omkostningsposter, der dækkes af de to forskellige tilskud. Disse omkostningsposter er primært løn til tovholderen/koordinatoren, husleje og i mindre grad aktiviteter såsom en båd.

Blandt andet for at lette afrapporteringen til tilskudsgiver benyttes tilskuddet på 2,0 mio. kr. i 2004 alene til Kris Danmarks fængselsgruppe, mens de øvrige midler fra satspuljen ikke benyttes til fængselsgruppen men derimod til undervisningen. Dette vurderes af evaluatoren at ligge inden for rammerne af formålet med tilskuddene.

Med flere aktiviteter og flere tilskud i samme institution er der risiko for, at nogle tilskud fejlagtigt bliver brugt til aktiviteter, som de ikke oprindeligt var tiltænkt at støtte. Men med bredden i tilskuddene (især satspuljen) og den måde, tilskuddene er organiseret i forhold til delprojekterne/afdelingerne, er der ikke umiddelbart belæg for at konkludere, at The Clean House kanaliserer tilskud over til andre aktiviteter end tiltænkt af tilskudsgiver.

Som det fremgår af regnskaberne og budgetterne nedenfor samt interview med projektkoordinatoren, har der været behov for at bruge flere midler på Kris Danmark og færre midler på botilbuddene. Men dette er tilsyneladende blevet gjort inden for rammerne af tilskuddene ikke mindst på grund af satspuljens bredde.

Forslag

At det er hensigtsmæssigt i forhold til afrapporteringen til tilskudsgiverne, at delprojekter/afdelingerne og tilskuddene deles op, så de i størst mulig grad kan matche hinanden i forholdet 1:1, betyder ikke, at det er hensigtsmæssigt i forhold til den økonomiske styring. Det ville måske være mere hensigtsmæssigt, om The Clean House i større grad kunne styre delprojekterne/afdelingerne uafhængigt af sammenfald af tilskud. Men dette vil kræve tilladelse til at aflægge regnskaber til tilskudsgiver, hvor der i stedet for at redegøre for de omkostninger, tilskuddet har dækket, redegøres for de samlede omkostninger og øvrige indtægter i forbindelse med de aktiviteter, tilskuddet har dækket.

Tilskudsmodtageren kan levere en rapport, der for en ”naturlig” afdeling (i tilfældet med The Clean House kunne det være værestedet Clean House) indeholder oplysninger om alle indtægter og alle omkostninger. For værestedet kunne en sådan rapport i skitseform se ud som i tabel 8.2.

Tabel 8.2: Rapport i skitseform	
Indtægter	
§ 115	800.000 kr.
Satspuljen	xxx.xxx kr.
	xxx.xxx kr.
Omkostninger	
Lønomsotninger	xxx.xxx kr.
Husleje	xxx.xxx kr.
osv.	xxx.xxx kr.
	xxx.xxx kr.
Resultat	
Resultat	xxx.xxx kr.
Videreføres til næste år	xxx.xxx kr.
Kilde: Oxford Research A/S, 2005.	

På denne måde skal The Clean House ikke fordele omkostninger ud på de forskellige tilskud, der dækker den samme aktivitet. Fordelingen vil i mange tilfælde blive arbitrær, og en rapport efter nuværende struktur kan gå hen at blive uden værdi (hermed ikke sagt at den ikke er rigtig hos The Clean House). Den nye rapport skulle så gerne kunne indsendes til alle tilskudsgiverne. Tilskudsgiverne vil med den fulde rapportering af en afdelings eller aktivitets økonomiske forhold få et mere retvisende billede af økonomien i afdelingen.

Om end det ikke er en forudsætning så vil det være en stor fordel for denne rapporteringsform at alle tilskudsgivere tillader denne rapporteringsform.

8.2.4 Analyse af regnskaber og budgetter for 2002-2005

Der er sket en kraftig udvikling i budgetternes kvalitet gående mod det bedre. Budgetterne for 2002 og 2003 foreligger kun for satspuljen på 4,0 mio. kr. pr. år. Budgettet er brudt ned på delprojekter/afdelinger, men herunder er de meget aggregerede. Der foreligger ikke budgetter for den øvrige aktivitet.

I 2004 lægges budget for alle tilskud og delprojekter/afdelinger. 2004-budgettet består således af et budget for satspuljen (tilskud på 4,0 mio. kr.), et andet for tilskuddet på 2,0 mio. kr. fra Socialministeriet og et tredje for § 115-tilskuddet (800.000 kr.). Derudover er der også et budget for fællesafdelingen. Budgettet er imidlertid arrangeret på en måde, hvorpå det for udenforstående kan være svært at forstå. Men budgettet fungerer tilsyneladende som et godt arbejdsredskab for administrator, den daglige ledelse og bestyrelsen.

En del af forklaringen på den bedre budgettering er, at LDD har ansat The Clean House's tidligere revisor som administrator for The Clean House's regnskaber. I denne forbindelse er kvaliteten i det økonomiske arbejde øget væsentligt.

Da der for årene 2002 og 2003 kun foreligger budget for omkostningerne dækket af satspuljen, vil analysen af afvigelser i forhold til budgettet koncentrere sig om denne del af institutionens samlede regnskab. For årene 2002-2004 drejer det sig om henholdsvis 84%, 75% og 62% af de samlede, realiserede omkostninger.

Tabel 8.3: Satspuljen				
	2005		2004	
	Budget	Resultat	Budget	Afvigelse
Clean House	1.295.000	1.150.163	1.200.000	49.837
Care House	1.250.000	1.012.631	1.250.000	237.369
Kris Danmark	2.595.000	1.515.511	1.550.000	34.489
Clean Home	1.060.000	0	0	0
I alt	6.200.000	3.678.305	4.000.000	321.695
Overført fra forrige år		-16.980		
Tilskud		4.000.000	4.000.000	0
Overført til næste år		304.715		

Kilde: Oxford Research A/S, 2005.

Tabel 8.4: Satspuljen						
	2003			2002		
	Budget	Resultat	Afvigelse	Budget	Resultat	Afvigelse
Clean House	1.448.014	1.000.000	-488.014	1.629.991	1.800.000	170.009
Care House	1.077.358	1.500.000	422.642	857.873	1.630.000	772.127
Kris Danmark	1.891.609	1.500.000	-391.609	1.112.137	570.000	-542.137
Clean Home	0	0	0	0	0	0
I alt	4.416.980	4.000.000	-416.980	3.600.001	4.000.000	399.999
Overført fra forrige år	399.999			0		
Tilskud	4.000.000	4.000.000	0	4.000.000	4.000.000	0
Overført til næste år	-16.980 ¹			399.999		

Kilde: Oxford Research A/S, 2005.
¹: Afvigelse pga. øreafrundig

Det ses, at omkostningerne til værestedet Clean House er blevet mindre over perioden. De samlede omkostninger i værestedet Clean House er dog 800.000 kr. højere, da der i satsmiddel-budgetterne er udeladt de omkostninger, der dækkes af § 115. Care House har et stabilt omkostningsforbrug, mens omkostningerne i Kris Danmark er steget. Tilskuddet fra satspuljen til Kris Danmark bruges udelukkende til støtte af undervisningsaktiviteten.

Som det fremgår af tabellen ovenfor, bliver budgetafvigelserne mindre med årene. Dette er ifølge LDD udtryk for bedre budgettering.

I 2005 fastholdes budgettet overordnet for Clean House og Care House. De øgede midler fra satspuljen forventes anvendt til Kris Danmark og Clean Home. Clean Home blev etableret i 2004 og fik etablerings- og ikke driftsstøtte i 2004. Det er evaluators vurdering, at 2005-budgettet ser fornuftigt ud. Dette understøttes af, at Krisprojektet vokser, mens der ikke bruges så mange penge, som forventet til værestedet og botilbuddene.

Konklusionen må således være, at budgetteringen er blevet bedre. Hermed siges der dog intet om omkostningsstyringen (den indre effektivitet). Der gøres endvidere opmærksom på, at denne delanalyse baserer sig på et udsnit af regnskabet, som nævnt indledningsvist.

8.2.5 Stikprøvevis kontrol af regnskabets bilag og anden revision

The Clean Houses årsregnskaber revideres af BDO ScanRevision. Revisor skriver i sin påtegning under på, at årsregnskabet giver et retvisende billede af institutionens aktiver, passiver og finansielle stilling. For at kunne give denne blanke påtegning har revisor-teamet gennemgået regnskabet, dets bilag og institutionens forretningsgange. I lyset af at et sådant omfattende arbejde foretages årligt, er det ikke formålet med denne delanalyse at revidere institutionens regnskaber. Men evaluator har alligevel valgt at gennemføre en mindre revision.

Der er foretaget stikprøvevis kontrol af **bilag fra 2005**. Det var ikke hensigtsmæssigt at foretage stikprøven for 2004, da bilagene var bortarkiveret. Bilagene drejer sig blandt andet om pladsleje for båden og indkøb i Metro. Finanskontoudtog og råbalancer for 2004 og første halvår af 2005 er kigget igennem for afvigende beløb. Der er intet at bemærke til hverken bilag, finanskontoudtog eller råbalancer.

Til validering af størrelsen af **huslejeindtægter** og **medlemskontingent** er indtægterne i beløb sammenlignet med udleveret statistik om antal beboere i Clean Home såvel som i Care House og antal nye medlemmer. For Clean Home er huslejeindtægterne på 147.485 kr. i 2004. Men i samme periode havde institutionen 2.768 overnatninger, hvilket med en månedlig leje i 2004 på 2.130 kr. (hvor en måned gennemsnitligt har 30 dage) burde give huslejeindtægter på 196.528 kr. Differencen på 49.043 kr. eller 25% skyldes blandt andet, at nogle af de håndværkere, der har istandsat lokalerne til Clean Home, har fået lov til at bo gratis i bofællesskabet.

En anden forklaring er, at folk ”ikke smides på porten”, hvis de ikke har råd til at betale husleje. Der tages i større grad menneskelige end økonomiske hensyn. Det samme gør sig gældende i Care House. Hvad angår medlemskontingenterne, var indtægterne i 2004 også væsentligt mindre end, hvad de burde være. Dette skyldes blandt andet, at den tidligere tovholder for Clean House i mindre grad havde fokus på opkrævning af medlemskontingent. Dette er dog ændret i 2005.

Lønningslisterne og udvalgte ansættelseskontrakter er gennemgået for at vurdere niveauet for lønningerne. Lønningerne synes at ligge lidt højere end gennemsnittet.

Et konkret eksempel er en stilling, der oppebærer en samlet månedsløn inkl. pension på 44.569,85 kr. og 41.455,13 kr. ekskl. pension. Månedslønnen er sammensat af en grundløn på 33.074,25 kr., et erfaringstillæg på 2.308,83 kr., et ulempetillæg på 6.072,05 kr. og en pension (8,6%) på 3.114,72 kr. For sammenligningens skyld har evaluator kontakt til Socialpædagogernes Landsforbund. En tilsvarende stilling plejer at give en grundløn på løntrin 41 svarende til på 26.737,75 kr. Hertil kan så forhandles til 2 løntrin ekstra, så lønnen kommer op på 27.722,50 kr., ved 5 løntrin ekstra er lønnen 29.632,08 kr., og ved hele 10 løntrin ekstra er lønnen 39.778,83 kr.

Forskellen i dette konkrete løn eksempel ligger primært i det relativt store ulempetillæg, som gives for de meget skæve arbejdstider.

Forslag

Evaluator foreslår, at der udarbejdes retningslinjer for, hvornår en beboer skal betale husleje, og hvornår han ikke skal. Uklarhed omkring huslejebetaling kan have uønskede konsekvenser. I bofællesskabet Brøndbyhus er der eksempelvis mulighed for huslejefritagelse, hvis personens rådighedsbeløb efter fradrag af udgifter til anden bolig, transport m.v. er under 3.250 kr. pr. måned.

8.2.6 Analyse af forretningsgange og administrative rutiner

Mens forrige afsnit handlede om, hvorvidt de historiske handlinger er de rigtige, så handler dette underafsnit om, hvordan det også i fremtiden kan sikres, at der ikke er plads til misbrug.

Det er vigtigt, at misbrug af økonomiske midler ikke kan skjules. Det sikres blandt andet ved at opdele opgaverne: godkendelse, administration af likvide midler og bogholderi. Forretningsgangen er i The Clean House sådan, at projektkoordinatoren godkender alle bilag. Kontantbilagene, som føres ind i kassekladderne, godkendes implicit, idet projektkoordinatoren er med til at føre kassekladderne. Ingen regninger går direkte til LDD. Den administrative medarbejder og projektkoordinatoren har adgang til likvide midler i form af kasse og bankkonto. Derudover har administrator adgang til institutionens hovedbankkonto. Kun medarbejdere i LDD har adgang til bogholderiet. Inden for kort fremtid vil det dog blive muligt for projektkoordinatoren og den administrative medarbejder at taste kassekladder direkte ind i økonomisystemet Navision via internet. De vil dog ikke få mulighed for at godkende og bogføre bilagene. Derudover er det planen, at projektkoordinatoren ikke længere skal føre kassekladder.

Der er på nuværende tidspunkt personsammenfald ved to arbejdsopgaver. Dette gælder eksempelvis regningsgodkendelse og adgang til likvide midler. Dette medfører i teorien en risiko for, at en person kan aflevere private bilag og dermed få refunderet penge af institutionen. At regnskaberne månedligt gennemgås af bestyrelsen, projektkoordinatoren og regnskabsføreren modvirker dog misbrug et langt stykke hen ad vejen. Med en lille organisation er det endvidere svært i alle tilfælde at have forskellige folk til alle tre opgaver (godkendelse, adgang til likvide midler og bogholderi).

Revisionsfirmaet BDO ScanRevision har gennemført vurderinger af hensigtsmæssigheden af forretningsgangene. I den forbindelse påpeges det i revisionsprotokollen for 2004, at der i forbindelse med etableringen af Clean Home var temmelig stort flow af likvide midler med store kassedifferencer til følge i Clean Homes tovholders kontante beholdning. Dette blev påtalt, og i dag findes der kun én hovedkasse. Tovholderne fører ikke kassekladder. Tovholderne får i dag kontante midler udbetalt, som de så jævnligt skal stå til regnskab for overfor den administrative medarbejder.

8.2.7 Økonomistyringen og økonomisystemet

Som tidligere nævnt udarbejdes der årlige budgetter. Disse brydes ikke ned på kortere perioder. Budgetterne lægges ind i økonomisystemet Navision og alle økonomirapporter forsynes med realiserede og budgetterede tal. På denne måde kan regnskabslæsere se, hvor stor en del af budgetter, der er brugt.

Månedlige regnskabsrapporter produceres af LDD og sendes til projektkoordinatoren. På de 4-6 årlige bestyrelsesmøder diskuteres regnskaberne. LDD deltager på bestyrelsesmøderne. Tovholderne under projektkoordinatoren har ikke et økonomisk ansvar. De får således ikke regnskabsrapporterne at se. Men projektkoordinatoren kommunikerer budgetrammer og løbende omkostningsforbrug til dem.

Likviditeten er god, og der laves ikke likviditetsbudgettering.

Økonomistyringen er igennem de sidste par år blevet forbedret ifølge LDD. Dette har primært været forårsaget af projektkoordinatoren, der har efterspurgt flere rapporter.

Størstedelen af regnskabsfunktionerne varetages af LDD. Dette er en fordel, da The Clean House på den måde får en adgang til nogle særkompetencer (f.eks. lønbogholderi), som det er uhensigtsmæssigt selv at anskaffe. Hos LDD sker bogføringen i økonomisystemet Navision fra Microsoft Business Solution. Det er et velrenommeret økonomisystem, som byder på den nødvendige funktionalitet. Ikke mindst mulighed for at tilgå økonomisystemet via internet er en fordel i The Clean Houses tilfælde.

Forslag

Evaluators vurderer, at økonomistyringen organisationens størrelse taget i betragtning er hensigtsmæssig. Projektkoordinator og administrator har tilsammen styr på alle detaljerne. Det kan dog overvejes at give tovholderne et økonomisk ansvar og give dem de månedlige regnskabsrapporter, der i forvejen produceres på afdelingsniveau. Valget må dog afhænge af forskellige forhold herunder tovholdernes kompetencer inden for økonomistyring.

8.3 Indre effektivitet

Dette afsnit indeholder en analyse af sammenhængen mellem omkostninger (input) og antal besøgende, overnatninger, undervisningsdage og fængselsbesøgsdage (output). Formålet er at afdække med hvilken effektivitet, The Clean House gennemfører sine aktiviteter. Det kan imidlertid være svært at forholde sig til et nøgletal uden at have en referenceramme. Evaluator har derfor forsøgt at skaffe sammenligningstal fra lignende organisationer. Dette er lykkedes for Kris Danmarks undervisning, Clean Home og Care House.

Til opgørelse af omkostningerne ved de forskellige output (fængselsbesøg, overnatninger osv.) er der taget udgangspunkt i de afdelingsopdelte regnskaber for 2004. På grund af manglende datagrundlag og den relativt gode opdeling i delprojekter/afdelinger, har det ikke været hverken muligt eller nødvendigt at lave en avanceret omkostningsfordeling ved hjælp af activity-based costing (ABC). Der vil dog blive gjort brug af principperne bag ABC.

Analysen af den indre effektivitet har tre fokusområder. Disse er:

1. omkostning pr. gennemført aktivitet (undervisningsdag, overnatning, fængselsbesøg),
2. omkostning pr. kapacitetsenhed og
3. udnyttelsesgrad.

Det mest umiddelbare nøgletal for input-output-relationen er omkostning pr. gennemført aktivitet. Hvad koster en undervisningsdag? Dette nøgletal kan imidlertid skævvrides af, at ikke alle delprojekter/afdelinger kører med fuld kapacitetsudnyttelse. En overnatning bliver meget dyr, hvis der kun ses på de samlede omkostninger i forhold til de 1.187 overnatninger i Care House i 2004. Der fås et noget andet tal, hvis de samlede omkostninger tages i forhold til kapaciteten på 2.555 overnatninger i 2004. Evaluator har derfor valgt at inkludere kapacitetsudnyttelsesaspektet i analysen. Der eksisterer i meget lav grad variable omkostninger (de samlede omkostninger stiger ikke meget, fordi der er en ekstra overnatning). Der kan derfor argumenteres

for, at de faktiske, samlede omkostninger også kan repræsentere de samlede omkostninger ved fuld kapacitetsbelægning.

I vurderingen af kapacitetsudnyttelsen skal der tages højde for, hvorvidt aktiviteten er nyopstartet, om maksimal kapacitetsudnyttelse er lig med optimal kapacitetsudnyttelse, og hvorvidt det er muligt at reducere kapaciteten, hvis den varigt ikke forventes at blive brugt.

8.3.1 Værestedet Clean House

Omkostninger pr. besøgende

Værestedet har gennemsnitligt 25-30 besøgende om dagen. I de efterfølgende beregninger regnes der med gennemsnitligt 27,5 besøgende om dagen eller 10.037,5 besøgende om året (hvor et år har 365 dage).

De samlede omkostninger i forbindelse med værestedet beløb sig i 2004 til 1.950.162,88 kr. jf. tal fra LDD. Ved at dividere de samlede omkostninger med det årlige antal besøg får man en enhedspris på 194 kr. pr. besøg.

Et alternativt enhedsmål er de samlede omkostninger divideret med samlet antal personer, der benyttede sig af værestedet i 2004. En person kan have flere besøg i løbet af et år. I 2004 benyttede ca. 500 personer sig af værestedet. Dette giver en enhedsomkostning på 3.900 kr.

Tallene burde være nogenlunde stabile og til at stole på, da værestedet har eksisteret siden 1997, hvorfor opstartsproblematikkerne må forventes at være overstået. Men faciliteterne i værestedet skal også indgå i vurderingen af niveauet for enhedsomkostningerne.

Omkostninger pr. maksimalt antal besøgende

Kapacitet var i 2004 på ca. 50 besøgende om dagen. Der er plads til op til 75 dagligt besøgende, men det vurderes ikke af værestedet som værende den optimale kapacitet ud fra en faglig synsvinkel. 50 besøgende om dagen svarer til 18.250 besøgende om året. Divideres de samlede omkostninger med 18.250 besøg fås en enhedsomkostning på 107 kr.

Det er svært at sige noget entydigt om maksimalt antal forskellige besøgende i løbet af et år, så derfor beregnes dette nøgletal ikke.

Kapacitetsudnyttelsen

Med 25-30 daglige besøg og en kapacitet på 50 besøg fås en udnyttelsesgrad på 50-60%. Dette er ikke særlig højt. Hvorvidt det er optimalt at have en gennemsnitlig ledig kapacitet på 45%, kan der stilles spørgsmålstejn ved. Da omkostningerne til værestedet er relativt faste (husleje, løn til tovholder m.m.) (variabilitet), og da kapacitetsenhederne er relativt små og dermed muligheden for at reducere omkostningerne lille (ét lejemål, en tovholder) (reversibilitet), så kan det være svært at reducere kapaciteten. Men da The Clean House har andre aktiviteter end værestedet, så er der måske mulighed for, at uudnyttet plads eller tid kan bruges af de andre aktiviteter. Og det er også, hvad projektkoordinatoreren gør.

Forslag

I stedet for at kigge efter muligheder for at reducere kapaciteten er en mulighed at overveje, hvordan aktiviteten kan hæves. Omkostningerne stiger ikke væsentligt ved,

at værestedets kapacitet udnyttes fuldt ud, så evaluator foreslår værestedet at overveje, hvordan det kan få flere besøgende.

8.3.2 Care House

Omkostninger pr. overnatning

Care House havde i 2004 1.187 overnatninger. Med samlede omkostninger på 1.012.630,66 kr. svarer det til en omkostning på 853 kr. pr. overnatning. For en beskrivelse af faciliteterne og andre forhold omkring Care House henvises til de foregående kapitler.

Care House har eksisteret siden august 2002, og det vurderes, at det er ovre etableringsfasen.

Omkostninger pr. maksimalt antal overnatninger

Care House har syv værelser, hvilket er den maksimale kapacitet (svarende til 2.555 overnatninger om året). Sættes de samlede omkostninger på godt 1,0 mio. kr. i forhold til den maksimale kapacitet, fås en omkostning pr. overnatning på 396 kr.

Kapacitetsudnyttelsen

Med 1.187 ud af 2.555 mulige årlige overnatninger havde man i 2004 i Care House en udnyttelsesgrad på kun 46%. Det ligger således på nogenlunde samme niveau som værestedet.

Det er ikke nødvendigvis tilfældet med Care House, at den maksimale kapacitet på 7 beboere er den optimale kapacitet. Det kan være hensigtsmæssigt at have lidt buffer, så der er plads til akutte behov. Men når en sådan buffer er trukket fra, så er en udnyttelsesgrad på 46% stadigvæk lav. En aktuel status er, at der i juni 2005 var 113 overnatninger fordelt på 9 personer. Der er 30 dage i juni svarende til en maksimal kapacitet på 210 overnatninger. Udnyttelsesgraden var således i juni på 54%.

Forslag

I lighed med værestedet foreslås det derfor at overveje mulighederne for alternativ anvendelse af kapaciteterne (lokalerne og de ansatte), herunder mulighederne for at få flere beboere.

Benchmark med Clean Home og Kongens Ø

Care House synes at være et relativt unikt botilbud, og derfor har det været svært at finde botilbud med udslusning til at benchmarke afdelingen imod. Evaluator har derfor valgt at sammenligne Care House med Clean Home og Kongens Ø, se tallene i afsnittet nedenfor. Men sammenligningen skal tages med visse forbehold, da Care House på flere måder adskiller sig fra Clean Home og Kongens Ø.

Care House har en enhedspris pr. faktiske overnatning på 853 kr. Dette er højere end 640 kr. i Kongens Ø og 325 kr. i Clean Home. Den høje enhedsomkostning i Care House skyldes til dels en lav udnyttelsesgrad. Dog skal huskes på, at faciliteterne i Care House er større end i et bofællesskab, da man i større grad tager sig af beboerne i Care House (beboere ydes i indslusningsfasen støtte til afklaring af økonomiske og personlige forhold, der foretages udredningsamtaler og arbejdes med udviklingen af beboernes sociale færdigheder, og der er tættere kontakt omkring beboerne end i Clean Home, hvor der er friere rammer.).

8.3.3 Bofællesskabet Clean Home

Omkostninger pr. overnatning

Bofællesskabet Clean Home havde indflytning af de første beboere i april 2004. Der er således tale om et relativt nyt bofællesskab. I det første år (april 2004 – marts 2005) havde bofællesskabet 2.768 overnatninger. De samlede driftsomkostninger (etableringsomkostningerne er holdt uden for) for afdelingen er i samme periode 898.833,50 kr., hvilket svarer til en omkostning pr. overnatning på 325 kr.

Dog skal konklusioner på baggrund af dette tal drages med varsomhed, da det ikke kan forventes, at driften i Clean Home har stabiliseret sig.

Omkostninger pr. maksimalt antal overnatninger

Det er vanskeligt at få entydig svar på kapaciteten i Clean Home. Projektet blev oprindeligt lagt op til at have 12 værelser. Men da håndværksarbejdet kom i gang, kunne det indrettes således, at der blev 16 værelser. Den reelle kapacitet er således 16 værelser svarende til 5.840 årlige overnatninger. Når de samlede omkostninger fordeles på kapaciteten, fås en enhedsomkostning på 154 kr. Men det er bofællesskabets første leveår, hvilket maner til forsigtighed.

Kapacitetsudnyttelsen

Heller ikke kapacitetsudnyttelsen i Clean Home er med sine 47% særlig høj. Som det gælder for Care House, er det også i Clean Home vurderet hensigtsmæssigt, at der er en konstant buffer til imødegåelse af pludseligt opståede behov. Et eksempel herpå kan være et kærestepar, der bor i et værelse, og som bliver uvenner. I sådan et tilfælde vil bofællesskabet gerne akut kunne tilbyde et ekstra værelse.

En stor andel af beboerne i Clean Home kommer fra Care House. Hvis det lykkes at få kapacitetsudnyttelse i Care House op, så må det også forventes, at Clean Homes kapacitet bliver bedre udnyttet.

Forslag

De samme forslag som ved værestedet og Care House med hensyn til udnyttelse af kapaciteten gælder således også for Clean Home.

Benchmark med Kongens Ø i Hellerup

Den private organisation Kongens Ø har et halvvejshus i Hellerup. Der er tale om en privat virksomhed organiseret som et anpartsselskab. Den økonomiske profil er forskellig fra Clean Home, idet der i stedet for at modtage tilskud opkræves en brugerbetaling, der skal dække alle omkostninger. Prisen for et ophold er 19.200 kr. pr. måned. Denne pris er fastsat således, at Kongens Ø ved høj belægning tjener et lille overskud, så der er ”noget at stå imod med” i perioden med lav belægning. Men i det store hele skulle prisen på 19.200 kr. medføre et nulresultat. Halvvejshuset har plads til 18 beboere, og udnyttelsesgraden svinger mellem 60% og 90%.

Hvis prisen tages som udtryk for den månedlige omkostning pr. beboer, så kan omkostningen pr. overnatning beregnes til 640 kr. Dette er omkostningen pr. faktisk antal overnatninger. De 19.200 kr. er ikke fastsat efter, at virksomheden skal have et nulresultat med fuld belægning.

Når de 640 kr. sammenlignes med omkostningen i Clean Home på 325 kr. pr. overnatning ses det, at Clean Home er væsentligt billigere. Denne forskel kan skyldes, at

Clean Home er bedre til at ”producere” overnatninger, end Kongens Ø. Men en del af forklaringen er også faciliteterne og beliggenheden. Dertil kommer, at Clean Homes driftsøkonomi ikke har stabiliseret sig endnu.

8.3.4 Kris Danmark undervisningsdel

Omkostninger pr. undervisningsdag

De samlede omkostninger i 2004 i forbindelse med Kris Danmarks undervisning beløb sig til 1.515.511,46 kr. jf. årsregnskabet for 2004. I 2004 blev der undervist i 2.114 mand-dage. Dette tal dækker undervisning af både de deltagere, der gennemførte undervisningen, og dem der ikke gjorde. Af de gennemførende deltagere var der tre deltagere, som var særligt krævende (problemer med at læse og andet), og 36 øvrige deltagere. De krævende deltagere har i gennemsnit en uddannelsesvarighed på 145 dage, mens de øvrige deltagere har en gennemsnitlig uddannelsesvarighed på 70 dage.

Omkostningen pr. undervisningsdag er 717 kr. Et gennemsnitlig undervisningsforløb koster således 103.949 kr. for særligt krævende deltagere og 50.182 kr. for øvrige deltagere. Disse er tallene, når de samlede omkostninger deles ud på de faktisk afholdte antal undervisningsdage.

Omkostninger pr. maksimalt antal undervisningsdage

I undervisningen er der plads til 2 gange 8 deltagere. I tilfælde af særligt krævende deltagere er der kun kapacitet til 8+4 deltagere, idet der kun kan være 4 særligt krævende deltagere på et hold mod ellers 8 deltagere. I 2004 har der været to hold. Et med otte deltagere og et andet med fire særligt krævende deltagere. Der har således i 2004 været undervisning i 2.400 dage, når der undervises i 200 dage om året.

Hvis den maksimale kapacitet sættes til 8+4 deltagere, fås en enhedsomkostning pr. kapacitetsenhed på 631 kr. pr. undervisningsdag eller 91.562 kr. for særligt krævende deltagere og 44.202 kr. for øvrige deltagere.

Som det ses, er det således ganske væsentligt, om omkostningen opgøres for et gennemført undervisningsforløb efter principperne i en fuld omkostningsfordeling (hvor omkostningerne deles ud på ”antal producerede varer”) eller i en ABC-fordeling, hvor de faste omkostninger fordeles ud på kapacitetsenhederne. I indeværende evaluering anvendes sidstnævnte opgørelsesmetode. Ved sammenligning med andre statistikker er det vigtigt at være opmærksom på, at den første opgørelsesmetode ofte vælges. Og det er netop derfor, at tal beregnet efter den mindre hensigtsmæssige opgørelsesmetode også præsenteres.

Kapacitetsudnyttelsen

Ved at gøre brug af principperne i ABC-metoden adskilles enhedsomkostningerne fra kapacitetsudnyttelsen. For undervisningens vedkommende har kapacitetsudnyttelsen i 2004 været på 88%. Hvis der er i stedet for regnes med 2 hold á 8 deltagere fås en lavere udnyttelsesgrad. Kapacitetsudnyttelsen er således bedre i Kris Danmark-undervisningen, end hvad tilfældet er for værestedet og botilbuddene. Denne konklusion stemmer også overens med udtalelser fra projektkoordinatoren om, at det er blevet nødvendigt at kanalisere ressourcer over til Kris Danmark-projekterne.

Benchmark med Projekt Forward, Kofoeds Skole

For bedre at kunne vurdere størrelsen af omkostningerne til undervisning i Kris Danmark har evaluator valgt at indhente sammenligningstal fra Projekt Forward på Kofoeds Skole. Projektet beskrives med skolens egne ord som ”et tilbud til mennesker, som er stoffrie/ædru, som har brug for at finde mening og muligheder i deres liv. Det kan være mennesker, der er i en udslusning fra en behandlingsinstitution, som bor i et halvvejshus eller måske allerede er kommet hjem. Forward fungerer som et selvstændigt projekt, hvor eleverne gennem coaching, workshops og samtaler støttes i deres individuelle udvikling. Samtidig bruger eleverne skolens mange værksteder og undervisnings-tilbud, og får derigennem afklaret evner og ønsker om job, uddannelse, fritidsaktiviteter mm.” (www.kofoedsskole.dk/Projekt%20Forward).

Projekt Forward er et tilbud, der er meget integreret med Kofoeds Skoles øvrige undervisning. Deltagerne på Projekt Forward starter således dagen med at mødes i Projekt Forward-gruppen, hvor de sammen hilser dagen velkommen. Herefter går de til hver deres undervisning (Kofoeds Skoles sædvanlige undervisning). Efter undervisningen mødes de igen i Projekt Forward-gruppen til en kort snak. Om fredagen er der et udvidet program.

Kofoeds Skole oplyser, at deres samlede omkostninger beløber sig til ca. 570.000 kr. pr. elev tilknyttet Projekt Forward pr. år. De 570.000 kr. inkluderer omkostninger til den almindelige undervisning, som deltagerne følger imellem morgenens og eftermiddagens Projekt Forward-møder. Dagundervisningen vurderes at være mere omkostningskrævende end Projekt Forward-undervisningen, da dagundervisningen kan kræve maskiner og materialer.

I 2004 har der gennemsnitligt været 7 deltagere på Projekt Forward. Der bliver undervist i ca. 230 dage om året. Det svarer til, at der i alt var 1.610 undervisningsdage på Projekt Forward i 2004. Den gennemsnitlige omkostning pr. undervisningsdag kan beregnes til 2.478 kr. (570.000 kr. delt ud på 230 undervisningsdage). Hvorvidt dette tal er opgjort efter principperne i en fuld omkostningsfordeling eller activity-based costing vides ikke. Men uanset hvad så er de 2.478 kr. væsentligt højere end de tilsvarende 717 kr. eller 631 kr. i Kris Danmark. Når tallene sammenlignes, er det vigtigt at have in mente, at omkostningerne i Projekt Forward er beregnet sammen med anden type undervisning.

8.3.5 Kris Danmark fængselsgruppe

Omkostninger pr. fængselsbesøgsdag

De samlede omkostninger til fængselsgruppen beløb sig i 2004 til 1.956.980,84 kr. For disse omkostninger blev der gennemført 450-500 fængselsbesøgsdage. Hvis de samlede omkostninger divideres med 475 fængselsbesøgsdage, fås en enhedsomkostning på 4.120 kr.

Der blev i 2004 besøgt ca. 250 forskellige indsatte. Omkostningen pr. besøgt indsat er 7.828 kr. Hver indsat får således flere besøg i løbet af et år. Der er ikke udregnet gennemsnitlige omkostninger for et enkelt besøg.

Omkostninger pr. maksimalt antal fængselsbesøg

Fængselsgruppen råder over 3 medarbejdere, og de kan tilsammen i løbet af et år generere op til 480 fængselsbesøgsdage. Med en sådan kapacitet bliver enhedsom-

kostningen 4.077 kr. Det ses, at den faktiske aktivitet og kapacitet er tæt på hinanden, hvorfor enhedsomkostningen efter de to metoder ikke er så forskellige fra hinanden.

Kapacitetsudnyttelsen

Kapacitetsudnyttelsen er i fængselsgruppen så høj som 99%. Der er således stor aktivitet, og det synes ikke at være muligt at generere flere fængselsbesøg med den nuværende kapacitet. Denne konklusion stemmer som tidligere nævnt overens med udtalelser fra projektkoordinatoren.

Ingen benchmarking

Det har ikke været muligt at foretage en benchmarking af omkostningerne i fængselsgruppen, da det ikke er muligt at finde sammenlignelige organisationer.

Kapitel 9. Effektmåling

Resultaterne af effektmålingen af indsatsen i The Clean House belyses i kapitel 9, som behandler effekterne af indsatsen. Endvidere foretages en sammenfatning af The Clean Houses arbejde med resultatmål og opfølgning.

9.1 Formål og målopfyldelse

Som belyst i kapitel 3 er formålet med den samlede institution The Clean House og The Clean Houses fire delprojekter, at

”...projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber muligheder for, at tidligere stofmisbrugere og kriminelle, ved at deltage heri motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel tilværelse, så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet og fængsel” bliver brudt, så de bliver arbejdsmarkedsparate, så de bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab”²⁴⁷.

Som beskrevet i de foregående kapitler har alle projektet formuleret delmål, som er i overensstemmelse med det overordnede mål for The Clean House.

I dette kapitel behandles resultaterne af evalueringen af de fire delprojekter og af den samlede institution i forhold til:

- Brud på cirklen: stoffer, kriminalitet og fængsel, herunder særligt netværksdannelse med og for brugere og samarbejdspartnere.
- Arbejdsmarkedsparathed: Udslusning til arbejdsmarkedet.
- Bidrag til samfundets fællesskab.

9.2 Brud på cirklen: stoffer, kriminalitet og fængsel

Der kan ikke svares entydigt bekræftende på, at der er sket et brud på cirklen: stoffer, kriminalitet og fængsel.

Det er i høj grad lykkedes The Clean House at skabe netværk for brugerne og med eksterne samarbejdspartnere. Fra såvel brugere som eksterne samarbejdspartnere er der udbredt enighed om, at The Clean House er et godt og hensigtsmæssigt tilbud til stoffrie misbrugere og tidligere kriminelle. Det minder i sin opbygning og tilgang ikke om andre tilbud.

Når der i stedet ses nærmere på de tilgængelige data, tegner der sig lidt mindre entydige konklusioner. Her ligger frafaldsprocenterne som følge af misbrug eller kriminalitet på mellem ca. 35% og 55% for de enkelte delprojekter. Dermed kan det ikke entydigt fastslås, at cirklen: stoffer, kriminalitet og fængsel brydes, selvom gennemførelsesgraden omvendt ligger på mellem ca. 45% og 65%.

²⁴⁷ Jf. The Clean Houses vedtægter af 2004. Botilbuddet Clean Home er ikke indskrevet i vedtægterne af marts 2004, hvilket skyldes, at botilbuddet først blev etableret i april 2004. Vedtægterne ændres ifølge bestyrelsesformanden ved førstkommande bestyrelsesmøde i oktober 2005.

Tallene skal tages med et forbehold, da The Clean House ikke har ført systematisk statistik.

Det er ligeledes et faktum, at de eksterne samarbejdspartnere efterspørger – og vurderer at, det er hensigtsmæssigt med - en bedre dokumentation af de opnåede effekter.

9.2.1 Netværk for The Clean Houses brugere

Der er udbredt tilfredshed blandt brugerne af The Clean House. På tværs af projekter udtrykkes stor tilfredshed med institutionen og de tilbudte aktiviteter.

Specielt brugerne ser The Clean House som et unikt tilbud til stoffrie misbrugere og tidligere kriminelle. Et tilbud, som de ikke kan finde i andre sammenhænge.

Det er også vurderingen fra brugernes side, at der skabes fællesskab blandt brugere på tværs af delprojekter, og at det netværk og de rammer kan være en hjælp til, at brugerne fastholdes i stoffrihed, og en ikke kriminel tilværelse.

Status for beboere

Hvis der ses nærmere på de lidt mere kvantitative mål, bliver billedet mindre entydigt.

Af de tidligere beboere (72 personer) i Care House har ca. 17% haft tilbagefald til misbrug, og omkring 25% har haft tilbagefald til kriminalitet. For 41% er det dermed ikke lykkedes at bryde cirklen.

Af de 88 deltagere i Kris Danmarks der har afbrudt eller afsluttet undervisningsforløbet, har godt halvdelen afbrudt forløbet. Af de afbrudte forløb skyldes ca. 50% bortvisning på grund af misbrug og kriminalitet.

I Clean Home er 27 beboere fraflyttet i 2004 – 2004. Heraf er 15 blevet bortvist. Det giver en samlet bortvisningsprocent på ca. 55%, set i forhold til de 27 beboere der er fraflyttet. Hvis der ses på beboerantallet i alt (40 inklusiv de nuværende), svarer det til en bortvisningsandel på ca. 38%.

9.2.2 Samarbejdsrelationer

På tværs af samarbejdspartnere/interessenter vurderes The Clean House at være et positivt og relevant tiltag, som udbreder kendskabet til kriminelle og stofmisbrugeres behov og skaber mulighed for at udbrede tilbuddene til tidligere stofmisbrugere og kriminelle.

De primære samarbejdsrelationer for The Clean Houses fire delprojekter er Direktoratet for Kriminalforsorgen, kommuner, amter og behandlingsinstitutioner. Endvidere er der, for så vidt angår værestedet, samarbejde med Kris Sveriges internationale sammenslutninger af kriminelle og stofmisbrugere, og lejlighedsvis andet samarbejde med frivillige organisationer omkring afholdelse af specifikke arrangementer for misbrugere og kriminelle. Det lokale samarbejde er hovedsagelig initieret på baggrund af netværk og den gradvise udvikling af kendskabet til The Clean Houses delprojekter blandt stofmisbrugere, kriminelle og samarbejdspartnere.

Tværsætorielt

The Clean Houses samarbejdsrelationer er i høj grad baseret på bilaterale, individuelle kontakter med kommunale, amtslige, statslige og private/offentlige institutioner/organisationer.

De centrale samarbejdspartnere for The Clean House og projekterne herunder er såvel offentlige som private aktører. Blandt offentlige aktører er det særligt socialrådgivere og sagsbehandlere i kommunale/amtslige social- og rådgivningscentre, det er Kriminalforsorgen og herunder dels Kriminalforsorgens Frie Forsorg, dels Kriminalforsorgens behandlingsskønsulenter, socialrådgivere og øvrigt personale i fængslerne.

Andre samarbejdspartnere er offentlige afgiftssteder og private behandlingssinstitutioner. For et flertals vedkommende er der ikke etableret formelle kontrakter eller samarbejdsaftaler.

Københavnss Kommunes vurdering - herunder forankring af kontrakt med Københavns Kommune

Københavnss kommune vurderer, at det overordnede formål med The Clean House er at understøtte og hjælpe folk til at bevare stoffrihed og et livsperspektiv, der rækker ud over behandlingen.

Kommunen vurderer, at The Clean House i forhold til værestedet er et tilbud på lige fod med andre frivillige/private initiativer til stofmisbrugere. I forhold til de resterende aktiviteter er der begrænset kendskab til indhold og resultater, men det er forhold, som forventes ændret i kraft af finansieringsforholdene jf. den seneste tilskudsskrivelse fra kommunen.

Københavnss Kommune anser det for essentielt, at værestedet og The Clean House som helhed måler og formidler deres resultater, da det eksisterende grundlag for at vurdere resultaterne vurderes meget begrænset. Clean House har ikke en fast praksis for måling af antal brugere etc., hvilket The Clean House fremover skal sikre.

Ifølge informanter i Københavnss Kommune, besluttede Socialministeriet at forlænge den hidtidige bevilling til Kris Danmark og Care House gennem et tilskud fra Satspuljen til indsats for socialt udsatte og sikre finansiering via Københavnss Kommune fra 2005, hvorefter projekterne gradvist overgår til finansiering via tilskud fra Københavnss Kommune. Da Københavnss Kommune ikke i sin tid var inddraget i forhandlinger vedrørende Kris Danmark og Care House, har Københavnss Kommune begrænset kendskab hertil og således ikke kendskab til de konkrete metoder eller resultater af arbejdet i Kris Danmark og Care House. Der er imidlertid i Centralforvaltningen igangsat en proces omkring forankringen af kontrakten mellem The Clean House og Københavnss Kommune.

Kriminalforsorgens vurdering

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ikke gennemført en godkendelsesprocedure af Kris Danmarks undervisningstilbud (eller af botilbuddene), hvilket ifølge Kriminalforsorgen skyldes, at der ikke er etableret en kontrakt men derimod udelukkende samarbejdsaftaler mellem de individuelle fængsler og Kris Danmark. Dette er også årsagen til, at Kriminalforsorgens nyligt etablerede akkrediteringspanel ikke forventer at indlede en formel godkendelsesprocedure af Kris Danmarks tilbud.

Direktoratet for Kriminalforsorgen vurderer, at samarbejdet mellem fængsler og Kris Danmark er meget skrøbeligt i forholdet til fængselsbetjente, fordi der hurtigt dannes myter. Samtidig påpeges, at samarbejdet mellem fængsler og Kris Danmark

ofte er meget personbåret og dermed sårbart, hvis en ansat i Kris Danmark skifter job eller kommer i konflikt med samarbejdspartnere. Endvidere vurderes det, at skriftligheden i undervisningsprogrammet på sigt kan blive et problem i kraft af det stigende antal indsatte med anden etnisk baggrund end dansk i fængslerne.

Samarbejdet med Kriminalforsorgens behandlingsspecialister og socialrådgivere vurderes særligt konstruktivt i de primære fængsler til rekruttering af indsatte til undervisning.

De oplevede barrierer for fængselsgruppen i relation til kulturmødet mellem fængselsgruppen og Kriminalforsorgen har resulteret i omlægning af strategien for Kris Danmarks fængselsgruppe, hvilket Direktoratet for Kriminalforsorgen vurderer, er en fornuftig strategi.

Endelig udtrykker Kriminalforsorgen ønske om en højere grad af dokumentation af effekter og resultater.

Samarbejdet med andre frivillige organisationer

Ledelsen i The Clean House vurderer, at der ikke er et tæt samarbejde med andre organisationer, og fremhæver The Clean Houses selvstændighed. Der er tilsyneladende ikke noget tæt samarbejde med andre frivillige organisationer. Et samarbejdsprojekt skal dog nævnes. Clean House er på initiativ af den uafhængige socialrådgiver i The Clean House underleverandør til ”Settlementet”, som er et beskæftigelsesprojekt i Københavns Kommune.

Samarbejdet med private behandlingsinstitutioner

Oxford Research A/S kan ikke fuldt ud afdække forhold omkring samarbejdet mellem private behandlingsinstitutioner og The Clean House. Dog vurderes der på baggrund af interview med brugere og samarbejdspartnere at være et mere uformelt samarbejde mellem The Clean House og private behandlingsinstitutioner i Danmark om afgiftning af personer, der har tilbagefald, mens de er i behandling i Kris Danmark, eller skal afgiftes for at kunne komme i behandling i Kris Danmark, som kræver 30 dages stoffrihed før indflytning.

9.3 Arbejdsmarkedsparathed: Udslusning til arbejdsmarkedet

Formålet om udslusning til arbejdsmarkedet og dermed øget arbejdsmarkedsparathed kan ikke anses for opfyldt.

De tilgængelige data viser, at beskæftigelsesgraden ligger på omkring 20% for brugerne.

Samtidig har det også været et mål at oprette en jobkonsulentfunktion, hvilket ikke er lykkedes.

9.3.1 Opfyldelse af formål og delmål: Jobkonsulent

Jf. vedtægterne for den selvejende institution The Clean House og ansøgningen, der ligger til grund for den nuværende bevilling til projekterne Care House og Kris Danmark, er formålet med The Clean Houses samlede virksomhed at fremme tidligere stofmisbrugere og kriminelles arbejdsmarkedsparathed.

Et konkret delmål er, at der etableres en jobkonsulentfunktion i relation til Care House og Clean Home.

Der er endnu ikke indenfor rammerne af The Clean House etableret en jobkonsulentfunktion i traditionel forstand, som specifikt varetager rådgivning og udslusning til arbejdsmarkedet.

Der er etableret en praksis omkring brugernes arbejdsmarkedsrelation, som fokuserer på den gradvise udvikling af The Clean Houses brugeres basale sociale færdigheder og støtte til opstilling af mål for dagligdagen, som i sammenhæng med etableringen af netværk gradvist kan støtte beboerne i at indgå i uddannelsesaktiviteter eller beskæftigelse - eller foranstaltninger, der kan føre til beskæftigelse.

I The Clean Houses fire delprojekter arbejder de ansatte således løbende med opkvalificering af målgruppens sociale færdigheder, ligesom der løbende er samarbejde mellem brugerne og socialrådgiverfunktionerne i The Clean House om opfølgning på handleplaner udarbejdet med offentlige myndigheder. Der lægges imidlertid også vægt på, at beboerne for så vidt muligt skal forestå kontakten selv.

Der er således etableret nogle strukturer for at understøtte brugernes kontakt til det offentlige system og strukturer i forhold til integration/udslusning på arbejdsmarkedet.

9.3.2 Aktiverings- og jobtræningsforløb i The Clean House samt udslusning

Anskues de konkrete resultater af The Clean Houses tilbud i forhold til etablering af beskæftigelsesforløb og uddannelsesforløb for The Clean Houses målgruppe kan følgende resultater identificeres:

- Den uafhængige socialrådgiver, som er tilknyttet værestedet, etablerer ca. seks gange årligt kontakt mellem en bruger og en virksomhed med henblik på aktivering.
- I The Clean House er der endvidere i 2004 etableret 5 kommunale aktiveringsforløb samt 3 praktikforløb. I 2005 er der etableret 2 praktikophold og 5 aktiveringsforløb. Heraf blandt andet for brugere af et af The Clean Houses fire delprojekter.
- Anskues de tidligere (88) deltagere i undervisning (2002-2005), vurderer The Clean House, at 18 personer aktuelt er i beskæftigelse og 12 personer er under uddannelse. Det giver en beskæftigelsesgrad på godt 20% og en uddannelsesgrad på godt 14%.
- Anskues tidligere beboere i Care House (i alt 72) isoleret, er 10 personer, der er fraflyttet i 2004 eller 2005, aktuelt i beskæftigelse, og syv er under uddannelse. Hermed bliver beskæftigelsesgraden på ca. 14% og uddannelsesgraden på godt 10%. Udslusningseffekten i forhold til beskæftigelse og uddannelse, skal ses i sammenhæng med, at de primære formål med Care House er at afklare beboerne i forhold til eventuel afhængighedsproblematik, guide til konstruktiv bearbejdning heraf samt arbejde med sociale færdigheder
- Anskues tidligere beboere i Clean Home (i alt 27) isoleret, er ni personer, der er fraflyttet i 2004 eller 2005, aktuelt i beskæftigelse, og to er under uddannelse. Det giver en beskæftigelsesgrad på godt 33% og en uddannelsesgrad på 7%.

Det er ikke muligt entydigt at vurdere den samlede udslusningsindsats til uddannelse og beskæftigelse, da data leveret fra The Clean House er opgjort på delprojekter og ikke på den samlede udslusning fra The Clean House. Hermed kan der i talmaterialet være brugere af The Clean House, som tæller tredobbelt som udslusningseffekt, idet den samme person både kan være udsluset fra Kris Danmark, Care House og Clean Home. Herudover må tallene tages med forbehold, da The Clean House ikke systematisk har ført statistik.

9.3.3 Initiativer til styrkelse af den arbejdsmarkedsrettede udslusningsindsats

Der er behov for at styrke den arbejdsmarkedsrettede indsats i The Clean House, et behov institutionen har fokus på. Derfor har The Clean House blandt andet søgt om midler til finansiering af et beskæftigelsesprojekt. Indtil videre er det ikke lykkedes at få midler hertil.

I 2002 indledte de et samarbejde med virksomheden ISS omkring et beskæftigelsesprojekt til opkvalificering af brugerne af The Clean House og afgav projektforslag til Københavns Kommune om finansiering heraf. Ved et møde med Københavns Kommune i 2003 gav kommunen afslag, da kommunen ikke ønskede at indgå en aftale, som gav ISS andre vilkår end andre virksomheder, som samarbejder om beskæftigelsesprojekter i det etablerede system.

Københavns Kommune og The Clean House besluttede efterfølgende, at der skulle tilknyttes en kontaktperson fra kommunen til The Clean House med henblik på udvikling af et samarbejde omkring beskæftigelse af The Clean Houses brugere. En medarbejder i Centralforvaltningen oplyser, at der fra kommunens side blev gjort en indsats for at etablere kontakten mellem Københavns Kommunes Jobcenter og The Clean House, men at der ikke fra Centralforvaltningens side er kendskab til, om der er fulgt op på denne aftale. Projektkoordinator i The Clean House påpeger, at det er forsøgt at knytte en forbindelse til det offentlige system, men at det ikke har fungeret, fordi det er de kommunale sagsbehandlere, som forestår det konkrete arbejde omkring udviklingen af handleplaner.

Som tidligere skrevet, er det i bevillingen til to af projekterne skrevet, at der skal oprettes en jobkonsulentfunktion, og der er søgt eksterne midler hertil, hvilket ikke er bevilliget.

Det kan konstateres, at der ikke eksisterer en jobkonsulentfunktion i traditionel forstand, men at de ansatte på forskellig vis forsøger at varetage denne funktion.

Et af midlerne til at styrke den arbejdsmarkedsrettede udslusning (og effekt) er, at indgå i et tættere samarbejde med de kommunale myndigheder. Evaluator vurderer, at potentialerne i et tættere samarbejde mellem The Clean House og de kommunale myndigheder (rådgivningscentre/socialcentre) ikke er optimalt afprøvet.

I Rådgivningscentre i Københavns Kommune er der åbenhed overfor at indgå i et samarbejde med The Clean House om handleplaner og beskæftigelsesforløb for tidligere stofmisbrugere, og der åbnes op for, at der kan indgås tættere dialog med de kommunale myndigheder til fælles fordel i anerkendelse af den viden, som The Clean Houses ansatte har om tidligere misbrugeres (og kriminelles) behov²⁴⁸.

²⁴⁸ Jf. interview med informanter i Rådgivningscenter Amager.

Endvidere er det også Københavns Kommunes vurdering, at der er potentiale for udvikling af samarbejdet med samarbejdspartnerne, men at det er et spørgsmål om, at The Clean House åbner sig for de muligheder, der er i det offentlige system. Selvfølgelig i The Clean House om, at det er en unik og meget selvstændig organisation, får ifølge informanter i Københavns Kommune den konsekvens, at institutionen oplever at få afslag, og således ser Københavns Kommune som en modspiller snarere end en medspiller (samarbejdspartner)²⁴⁹.

9.4 Bidrag til samfundets fællesskab

Det er vanskeligt at sige noget særskilt om målet om at bidrage til samfundets fællesskab. Det synes i høj grad at være et mål, som er betinget af de andre mål for The Clean House.

På den ene side vidner den høje brugertilfredshed om, at The Clean House har ramt et hidtil udækket behov blandt stoffrie misbrugere. Brugerne vurderer, at de får et frirum og netværk uden for deres traditionelle og ofte kriminelle netværk. De får dermed andre værdier, som ikke er centreret om stoffer og kriminalitet. Alene på den baggrund må det siges, at The Clean House bidrager til samfundets fællesskab.

På den anden side vidner de tilgængelige data også om høje frafald- og tilbagefaldsprocenter, samtidig med at beskæftigelseseffekten ikke er høj. Det tyder på, at bidraget til samfundets fællesskab kunne være større.

²⁴⁹ Gruppeinterview med repræsentanter for Centralforvaltningen i Københavns Kommune.

Kapitel 10. Kilder

10.1 Litteratur

- Asmussen, V. & S. Jöhncke (red.) (2004): *Brugerperspektiver - fra stofmisbrug til socialpolitik?* Århus: Aarhus Universitetsforlag. 192 s.
- Bach Jensen, Karl (2005): *Projekt Cleanex. Boformen Godrum. Erfaringsopsamling*, VFC Socialt Udsatte.
- Ege, Peter (1999): Behandling gør en forskel, i *Stof nr. 10*, Narkotikarådet.
- Grytnes, R. (2004). Hygge med hensigt. Væresteder for stofmisbrugere. I: Asmussen, V. & S. Jöhncke (red.) *Brugerperspektiver - fra stofmisbrug til socialpolitik?* Århus: Aarhus Universitetsforlag. 147-168.
- Grytnes, Regine, Villumsen, Susanne & Pedersen, Mads Uffe (2002): *Væresteder for stofmisbrugere og tidligere stofmisbrugere i Danmark*. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.
- Hecksher, D. (2004). Identitet, forandring og idealtypiske strategier. Tidligere stofmisbrugeres fortællinger. Aarhus Universitet. Ph.d. afhandling.
- Korsdal Sørensen, J (2004). *Behandling af misbrugere med tilbagefald. En evaluering af den tilbagefaldsbehandling, som Ribe Amt og Esbjerg Kommune har i samarbejde med Kongens Ø*. CRF Publikation. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet; 101 s.
- Pedersen, Mads Uffe og Dahl, Helle (2003): *Ambulant stoffri nærbehandling. Fredericia Projektet*. CRF publikation. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet; 81 s.
- Socialministeriet (2003): *Rapport om udmontning af Pulje til socialt udsatte grupper*, Socialministeriet.
- Socialministeriet (2002): *Vejledning om Pulje til socialt udsatte grupper*, Socialministeriet.
- Storgaard, Anette (1999): *Straf og misbrugsbehandling under samme tag*, Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.
- Årsrapport til det europæiske center for overvågning af narkotika og narkotikamisbrug EMCDDA.
- <http://www.aalborg.dk/serviceomraader/social+raadgivning/raadgivning+og+behandling/undersog.pdf>.
- IM, publikationer, stofmisbrug.
- Stigmatisering af stofmisbrugere (Jöncke 1997, 2001).

Bilag 1

Evalueringens metoder

Evaluering af den selvejende
institution The Clean House

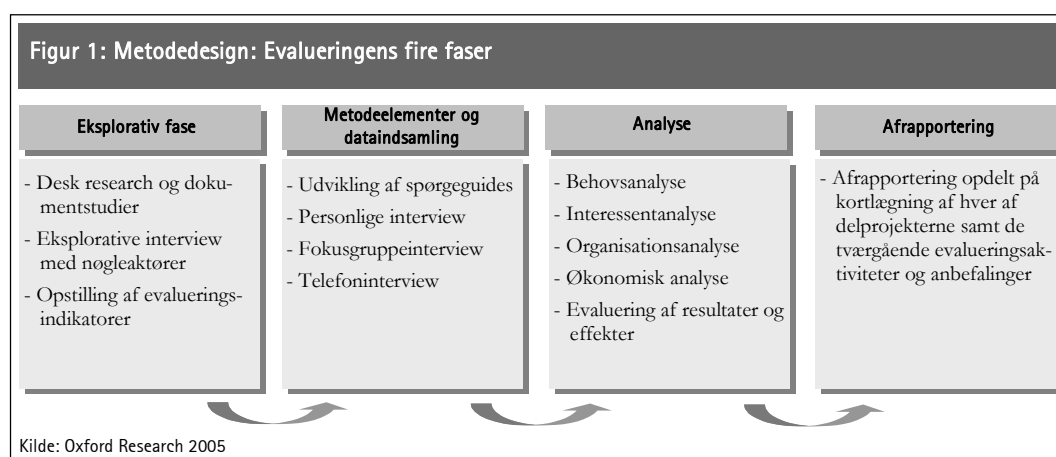
September 2005
Udarbejdet af Oxford Research A/S
for Styrelsen for Social Service

Bilag I: Evalueringens metoder

I dette bilag redegøres der dels for det evalueringsdesign, som evalueringen af The Clean House er bygget op omkring, dels for de datakilder og metoder, der er anvendt i forbindelse med afdækningen af evalueringens forskellige elementer.

1.1 Evalueringsdesign

Evalueringen af den selvejende institution The Clean House er gennemført i fire faser, som beskrevet i figur 1 nedenfor.

De fire faser, der er indgået i evalueringen, har hver især forholdt sig til dels en række del-evalueringsspørgsmål, dels en række tværgående evalueringsspørgsmål. På baggrund af besvarelsen af disse spørgsmål, har evalueringens fire faser tilsammen tilvejebragt en dokumenteret viden om, dels effekten af The Clean Houses indsats i forhold til stoffrie misbrugere og tidligere kriminelle, dels omkostningerne ved indsatsen.

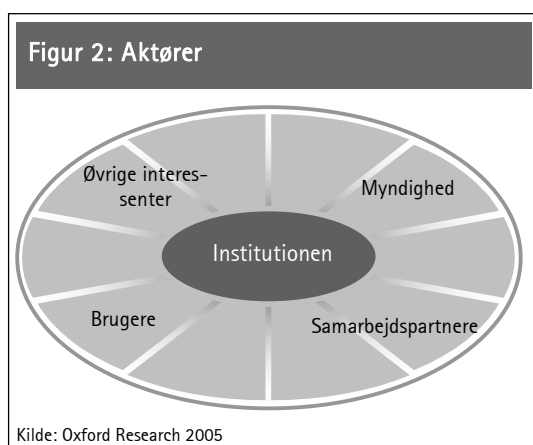
De del- og tværgående evalueringsspørgsmål, der er indgået i evalueringen af The Clean House, er præsenteret i tabel 1 på næste side.

Tabel 1: Del- og tværgående evalueringsspørgsmål	
Værestedet Clean House <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kortlægning af klienter og aktiviteter ▪ Hvordan hjælper aktiviteterne brugerne med at forblive stoffri? ▪ Sammenhæng mellem deltagelse i aktiviteter, netværk og social integration ▪ Vurdering af samarbejdet mellem den uafhængige socialrådgivning og den kommunale 	Tværgående (The Clean House) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvantitativ og kvalitativ belysning af effekten (herunder brugertilfredshed) ▪ Relationer mellem delaktiviteter ▪ Resultatmål og opfølgning ▪ Kontrakt med den kommunale myndighed ▪ Tværsektorielt samarbejde ▪ Forvaltningsmæssig revision ▪ Brugernes syn på The Clean House ▪ Københavns Kommunes administrative myndigheds vurdering af The Clean House ▪ Kriminalforsorgens vurdering af The Clean House
Kris Danmark <ul style="list-style-type: none"> ▪ Belyse det opsøgende arbejde i fængsler ▪ Omkostninger ved forløb samt finansiering ▪ Fastholdelse og viderebehandling i udslusning, Clean House's og andres, herunder tilbagefald ▪ Vurdering af vægtningen i arbejdet i fængsler mellem visitering til behandlingsforløb og til undervisning ▪ Vurdering af det eksterne samarbejde med Kriminalforsorgen, myndighedsniveauet i Københavns Kommune m.fl. 	
Care House og Clean Home <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vurdering af den foreløbige indsats i botilbud, antal klienter pr. år, varighed af forløb mv. ▪ Omkostninger og finansiering ▪ Vurdering af samarbejde med det administrative myndighedsniveau, kriminalforsorgen mv. 	

1.2 Metoder i evalueringen af The Clean House

Evalueringen af The Clean House baserer sig på en lang række datakilder, der finder anvendelse i rapportens forskellige analyse- og evalueringselementer. Datakilderne såvel som evalueringens metodeelementer beskrives uddybende nedenfor.

1.2.1 Datakilder i evalueringen

Evalueringen baserer sig på følgende kilder til empiri:

- Dokumentstudier
- Telefoninterview
- Personlige interview

Som vist i figur 2, er evalueringen gennemført med inddragelse af flere datakilder, dvs. ved brug af datatriangulering. Helt konkret indebærer denne metode, at de kilder, der anvendes til at belyse forskellige dimensioner af The Clean House, ikke anvendes alene, men i kombination med andre kilder, der

kan sige noget om samme dimension. Dette er gjort med henblik på at styrke analysens metodiske validitet, idet konfrontationen af forskellige observationer og konklusioner fra forskellige datakilder bidrager til at modarbejde potentielle trusler mod evalueringens validitet. Med andre ord har datatrianguleringen bidraget til at formindskede risikoen for at begå fejltolkninger.

Evalueringen blev således gennemført på baggrund af følgende primære datakilder:

- **Dokumentation fra The Clean House**, herunder The Clean Houses vedtægter, tilskudsskrivelser, tilskudsansøgninger, formålsbeskrivelser, statusrapporter, referater fra bestyrelses- og personalemøder, personalets CV'er, brugerstatistik¹, mv.
- **Telefoninterview, personlige interview og fokusgruppeinterview** med:
 - Medarbejdere, tovholdere og ledelse i The Clean House;
 - Brugere og/eller tidligere brugere af de fire delprojekter, herunder brugere, som har afsluttet forløb i The Clean House;
 - Pårørende til brugere af The Clean House;
 - Samarbejdspartnere i Kriminalforsorgen;
 - Samarbejdspartnere i private behandlingsinstitutioner;
 - Den administrerende myndighed i centralforvaltningen og på udfører niveau;
 - Ansvarshavende administrator i Danske Daginstitutioner.
- **Kvantitative faktablade** udfyldt af informanter blandt nuværende brugere med spørgsmål til eksempelvis forsørgelsesgrundlag, uddannelse, erhvervsstatus, angivelse af periode personen har været stoffri, med videre.

Da relativt få deltagere (i alt 14 brugere) har udfyldt faktablade, er de oplysninger, der er fremkommet heraf ikke behandlet statistisk, men er i stedet under evalueringen anvendt til at understøtte de øvrige data.

Interviewene er gennemført på baggrund af semistrukturerede spørgeguides, som dels har indeholdt fælles elementer (evaluerings spørgsmål og indikatorer), dels er tilpasset hver enkelt informants funktion i relation til The Clean House. Sidstnævnte med henblik på at inddrage kontekstrelevante oplysninger og kvalificere/konfrontere opmærksomhedsområder, som er identificeret undervejs i evalueringen. Evaluatoren er i den eksplorative fase bistået af Souschef i Frederiksberg Rådgivningscenter Karin Raahauge til kvalificering af interviewguides og kvantitative faktablade.

Tabel 2 angiver de informanter, der blev interviewet i den eksplorative fase og i dataindsamlingsprocessen:

Tabel 2: Interviewede informanter	
Eksplorativ fase	
The Clean House	<ul style="list-style-type: none">• Bestyrelsesformand Ib Elligsø• Projektkoordinator Jan Tonny Hansen
Eksperter	<ul style="list-style-type: none">• Specialkonsulent Dorrit Pedersen, Københavns Kommune• Socialrådgiver Søren Sørensen, Københavns Kommune• Socialoverlæge Peter Ege, Københavns Kommune
Dataindsamlingsfase	
Københavns Kommune	<ul style="list-style-type: none">• Projektkoordinator Jan Skovgård Jensen• Specialkonsulent Bodil Wedel• Specialkonsulent Dorrit Petersen• Fuldmægtig Alberte Bryld Burgaard.

¹ For så vidt angår brugerstatistik er de leveret af The Clean House. Flere talangivelser er baseret på skøn.

Direktoratet for Kriminalforsorgen	<ul style="list-style-type: none"> • Specialkonsulent Niels Løppenthin
Københavns Kommunes Rådgivningscentre	<ul style="list-style-type: none"> • Sagsbehandler Lisa Mortensen, Rådgivningscenter Vest, Københavns Kommune • Sagsbehandler Anne Boisen, Rådgivningscenter Vest, Københavns Kommune • Sagsbehandler Heidi Kærbo, Rådgivningscenter Vest, Københavns Kommune
Kriminalforsorgen Vridsløselille Statsfængsel	<ul style="list-style-type: none"> • Socialrådgiver Vibeke Blinn, Kriminalforsorgen • Behandlingskonsulent Anette Eller, Kriminalforsorgen
Ringø Statsfængsel	<ul style="list-style-type: none"> • Behandlingskonsulent Dan Bøgedal, Kriminalforsorgen
Danske Daginstitutioner	<ul style="list-style-type: none"> • Administrator i Danske Daginstitutioner Torben Lund
The Clean House	<ul style="list-style-type: none"> • Projektkoordinator Jan Tonny Hansen, The Clean House • Tovholder for undervisning i Kris Danmark, Per Mikkelsen • Tovholder for Clean Home, Henrik Lind • Tovholder for Care House, Lene Skovsen • Tovholder for fængselsgruppen, Henrik Frandsen • Socialrådgiver Peter Bitsch <p>Fokusgruppeinterview:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 fokusgruppeinterview med medarbejdergruppen • 3 fokusgruppeinterview med nuværende brugere (i alt 14 brugere) <p>Interview med tidligere brugere af Kris Danmark og Care House og/eller Clean Home:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En tidligere bruger, som aktuelt er i stoffri misbrugsbehandling, og som afbrød undervisning, men blev i botilbud • En tidligere bruger, som tidligere har benyttet undervisning og botilbud, men som havde tilbagefald og i dag er i stoffri behandling • En tidligere bruger, som gennemførte forløb og i dag er stoffri og i undervisningsforløb <p>Pårørende til brugere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En forælder til en tidligere bruger af botilbud og undervisning • En forælder til en bruger af værestedet • En bror til en bruger af værestedet, som også selv har benyttet tilbuddet
KRIM	<ul style="list-style-type: none"> • Der er ikke som oprindelig planlagt afholdt eksplorativt interview med interesseorganisationen KRIM, da det ikke vurderedes hensigtsmæssigt grundet organisationens manglende kendskab til The Clean House.
Private behandlingsinstitutioner i Danmark	<ul style="list-style-type: none"> • Kongens Ø i Vridsløselille Statsfængsel, Behandlingskonsulent Michael Rasmussen • Alfa-Fredensborg, leder Jørgen Maltesen • Moesgård Behandlingscenter, leder Mette Eliassen

1.2.2 Tilpasning af metode

I forbindelse med gennemførelsen af evalueringen af The Clean House, har der vist sig en række forhold, der har nødvendiggjort visse metodiske tilpasninger i forhold til det evalueringsdesign, der oprindeligt blev beskrevet i Oxford Research A/S' tilbud til Styrelsen for Social Service.

Det drejer sig om følgende fire forhold:

- **Brugen af Minnesota-betegnelsen:** I forbindelse med evalueringen har opdragsgiver ønsket en vurdering af samarbejdet mellem store private Minnesota-institutioner i Danmark og Kris Danmark. Imidlertid vurderer Oxford Research

A/S, at flere behandlingsinstitutioner i dag tager afstand fra Minnesota-betegnelsen. Derfor har Oxford Research A/S valgt at inddrage private behandlingsinstitutioner, som placerer sig op af de overordnede principper, som Minnesota-behandlingen bygger på, men som ikke nødvendigvis betegner sig selv som Minnesota-institutioner.

- **Identifikation af informanter der har fravalgt The Clean House:** Det har ikke været muligt at identificere informanter, der har fravalgt tilbuddene i The Clean House. Det skyldes blandt andet rekrutteringsgrundlaget til undervisningstilbud, botilbud og værestedet, som i høj grad er baseret på uformelle kommunikationsveje, når der ses bort fra rekrutteringen i fængsler. I fængslerne er rekrutteringen baseret på de indsatte aktive tilkendegivelse af et ønske om at indgå dialog med Kris Danmarks ansatte. Med henblik på at afdække årsagerne til, at nogle potentielle brugere fravælger tilbuddet, er dette spørgsmål afdækket under interview med samarbejdspartnere, og ansatte i The Clean House og tidligere brugere, som har fravalgt eksempelvis undervisningstilbuddet i The Clean House, men er vedblevet i andre tilbud i The Clean House.
- **Fokusgruppeinterview med beboere i Care House:** Det har ikke været muligt at afholde et fokusgruppeinterview med beboere i Care House specifikt, da beboerne kun opholder sig i Care House i en kort periode, og da alle i forbindelse med sommerferie var overflyttet til Clean Home. Evaluatoren har imidlertid afdækket brugertilfredsheden via telefoniske interview med tidligere beboere af Care House (og Clean Home) og pårørende.
- **Fokusgruppeinterview med pårørende:** Det var ikke muligt at gennemføre fokusgruppeinterview med pårørende til brugere af værestedet, da der er begrænset kontakt til de pårørende såvel i værestedet som i de øvrige delprojekter. I stedet er der foretaget telefoninterview med pårørende til brugere af værestedet og pårørende til en tidligere beboer og undervisningsdeltager.
- **Anvendelse af databaser:** Anvendelse af The Clean Houses databaser er fravalgt grundet hensynet til beskyttelsen af følsomme oplysninger jf. lov om behandling af personoplysninger, og hensynet til samarbejdsaftalen mellem brugere og The Clean House, som medfører særlige vilkår for anvendelse af statistik om brugerne. Oxford Research A/S har udarbejdet et kvantitativt skema, som tovholdere i alle delprojekter har udfyldt med henblik på i) at indhente data til analyse af udviklingen i og identifikation af bruger- og medlemsgruppen; ii) at afdække omkostninger ved forløb; og iii) at afdække forløb fra indslusning til udslusning.

1.2.3 Evaluerings- og analyseelementer

De overordnede evaluerings- og analyseelementer i evalueringen af The Clean House har således været:

- **Kortlægning;** af aktiviteter (antal, forløb, art), (antal) brugere, behov, økonomi (omkostninger, finansiering mv.), organisation samt tilfredshed. Kortlægningen har fundet sted på baggrund af kvantitative og kvalitative data, herunder de gennemførte interview, dokumentstudier, og resultaterne heraf er løbende anvendt til konfrontation og nuancering af den øvrige empiri.
- **Organisations- og interessentanalyse;** her er forhold vedrørende ansatte (antal og kvalifikationer/erfaring), arbejdsgange, organisering af ansvar og funktioner, The Clean Houses værdigrundlag, ansættelseskriterier mv. analyseret ved hjælp af de gennemførte interview og konfronteret og nuanceret med skriftlig

dokumentation fra The Clean House. Endvidere er forholdet til den administrerende myndighed og samarbejdspartnere, herunder deres vurdering af behov og potentiale, blevet undersøgt, ligesom det tværsektorielle samarbejde er kortlagt, og kontrakten/samarbejdsaftalen mellem The Clean House og Københavns Kommune er evalueret.

- **Resultatanalyse;** Dvs. en analyse af input (økonomiske og human ressourcer) i forhold til resultat. Herunder er der foretaget en økonomisk analyse med henblik på at vurdere, om de tildelte økonomiske midler er anvendt til formålet på en rationel måde. Grundet resultatanalysens særlige karakter i forhold til de øvrige evalueringsdele, er resultatanalysen beskrevet i et selvstændigt afsnit herunder.
- **Effektanalyse med indeholdt behovsanalyse.** Effektanalysen er en analyse af, om The Clean House når sine kort- og langsigtede målsætninger, for delprojekterne og for The Clean House, dvs. i forhold til brugernes behov og i forhold til The Clean Houses overordnede formålsbeskrivelse. Effektmålingen relaterer sig til de overordnede målsætninger og delmålsætninger for den enkelte brugers udbytte af ophold i The Clean House. I effektmålingen indgår brugertilfredsheden med delprojekterne i relation til identificerede behov. Brugertilfredsheden er afdækket, dels i fokusgruppeinterview med aktuelle brugere, dels under telefoninterview med en afgrænset gruppe af tidligere brugere og pårørende. Behovsanalysen er endvidere foretaget på baggrund af inddragelse af relevante samarbejdspartnere og ansatte i The Clean House.
- **SWOT-analyse.** Analysen af de fire delprojekter er ligesom organisationsanalysen gennemført med henblik på at kvalificere vurderingen af The Clean Houses muligheder, udfordringer, styrker og svagheder.

1.2.4 Metoder i resultatanalysen

Den økonomiske analyse består af to analyser:

- den ydre effektivitet (at The Clean House gør de rigtige ting) og
- den indre effektivitet (at tingene gøres på en omkostningseffektiv måde).

Analysen af den **ydre effektivitet** består af en afdækning af samlede indtægter inklusiv modtagne tilskud i årene 2002-2005. Tilskudsansøgninger og tilskudsbevillinger er læst igennem for en afdækning af deres formål. Disse formål sammenholdes med de aktiviteter, som midlerne bruges til. Dette gøres ved hjælp af en analyse af regnskabet nedbrydning i delprojekter/afdelinger, hvordan omkostninger henføres til delprojekterne/afdelingerne, og ikke mindst hvordan tilskudsindtægterne henføres til delprojekterne/afdelingerne. Ydermere bliver regnskaber og budgetter for 2002-2005 analyseret. Til analysen af den ydre effektivitet gennemføres også en stikprøvevis kontrol af bilag og en gennemgang af forretningsgangene vedrørende økonomien. Økonomistyringen og økonomisystemet vil endvidere blive analyseret.

Analysen af den **indre effektivitet** omfatter beregninger af enhedsomkostningerne for aktiviteterne i delprojekterne/afdelingerne i The Clean House. Der gøres brug af en metode, hvor de samlede omkostninger sættes i forhold til de gennemførte aktiviteter (for eksempel: samlede omkostninger i værestedet Clean House divideret med antal besøgende). Denne beregning suppleres med en beregning, hvor de samlede omkostninger sættes i forhold til kapaciteten (for eksempel: samlede omkostninger i værestedet Clean House divideret med maksimalt antal besøgende). Med sidstnævnte beregning er der mulighed for at dele den indre effektivitet op i effektiviteten ved

produktion af aktiviteterne og i effektiviteten ved udnyttelse af kapaciteten. Således suppleres beregningerne af enhedsomkostninger med beregninger af udnyttelsesgraderne i de forskellige delprojekter/afdelinger. Til beregning af enhedsomkostningerne er der i mindre grad gjort brug af activity-based costing (ABC), da regnskabet i forvejen er opdelt i delprojekter/afdelinger. Derudover foreligger der ikke et datagrundlag, der kan muliggøre en detaljeret ABC-analyse. Men beregning af enhedsomkostninger, hvor de samlede omkostninger sættes i forhold til den maksimale kapacitet bygger på principperne i ABC. Til sammenligning af de beregnede tal for The Clean House bliver der beregnet tilsvarende nøgletal for lignende organisationer. I stedet for at indsamle data fra et stort antal benchmark-organisationer, er der indsamlet data fra få organisationer. Dette er gjort med reference til det faktum, at mange faktorer forklarer forskellene i tallene, og disse faktorer kan bedst overskues med en kvalitativ metode med få observationer.

Til brug for analyserne af ydre og indre effektivitet er der indhentet data fra en række kilder. Dette drejer sig om personlige interview, telefonsamtaler og e-mail korrespondance med Torben Lund fra Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD) og projektkoordinator Jan Tonny Hansen fra The Clean House. Dertil kommer telefonsamtaler med diverse tilskudsgivere fra Københavns Kommune og Socialministeriet. Mange dokumenter er blevet analyseret herunder tilskudsbevillinger, tilskudsansøgninger, råbalancer, budgetter, årsregnskaber, ansættelseskontrakter, løningslister, lønstatistikker, kontoudtog, bilag, statistik produceret af The Clean House, kontoplan og medarbejderlister. I tillæg til data om The Clean House er indhentet data om benchmark-organisationerne. Dette drejer sig om telefonsamtaler, statistikker, regnskabstal og beskrivelser.

1.2.5 Evalueringsindikatorer

De i tabel 3 på næste side viste evalueringsindikatorer er udviklet i den eksplorative fase på baggrund af interview og dokumentstudier. Indikatorerne har i evalueringen bidraget som måleinstrument/rettesnor for den mere kvantitative del af evalueringen – og til at sætte de kvantitative informationer i forhold til de kvalitative informationer.

I den eksplorative fase er indikatorerne anvendt til udvikling af interviewguides og som opmærksomhedsområder i dataindsamlingen med henblik på dels at sikre en ensartet dataindsamling samtidig med, at der blev tilladt en kontekstspecifik dataindsamling og dermed forståelse af de enkelte projekter. De er endvidere anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af interviewguides til den kvalitative dataindsamling.

I sammenfatningen for hele evalueringen, trækkes resultaterne blandt andet op i forhold til de udviklede indikatorer.

Tabel 3: Indikatorer	
Formåls-indikatorer	<ul style="list-style-type: none"> • Succesrate i forhold til at brugere forbliver stoffrie/ikke-kriminelle • Øget accept blandt brugere af egen livssituation • Brugernes sociale integration • Etablering af netværk for stoffrie og ædru misbrugere og tidligere kriminelle • Oplysning om The Clean House blandt brugere og relevante samfundsinstitutioner
Input-indikatorer	<ul style="list-style-type: none"> • Antal ansatte • Antal tilknyttede medarbejdere • Antal arbejdstimer • Antal rådgivningstimer • Kompetencer • Bevilgede midler • Anden finansiering • Særlige kvalifikationer • Evne til at etablere/skabe betingelser for netværk/regi for brugere
Resultat-indikatorer	<ul style="list-style-type: none"> • Antal brugere pr. dag og år • Antal anvendte pladser i undervisning • Antal gennemførte undervisningsforløb • Antal beboere i botilbud • Antal aktiviteter • Karakter af aktiviteter • Antal ekskursioner for brugere og pårørende gennem værestedet • Antal kampagner, materialer mv. med henblik på oplysning om The Clean Houses arbejde og misbrugsindsatsen generelt • Antal personer ansat i praktik • Antal personer i revalidering • Antal brugere i arbejde • Antal brugere med familie • Anvendelse af netværk for tidligere stofmisbrugere • Antal brugere, der holder sig fri af kriminalitet
Effekt-indikatorer	<ul style="list-style-type: none"> • Succesrate i forhold til at brugere er/forbliver stoffrie/ikke-kriminelle • Brugerens øgede forståelse for og accept af livssituation • Social integration/rehabilitering; Netværksdannelse, nye venner, uddannelse, bopæl, erhverv osv. • Brugere etablerer netværk med andre tidligere kriminelle eller stoffrie og ædru misbrugere • Øget kendskab til The Clean House blandt brugere og øget bevidsthed i samfundets institutioner om The Clean Houses indsats og misbrugsindsatsen generelt